

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2018 m. balandžio 18 d.
(OR. en)

Tarpinstitucinė byla:
2018/0092 (NLE)

7959/18
ADD 1

WTO 63
SERVICES 12
COASI 80

PASIŪLYMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinio sekretoriaus, kurio vardu pasirašo direktorius Jordi AYET PUIGARNAU
gavimo data:	2018 m. balandžio 18 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generaliniam sekretoriui Jeppe TRANHOLMUI- MIKKELSENI
Komisijos dok. Nr.:	COM(2018) 193 final
Dalykas:	Pasiūlymo dėl Tarybos sprendimo dėl Europos Sąjungos ir Japonijos ekonominės partnerystės susitarimo pasirašymo Europos Sąjungos vardu PRIEDAS

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2018) 193 final.

Pridedama: COM(2018) 193 final

Briuselis, 2018 04 18
COM(2018) 193 final

ANNEX 1

PRIEDAS

prie

Pasiūlymo dėl Tarybos sprendimo

**dėl Europos Sąjungos ir Japonijos ekonominės partnerystės susitarimo pasirašymo
Europos Sąjungos vardu**

EUROPOS SĄJUNGOS IR JAPONIJOS
EKONOMINĖS PARTNERYSTĖS SUSITARIMAS

TURINYS

PREAMBULĖ

1 SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS (1.1–1.9 straipsniai)

2 SKYRIUS PREKYBA PREKĖMIS

A SKIRSNIS Bendrosios nuostatos (2.1–2.5 straipsniai)

B SKIRSNIS Nacionalinis režimas ir patekimas į prekių rinką (2.6–2.22 straipsniai)

C SKIRSNIS Vyno produktų eksporto lengvinimas (2.23–2.31 straipsniai)

D SKIRSNIS Kitos nuostatos (2.32–2.35 straipsniai)

3 SKYRIUS PREKIŲ KILMĖS TAISYKLĖS IR KILMĖS PROCEDŪROS

A SKIRSNIS Prekių kilmės taisyklės (3.1–3.15 straipsniai)

B SKIRSNIS Kilmės procedūros (3.16–3.26 straipsniai)

C SKIRSNIS Kitos nuostatos (3.27–3.29 straipsniai)

4 SKYRIUS MUITINĖS KLAUSIMAI IR PREKYBOS LENGVINIMAS (4.1–4.14 straipsniai)

5 SKYRIUS PREKYBOS TEISIŲ GYNIMO PRIEMONĖS

A SKIRSNIS Bendrosios nuostatos (5.1 straipsnis)

B SKIRSNIS Dvišalės apsaugos priemonės (5.2–5.8 straipsniai)

C SKIRSNIS Bendrosios apsaugos priemonės (5.9 ir 5.10 straipsniai)

D SKIRSNIS Antidempingo ir kompensacinės priemonės (5.11–5.14 straipsniai)

6 SKYRIUS SANITARIJOS IR FITOSANITARIJOS PRIEMONĖS (6.1–6.16 straipsniai)

7 SKYRIUS TECHNINĖS PREKYBOS KLIŪTYS (7.1–7.14 straipsniai)

8 SKYRIUS PREKYBA PASLAUGOMIS, INVESTICIJŲ LIBERALIZAVIMAS IR ELEKTRONINĖ PREKYBA

A SKIRSNIS Bendrosios nuostatos (8.1–8.5 straipsniai)

B SKIRSNIS Investicijų liberalizavimas (8.6–8.13 straipsniai)

C SKIRSNIS Prekyba paslaugomis per sieną (8.14–8.19 straipsniai)

D SKIRSNIS Fizinį asmenų atvykimas ir laikinas buvimas (8.20–8.28 straipsniai)

E SKIRSNIS Reglamentavimo sistema

1 POSKIRSNIS Vidaus reglamentavimas (8.29–8.32 straipsniai)

2 POSKIRSNIS Visuotinai taikomos nuostatos (8.33–8.35 straipsniai)

3 POSKIRSNIS Pašto ir pasiuntinių paslaugos (8.36–8.40 straipsniai)

4 POSKIRSNIS Telekomunikacijų paslaugos (8.41–8.57 straipsniai)

5 POSKIRSNIS Finansinės paslaugos (8.58–8.67 straipsniai)

6 POSKIRSNIS Tarptautinio jūrų transporto paslaugos (8.68 ir 8.69 straipsniai)

F SKIRSNIS Elektroninė prekyba (8.70–8.81 straipsniai)

9 SKYRIUS	KAPITALO JUDĖJIMAS, MOKĖJIMAI BEI PERVEDIMAI IR LAIKINOSIOS APSAUGOS PRIEMONĖS (9.1–9.4 straipsniai)
10 SKYRIUS	VIEŠIEJI PIRKIMAI (10.1–10.17 straipsniai)
11 SKYRIUS	KONKURENCIJOS POLITIKA (11.1–11.9 straipsniai)
12 SKYRIUS	SUBSIDIJOS (12.1–12.10 straipsniai)
13 SKYRIUS	VALSTYBĖS VALDOMOS ĮMONĖS, ĮMONĖS, KURIOMS SUTEIKTOS SPECIALIOSIOS TEISĖS IR PASKIRTOSIOS MONOPOLIJOS (13.1–13.8 straipsniai)
14 SKYRIUS	INTELEKTINĖ NUOSAVYBĖ
A SKIRSNIS	Bendrosios nuostatos (14.1–14.7 straipsniai)
B SKIRSNIS	Intelektinės nuosavybės standartai
1 POSKIRSNIS	Autorių teisės ir gretutinės teisės (14.8–14.17 straipsniai)
2 POSKIRSNIS	Prekių ženklai (14.18–14.21 straipsniai)

3 POSKIRSNIS	Geografinės nuorodos (14.22–14.30 straipsniai)
4 POSKIRSNIS	Pramoninis dizainas (14.31 straipsnis)
5 POSKIRSNIS	Neregistruota gaminių išvaizda (14.32 straipsnis)
6 POSKIRSNIS	Patentai (14.33–14.35 straipsniai)
7 POSKIRSNIS	Komercinės paslaptys ir konfidencialūs bandymų ar kiti duomenys (14.36 ir 14.37 straipsniai)
8 POSKIRSNIS	Naujos augalų veislės (14.38 straipsnis)
9 POSKIRSNIS	Nesąžininga konkurencija (14.39 straipsnis)

C SKIRSNIS Vykdomo užtikrinimas

1 POSKIRSNIS	Bendrosios nuostatos (14.40–14.41 straipsniai)
2 POSKIRSNIS	Civilinės vykdymo užtikrinimo priemonės (14.42–14.49 straipsniai)

3 POSKIRSNIS Komercinių paslapčių apsaugos nuo pasisavinimo užtikrinimas
(14.50 straipsnis)

4 POSKIRSNIS Pasienyje taikomos vykdymo užtikrinimo priemonės (14.51
straipsnis)

D SKIRSNIS Bendradarbiavimas ir instituciniai susitarimai (14.52–14.55 straipsniai)

15 SKYRIUS ĮMONIŲ VALDYMAS (15.1–15.7 straipsniai)

16 SKYRIUS PREKYBA IR DARNUS VYSTYMASIS (16.1–16.19 straipsniai)

17 SKYRIUS SKAIDRUMAS (17.1–17.8 straipsniai)

18 SKYRIUS GERA REGLAMENTAVIMO PRAKTIKA IR BENDRADARBIAVIMAS
REGLAMENTAVIMO SRITYJE

A SKIRSNIS Gera reglamentavimo praktika

1 POSKIRSNIS Bendrosios nuostatos (18.1–18.3 straipsniai)

2 POSKIRSNIS Gera reglamentavimo praktika (18.4–18.11 straipsniai)

3 POSKIRSNIS Bendradarbiavimas reglamentavimo srityje (18.12 ir 18.13
straipsniai)

4 POSKIRSNIS Institucinės nuostatos (18.14–18.16 straipsniai)

B SKIRSNIS Gyvūnų gerovė (18.17 straipsnis)

C SKIRSNIS Baigiamosios nuostatos (18.18 ir 18.19 straipsniai)

19 SKYRIUS BENDRADARBIAVIMAS ŽEMĖS ŪKIO SRITYJE (19.1–19.8 straipsniai)

20 SKYRIUS MAŽOSIOS IR VIDUTINĖS ĮMONĖS (20.1–20.4 straipsniai)

21 SKYRIUS GINČŲ SPRENDIMAS

A SKIRSNIS Tikslas, taikymo sritis ir terminų apibrėžtys (21.1–21.3 straipsniai)

B SKIRSNIS Konsultacijos ir tarpininkavimas (21.4–21.6 straipsniai)

C SKIRSNIS Ginčų sprendimas dalyvaujant kolegijai (21.7–21.24 straipsniai)

D SKIRSNIS Bendrosios nuostatos (21.25–21.30 straipsniai)

22 SKYRIUS INSTITUCINĖS NUOSTATOS (22.1–22.6 straipsniai)

23 SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS (23.1–23.8 straipsniai)

PRIEDAI (pateikiamas tik esamų priedų sąrašas):

2-A PRIEDAS MUITŲ TARIFŲ PANAIKINIMAS IR SUMAŽINIMAS

2-B PRIEDAS 2.15 IR 2.17 STRAIPSNIUOSE NURODYTŲ PREKIŲ SĄRAŠAS

2-C PRIEDAS MOTORINĖS TRANSPORTO PRIEMONĖS IR JŲ DALYS

2-C-1 priedėlis Abiejų Šalių taikomos JT taisyklės

2-C-2 priedėlis Vienos iš Šalių taikomos JT taisyklės, kurių dar netaiko kita Šalis

2-D PRIEDAS ŠIOČIU (*SHOCHU*) EKSPORTO LENGVINIMAS

2-E PRIEDAS VYNO PRODUKTŲ EKSPORTO LENGVINIMAS

3-A PRIEDAS KONKRETIEMS PRODUKTAMS TAIKOMŲ KILMĖS TAISYKLIŲ
ĮVADINĖS PASTABOS

3-B PRIEDAS KONKRETIEMS PRODUKTAMS TAIKOMOS KILMĖS TAISYKLĖS

3-B-1 priedėlis Su tam tikromis transporto priemonėmis ir transporto priemonių
dalimis susijusios nuostatos

3-C PRIEDAS 3.5 STRAIPSNYJE NURODYTA INFORMACIJA

3-D PRIEDAS PAREIŠKIMO APIE PREKIŲ KILMĘ TEKSTAS

3-E PRIEDAS DĖL ANDOROS KUNIGAİKŠTYSTĖS

3-F PRIEDAS DĖL SAN MARINO RESPUBLIKOS

6 PRIEDAS MAISTO PRIEDAI

8-A PRIEDAS BENDRADARBIAVIMAS FINANSŲ REGULIAVIMO SRITYJE

8-B PRIEDAS SĄRAŠAI PAGAL 8 SKYRIŲ

I PRIEDAS IŠLYGOS DĖL GALIOJANČIŲ PRIEMONIŲ

II PRIEDAS IŠLYGOS DĖL BŪSIMŲ PRIEMONIŲ

III PRIEDAS ĮSISTEIGIMO REIKALAIS ATVYKĘ VERSLO SVEČIAI,
BENDROVĖS VIDUJE PERKELIAMAI ASMENYS, INVESTUOTOJAI IR
TRUMPALAIKIAI VERSLO SVEČIAI

IV PRIEDAS SUTARTINIŲ PASLAUGŲ TEIKĖJAI IR NEPRIKLAUSOMI
SPECIALISTAI

IV priedėlis Sutartinių paslaugų teikėjų ir nepriklausomų specialistų verslo veiklos
Japonijoje apribojimai

8-C PRIEDAS SUSITARIMAS DĖL VERSLO REIKALAIS ATVYKSTANČIŲ FIZINIŲ
ASMENŲ JUDĖJIMO

10 PRIEDAS VIEŠIEJI PIRKIMAI

14-A PRIEDAS ŠALIŲ ĮSTATYMAI IR KITI TEISĖS AKTAI, SUSIJĘ SU GEOGRAFINĖMIS
NUORODOMIS

14-B PRIEDAS GEOGRAFINIŲ NUORODŲ SĄRAŠAS

23 PRIEDAS BENDRA DEKLARACIJA

PREAMBULĖ

EUROPOS SĄJUNGA ir JAPONIJA (toliau – Šalys),

SUVOKDAMOS savo ilgalaikės ir tvirtos partnerystės, grindžiamos bendrais principais ir vertybėmis, taip pat tarpusavio ekonominių, prekybinių ir investicinių ryšių svarbą;

PRIPAŽINDAMOS, kad svarbu tarpusavio ekonominius, prekybinius ir investicinius ryšius stiprinti lakantis darnaus vystymosi tikslo ekonominių, socialinių ir aplinkos aspektų, ir tarpusavio prekybą ir investicijas skatinti atsižvelgiant į kiekvienos Šalies verslo bendruomenių, ypač mažųjų ir vidutinių įmonių, poreikius ir į aukštą aplinkos ir darbuotojų apsaugos lygį ir susijusius tarptautiniu mastu pripažintus standartus bei tarptautinius susitarimus, prie kurių abi Šalys yra prisijungusios;

PRIPAŽINDAMOS, kad įtraukus politikos priemones, kuriomis užtikrinamas aukštas vartotojų apsaugos ir ekonominės gerovės lygis, šiuo Susitarimu padedama gerinti vartotojų gerovę;

SUPRASDAMOS, kad dėl globalizacijos ir vis didesnės pasaulio ekonomikų integracijos nulemtos dinamiškos ir sparčiai kintančios pasaulinės aplinkos Šalys turi daug naujų ekonominių iššūkių ir galimybių;

PRIPAŽINDAMOS, kad jų ekonomikoms būdinga tai, jog jos gali papildyti viena kitą, ir kad šis papildomumas turėtų padėti Šalims vykdant dvišalę prekybos ir investicijų veiklą išnaudoti savo atitinkamus ekonominius privalumus ir taip toliau skatinti tarpusavio prekybos ir investicijų plėtrą;

TIKĖDAMOS, kad sukūrus aiškią ir saugią prekybos ir investicijų sistemą, grindžiamą abipusiškai palankiomis Šalių tarpusavio prekybos ir investicijų reglamentavimo taisyklėmis, jų ekonomikos taptų konkurencingesnės, rinkos – efektyvesnės ir gyvybingesnės, be to, būtų užtikrinta nuspėjama komercinė aplinka, leisianti toliau plėsti tarpusavio prekybą ir investicijas;

DAR KARTĄ PATVIRTINDAMOS įsipareigojimus, priimtus pagal Jungtinių Tautų Chartiją, ir atsižvelgdamos į Visuotinėje žmogaus teisių deklaracijoje išdėstytus principus;

PRIPAŽINDAMOS tarptautinės prekybos ir investicijų skaidrumo svarbą ir naudą visoms suinteresuotosioms šalims;

SIEKDAMOS nustatyti aiškias ir abipusiškai naudingas tarpusavio prekybos ir investicijų taisykles ir sumažinti arba pašalinti kliūtis šiai prekybai ir investicijoms;

PASIRYŽUSIOS šiuo Susitarimu šalinti kliūtis Šalių tarpusavio prekybai ir investicijoms ir vengti kurti naujas kliūtis, galinčias sumažinti šiuo Susitarimu teikiamą naudą, taip padėdamos siekti darnaus vystymosi ir tarptautinės prekybos ir investicijų plėtros;

REMDAMOSI atitinkamomis savo teisėmis ir prievolėmis pagal PPO steigimo sutartį ir kitus daugiašalius, regioninius ir dvišalius susitarimus, prie kurių abi Šalys yra prisijungusios, ir

PASIRYŽUSIOS sukurti teisinį pagrindą savo ekonominei partnerystei stiprinti,

SUSITARĖ:

1 SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1.1 STRAIPSNIS

Tikslai

Šio Susitarimo tikslas – liberalizuoti ir lengvinti prekybą ir investicijas, taip pat skatinti glaudesnius Šalių tarpusavio ekonominius ryšius.

1.2 STRAIPSNIS

Bendrosios terminų apibrėžtys

Jeigu nenurodyta kitaip, šiame Susitarime:

- a) Sutartis dėl žemės ūkio – Sutartis dėl žemės ūkio, įtraukta į PPO steigimo sutarties 1A priedą;

- b) Susitarimas dėl antidempingo – Sutartis dėl 1994 m. Bendrojo susitarimo dėl muitų tarifų ir prekybos VI straipsnio įgyvendinimo, įtraukta į PPO steigimo sutarties 1A priedą;
- c) Sutartis dėl importo licencijų išdavimo tvarkos – Sutartis dėl importo licencijos išdavimo tvarkos, įtraukta į PPO steigimo sutarties 1A priedą;
- d) Susitarimas dėl apsaugos priemonių – Sutartis dėl specialiųjų rinkos protekcinų (apsaugos) priemonių, įtraukta į PPO steigimo sutarties 1A priedą;
- e) CPC – Laikinas svarbiausias produktų klasifikatorius, nustatytas Jungtinių Tautų statistikos biuro Statistikos leidinyje (*Statistical Papers Series M No. 77, Department of International Economic and Social Affairs, Statistical Office of the United Nations, New York, 1991*);
- f) muitinė:
 - i) Europos Sąjungos atveju – už muitinės klausimus atsakingos Europos Komisijos tarnybos ir muitinės administracijos bei visos kitos institucijos, Europos Sąjungos valstybėse narėse įgalios taikyti muitų teisės aktus ir užtikrinti jų vykdymą, ir
 - ii) Japonijos atveju – Finansų ministerija;

- g) muitų teisės aktai – Europos Sąjungos arba Japonijos įstatymai ir kiti teisės aktai, kuriais reglamentuojamas prekių importas, eksportas ir tranzitas, bet kurių kitų muitinės procedūrų įforminimas prekėms, įskaitant muitinių kompetencijai priklausančias draudimo, ribojimo ir tikrinimo priemones;
- h) muitų teritorija:
 - i) Europos Sąjungos atveju – muitų teritorija, kaip nurodyta 2013 m. spalio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 952/2013, kuriuo nustatomas Sąjungos muitinės kodeksas¹, 4 straipsnyje, ir
 - ii) Japonijos atveju – teritorija, kurioje taikomi Japonijos muitų teisės aktai;
- i) dienos – kalendorinės dienos;
- j) GSS – Susitarimas dėl ginčų sprendimo taisyklių ir tvarkos, įtrauktas į PPO steigimo sutarties 2 priedą;
- k) GATS – Bendrasis susitarimas dėl prekybos paslaugomis, įtrauktas į PPO steigimo sutarties 1B priedą;

¹ OL L 269, 2013 10 10, p. 1.

- l) GATT 1994 – 1994 m. Bendrasis susitarimas dėl muitų tarifų ir prekybos, įtrauktas į PPO steigimo sutarties 1A priedą; šiame Susitarime nuorodos į GATT 1994 straipsnius apima aiškinamąsias pastabas;
- m) SVP – Sutartis dėl viešųjų pirkimų, įtraukta į PPO steigimo sutarties 4 priedą¹;
- n) Suderinta sistema arba SS – Suderinta prekių aprašymo ir kodavimo sistema, įskaitant jos bendrąsias aiškinimo taisykles ir skyrių, skirsnių ir subpozicijų pastabas;
- o) TVF – Tarptautinis valiutos fondas;
- p) priemonė – bet kokia taikoma priemonė: įstatymas, reglamentas, taisyklė, procedūra, sprendimas, praktika, administracinis veiksmas ar kita;

¹ Patikslinama, kad SVP – tai SVP su pakeitimais, padarytais 2012 m. kovo 30 d. Ženevoje priimtu Protokolu, kuriuo iš dalies keičiama Sutartis dėl viešųjų pirkimų.

- q) Šalies fizinis asmuo – Europos Sąjungos atveju – Europos Sąjungos valstybės narės pilietis, Japonijos atveju – Japonijos pilietis, pagal jų atitinkamus taikytinus įstatymus ir kitus teisės aktus¹;
- r) asmuo – fizinis arba juridinis asmuo;
- s) SKP sutartis – Sutartis dėl subsidijų ir kompensacinių priemonių, įtraukta į PPO steigimo sutarties 1A priedą;
- t) SFP sutartis – Sutartis dėl sanitarinių ir fitosanitarinių priemonių taikymo, įtraukta į PPO steigimo sutarties 1A priedą;
- u) TPK sutartis – Sutartis dėl techninių prekybos kliūčių, įtraukta į PPO steigimo sutarties 1A priedą;
- v) teritorija – teritorija, kurioje pagal 1.3 straipsnį taikomas šis Susitarimas;
- w) SESV – Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo;

¹ 8 skyriuje terminas „Šalies fizinis asmuo“ taip pat reiškia fizinį asmenį, kuris nuolat gyvena Latvijos Respublikoje, bet nėra Latvijos Respublikos ar bet kurios kitos valstybės pilietis, tačiau pagal Latvijos Respublikos įstatymus ir kitus teisės aktus turi teisę gauti nepiliečio pasą.

- x) TRIPS sutartis – Sutartis dėl intelektinės nuosavybės teisių aspektų, susijusių su prekyba, įtraukta į PPO steigimo sutarties 1C priedą;
- y) PINO – Pasaulinė intelektinės nuosavybės organizacija;
- z) PPO – Pasaulio prekybos organizacija ir
- aa) PPO steigimo sutartis – 1994 m. balandžio 15 d. Marakešo sutartis, kuria įsteigta Pasaulio prekybos organizacija.

1.3 STRAIPSNIS

Teritorinis taikymas

1. Šis Susitarimas taikomas:
 - a) Europos Sąjungos atveju – teritorijoms, kuriose taikoma Europos Sąjungos sutartis ir SESV pagal tose sutartyse nustatytas sąlygas, ir
 - b) Japonijos atveju – jos teritorijai.

2. Jeigu nenurodyta kitaip, šis Susitarimas taip pat taikomas visiems už kiekvienos Šalies teritorinės jūros ribų esantiems rajonams, įskaitant jūros dugną ir podugnį, į kuriuos ta Šalis turi suverenias teises arba kurie priklauso jos jurisdikcijai pagal tarptautinę teisę, įskaitant 1982 m. gruodžio 10 d. Montego Bėjuje priimtą Jungtinių Tautų jūrų teisės konvenciją, ir pagal jos įstatymus ir kitus teisės aktus, derančius su tarptautine teise¹.

3. Kalbant apie šio Susitarimo nuostatas dėl lengvatinio muitų tarifų režimo taikymo prekėms ir 2.9 bei 2.10 straipsnius, šis Susitarimas taip pat taikomas toms Europos Sąjungos muitų teritorijos dalims, kurioms netaikomas 1 dalies a punktas, taip pat 3-E ir 3-F prieduose nurodytoms dalims.

4. Jei pasikeičia šio Susitarimo 1–3 dalyse nurodyta atitinkama teritorinio taikymo aprėptis, kiekviena Šalis apie tai praneša kitai Šaliai ir kitos Šalies prašymu skubiai pateikia papildomos informacijos ar patikslina pateiktą informaciją.

¹ Patikslinama, kad Europos Sąjungos atveju terminas „už kiekvienos Šalies teritorinės jūros ribų esantys rajonai“ reiškia atitinkamus Europos Sąjungos valstybių narių rajonus.

1.4 STRAIPSNIS

Apmokestinimas

1. Šiame straipsnyje:
 - a) rezidavimo vieta – rezidavimo vieta mokesčių tikslais;
 - b) susitarimas dėl mokesčių – dvigubo apmokestinimo išvengimo susitarimas arba bet koks kitas tarptautinis susitarimas ar tvarka, visiškai ar daugiausia susiję su apmokestinimu, kurių šalis yra Europos Sąjunga, jos valstybės narės arba Japonija, ir
 - c) apmokestinimo priemonė – pagal Europos Sąjungos, jos valstybių narių arba Japonijos mokesčių teisės aktus taikoma priemonė.
2. Šis Susitarimas taikomas apmokestinimo priemonėms tik jei jį taikyti būtina siekiant įgyvendinti šio Susitarimo nuostatas.

3. Nė viena šio Susitarimo nuostata nedaro poveikio Europos Sąjungos, jos valstybių narių arba Japonijos teisėms ir prievolėms pagal bet kurį susitarimą dėl mokesčių. Jei tokio susitarimo dėl mokesčių nuostatos neatitinka šio Susitarimo nuostatų, vadovaujamas to susitarimo dėl mokesčių nuostatomis tiek, kiek tai susiję su ta neatitiktimi. Europos Sąjungos ar jos valstybių narių ir Japonijos susitarimo dėl mokesčių atveju atitinkamos kompetentingos institucijos pagal šį Susitarimą ir tą susitarimą dėl mokesčių kartu nustato, ar esama šio Susitarimo ir to susitarimo dėl mokesčių nuostatų neatitikties.

4. Jokia prievolė taikyti didžiausio palankumo režimą pagal šį Susitarimą netaikoma pranašumui, taikomam Europos Sąjungos, jos valstybių narių ar Japonijos pagal susitarimą dėl mokesčių.

5. Pagal 22.1 straipsnį įsteigtas Jungtinis komitetas gali priimti sprendimą dėl kitokios 21 skyriuje nustatytos ginčų sprendimo tvarkos taikymo apmokestinimo priemonėms srities.

6. Atsižvelgiant į reikalavimą, pagal kurį esant tapačioms sąlygoms apmokestinimo priemonėmis viena Šalis negali šališkai ar nepateisinamai diskriminuoti kitos Šalies arba siekti užslėptai riboti prekybą ir investicijas, nė viena šio Susitarimo nuostata nelaikoma kliūtimi Europos Sąjungai, jos valstybėms narėms ar Japonijai nustatyti, toliau taikyti ar vykdyti apmokestinimo priemones, kuriomis siekiama užtikrinti, kad mokesčiai būtų nustatomi arba renkami teisingai ar veiksmingai, kaip antai priemonės, kuriomis siekiama:

- a) diferencijuoti mokesčių mokėtojus pagal jų padėtį, visų pirma pagal jų rezidavimo vietą arba jų kapitalo investavimo vietą, arba
- b) užkirsti kelią mokesčių vengimui ar slėpimui, vadovaujantis bet kokio susitarimo dėl mokesčių ar vidaus mokesčių teisės aktų nuostatomis.

1.5 STRAIPSNIS

Saugumo užtikrinimo tikslais taikomos išimtys

- 1. Nė viena šio Susitarimo nuostata nelaikoma:
 - a) reikalavimu, kad Šalis teiktų informaciją, kurios atskleidimas, kaip ji mano, prieštarauja jos esminiems saugumo interesams;

- b) kliūtimi Šaliai imtis šių veiksmų, kuriuos ji laiko būtinais jos esminiams saugumo interesams užtikrinti:
- i) veiksmų, susijusių su daliosiomis ir termobranduolinėmis daliosiomis medžiagomis arba medžiagomis, iš kurių šios gautos;
 - ii) veiksmų, susijusių su ginklų, šaudmenų ir karinės paskirties medžiagų gamyba arba prekyba, taip pat su kitų prekių ir medžiagų gamyba ar prekyba, tiesiogiai ar netiesiogiai vykdoma karinei įmonei aprūpinti;
 - iii) veiksmų, susijusių su paslaugomis, teikiamomis tiesiogiai ar netiesiogiai aprūpinant karines įmones, arba
 - iv) veiksmų, kurių imamasi karo metu ar susidarius kitai ekstremaliai tarptautinių santykių padėčiai, arba
- c) kliūtimi Šaliai imtis bet kokių veiksmų, kad įvykdytų savo prievolės pagal Jungtinių Tautų Chartiją tarptautinei taikai ir saugumui palaikyti.
2. Neatsižvelgiant į 1 dalį,
- a) taikant 10 skyrių, taikomas SVP III straipsnis ir
 - b) taikant 14 skyrių, taikomas 14.54 straipsnis.

1.6 STRAIPSNIS

Konfidenciali informacija

1. Jeigu šiame Susitarime nenustatyta kitaip, nė viena šio Susitarimo nuostata nelaikoma reikalavimu, kad Šalis teiktų konfidencialią informaciją, kurios atskleidimas trukdytų vykdyti jos įstatymus ir kitus teisės aktus arba kitaip prieštarautų viešajam interesui ar pakenktų bet kurios konkrečios valstybinės ar privačios įmonės teisėtiems komerciniams interesams.
2. Jeigu Šalis pagal šį Susitarimą pateikia kitai Šaliai informaciją, kuri pagal jos įstatymus ir kitus teisės aktus laikoma konfidencialia, kita Šalis saugo pateiktos informacijos konfidencialumą, nebent informaciją pateikusi Šalis sutinka, kad ji nebūtų tokia laikoma.

1.7 STRAIPSNIS

Prievolių ir perduotųjų įgaliojimų vykdymas

1. Kiekviena Šalis užtikrina, kad būtų imtasi visų reikiamų priemonių, kad šio Susitarimo nuostatos būtų įgyvendinamos.

2. Jeigu šiame Susitarime nenurodyta kitaip, kiekviena Šalis užtikrina, kad kiekvienas asmuo ar subjektas, kuriam Šalis perduoda reglamentavimo ar administravimo įgaliojimus Šalies prievolėms pagal šį Susitarimą vykdyti, vykdydamas tuos perduotuosius įgaliojimus laikytųsi minėtų prievolių.

3. Patikslinama, kad nė viena Šalis neatleidžiama nuo prievolių, kurias turi pagal šį Susitarimą, jei jos visų lygių vyriausybės ar nevyriausybės organizacijos, vykdydamos Šalies joms perduotus įgaliojimus, nesilaiko šio Susitarimo nuostatų.

1.8 STRAIPSNIS

Įstatymai ir kiti teisės aktai bei jų pakeitimai

Jeigu nenurodyta kitaip, kai šiame Susitarime daroma nuoroda į Šalies įstatymus ir kitus teisės aktus, laikoma, kad tie įstatymai ir kiti teisės aktai apima ir jų pakeitimus.

1.9 STRAIPSNIS

Ryšys su kitais susitarimais

1. Esami Europos Sąjungos ar jos valstybių narių ir Japonijos susitarimai šiuo Susitarimu nepakeičiami ir nenutraukiami.

2. Nė viena šio Susitarimo nuostata nelaikoma reikalavimu, kad Šalis imtųsi veiksmų, kurie yra nesuderinami su jos prievolėmis pagal PPO steigimo sutartį.
3. Jeigu šio Susitarimo nuostatos neatitinka bet kurio kito susitarimo, prie kurio abi Šalys yra prisijungusios, išskyrus PPO steigimo sutartį, nuostatų, Šalys nedelsdamos konsultuojasi, kad rastų abipusiškai priimtina sprendimą.
4. Kai šiame Susitarime daroma nuoroda į tarptautinius susitarimus¹ arba kai tokie susitarimai įtraukiami į šį Susitarimą (visi ar jų dalis), laikoma, kad jie apima ir pakeitimus ar juos pakeitusius susitarimus, abiem Šalims įsigaliojusius šio Susitarimo pasirašymo dieną arba vėliau. Jeigu dėl minėtų pakeitimų ar esamus susitarimus pakeitusių susitarimų dėl šio Susitarimo nuostatų įgyvendinimo ar taikymo iškyla klausimų, Šalys bet kurios iš Šalių prašymu gali surengti konsultacijas, kad prireikus rastų abipusiškai priimtina sprendimą.

¹ Laikoma, kad šiame Susitarime nurodyti ar į jį įtraukti tarptautiniai susitarimai apima naujausius jų pakeitimus, abiem Šalims įsigaliojusius iki šio Susitarimo pasirašymo dienos.

2 SKYRIUS

PREKYBA PREKĖMIS

A SKIRSNIS

Bendrosios nuostatos

2.1 STRAIPSNIS

Tikslas

Šio skyriaus tikslas – laikantis šio Susitarimo nuostatų lengvinti ir laipsniškai liberalizuoti Šalių tarpusavio prekybą prekėmis.

2.2 STRAIPSNIS

Taikymo sritis

Jeigu šiame Susitarime nenustatyta kitaip, šis skyrius taikomas Šalių tarpusavio prekybai prekėmis.

2.3 STRAIPSNIS

Terminų apibrėžtys

Šiame skyriuje:

- a) eksporto licencijų išdavimo procedūros – licencijų išdavimu vadinamos arba nevadinamos administracinės procedūros, kurias Šalis naudoja eksporto licencijų išdavimo režimams administruoti ir pagal kurias kaip išankstinė eksporto iš tos Šalies sąlyga atitinkamai administracinei institucijai turi būti pateiktas prašymas ar kiti dokumentai, išskyrus muitinės procedūroms būtinus prašymus ir dokumentus;
- b) neautomatinės importo arba eksporto licencijų išdavimo procedūros – licencijų išdavimo procedūros, pagal kurias patvirtinami prašymai ne visų asmenų, atitinkančių susijusios Šalies reikalavimus, kuriuos ši taiko dėl importo ar eksporto operacijų, susijusių su prekėmis, kurioms taikomos minėtos licencijų išdavimo procedūros, ir
- c) turintis kilmės statusą – pagal 3 skyriaus nuostatas laikomas turinčiu Šalies kilmės statusą.

2.4 STRAIPSNIS

Muitai

Kiekviena Šalis sumažina arba panaikina muitus pagal 2.8 straipsnio 1 dalį. Šiame skyriuje „muitai“ – tai visų rūšių muitai ar mokesčiai, nustatyti importuojamoms prekėms arba dėl jų, įskaitant bet kokio pobūdžio papildomus mokesčius ar priemokas, nustatytus toms importuojamoms prekėms arba dėl jų, išskyrus:

- a) mokesčius, lygiaverčius vidaus mokesčiams, taikomiems pagal GATT 1994 III straipsnį;
- b) muitus, taikomus pagal GATT 1994 VI ir XIX straipsnius, Susitarimą dėl antidempingo, SKP sutartį, Susitarimą dėl apsaugos priemonių ir GSS 22 straipsnį ir
- c) rinkliavas ar kitus privalomuosius mokėjimus, taikomus pagal 2.16 straipsnį.

2.5 STRAIPSNIS

Žemės ūkio apsaugos priemonės

1. Šalies kilmės statusą turinčioms žemės ūkio prekėms (toliau – kilmės statusą turinčios žemės ūkio prekės) netaikomi jokie mokesčiai, kuriuos kita Šalis taiko pagal specialią apsaugos priemonę, kurios ėmėsi pagal Sutartį dėl žemės ūkio.
2. Žemės ūkio apsaugos priemonės kilmės statusą turinčioms žemės ūkio prekėms pagal šį Susitarimą gali būti taikomos laikantis 2-A priedo 3 dalies C skirsnio.

B SKIRSNIS

Nacionalinis režimas ir patekimas į prekių rinką

2.6 STRAIPSNIS

Prekių klasifikavimas

1. Prekės, kuriomis Šalys tarpusavyje prekiauja, klasifikuojamos remiantis Suderinta sistema.

2. Kiekviena Šalis užtikrina, kad kitos Šalies kilmės prekės būtų nuosekliai taikomi jos tarifinio prekių klasifikavimo įstatymai ir kiti teisės aktai.

2.7 STRAIPSNIS

Nacionalinis režimas

Kiekviena Šalis kitos Šalies prekėms taiko nacionalinį režimą pagal GATT 1994 III straipsnį. Todėl GATT 1994 III straipsnis *mutatis mutandis* įtraukiamas į šį Susitarimą ir tampa jo dalimi.

2.8 STRAIPSNIS

Importo muitų sumažinimas ir panaikinimas

1. Jeigu šiame Susitarime nenustatyta kitaip, kiekviena Šalis sumažina arba panaikina kitos Šalies kilmės prekių muitus pagal 2-A priedą.

2. Jeigu Šalis sumažina savo pagal didžiausio palankumo režimą taikomą muito normą, kitos Šalies kilmės statusą turinčiai prekei ta muito norma taikoma, jeigu ir kol ji yra mažesnė už tai prekei taikomą muito normą, apskaičiuotą pagal 2-A priedą.
3. Režimą, taikomą Šalies kilmės statusą turinčioms prekėms, priskiriamoms prie 2-A priedo 2 dalies B skirsnyje pateikto Europos Sąjungos sąrašo ir 2-A priedo 3 dalies D skirsnyje pateikto Japonijos sąrašo skiltyje „Pastaba“ įrašų „S“ pažymėtų muitų tarifų eilučių, Šalys peržiūri penktaisiais metais po šio Susitarimo įsigaliojimo dienos arba kitais Šalių sutartais metais, atsižvelgiant į tai, kuri data yra ankstesnė. Peržiūra atliekama siekiant pagerinti patekimo į rinką sąlygas (pvz., tokiomis priemonėmis kaip greitesnis muitų sumažinimas ar panaikinimas, konkursų procesų supaprastinimas ir kvotų didinimas), taip pat spręsti su rinkliavomis susijusius klausimus.
4. Jeigu pagal tarptautinį susitarimą su trečiąja šalimi Šalis prekėms, kurioms taikoma 3 dalis, didesniu mastu ar sparčiau sumažina muitų tarifus, nustato didesnę kvotą ar taiko bet kokią kitą režimą, kuris yra palankesnis nei taikomas pagal šį Susitarimą, ir dėl to paveikiama Europos Sąjungos ar Japonijos tokių prekių rinkos pusiausvyra, Šalys, siekdamos užtikrinti, kad kitai Šaliai būtų taikoma bent jau tokia pati lengvata, minėtą peržiūrą pradeda per tris mėnesius nuo Europos Sąjungos ir tos trečiosios šalies arba Japonijos ir tos trečiosios šalies tarptautinio susitarimo įsigaliojimo dienos ir siekia ją užbaigti per šešis mėnesius nuo tos dienos.

2.9 STRAIPSNIS

Pakartotinai įvežamos pataisytos ir pakeistos prekės

1. Šalis muitų netaiko prekėms, nepriklausomai nuo jų kilmės, į jos muitų teritoriją pakartotinai įvežamoms po to, kai tos prekės iš jos muitų teritorijos į kitos Šalies muitų teritoriją buvo laikinai eksportuotos tam, kad būtų pataisytos ar pakeistos, neatsižvelgiant į tai, ar tas taisymas ar pakeitimas galėjo būti atliktas jos pačios muitų teritorijoje, ar ne, su sąlyga, kad susijusios prekės į jos teritoriją pakartotinai įvežamos per jos įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytą laikotarpį¹.
2. 1 dalis netaikoma prekei, kuriai Šalies muitų teritorijoje taikoma muitinės priežiūra nesumokėjus importo muitų ir mokesčių ir kuri yra eksportuojama, kad būtų pataisyta ar pakeista, tačiau pakartotinai neįvežama į muitų teritoriją su muitinės priežiūra nesumokėjus importo muitų ir mokesčių.

¹ Taikant šią dalį, Europos Sąjungoje naudojama laikinojo išvežimo perdirbti procedūra, nurodyta 2013 m. spalio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 952/2013, kuriuo nustatomas Sąjungos muitinės kodeksas.

3. Šalis netaiko muitų prekėms, nepriklausomai nuo jų kilmės, laikinai importuojamoms iš kitos Šalies muitų teritorijos, kad būtų pataisytos ar pakeistos, jeigu tos prekės iš importuojančios Šalies muitų teritorijos yra reeksportuojamos per jos įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytą laikotarpį¹.

4. Šiame straipsnyje „pataisymas“ ar „pakeitimas“ – tai bet kokia su preke atliekama operacija ar procesas, kuriuo siekiama pašalinti veikimo trūkumus ar materialinį pažeidimą, kad prekė atliktų savo pirminę funkciją, arba užtikrinti, kad ji atitiktų techninius jos naudojimo reikalavimus. Prekės pataisymui ar pakeitimui taip pat priskiriamas atkūrimas ir techninė priežiūra, neatsižvelgiant į galimą prekės vertės padidėjimą, tačiau nepriskiriamos operacijos ar procesai, kuriais:

- a) sunaikinamos esminės prekės savybės arba sukuriamą nauja ar komerciškai skirtinga prekė;
- b) nebaigta prekė paverčiama pagaminta preke arba
- c) pakeičiama prekės funkcija.

¹ Taikant šią dalį, Europos Sąjungoje naudojama laikinojo įvežimo perdirbti procedūra, nustatyta 2013 m. spalio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 952/2013, kuriuo nustatomas Sąjungos muitinės kodeksas.

2.10 STRAIPSNIS

Prekių laikinasis įvežimas

Kiekviena Šalis leidžia, kad pagal jos įstatymus ir kitus teisės aktus į jos muitų teritoriją be muitų būtų laikinai įvežtos toliau nurodytos prekės, su sąlyga, kad tokios prekės niekaip kitaip nepakeičiamos, išskyrus dėl jų naudojimo atsiradusį įprastą nusidėvėjimą, ir jeigu tos prekės eksportuojamos per kiekvienos Šalies nustatytą laikotarpį:

- a) parodose, mugėse ar panašiuose renginiuose eksponuoti ar naudoti skirtos prekės;
- b) profesinė įranga, įskaitant spaudos arba garso ar televizijos transliacijoms skirtą įrangą, kinematografijos įrangą, tokios įrangos pagalbinius aparatus ir jų reikmenis;
- c) komerciniai pavyzdžiai ir reklaminiai filmai bei įrašai;
- d) konteineriai ir padėklai, naudojami ar naudosimi prekėms tarptautiniais maršrutais vežti, jų atsarginės dalys ir reikmenys;

- e) jūreivių gerovės reikmenys;
- f) vien tik moksliniais tikslais importuojamos prekės;
- g) tarptautinėms sporto varžyboms, demonstracijoms ar treniruotėms importuojamos prekės;
- h) laikinai atvykusiems keliautojams priklausantys asmeniniai daiktai ir
- i) turizmo reklaminė medžiaga.

2.11 STRAIPSNIS

Muitinis įvertinimas

Nustatant prekių, kuriomis Šalys prekiauja tarpusavyje, muitinę vertę, *mutatis mutandis* taikomos Sutarties dėl 1994 m. Bendrojo susitarimo dėl muitų tarifų ir prekybos VII straipsnio įgyvendinimo, įtrauktos į PPO steigimo sutarties 1A priedą, I dalies nuostatos.

2.12 STRAIPSNIS

Eksporto muitai

Šalis iš jos į kitą Šalį eksportuojamoms prekėms nenustato arba toliau netaiko jokių muitų, mokesčių, rinkliavų ar kitų privalomųjų mokėjimų, taip pat jokių vidaus mokesčių ar kitų privalomųjų mokėjimų, didesnių nei būtų nustatyti vidaus suvartojimui skirtoms panašioms prekėms. Taikant šį straipsnį, visų rūšių rinkliavos ar kiti privalomieji mokėjimai neapima pagal 2.16 straipsnį taikomų rinkliavų ar kitų privalomųjų mokėjimų, nevirsijančių apytikslių suteiktos paslaugos sąnaudų.

2.13 STRAIPSNIS

Esamos padėties nekeitimas

1. Jeigu šiame Susitarime nenustatyta kitaip, Šalis jokio kitos Šalies kilmės prekėms taikomo muto nepadidina taip, kad jis būtų didesnis nei pagal 2-A priedą taikytina norma.
2. Patikslinama, kad Šalis, vienašališkai sumažinusi muitą, gali tą muitą padidinti iki atitinkamų metų lygio, nurodyto 2-A priedo 2 dalies B skirsnyje pateiktame Europos Sąjungos sąraše ir 2-A priedo 3 dalies D skirsnyje pateiktame Japonijos sąraše.

2.14 STRAIPSNIS

Konkurencija eksporto srityje

1. Šiame straipsnyje „eksporto subsidijos“ – tai subsidijos, nurodytos Sutarties dėl žemės ūkio 1 straipsnio e punkte, ir kitos subsidijos, išvardytos SKP sutarties I priede, kurios gali būti taikomos Sutarties dėl žemės ūkio 1 priede išvardytoms prekėms.
2. Šalys patvirtina savo įsipareigojimą, įtvirtintą 2015 m. gruodžio 19 d. PPO ministrų sprendime dėl konkurencijos eksporto srityje (WT/MIN(15)/45, WT/L/980), kiek galima labiau vengti eksporto subsidijų ir lygiavėrio poveikio eksporto priemonių, kaip nurodyta tame sprendime.

2.15 STRAIPSNIS

Importo ir eksporto apribojimai

1. Šalis nenustato arba toliau netaiko draudimų ar apribojimų, išskyrus muitus, jokioms kitos Šalies importuojamoms prekėms arba kitos Šalies muitų teritorijai skirtoms eksportuojamoms ar eksportuoti parduodamoms prekėms, išskyrus pagal GATT 1994 XI straipsnį. Todėl GATT 1994 XI straipsnis *mutatis mutandis* įtraukiamas į šį Susitarimą ir tampa jo dalimi.

2. Jeigu kuriai nors į 2-B priedo sąrašą įtrauktai eksportuojamai ar eksportuoti parduodamai prekei ketina nustatyti draudimą ar apribojimą pagal GATT 1994 XI straipsnio 2 dalį arba XX straipsnį, Šalis:

- a) siekia tą draudimą ar apribojimą apriboti tiek, kiek reikia deramai atsižvelgiant į jo galimą neigiamą poveikį kitai Šaliai;
- b) kai įmanoma, prieš nustatydamą tokį draudimą ar apribojimą ir kiek galėdama anksčiau arba, jei tai praktiškai neįmanoma, ne vėliau kaip per 15 dienų nuo jo nustatymo dienos, apie tokį draudimą ar apribojimą raštu praneša kitai Šaliai ir pranešime pateikia susijusios prekės aprašymą, nurodo nustatytą draudimą ar apribojimą, jo pobūdį, priežastis ir nustatymo dieną, taip pat numatomą taikymo trukmę ir
- c) jei kita Šalis prašo, suteikia jai pagrįstą galimybę konsultuotis dėl visų su tokiu draudimu ar apribojimu susijusių klausimų.

2.16 STRAIPSNIS

Su importu ir eksportu susijusios rinkliavos ir formalumai

1. Kiekviena Šalis pagal GATT 1994 VIII straipsnį užtikrina, kad visos bet kokio pobūdžio rinkliavos ir kiti mokesčiai, išskyrus muitus, eksporto muitus ir mokesčius pagal GATT 1994 III straipsnį, tos Šalies nustatyti importuojamoms ar eksportuojamoms prekėms arba su jomis susiję, neviršytų apytikslių suteiktų paslaugų sąnaudų, nebūtų apskaičiuojami *ad valorem* pagrindu ir kad jais nebūtų netiesiogiai teikiama apsauga vidaus prekėms arba fiskaliniais tikslais apmokestinamos importuojamos prekės.
2. Šalis nereikalauja, kad būtų atliekami konsuliniai formalumai, ir nerenka susijusių rinkliavų ir kitų mokesčių. Taikant šią dalį „konsuliniai formalumai“ – tai eksportuojančioje Šalyje esančio importuojančios Šalies konsulato taikomi reikalavimai, kuriuos reikia įvykdyti norint gauti konsulines sąskaitas faktūras ar komercinių sąskaitų faktūrų konsulinius patvirtinimus, prekių kilmės sertifikatus, krovinių deklaracijas, siuntėjo eksporto deklaracijas ar bet koki kitą muitinės dokumentą, privalomą pateikti importo metu ar dėl importo.

2.17 STRAIPSNIS

Importo ir eksporto licencijų išdavimo procedūros

1. Šalys patvirtina savo teises ir prievoles pagal Sutartį dėl importo licencijų išdavimo tvarkos.
2. Kiekviena Šalis nustato arba toliau taiko eksporto licencijų išdavimo procedūras pagal Sutarties dėl importo licencijų išdavimo tvarkos 1 straipsnio 1–9 dalis ir 3 straipsnį. Todėl minėtos Sutarties dėl importo licencijų išdavimo tvarkos nuostatos *mutatis mutandis* įtraukiamos į šį Susitarimą, tampa jo dalimi ir yra taikomos Šalių tarpusavio eksporto licencijų išdavimo procedūroms. Šalis gali nustatyti arba toliau taikyti eksporto licencijų išdavimo procedūras pagal Sutarties dėl importo licencijų išdavimo tvarkos 2 straipsnį. Visoms 2-B priede išvardytoms prekėms taikomos 2–8 dalys.
3. Kiekviena Šalis užtikrina, kad visos eksporto licencijų išdavimo procedūros būtų taikomos nešališkai ir administruojamos sąžiningai, teisingai, nediskriminuojant ir skaidriai.
4. Kiekviena Šalis importo arba eksporto licencijų išdavimo procedūras nustato arba toliau taiko tik tuo atveju, kai pagrįstai neturi galimybių taikyti kitų administraciniam tikslui pasiekti tinkamų procedūrų.

5. Šalis nenustato arba toliau netaiko neautomatinių importo ar eksporto licencijų išdavimo procedūrų, išskyrus atvejus, kai to reikia šį Susitarimą atitinkančiai priemonei įgyvendinti. Neautomatinio licencijų išdavimo procedūrą nustatanti Šalis aiškiai nurodo tokia licencijų išdavimo procedūra įgyvendinamą priemonę.
6. Kiekviena Šalis per 60 dienų atsako į kitos Šalies užklausas dėl importo arba eksporto licencijų išdavimo procedūrų, kurias Šalis ketina nustatyti, nustatė arba toliau taiko, taip pat į užklausas dėl importo ar eksporto licencijų išdavimo arba skyrimo kriterijų.
7. Kai Šalies prekėms nustatyta eksporto ribojimo priemonė yra kvota, ji siekia, kad prekyba tomis prekėmis kuo labiau pasiskirstytų tokiomis dalimis, kokių būtų galima tikėtis, jei to apribojimo nebūtų.
8. Jeigu Šalis nustato arba toliau taiko eksporto licencijų išdavimo procedūras, Šalys kitos Šalies prašymu surengia konsultacijas dėl bet kokių su tų procedūrų įgyvendinimu susijusių klausimų ir deramai atsižvelgia į šių konsultacijų rezultatus.

2.18 STRAIPSNIS

Perdarytos prekės

1. Jeigu šiame Susitarime nenustatyta kitaip, kiekviena Šalis nustato, kad perdarytos prekės turi būti laikomos naujomis prekėmis. Kiekviena Šalis gali reikalauti, kad perdarytos prekės, jas paskirstant ar parduodant, būtų identifikuotos kaip tokios.
2. Šiame straipsnyje „perdarytos prekės“ – tai Suderintos sistemos 84–90 skirsnių 40.12 pozicijai arba 94.02 pozicijai priskiriamos prekės:¹
 - a) kurios visos ar tam tikros jų dalys yra gautos iš naudotų prekių;
 - b) kurių tikimoji naudojimo trukmė ir eksploatacinės savybės yra panašios kaip tokių naujų prekių ir
 - c) kurios turi gamyklinę garantiją, panašią į suteikiamą tokioms naujoms prekėms.

¹ Patikslinama, kad šiame skyriuje nuorodos į Suderintos sistemos tarifinio klasifikavimo numerį yra grindžiamos Suderinta sistema su pakeitimais, padarytais 2017 m. sausio 1 d.

2.19 STRAIPSNIS

Netarifinio reguliavimo priemonės

1. Konkretūs įsipareigojimai, susiję su kiekvienos Šalies prekėms taikomomis netarifinio reguliavimo priemonėmis, pateikiami 2-C ir 2-D prieduose.
2. Po 10 metų nuo šio Susitarimo įsigaliojimo dienos arba Šalies prašymu Šalys įvertina, ar dėl prekėms taikomų netarifinio reguliavimo priemonių kylančios problemos gali būti veiksmingai sprendžiamos šiuo Susitarimu. Atlikusios minėtą vertinimą, Šalys pradeda konsultacijas, kad apsvarstytų galimybę išplėsti esamų įsipareigojimų aprėptį arba prisiimti abipusiškai svarbių papildomų įsipareigojimų dėl prekių netarifinio reguliavimo priemonių, įskaitant bendradarbiavimą. Remdamosi šiomis konsultacijomis, Šalys gali susitarti pradėti derybas dėl abipusiškai svarbių klausimų. Įgyvendindamos šią dalį Šalys atsižvelgia į patirtį, įgytą per ankstesnį šio Susitarimo įgyvendinimo laikotarpį.

2.20 STRAIPSNIS

Apribojimai mokėjimų balansui apsaugoti

1. Nė viena šio Susitarimo nuostata nelaikoma kliūtimi Šaliai mokėjimų balanso tikslais imtis priemonių. Šalis tokias priemones taiko pagal sąlygas, nustatytas GATT 1994 XII straipsnyje ir Susitarime dėl 1994 m. Bendrojo susitarimo dėl muitų tarifų ir prekybos mokėjimų balanso nuostatų, įtrauktame į PPO steigimo sutarties 1A priedą.
2. Nė viena šio Susitarimo nuostata netrukdo Šaliai vykdyti valiutos keitimo kontrolės ar taikyti valiutos keitimo apribojimus pagal Tarptautinio valiutos fondo steigimo sutartį.

2.21 STRAIPSNIS

Prekių kilmės žymėjimas

Jeigu šiame Susitarime nenustatyta kitaip, kai Šalis prekėms, išskyrus maisto produktus ir žemės ūkio arba žuvininkystės prekes, kaip apibrėžta tos Šalies įstatymuose ir kituose teisės aktuose, taiko privalomus kilmės šalies ženklavimo reikalavimus, šiuos reikalavimus atitinkančia pripažįstama žyma „Made in Japan“ arba panaši žyma importuojančios šalies vietos kalba Europos Sąjungos atveju arba žyma „Made in EU“ arba panaši žyma japonų kalba Japonijos atveju. Šiam straipsniui netaikomas 3 skyrius.

2.22 STRAIPSNIS

Bendrosios išimtys

1. Taikant šį skyrių GATT 1994 XX straipsnis *mutatis mutandis* įtraukiamas į šį Susitarimą ir tampa jo dalimi.
2. Jeigu Šalis ketina imtis priemonių pagal GATT 1994 XX straipsnio i ir j punktus, ji:
 - a) pateikia kitai Šaliai visą susijusią informaciją ir
 - b) kitos Šalies prašymu suteikia jai pagrįstą galimybę konsultuotis dėl visų su ta priemone susijusių klausimų, kad būtų rastas abipusiškai priimtinas sprendimas.
3. Šalys gali susitarti dėl bet kokių priemonių, būtinų klausimams, dėl kurių konsultuojamasi pagal 2 dalies b punktą, išspręsti.

4. Jeigu, susiklosčius ypatingoms ir kritiškoms aplinkybėms, reikia imtis neatidėliotinų veiksmų ir todėl iš anksto pateikti informacijos arba atlikti vertinimą neįmanoma, Šalis, ketinanti imtis atitinkamų priemonių, gali nedelsdama taikyti tokiomis aplinkybėmis būtinas priemones ir apie tai nedelsdama informuoja kitą Šalį.

C SKIRSNIS

Vyno produktų eksporto lengvinimas

2.23 STRAIPSNIS

Taikymo sritis

Šio skirsnio nuostatos netaikomos jokioms kitoms prekėms, išskyrus vyno produktus, priskiriamus Suderintos sistemos 22.04 pozicijai.

2.24 STRAIPSNIS

Bendrasis principas

Jeigu 2.25–2.28 straipsniuose nenustatyta kitaip, į šio skirsnio taikymo sritį patenkančių vyno produktų, kuriais Šalys prekiauja tarpusavyje, importas ir pardavimas vykdomi laikantis importuojančios Šalies įstatymų ir kitų teisės aktų.

2.25 STRAIPSNIS

Vynininkystės metodų leidimas (pirmasis etapas)

1. Nuo šio Susitarimo įsigaliojimo dienos Europos Sąjunga leidžia į Europos Sąjungą importuoti ir joje parduoti žmonėms vartoti skirtus Japonijos kilmės vyno produktus, pagamintus laikantis:
 - a) Japonijoje parduodamam japoniškam vynui leidžiamų produktų apibrėžčių ir vynininkystės metodų bei taikomų apribojimų, nurodytų 2-E priedo 2 dalies A skirsnyje, su sąlyga, kad jie atitinka 2-E priedo 1 dalies A skirsnyje nurodytas produktų apibrėžtis ir vynininkystės metodus bei apribojimus, ir
 - b) 2-E priedo 2 dalies B skirsnyje nurodytų vynininkystės metodų.
2. Nuo šio Susitarimo įsigaliojimo dienos Japonija leidžia į Japoniją importuoti ir joje parduoti žmonėms vartoti skirtus Europos Sąjungos kilmės vyno produktus, pagamintus laikantis:
 - a) Europos Sąjungoje leidžiamų produktų apibrėžčių ir vynininkystės metodų bei taikomų apribojimų, nurodytų 2-E priedo 1 dalies A skirsnyje, su sąlyga, kad jie atitinka 2-E priedo 2 dalies A skirsnyje nurodytas produktų apibrėžtis ir vynininkystės metodus bei apribojimus, ir

b) 2-E priedo 1 dalies B skirsnyje nurodytų vynininkystės metodų.

3. Šio Susitarimo įsigaliojimo dieną Šalys pasikeičia pranešimais, kuriais patvirtina užbaigusios savo vynininkystės metodų, nurodytų atitinkamai 2-E priedo 1 dalies B skirsnyje ir 2 dalies B skirsnyje, leidimo procedūras.

2.26 STRAIPSNIS

Vynininkystės metodų leidimas (antrasis etapas)

1. Europos Sąjunga operatyviai imasi būtinų priemonių, kad būtų leisti 2-E priedo 2 dalies C skirsnyje nurodyti vynininkystės metodai, ir praneša Japonijai, kad tam leidimui būtinos jos procedūros yra užbaigtos.

2. Japonija operatyviai imasi būtinų priemonių, kad būtų leisti 2-E priedo 1 dalies C skirsnyje nurodyti vynininkystės metodai, ir praneša Europos Sąjungai, kad tam leidimui būtinos jos procedūros yra užbaigtos.

3. 1 ir 2 dalyse nurodytas leidimas įsigalioja vėlesniojo iš Šalių pranešimų dieną.

2.27 STRAIPSNIS

Vynininkystės metodų leidimas (trečiasis etapas)

1. Europos Sąjunga imasi būtinų priemonių, kad būtų leisti 2-E priedo 2 dalies D skirsnyje nurodyti vynininkystės metodai, ir praneša Japonijai, kad tam leidimui būtinos jos procedūros yra užbaigtos.
2. Japonija imasi būtinų priemonių, kad būtų leisti 2-E priedo 1 dalies D skirsnyje nurodyti vynininkystės metodai, ir praneša Europos Sąjungai, kad tam leidimui būtinos jos procedūros yra užbaigtos.
3. 1 ir 2 dalyse nurodytas leidimas įsigalioja vėlesniojo iš Šalių pranešimų dieną.

2.28 STRAIPSNIS

Pasitvirtinimas

1. Sertifikatas, kurio autentiškumas patvirtintas pagal Japonijos įstatymus ir kitus teisės aktus, įskaitant paties Japonijos kompetentingos institucijos įgalioto gamintojo surašytą sertifikatą, yra laikomas pakankamu dokumentu Japonijos kilmės vyno produktų, nurodytų 2.25, 2.26 arba 2.27 straipsnyje, atitikčiai Europos Sąjungos taikomiems importo ir pardavimo reikalavimams įrodyti.

2. Įsigaliojus šiam Susitarimui, pagal 22.4 straipsnį įsteigtos Vyno darbo grupės sprendimu nustatomos šios sąlygos:

- a) dėl 1 dalies įgyvendinimo, visų pirma dėl naudotinų formų ir sertifikatuose pateiktinos informacijos, ir
- b) dėl Europos Sąjungos kiekvienoje valstybėje narėje paskirtų ryšių centrų ir Japonijos paskirtų ryšių centrų bendradarbiavimo.

3. Europos Sąjungos kilmės vyno produktų, nurodytų 2.25, 2.26 arba 2.27 straipsnyje, atitikčiai Japonijos taikomiems importo ir pardavimo reikalavimams įrodyti jokio sertifikato ar kito lygiaverčio dokumento pateikti nereikia.

2.29 STRAIPSNIS

Peržiūra, konsultacijos ir pasitvirtinimo laikinas sustabdymas

1. Šalys peržiūri, kaip įgyvendinami šie straipsniai:

- a) 2.26 straipsnis – reguliariai ir ne rečiau kaip kartą per metus per pirmuosius dvejus metus po šio Susitarimo įsigaliojimo dienos ir

b) 2.27 straipsnis – ne vėliau kaip po trejų metų nuo šio Susitarimo įsigaliojimo dienos.

2. Jeigu vykdydamos 2.26 straipsnio įgyvendinimo peržiūrą Šalys nustato, kad per dvejus metus nuo šio Susitarimo įsigaliojimo dienos nepasikeista 2.26 straipsnyje numatytais pranešimais, Šalys pradeda konsultacijas siekdamos susitarti dėl praktinio sprendimo.

3. Jeigu 2.26 straipsnio 2 dalyje nurodytas pranešimas neišsiunčiamas per dvejus metus nuo šio Susitarimo įsigaliojimo dienos, o 2.26 straipsnio 1 dalyje nurodytas pranešimas – išsiųstas, Europos Sąjunga gali laikinai sustabdyti 2.28 straipsnyje numatyto vyno produktų pasitvirtinimo pripažinimą, jei dėl 2 dalyje nurodyto praktinio sprendimo nesusitariama per tris mėnesius nuo 2 dalyje nurodytų konsultacijų inicijavimo.

4. 3 dalyje nurodytas pasitvirtinimo pripažinimo laikinas sustabdymas nutraukiamas iš karto, kai Japonija Europos Sąjungai išsiunčia 2.26 straipsnio 2 dalyje numatytą pranešimą.

5. Jeigu vykdydamos 1 dalyje nurodytą 2.27 straipsnio įgyvendinimo peržiūrą Šalys nustato, kad per penkerius metus nuo šio Susitarimo įsigaliojimo dienos nepasikeista 2.27 straipsnyje numatytais pranešimais, Šalys pradeda konsultacijas.

6. Nė viena šio straipsnio nuostata nedaro poveikio Šalies teisėms ir prievolėms pagal SFP sutartį.

2.30 STRAIPSNIS

Esamos padėties nekeitimas

1. Dėl klausimų, kuriems taikomi 2.25–2.28 straipsniai, Šalis nenustato mažiau palankių sąlygų nei numatytos šiame skirsnyje arba šio Susitarimo pasirašymo dieną galiojančiuose jos įstatymuose ir kituose teisės aktuose.
2. 1 dalimi nedaromas poveikis Šalių teisei imtis sanitarijos ir fitosanitarijos priemonių, būtinų žmonių, gyvūnų ar augalų gyvybei ar sveikatai apsaugoti, jeigu tokios priemonės neprieštaruja SFP sutarties nuostatom.

2.31 STRAIPSNIS

Pakeitimai

Pagal 22.1 straipsnį įsteigtas Jungtinis komitetas gali priimti sprendimus, kuriais iš dalies keičiamas 2-E priedas, kad pridėtų, pašalintų ar iš dalies pakeistų nuorodas į vynuikystės metodus ir kitus elementus pagal 23.2 straipsnio 3 dalį.

D SKIRSNIS

Kitos nuostatos

2.32 STRAIPSNIS

Keitimasis informacija

1. Kad galėtų stebėti, kaip veikia šis Susitarimas, 10 metų nuo šio Susitarimo įsigaliojimo Šalys kiekvienais metais keičiasi turimais paskutiniųjų kalendorinių metų importo statistiniais duomenimis. Pagal 22.3 straipsnį įsteigtas Prekybos prekėmis komitetas šį laikotarpį gali pratęsti kitam penkerių metų laikotarpiui.
2. 1 dalyje nurodyti importo statistiniai duomenys, kuriais keičiamasi, apima, jei įmanoma, turimus paskutiniųjų kalendorinių metų duomenis, įskaitant importuotų kitos Šalies prekių, kurioms pagal šį Susitarimą taikomas lengvatinis muitų tarifų režimas, ir prekių, kurioms lengvatinis muitų tarifų režimas netaikomas, vertę ir kiekį remiantis Šalies nomenklatūra.

2.33 STRAIPSNIS

Specialiosios priemonės, susijusios su lengvatiniu muitų tarifų režimu

1. Šalys pripažįsta, kad jų muitų teisės aktų pažeidimai, susiję su lengvatiniu muitų tarifų režimu pagal šį Susitarimą, gali neigiamai veikti vidaus pramonę, ir susitaria bendradarbiauti, kad užkirstų kelią tokiems pažeidimams, juos išaiškintų ir su jais kovotų pagal atitinkamas 3 skyriaus nuostatas ir 2008 m. sausio 30 d. Briuselyje priimtą Europos bendrijos ir Japonijos Vyriausybės susitarimą dėl bendradarbiavimo ir administracinės tarpusavio pagalbos muitinės veiklos srityje (toliau – BATP).
2. Šalis gali 4–7 dalyse nustatyta tvarka laikinai sustabdyti lengvatinio muitų tarifų režimo taikymą pagal šį Susitarimą atitinkamoms prekėms, susijusioms su a punkte nurodytais sisteminiams pažeidimams, jeigu remdamasi objektyvia, įtakinga ir patikrinama informacija nustato, kad:
 - a) dėl tam tikros prekės sistemingai vykdyti jos muitų teisės aktų pažeidimai, susiję su lengvatiniu muitų tarifų režimu pagal šį Susitarimą, ir
 - b) kita Šalis sistemingai ir nepateisinamai atsisakydavo bendradarbiauti ar kitaip nebendradarbiavo pagal 1 dalį dėl a punkte nurodytų sisteminių pažeidimų.

3. Neatsižvelgiant į 2 dalį, laikinasis sustabdymas netaikomas prekyautojams, atitinkantiems reikalavimų vykdymo kriterijus, dėl kurių Šalys susitaria per 4 dalyje nurodytas konsultacijas.
4. 2 dalyje nurodytą faktą nustačiusi Šalis nepagrįstai nedelsdama apie tą faktą praneša kitai Šaliai, kartu pateikdama pakankamai konsultacijų inicijavimą pagrindžiančios informacijos, įskaitant su 2 dalies a ir b punktais susijusių esminių faktų santrauką, ir su kita Šalimi Prekybos prekėmis komitete pradeda konsultacijas, kad rastų abiem Šalims priimtina sprendimą ir susitartų dėl šio Susitarimo ir atitinkamų muitų teisės aktų reikalavimų vykdymo kriterijų.
5. 2 dalyje nurodytą faktą nustačiusi Šalis, prieš priimdama galutinį sprendimą, apie savo ketinimą taikyti laikinąjį sustabdymą praneša visoms suinteresuotosioms šalims ir užtikrina joms galimybę visapusiškai ginti savo interesus. Laikinasis sustabdymas suinteresuotosioms šalims netaikomas, jeigu jos minėtą faktą nustačiusiai Šaliai objektyviai ir tinkamai įrodo, kad nėra susisijusios su 2 dalies a punkte nurodytais sisteminais pažeidimais.

6. Jeigu, pasibaigus 4 ir 5 dalyse nurodytiems procesams, Šalys per šešis mėnesius nuo pranešimo nesusitaria dėl priimtino sprendimo, minėtą faktą nustačiusi Šalis, tinkamai atsižvelgusi į 3 dalyje numatytą išimtį, gali nuspręsti laikinai sustabdyti lengvatinio muitų tarifų režimo pagal šį Susitarimą taikymą atitinkamoms prekėms. Apie laikinąjį sustabdymą nedelsiant pranešama kitai Šaliai.
7. Laikinasis sustabdymas taikomas tik tiek laiko, kiek reikia pažeidimams pašalinti, bet ne ilgiau nei šešis mėnesius. Jeigu Šalis nustato, kad, pasibaigus laikinajam sustabdymui, neišnyko pradinio sustabdymo taikymą lėmusios sąlygos, ta Šalis gali nuspręsti laikinąjį sustabdymą atnaujinti, prieš tai apie tokį nustatytą faktą pranešusi kitai Šaliai ir kartu pateikusi pakankamai tokį atnaujinimą pateisinančios informacijos. Bet koks laikinasis sustabdymas baigiamas taikyti ne vėliau kaip po dvejų metų nuo pradinio sustabdymo dienos, nebent Prekybos prekėmis komitetui įrodoma, kad kiekvieno laikotarpio, kuriam sustabdymas atnaujintas, pabaigoje neišnyko pradinio sustabdymo taikymą lėmusios sąlygos.
8. Dėl taikomų laikinųjų sustabdymų periodiškai konsultuojamasi Prekybos prekėmis komitete.
9. 2 arba 7 dalyje nurodytą faktą nustačiusi Šalis laikydamasi savo vidaus procedūrų skelbia importuotojams skirtus pranešimus apie visus pranešimus ir sprendimus dėl 4–7 dalyse nurodytų laikinojo sustabdymo atvejų.

10. Kitiems prekiautojams, nei 3 dalyje nurodyti prekiautojai ir 5 dalyje nurodytos suinteresuotosios šalys, laikinasis sustabdymas netaikomas, jeigu jie 2 arba 7 dalyje nurodytą faktą nustačiusiai Šaliai objektyviai ir tinkamai įrodo, kad nėra susisiję su 2 dalies a punkte nurodytais sisteminiiais pažeidimais.

11. Patikslinama, kad nė viena šio straipsnio nuostata nelaikoma kliūtimi prekiautojams ar suinteresuotosioms šalims reikalauti, kad 2 arba 7 dalyje nurodytą faktą nustačiusi Šalis pagal savo įstatymus ir kitus teisės aktus atlygintų nuostolius, neteisėtai susidariusius dėl 6 dalyje nurodytų priemonių.

2.34 STRAIPSNIS

Prekybos prekėmis komitetas

1. Pagal 22.3 straipsnį įsteigtas Prekybos prekėmis komitetas (toliau šiame straipsnyje – Komitetas) yra atsakingas už veiksmingą šio skyriaus įgyvendinimą ir veikimą.
2. Komitetas atlieka šias funkcijas:
 - a) peržiūri ir stebi, kaip įgyvendinamas ir kaip veikia šis skyrius;

- b) teikia Komiteto nustatytus faktus Jungtiniam komitetui ir
 - c) atlieka kitas Jungtinio komiteto pagal 22.1 straipsnio 5 dalies b punktą jam perduotas funkcijas.
3. Komiteto posėdžiai rengiami Šalių atstovų sutartu laiku, vietoje ir būdu.

2.35 STRAIPSNIS

Vyno darbo grupė

1. Pagal 22.4 straipsnio 1 dalį įsteigta Vyno darbo grupė yra atsakinga už C skirsnio ir 2-E priedo veiksmingą įgyvendinimą ir veikimą.
2. Vyno darbo grupė atlieka šias funkcijas:
 - a) nustato 2.28 straipsnio 2 dalyje nurodyto pasitvirtinimo sąlygas;

- b) stebi, kaip įgyvendinami 2.25–2.29 straipsniai, įskaitant peržiūrą ir konsultacijas pagal 2.29 straipsnį, ir
 - c) svarsto 2-E priedo pakeitimus ir Jungtiniam komitetui teikia rekomendacijas dėl sprendimų dėl tų pakeitimų priėmimo.
3. Vyno darbo grupė savo pirmąjį posėdį surengia šio Susitarimo įsigaliojimo dieną.

3 SKYRIUS

PREKIŲ KILMĖS TAISYKLĖS IR KILMĖS PROCEDŪROS

A SKIRSNIS

Prekių kilmės taisyklės

3.1 STRAIPSNIS

Terminų apibrėžtys

Šiame skyriuje:

- a) akvakultūra – vandens organizmų, įskaitant žuvis, moliuskus, vėžiagyvius, kitus vandens bestuburius ir vandens augalus, auginimas ir (arba) veisimas iš sėklos, t. y. kiaušinėlių, mailiaus, žuvų jauniklių, lervų, margiukių ar kitų polervinės stadijos nesubrendusių žuvų, kišantis į dauginimosi arba augimo procesus, kad padidėtų produkcija, t. y. reguliariai prileidžiant organizmų į vandenį, maitinant, saugant nuo plėšrūnų ir pan.;

- b) siunta – produktai, vieno eksportuotojo vienu metu siunčiami vienam gavėjui arba siunčiami su vienu transporto dokumentu, su kuriuo jie vežami nuo eksportuotojo iki gavėjo, arba, jei tokio dokumento nėra, su viena sąskaita faktūra;
- c) eksportuotojas – Šalyje įsikūręs asmuo, pagal tos Šalies įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytus reikalavimus eksportuojantis arba gaminantis kilmės statusą turintį produktą ir surašantis pareiškimą apie prekių kilmę;
- d) importuotojas – asmuo, importuojantis kilmės statusą turintį produktą ir prašantis tam produktui taikyti lengvatinį muitų tarifų režimą;
- e) medžiaga – medžiaga arba cheminė medžiaga, naudojama produktui gaminti, įskaitant komponentus, sudedamąsias dalis, žaliavas ar dalis;
- f) kilmės statuso neturinti medžiaga – medžiaga, kuri pagal šį skyrių nelaikoma turinčia kilmės statusą, įskaitant medžiagą, kurios kilmės statuso negalima nustatyti;
- g) lengvatinis muitų tarifų režimas – kilmės statusą turinčiai prekei pagal 2.8 straipsnio 1 dalį taikoma maito norma;

- h) produktas – pagaminta medžiaga arba cheminė medžiaga, net jeigu ji yra skirta naudoti kitam produktui gaminti, ir yra suprantama kaip 2 skyriuje nurodyta prekė ir
- i) gamyba – apdorojimas ar perdirbimas, įskaitant surinkimą.

3.2 STRAIPSNIS

Kilmės statusą turintiems produktams taikomi reikalavimai

1. Lengvatinį muitų tarifų režimą kitos Šalies kilmės statusą turinčiai prekei pagal 2.8 straipsnio 1 dalį taikanti Šalis toliau nurodytus produktus laiko kitos Šalies kilmės statusą turinčiais produktais, jei jie atitinka visus kitus jiems taikytinus šio skyriaus reikalavimus:
 - a) tik Šalyje gautus arba pagamintus produktus, kaip nustatyta 3.3 straipsnyje;
 - b) produktus, pagamintus vien tik iš tos Šalies kilmės medžiagų, arba
 - c) produktus, pagamintus iš kilmės statuso neturinčių medžiagų, jeigu jie atitinka visus jiems taikytinus 3-B priedo reikalavimus.

2. Šiame skyriuje Šalies teritorinė taikymo sritis neapima už jos teritorinės jūros ribų esančios jūros, jūros dugno ir podugnio.
3. Jeigu produktas įgijo kilmės statusą, jam pagaminti naudotos kilmės statuso neturinčios medžiagos nelaikomos neturinčiomis kilmės statuso, kai tas produktas kaip medžiaga įkomponuojamas į kitą produktą.
4. Šiame skyriuje nustatyti reikalavimai, susiję su kilmės statuso įgijimu, turi būti Šalyje tenkinami nepertraukiamai.

3.3 STRAIPSNIS

Tik Šalyje gauti produktai

1. Taikant 3.2 straipsnį, produktas yra gautas tik Šalyje, jeigu tai:
 - a) joje išaugintas, kultivuotas, nuimtas, surinktas ar nukirstas augalas ar augalinis produktas;
 - b) joje atsivestas ir užaugintas gyvas gyvūnas;
 - c) produktas, gautas iš joje užauginto gyvo gyvūno;

- d) produktas, gautas iš joje atsivesto ir užauginto paskersto gyvūno;
- e) joje sumedžiotas, sugautas spąstais, sužvejotas, surinktas ar sugautas gyvūnas;
- f) joje gautas akvakultūros produktas;
- g) joje išgautas ar surinktas mineralas ar kita a–f punktuose nepaminėta gamtinė medžiaga;
- h) žuvis, jūriniai bestuburiai ar kiti jūrų gyvieji ištekliai, kuriuos Šalies laivas surenka iš jūros, jūros dugno ar podugnio už kiekvienos Šalies teritorinės jūros ribų ir pagal tarptautinę teisę – už trečiųjų šalių teritorinės jūros ribų;
- i) produktas, pagamintas vien tik iš h punkte nurodytų produktų Šalies žvejybos produktų perdirbimo laive, esančiame už kiekvienos Šalies teritorinės jūros ribų ir pagal tarptautinę teisę – už trečiųjų šalių teritorinės jūros ribų;
- j) produktas, išskyrus žuvis, jūrinius bestuburius ir kitus jūrų gyvuosius išteklis, Šalies ar Šalies asmens surinktas iš jūros dugno ar podugnio, esančio už kiekvienos Šalies teritorinės jūros ribų ir už rajonų, priklausančių trečiųjų šalių jurisdikcijai, ribų, jeigu pagal tarptautinę teisę ta Šalis ar tos Šalies asmuo turi teisę tą jūros dugną ar podugnį eksploatuoti;

k) produktas, kuris yra:

i) joje vykdomos gamybos atliekos ar laužas arba

ii) atliekos arba laužas, gauti iš joje surinktų panaudotų produktų, jei tie produktai yra tinkami tik žaliavoms utilizuoti, arba

l) produktas, joje pagamintas vien tik iš a–k punktuose nurodytų produktų ar jų darinių.

2. 1 dalies h punkte „Šalies laivas“ arba i punkte „Šalies žvejybos produktų perdirbimo laivas“ – tai atitinkamai laivas arba žvejybos produktų perdirbimo laivas, kuris:

a) yra įregistruotas Europos Sąjungos valstybėje narėje arba Japonijoje;

b) plaukioja su Europos Sąjungos valstybės narės arba Japonijos vėliava ir

c) atitinka vieną iš šių reikalavimų:

i) ne mažiau kaip 50 proc. jo nuosavybės teisių priklauso vienam ar keliems Šalies fiziniams asmenims arba

ii) jo nuosavybės teisės priklauso vienam ar keliems juridiniams asmenims¹:

- A) kurių pagrindinė buveinė ir pagrindinė verslo vieta yra Šalyje ir
- B) kurių ne mažiau kaip 50 proc. nuosavybės teisių priklauso Šalies fiziniams asmenims arba juridiniams asmenims.

3.4 STRAIPSNIS

Nepakankamas apdorojimas ar perdirbimas

1. Neatsižvelgiant į 3.2 straipsnio 1 dalies c punktą, produktas nelaikomas turinčiu Šalies kilmės statusą, jeigu su produkto gamybai panaudotomis kilmės statuso neturinčiomis medžiagomis toje Šalyje atliekama tik viena ar daugiau šių operacijų:

- a) operacijos, kuriomis užtikrinama, kad produktai išliktų geros būklės, kaip antai: džiovinimas, užšaldymas, laikymas sūryme ir kitos panašios operacijos, kai jų vienintelis tikslas yra užtikrinti, kad produktai išliktų geros būklės juos transportuojant ir saugant;

¹ Šiame skyriuje „juridinis asmuo“ – tai juridinis subjektas, tinkamai įsteigtas ar kitaip organizuotas pagal taikytiną teisę, siekiantis arba nesiekiantis pelno, valdomas privačios ar valstybinės nuosavybės teise, įskaitant bet kokią korporaciją, patiką, ūkinę bendriją, bendrąją įmonę, individualiąją įmonę ar asociaciją.

- b) pakuočių pakeitimas;
- c) pakuočių išardymas ar surinkimas;
- d) dulkių, oksido, alyvos, dažų ar kitokių dangų plovimas, valymas ar šalinimas;
- e) tekstilės medžiagų ir tekstilės dirbinių lyginimas ar presavimas;
- f) paprastos dažymo ar poliravimo operacijos;
- g) grūdų ir ryžių lukštenimas, dalinis ar visiškas balinimas, poliravimas ar glazūravimas;
- h) cukraus dažymo ar aromatizavimo arba cukraus gabalėlių formavimo operacijos; dalinis arba visiškas kietojo cukraus malimas;
- i) vaisių, riešutų ar daržovių lupimas, kauliukų išėmimas ar lukštenimas;
- j) galandimas, paprastas šlifavimas arba paprastas pjaustymas;
- k) sijojimas, atrankinė patikra, rūšiavimas, klasifikavimas, kategorizavimas ar derinimas, įskaitant rinkinių sudarymą;

- l) paprastas išpilstymas į butelius, skardines, flakonus, dėjimas į maišus, dėklus ar dėžes, kortelių ar lentelių tvirtinimas ir visos kitos paprastos pakavimo operacijos;
- m) ženklų, etikečių, logotipų ir kitų panašių skiriamųjų ženklų tvirtinimas ar spausdinimas ant produktų ar jų pakuočių;
- n) paprastas vienos ar kelių rūšių produktų sumaišymas¹;
- o) paprasto vandens pridėjimas, produktų praskiedimas, dehidratavimas arba denatūravimas²;
- p) paprastas surinkimas arba dalių surinkimas sudarant užbaigtą ar gatavą gaminį arba gaminį, pagal Suderintos sistemos bendrųjų aiškinimo taisyklių 2 taisyklės a punktą klasifikuojamą jį priskiriant prie užbaigtų ar gatavų gaminių; produktų išardymas į dalis arba
- q) gyvūnų skerdimas.

¹ Šiame straipsnyje paprastas produktų sumaišymas apima cukraus sumaišymą.

² Šiame straipsnyje denatūravimas visų pirma apima produktų padarymą netinkamais žmonėms vartoti pridėdant toksiškų ar blogo skonio medžiagų.

2. Taikant 1 dalį, operacijos laikomos paprastomis, jei joms atlikti nebūtina turėti nei specialių įgūdžių, nei specialiai pagamintų ar įrengtų mechanizmų, aparatų ar įrenginių.

3.5 STRAIPSNIS

Kilmės kumuliacija

1. Vienos Šalies kilmės statusą turintis produktas laikomas kitos Šalies kilmės produktu, jei kitoje Šalyje jis naudojamas kaip medžiaga kitam produktui gaminti.
2. Nustatant, ar produktas yra kitos Šalies kilmės, gali būti atsižvelgiama į su kilmės statuso neturinčią medžiagą Šalyje atliktas gamybos operacijas.
3. 1 ir 2 dalys netaikomos, jei kitoje Šalyje neatlikta daugiau gamybos operacijų, o tik viena ar daugiau iš 3.4 straipsnio 1 dalies a–q punktuose nurodytų operacijų.
4. Kad eksportuotojas galėtų surašyti 2 dalyje nurodytam produktui skirtą pareiškimą apie prekių kilmę, nurodytą 3.16 straipsnio 2 dalies a punkte, jis iš savo tiekėjo turi gauti 3-C priede numatytą informaciją.

5. 4 dalyje nurodyta informacija taikoma vienai arba kelioms tos pačios medžiagos, pateiktos per ne ilgesnį kaip 12 mėnesių nuo informacijos pateikimo datos laikotarpį, siuntoms.

3.6 STRAIPSNIS

Leistinieji nuokrypiai

1. Jeigu produkto gamybai panaudota kilmės statuso neturinti medžiaga neatitinka 3-B priede nustatytų reikalavimų, produktas laikomas Šalies kilmės produktu, jeigu:

- a) produkto, priskiriamo Suderintos sistemos¹ 1–49 arba 64–97 skirsniams, atveju – visų tų kilmės statuso neturinčių medžiagų vertė neviršija 10 proc. produkto *ex-works* arba FOB kainos;
- b) produkto, priskiriamo Suderintos sistemos 50–63 skirsniams, atveju taikomi 3-A priedo 6–8 pastabose nurodyti leistinieji nuokrypiai.

¹ Patikslinama, kad šiame skyriuje nuorodos į Suderintos sistemos tarifinio klasifikavimo numerį yra grindžiamos Suderinta sistema su pakeitimais, padarytais 2017 m. sausio 1 d.

2. 1 dalis netaikoma, jeigu produkto gamybai panaudotų kilmės statuso neturinčių medžiagų vertė viršija bet kurį iš kilmės statuso neturinčių medžiagų didžiausios vertės procentinių dydžių, nustatytų 3-B priede pateiktuose reikalavimuose.
3. 1 dalis netaikoma tik Šalyje gautiems produktams, kaip apibrėžta 3.3 straipsnyje. Jeigu 3-B priede reikalaujama, kad produkto gamybai panaudotos medžiagos būtų gautos tik Šalyje, taikomos 1 ir 2 dalys.

3.7 STRAIPSNIS

Kvalifikacinis vienetas

1. Taikant šio skyriaus nuostatas, kvalifikaciniu vienetu laikomas konkretus produktas, kuris, jį klasifikuojant pagal Suderintą sistemą, laikomas baziniu vienetu.
2. Kai siuntą sudaro tam tikras skaičius vienodų produktų, priskiriamų tai pačiai Suderintos sistemos pozicijai, šio skyriaus nuostatos taikomos atskirai kiekvienam produktui.

3.8 STRAIPSNIS

Apskaitos atskyrimas

1. Kad išlaikytų kilmės statusą, kilmės statusą turinčios pakeičiamos medžiagos jas saugant turi būti fiziškai atskirtos nuo kilmės statuso neturinčių pakeičiamų medžiagų.
2. Šiame straipsnyje „pakeičiamos medžiagos“ – tai tos pačios rūšies ir prekinės kokybės medžiagos, kurių techninės ir fizinės charakteristikos yra vienodos ir kurių negalima atskirti vienu nuo kitų, kai jos įkomponuojamos į galutinį produktą.
3. Neatsižvelgiant į 1 dalį, saugojimo metu fiziškai neatskirtos kilmės statusą turinčios ir kilmės statuso neturinčios pakeičiamos medžiagos gali būti naudojamos produktui gaminti, jeigu naudojamas apskaitos atskyrimo metodas.
4. 3 dalyje nurodytas apskaitos atskyrimo metodas taikomas laikantis atsargų tvarkymo metodo, nustatyto pagal Šalies naudojamus bendruosius apskaitos principus.

5. Šalis, laikydamasi savo įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytų sąlygų, gali reikalauti, kad apskaitos atskyrimo metodas būtų naudojamas tik gavus tos Šalies muitinės išankstinį leidimą. Šalies muitinė stebi, kaip naudojamas minėtu leidimu, ir gali leidimą panaikinti, jei leidimo turėtojas apskaitos atskyrimo metodu naudojasi netinkamai arba nevykdo bet kurios kitos šiame skyriuje nustatytos sąlygos.

6. Apskaitos atskyrimo metodu laikomas bet kuris metodas, kuriuo užtikrinama, kad medžiagų, laikomų turinčiomis kilmės statusą, kiekis bet kuriuo metu būtų ne didesnis nei tuo atveju, jei tos medžiagos būtų fiziškai atskirtos.

3.9 STRAIPSNIS

Rinkiniai

Rinkinys, klasifikuojamas pagal Suderintos sistemos bendrųjų aiškinimo taisyklių 3 taisyklės b ir c punktus, laikomas turinčiu Šalies kilmės statusą, kai kilmės statusą pagal šį skyrį turi visi jo komponentai. Jei rinkinį sudaro kilmės statusą turintys ir kilmės statuso neturintys komponentai, jis visas laikomas turinčiu Šalies kilmės statusą, jeigu kilmės statuso neturinčių komponentų vertė neviršija 15 proc. rinkinio *ex-works* arba FOB kainos.

3.10 STRAIPSNIS

Nekeitimas

1. Kilmės statusą turintis produktas, deklaruotas vidaus naudojimui importuojančioje Šalyje įforminti, po to, kai yra eksportuojamas, ir prieš tai, kai yra deklaruojamas vidaus naudojimui įforminti, neturi būti kaip nors pakeičiamas arba su juo neturi būti atliekamos kitos operacijos, išskyrus tas, kurios yra būtinos gerai produkto būklei išlaikyti arba ženklams, etiketėms, plomboms ar kitiems dokumentams, kuriais užtikrinamas specialių importuojančios Šalies vidaus reikalavimų laikymasis, pridėti ar pritvirtinti.
2. Produktas gali būti saugomas ar eksponuojamas trečiojoje šalyje, jeigu toje trečiojoje šalyje jam toliau taikoma muitinės priežiūra.
3. Nedarant poveikio B skirsniiui, siuntos gali būti skaidomos trečiojoje šalyje, jeigu jas skaido eksportuotojas arba tai atliekama jo atsakomybe ir jeigu toje trečiojoje šalyje joms toliau taikoma muitinės priežiūra.
4. Suabejojusi, ar laikomasi 1–3 dalyse numatytų reikalavimų, importuojančios Šalies muitinė gali prašyti importuotojo pateikti įrodymus, kad reikalavimų laikomasi, bet koku būdu, įskaitant sutartinius transporto dokumentus, tokius kaip konosamentai, arba faktinius ar konkrečius įrodymus, pagrįstus pakuočių ženklinimu ar numeracija, arba su pačiu produktu susijusius įrodymus.

3.11 STRAIPSNIS

Grąžinami produktai

Jei Šalies kilmės produktas, iš tos Šalies eksportuotas į trečiąją šalį, yra grąžinamas į tą Šalį, jis laikomas neturinčiu kilmės statuso, nebent tos Šalies muitinei priimtiniu būdu įrodoma, kad:

- a) grąžinamas produktas ir eksportuotas produktas yra tas pats produktas ir
- b) su grąžinamu produktu nebuvo atlikta jokia operacija, išskyrus tas, kurios buvo būtinos gerai jo būklei išlaikyti, kol jis buvo laikomas toje trečiojoje šalyje arba eksportuojamas.

3.12 STRAIPSNIS

Reikmenys, atsarginės dalys, įrankiai ir instrukcijos ar kita informacinė medžiaga

1. Taikant šį straipsnį, reikmenys, atsarginės dalys, įrankiai ir instrukcijos ar kita informacinė medžiaga patenka į šio straipsnio taikymo sritį, jeigu:

- a) reikmenys, atsarginės dalys, įrankiai ir instrukcijos ar kita informacinė medžiaga yra klasifikuojami ir pristatomi kartu su produktu, tačiau atskira sąskaita faktūra jiems neišrašoma, ir

- b) reikmenų, atsarginių dalių, įrankių ir instrukcijų ar kitos informacinės medžiagos rūšis, kiekis ir vertė yra įprasti tokiam produktui.
2. Nustatant, ar produktas yra gautas tik Šalyje arba ar tenkina 3-B priede nustatytą gamybos proceso arba tarifinio klasifikavimo pasikeitimo reikalavimą, į reikmenis, atsargines dalis, įrankius ir instrukcijas ar kitą informacinę medžiagą neatsižvelgiama.
3. Nustatant, ar produktas atitinka 3-B priede nustatytą vertės reikalavimą, atliekant skaičiavimą vertės reikalavimo taikymo produktui tikslais į reikmenų, atsarginių dalių, įrankių ir instrukcijų ar kitos informacinės medžiagos vertę atsižvelgiama kaip atitinkamai į kilmės statusą turinčių medžiagų arba kilmės statuso neturinčių medžiagų.
4. Produkto reikmenys, atsarginės dalys, įrankiai ir instrukcijos ar kita informacinė medžiaga turi produkto, su kuriuo jie pristatomi, kilmės statusą.

3.13 STRAIPSNIS

Neutralūs elementai

Siekiant nustatyti, ar produktas turi Šalies kilmės statusą, šių elementų kilmės nustatyti nebūtina:

- a) kuro, elektros energijos, katalizatorių ir tirpiklių;
- b) produktui išbandyti ar apžiūrėti naudotos įrangos, įtaisų ir reikmenų;
- c) pirštinių, akinių, avalynės, drabužių, saugos įrangos ir reikmenų;
- d) mašinų, įrankių, matricų ir formų;
- e) įrangos ir pastatų techninei priežiūrai naudojamų atsarginių dalių ir medžiagų;
- f) tepalų, alyvų, surišiklių ir kitų gamybai arba įrenginiams ir statiniams eksploatuoti naudojamų medžiagų ir
- g) visų kitų į produkto sudėtį neįtrauktų medžiagų, jei galima pagrįstai įrodyti, kad jų naudojimas gaminant produktą yra to gamybos proceso dalis.

3.14 STRAIPSNIS

Transportavimo pakavimo medžiagos ir talpyklos

Nustatant, ar produktas turi kilmės statusą, neatsižvelgiama į transportavimo pakavimo medžiagas ir talpyklas, naudojamas produktui apsaugoti jį transportuojant.

3.15 STRAIPSNIS

Mažmeninės prekybos pakavimo medžiagos ir talpyklos

1. Nustatant, ar visos produkto gamybai panaudotos kilmės statuso neturinčios medžiagos atitinka 3-B priede nustatytus tarifinio klasifikavimo pasikeitimo ar gamybos proceso reikalavimus arba ar produktas yra gautas tik Šalyje, į produkto mažmeninei prekybai skirtas pakavimo medžiagas ir talpyklas, jei jos klasifikuojamos kartu su produktu, neatsižvelgiama.
2. Jeigu produktui taikomas 3-B priede nustatytas vertės reikalavimas, vertės reikalavimo taikymo produktui tikslais atliekant skaičiavimus į produkto mažmeninei prekybai skirtų pakavimo medžiagų ir talpyklų, jei jos klasifikuojamos kartu su produktu, vertę atsižvelgiama atitinkamai kaip į kilmės statusą turinčių arba neturinčių.

B SKIRSNIS

Kilmės procedūros

3.16 STRAIPSNIS

Prašymas taikyti lengvatinį muitų tarifų režimą

1. Importuojanti Šalis importuojamam kitos Šalies kilmės produktui lengvatinį muitų tarifų režimą taiko remdamasi importuotojo prašymu taikyti lengvatinį muitų tarifų režimą. Importuotojas atsako už prašymo taikyti lengvatinį muitų tarifų režimą teisingumą ir atitiktį šiame skyriuje nustatytiems reikalavimams.
2. Prašymas taikyti lengvatinį muitų tarifų režimą grindžiamas:
 - a) eksportuotojo surašytu pareiškimu apie prekių kilmę, kuriame patvirtinama, kad produktas turi kilmės statusą, arba
 - b) importuotojo žiniomis, kad produktas turi kilmės statusą.

3. Prašymas taikyti lengvatinį muitų tarifų režimą ir 2 dalies a arba b punktuose nurodyti jį pagrindžiantys elementai pagal importuojančios Šalies įstatymus ir kitus teisės aktus įtraukiami į muitinės importo deklaraciją. Importuojančios Šalies muitinė gali prašyti, kad importuotojas, jei gali, į muitinės importo deklaraciją įtrauktų arba kartu su ja pateiktų paaiškinimą, kad produktas atitinka šio skyriaus reikalavimus.
4. Importuotojas, prašymą taikyti lengvatinį muitų tarifų režimą grindžiantis 2 dalies a punkte nurodytu pareiškimu apie prekių kilmę, saugo tą pareiškimą ir paprašytas jo kopiją pateikia importuojančios Šalies muitinei.
5. 2–4 dalys netaikomos 3.20 straipsnyje nurodytais atvejais.

3.17 STRAIPSNIS

Pareiškimas apie prekių kilmę

1. Produkto eksportuotojas pareiškimą apie prekių kilmę gali surašyti remdamasis produkto kilmės statusą įrodančia informacija, įskaitant informaciją, įrodančią produktui pagaminti naudotų medžiagų kilmės statusą. Eksportuotojas atsako už pareiškimo apie prekių kilmę ir pateiktos informacijos teisingumą.
2. Pareiškimas apie prekių kilmę surašomas pasirenkant vieną iš 3-D priede pateiktų teksto kalbinių versijų sąskaitoje faktūroje ar bet kuriame kitame komerciniame dokumente, kuriame kilmės statusą turintis produktas pakankamai išsamiai apibūdintas, kad būtų galima jį identifikuoti. Importuojanti Šalis nereikalauja, kad importuotojas pateiktų pareiškimo apie prekių kilmę vertimą.
3. Importuojančios Šalies muitinė neatsisako priimti prašymo taikyti lengvatinį muitų tarifų režimą tik dėl to, kad pareiškime apie prekių kilmę yra nedidelių klaidų ar netikslumų, arba tik dėl to, kad sąskaita faktūra buvo išduota trečiojoje šalyje.
4. Pareiškimas apie prekių kilmę galioja 12 mėnesių nuo jo surašymo dienos.

5. Pareiškimas apie prekių kilmę gali būti skirtas:

- a) vienai vieno ar kelių į Šalį importuojamų produktų siuntai arba
- b) kelioms vienodų produktų siuntoms, į Šalį importuojamoms per bet kurį ne ilgesnį kaip 12 mėnesių laikotarpį, nurodytą pareiškime apie prekių kilmę.

6. Jeigu išmontuoti arba nesurinkti produktai, kaip apibrėžta Suderintos sistemos bendrųjų aiškinimo taisyklių 2 taisyklės a punkte, priskiriami Suderintos sistemos XV–XXI skyriams, importuotojo prašymu yra importuojami dalimis, laikantis importuojančios Šalies muitinės nustatytų reikalavimų gali būti naudojamas bendras tokiems produktams skirtas pareiškimas apie prekių kilmę.

3.18 STRAIPSNIS

Importuotojo žinios

Importuotojo žinios, kad produktas yra eksportuojančios Šalies kilmės, turi būti pagrįstos informacija, įrodančia, kad produktas turi kilmės statusą ir atitinka šiame skyriuje nustatytus reikalavimus.

3.19 STRAIPSNIS

Apskaitos registrų tvarkymo reikalavimai

1. Importuotojas, teikiantis prašymą į importuojančią Šalį importuotam produktui taikyti lengvatinį muitų tarifų režimą, ne trumpiau kaip trejus metus po produkto importo dienos saugo:
 - a) eksportuotojo surašytą pareiškimą apie prekių kilmę, jeigu prašymas pateiktas remiantis pareiškimu apie prekių kilmę, arba
 - b) visus apskaitos registrus, įrodančius, kad produktas atitinka kilmės statuso įgijimo reikalavimus, jei prašymas grindžiamas importuotojo žiniomis.
2. Pareiškimą apie prekių kilmę surašęs eksportuotojas ne trumpiau kaip ketverius metus nuo to pareiškimo apie prekių kilmę surašymo saugo jo kopiją ir visus kitus apskaitos registrus, įrodančius, kad produktas atitinka kilmės statuso įgijimo reikalavimus.
3. Pagal šį straipsnį saugotini apskaitos registrai gali būti tvarkomi elektroninėmis priemonėmis.
4. 1–3 dalys netaikomos 3.20 straipsnyje nurodytais atvejais.

3.20 STRAIPSNIS

Mažos siuntos ir išimty

1. Produktai, kuriuos privatūs asmenys mažose siuntose siunčia kitiems privatiems asmenims arba kurie yra keleivių asmeninio bagažo dalis, pripažįstami kilmės statusą turinčiais produktais, jei tokie produktai nėra importuojami prekybos tikslais¹, dėl jų pateiktas pareiškimas, kad jie atitinka šio skyriaus reikalavimus, ir nėra abejonių dėl tokio pareiškimo teisingumo.
2. Su sąlyga, kad tai nėra atvejai, kai galima pagrįstai manyti, kad prekės atskirai importuojamos siekiant išvengti reikalavimo pateikti pareiškimą apie prekių kilmę, bendra 1 dalyje nurodytų produktų vertė neturi viršyti:
 - a) Europos Sąjungos atveju – 500 eurų, jei tai mažos siuntos, arba 1 200 eurų, jei tai keleivių asmeninio bagažo dalis. Kai sumos nurodomos kita Europos Sąjungos valstybės narės valiuta, ta valiuta išreikštos sumos turi būti lygiavertės kiekvienų metų spalio mėn. pirmą darbo dieną galiojančiu kursu euraiš išreikštomis sumoms. Jeigu iki kiekvienų metų spalio 15 d. Europos Komisijai nepranešama kitokia suma, nurodomos Europos Centrinio Banko skelbiamos tos dienos sumos, kurios taikomos nuo kitų metų sausio 1 d. Europos Komisija apie atitinkamas sumas praneša Japonijai;

¹ Nereguliarus importas, susijęs tik su asmeninėms gavėjų ar keleivių arba jų šeimų reikmėms skirtais produktais, nėra laikomas prekybiniu importu, jei iš produktų pobūdžio ir kiekio aišku, kad nesiekama jokių komercinių tikslų.

b) Japonijos atveju – 100 000 jenų arba kita Japonijos nustatyta suma.

3. Kiekviena Šalis gali nustatyti, kad 3.16 straipsnio 2 dalyje nurodytas prašymo pagrindas yra neprivalomas importuojant produktą, dėl kurio importuojanti Šalis reikalavimų netaiko.

3.21 STRAIPSNIS

Tikrinimas

1. Importuojančios Šalies muitinė gali atlikti rizikos vertinimo metodais grindžiamą patikrinimą, be kita ko, atsitiktinės atrankos būdu, prašydama 3.16 straipsnyje nurodytą prašymą pateikusių importuotojų pateikti informaciją, kad patikrintų, ar į Šalį importuotas produktas yra kitos Šalies kilmės arba ar tenkinami kiti šio skyriaus reikalavimai. Importuojančios Šalies muitinė patikrinimą gali atlikti muitinės importo deklaracijos pateikimo metu, prieš produktų išleidimą arba po jų išleidimo.

2. Informacija, kurios prašoma pagal 1 dalį, negali apimti daugiau elementų nei šie:
- a) jeigu 3.16 straipsnio 2 dalies a punkte nurodytas prašymas pateiktas remiantis pareiškimu apie prekių kilmę, – tas pareiškimas apie prekių kilmę;
 - b) produkto tarifinio klasifikavimo numeris pagal Suderintą sistemą ir naudoti kilmės kriterijai;
 - c) trumpas gamybos proceso aprašymas;
 - d) jeigu kilmės kriterijus pagrįstas specifiniu gamybos procesu, – konkretus to proceso aprašymas;
 - e) jei taikoma, gamybos procese naudotų kilmės statusą turinčių ir kilmės statuso neturinčių medžiagų aprašymas;
 - f) jeigu kilmės kriterijus buvo „gautas tik Šalyje“, – taikytina kategorija (kaip antai nuėmimas, iškasimas, sužvejojimas ir gamybos vieta);
 - g) jeigu kilmės kriterijus buvo grindžiamas vertės metodu, – produkto vertė, taip pat visų gamybai panaudotų kilmės statuso neturinčių medžiagų arba, kai tinkama atitinkčiai vertės reikalavimui nustatyti, kilmės statusą turinčių medžiagų vertė;

- h) jeigu kilmės kriterijus buvo grindžiamas svoriu, – produkto svoris, taip pat produkte esančių panaudotų susijusių kilmės statuso neturinčių medžiagų arba, kai tinkama atitiktčiai svorio reikalavimui nustatyti, kilmės statusą turinčių medžiagų svoris;
- i) jeigu kilmės kriterijus buvo grindžiamas tarifinio klasifikavimo pasikeitimu, – visų kilmės statuso neturinčių medžiagų sąrašas, įskaitant jų tarifinio klasifikavimo numerį pagal Suderintą sistemą (dviejų, keturių ar šešių skaitmenų formatu, nelygu kilmės kriterijus), arba
- j) informacija, susijusi su atitiktimi 3.10 straipsnyje nurodytai nuostatai dėl nekeitimo.

3. Teikdamas prašomą informaciją importuotojas gali kartu pateikti bet kokią kitą informaciją, kurią laiko svarbia tikrinimui.

4. Jeigu prašymas taikyti lengvatinį muitų tarifų režimą grindžiamas 3.16 straipsnio 2 dalies a punkte nurodytu pareiškimu apie prekių kilmę, importuotojas importuojančios Šalies muitinę informuoja apie tai, kada eksportuotojas gali tiesiogiai pateikti visą prašomą informaciją arba vieną ar daugiau jos elementų.

5. Jeigu prašymas taikyti lengvatinį muitų tarifų režimą grindžiamas 3.16 straipsnio 2 dalies b punkte nurodytomis importuotojo žiniomis, tikrinimą atliekanti importuojančios Šalies muitinė, paprašiusi informacijos pagal šio straipsnio 1 dalį, gali prašyti, kad importuotojas pateiktų papildomos informacijos, jeigu ta muitinė mano, kad jos reikia produkto kilmės statusui patikrinti. Jei tinkama, importuojančios Šalies muitinė gali prašyti, kad importuotojas pateiktų specifinius dokumentus ir informaciją.

6. Jeigu importuojančios Šalies muitinė, laukdama tikrinimo rezultatų, nusprendžia sustabdyti lengvatinio muitų tarifų režimo taikymą atitinkamam produktui, importuotojui leidžiama išleisti produktą, taikant tinkamas atsargumo priemones, įskaitant garantijas. Lengvatinio muitų tarifų režimo sustabdymas nutraukiamas kuo greičiau po to, kai importuojančios Šalies muitinė nustato, kad atitinkamas produktas turi kilmės statusą arba kad įvykdyti kiti šio skyriaus reikalavimai.

3.22 STRAIPSNIS

Administracinis bendradarbiavimas

1. Kad būtų užtikrintas tinkamas šio skyriaus veikimas, tikrindamos, ar produktas turi kilmės statusą ir ar atitinka kitus šiame skyriuje nustatytus reikalavimus, Šalys bendradarbiauja per kiekvienos Šalies muitinę.
2. Jeigu prašymas taikyti lengvatinį muitų tarifų režimą grindžiamas 3.16 straipsnio 2 dalies a punkte nurodytu pareiškimu apie prekių kilmę, tikrinimą atliekanti importuojančios Šalies muitinė, paprašiusi informacijos pagal 3.21 straipsnio 1 dalį, per dvejų metų laikotarpį nuo produktų importo taip pat gali kreiptis į eksportuojančios Šalies muitinę papildomos informacijos, jeigu tikrinimą atliekanti importuojančios Šalies muitinė mano, kad jos reikia produkto kilmės statusui patikrinti. Prašyme pateikti informaciją turėtų būti pateikta ši informacija:
 - a) pareiškimas apie prekių kilmę;
 - b) prašymą teikiančios muitinės identifikaciniai duomenys;
 - c) eksportuotojo vardas ir pavardė (pavadinimas);

d) tikrinimo objektas ir aprėptis ir

e) jei taikoma, susiję dokumentai.

Jei tinkama, be šios informacijos, importuojančios Šalies muitinė gali prašyti, kad eksportuojančios Šalies muitinė pateiktų specifinius dokumentus ir informaciją.

3. Laikydamosi savo įstatymų ir kitų teisės aktų, eksportuojančios Šalies muitinė gali prašyti pateikti dokumentus arba atlikti patikrinimą ir prašyti įrodymų arba apsilankyti eksportuotojo patalpose, kad patikrintų apskaitos registrus ir apžiūrėtų produkto gamybai naudojamus objektus.

4. Nedarant poveikio 5 daliai, eksportuojančios Šalies muitinė, gavusi 2 dalyje nurodytą prašymą, importuojančios Šalies muitinei pateikia šią informaciją:

a) prašomus dokumentus, jei turi;

b) nuomonę dėl produkto kilmės statuso;

c) tikrinamo produkto aprašymą ir tarifinį klasifikavimą, susijusį su šio skyriaus taikymu;

d) gamybos proceso aprašymą ir paaiškinimą, kurių pakaktų produkto kilmės statusui pagrįsti;

e) informaciją apie tikrinimo atlikimo būdą ir

f) patvirtinamuosius dokumentus, jei tinkama.

5. Eksportuojančios Šalies muitinė 4 dalyje nurodytos informacijos importuojančios Šalies muitinei neteikia, jei eksportuotojas tą informaciją laiko konfidencialia.

6. Kiekviena Šalis kitai Šaliai praneša savo muitinių kontaktinius duomenis, įskaitant pašto ir elektroninio pašto adresus bei telefono ir fakso numerius, ir apie visus šios informacijos pasikeitimus kitai Šaliai praneša per 30 dienų nuo pasikeitimo dienos.

3.23 STRAIPSNIS

Savitarpio pagalba kovos su sukčiavimu srityje

Jeigu įtariama, kad pažeidžiamos šio skyriaus nuostatos, Šalys viena kitai teikia savitarpio pagalbą pagal BATP.

3.24 STRAIPSNIS

Atsisakymas taikyti lengvatinį muitų tarifų režimą

1. Nedarant poveikio 3 daliai, importuojančios Šalies muitinė gali atsisakyti taikyti lengvatinį muitų tarifų režimą, jeigu:

a) per tris mėnesius nuo prašymo pagal 3.21 straipsnio 1 dalį pateikti informaciją dienos:

- i) nepateikiamas atsakymas arba
- ii) jeigu prašymas taikyti lengvatinį muitų tarifų režimą grindžiamas importuotojo žiniomis, kaip nurodyta 3.16 straipsnio 2 dalies b punkte, pateikta informacija yra netinkama produkto kilmės statusui patvirtinti;

b) per tris mėnesius nuo prašymo pagal 3.21 straipsnio 5 dalį pateikti informaciją dienos:

- i) nepateikiamas atsakymas arba
- ii) pateikta informacija yra netinkama produkto kilmės statusui patvirtinti;

- c) per 10 mėnesių nuo prašymo pagal 3.22 straipsnio 2 dalį pateikti informaciją dienos:
 - i) nepateikiamas atsakymas arba
 - ii) pateikta informacija yra netinkama produkto kilmės statusui patvirtinti; arba
 - d) po išankstinio pagalbos prašymo pagal 3.23 straipsnį ir per abipusiškai sutartą laikotarpį dėl produktų, dėl kurių pateiktas 3.16 straipsnio 1 dalyje nurodytas prašymas:
 - i) eksportuojančios Šalies muitinė nesuteikia pagalbos arba
 - ii) suteiktos pagalbos rezultatas netinkamas produkto kilmės statusui patvirtinti.
2. Importuojančios Šalies muitinė gali produktui, dėl kurio importuotojas yra pateikęs prašymą taikyti lengvatinį muitų tarifų režimą, atsisakyti taikyti lengvatinį muitų tarifų režimą, jeigu importuotojas nesilaiko kitų nei su produktų kilmės statusu susijusių šio skyriaus reikalavimų.

3. Jeigu importuojančios Šalies muitinė turi pakankamą pagrindą atsisakyti taikyti lengvatinį muitų tarifų režimą pagal 1 dalį, tuo atveju, kai eksportuojančios Šalies muitinė pagal 3.22 straipsnio 4 dalies b punktą yra pateikusi nuomonę, kuria patvirtino produktų kilmės statusą, importuojančios Šalies muitinė per du mėnesius nuo tos nuomonės gavimo dienos eksportuojančios Šalies muitinei praneša apie savo ketinimą atsisakyti taikyti lengvatinį muitų tarifų režimą. Jeigu toks pranešimas pateikiamas, Šalies prašymu per tris mėnesius nuo to pranešimo dienos surengiamos konsultacijos. Šalių tarpusavio susitarimu kiekvienu konkrečiu atveju konsultacijų terminas gali būti pratęstas. Konsultacijos gali būti rengiamos pagal 22.3 straipsnį įsteigto Prekių kilmės taisyklių ir muitinės klausimų komiteto nustatyta tvarka. Pasibaigus konsultacijų laikui, importuojančios Šalies muitinė gali atsisakyti taikyti lengvatinį muitų tarifų režimą tik turėdama pakankamą pagrindą ir tik suteikusi importuotojui galimybę būti išklausytam.

3.25 STRAIPSNIS

Konfidencialumas

1. Kiekviena Šalis, laikydamasi savo įstatymų ir kitų teisės aktų, užtikrina kitos Šalies pagal šį skyrių pateiktos informacijos konfidencialumą ir saugo tą informaciją nuo atskleidimo.

2. Importuojančios Šalies institucijos pagal šį skyrių gautą informaciją gali naudoti tik šio skyriaus taikymo tikslais.
3. Jeigu šiame skyriuje nenustatyta kitaip, informacija, kurią eksportuojančios Šalies arba importuojančios Šalies muitinė gavo iš eksportuotojo taikant 3.21 ir 3.22 straipsnius, neatskleidžiama.
4. Importuojanti Šalis importuojančios Šalies muitinės pagal šį skyrių gautos informacijos nenaudoja jokiam teismo ar teisėjo vykdomam baudžiamajam procesui, išskyrus atvejus, kai vadovaudamasi savo įstatymais ir kitais teisės aktais ją naudoti leidžia eksportuojanti Šalis.

3.26 STRAIPSNIS

Administracinės priemonės ir sankcijos

Kiekviena Šalis pagal savo įstatymus ir kitus teisės aktus nustato administracines priemones ir, kai tinkama, sankcijas kiekvienam asmeniui, kuris surašo dokumentą, kuriame pateikia neteisingą informaciją siekdamas, kad produktui būtų taikomas lengvatinis muitų tarifų režimas, arba toks dokumentas yra surašomas dėl jo kaltės, kuris nesilaiko 3.19 straipsnyje nustatytų reikalavimų, nepateikia įrodymų arba atsisako, kad būtų surengtas 3.22 straipsnio 3 dalyje nurodytas vizitas.

C SKIRSNIS

Kitos nuostatos

3.27 STRAIPSNIS

Šio skyriaus taikymas Seutai ir Meliljai

1. Taikant šį skyrių Europos Sąjungos atveju terminas „Šalis“ neapima Seutos ir Meliljos.
2. Į Seutą arba Melilją importuojamiems Japonijos kilmės produktams visais atžvilgiais pagal šį Susitarimą taikomas toks pats muitų režimas, koks taikomas Europos Sąjungos muitų teritorijos kilmės produktams pagal Ispanijos Karalystės ir Portugalijos Respublikos stojimo į Europos Sąjungą akto 2 protokolą. Pagal šį Susitarimą importuojamiems Seutos ir Meliljos kilmės produktams Japonija pagal šį Susitarimą taiko tokį patį muitų režimą, koks yra taikomas iš Europos Sąjungos importuojamiems Europos Sąjungos kilmės produktams.
3. Prekių kilmės taisyklės ir kilmės procedūros pagal šį skyrių *mutatis mutandis* taikomos produktams, eksportuojamiems iš Japonijos į Seutą ir Melilją, ir produktams, eksportuojamiems iš Seutos ir Meliljos į Japoniją.

4. 3.5 straipsnis taikomas produktų importui ir eksportui, kurį tarpusavyje vykdo Europos Sąjunga, Japonija ir Seuta ir Melilja
5. Seuta ir Melilja laikomos viena teritorija.
6. Ispanijos Karalystės muitinė yra atsakinga už šio straipsnio taikymą Seutoje ir Meliljoje.

3.28 STRAIPSNIS

Prekių kilmės taisyklių ir muitinės klausimų komitetas

1. Pagal 22.3 straipsnį įsteigtas Prekių kilmės taisyklių ir muitinės klausimų komitetas (toliau šiame skyriuje – Komitetas) yra atsakingas už veiksmingą šio skyriaus įgyvendinimą ir veikimą ir kartu vykdo kitas 4.14 straipsnio 1 dalyje nurodytas užduotis.

2. Taikant šį skyrių, Komitetas atlieka šias funkcijas:
- a) peržiūri toliau nurodytus dalykus ir prireikus pagal 22.1 straipsnį įsteigtam Jungtiniam komitetui teikia dėl jų tinkamas rekomendacijas:
 - i) peržiūri, kaip įgyvendinamas ir kaip veikia šis skyrius; ir
 - ii) Šalies pasiūlytus šio skyriaus nuostatų pakeitimus;
 - b) priima aiškinamąsias pastabas, kad palengvintų šio skyriaus nuostatų įgyvendinimą;
 - c) nustato 3.24 straipsnio 3 dalyje nurodytą konsultavimosi procedūrą ir
 - d) svarsto bet kokią kitą Šalių atstovų sutartą su šiuo skyriumi susijusį klausimą.

3.29 STRAIPSNIS

Pereinamojo laikotarpio nuostatos, skirtos tranzitu vežamiems ar saugomiems produktams

Šio Susitarimo nuostatos gali būti taikomos produktams, kurie atitinka šio skyriaus nuostatas ir kurie šio Susitarimo įsigaliojimo dieną yra vežami tranzitu iš eksportuojančios Šalies į importuojančią Šalį arba yra prižiūrimi muitinės importuojančioje Šalyje nesumokėjus importo muitų ir mokesčių, jeigu per 12 mėnesių nuo tos dienos importuojančios Šalies muitinei pateikiamas 3.16 straipsnyje nurodytas prašymas taikyti lengvatinį muitų tarifų režimą.

4 SKYRIUS

MUITINĖS KLAUSIMAI IR PREKYBOS LENGVINIMAS

4.1 STRAIPSNIS

Tikslai

Šio skyriaus tikslai:

- a) skatinti prekybos prekėmis, kuriomis Šalys prekiauja tarpusavyje, lengvinimą, ir kartu, atsižvelgiant į prekybos praktikos raidą, užtikrinti veiksmingą muitinį tikrinimą;

- b) užtikrinti kiekvienos Šalies muitų teisės aktų ir kitų su prekyba susijusių įstatymų ir kitų teisės aktų skaidrumą bei jų derėjimą su taikytiniais tarptautiniais standartais;
- c) užtikrinti, kad kiekviena Šalis savo muitų teisės aktus bei kitus su prekyba susijusius įstatymus ir kitus teisės aktus taikytų nuspėjamai, nuosekliai ir nediskriminuodama;
- d) skatinti supaprastinti ir modernizuoti kiekvienos Šalies muitinės procedūras ir praktiką;
- e) toliau plėtoti rizikos valdymo metodus, kad būtų lengvinama teisėta prekyba ir kartu apsaugoma tarptautinės prekybos tiekimo grandinė, ir
- f) stiprinti Šalių bendradarbiavimą muitinės klausimų ir prekybos lengvinimo srityje.

4.2 STRAIPSNIS

Taikymo sritis

1. Šis skyrius taikomas klausimams, susijusiems su kiekvienos Šalies muitų teisės aktais, kitais su prekyba susijusiais įstatymais ir kitais teisės aktais bei su prekyba susijusiomis bendrosiomis administracinėmis procedūromis, įskaitant jų taikymą prekėms, kuriomis Šalys prekiauja tarpusavyje, taip pat Šalių tarpusavio bendradarbiavimui.

2. Nė viena šio skyriaus nuostata nedaro poveikio Šalies teisėms ir prievolėms pagal 6 ir 7 skyrius.
3. Jeigu šio skyriaus nuostatos neatitinka 6 arba 7 skyriaus nuostatų, vadovaujamas 6 arba 7 skyriaus nuostatomis tiek, kiek tai susiję su ta neatitiktimi.
4. Šis skyrius taikomas nedarant poveikio kiekvienos Šalies teisėtų politikos tikslų įgyvendinimui ir jos prievolėms pagal tarptautinius susitarimus, kurių šalis ji yra, dėl:
 - a) visuomenės dorovės apsaugos;
 - b) žmonių, gyvūnų ar augalų gyvybės ar sveikatos apsaugos;
 - c) nacionalinių meno, istorinių ar archeologinių vertybių apsaugos arba
 - d) aplinkos apsaugos.
5. Šį skyrių kiekviena Šalis įgyvendina laikydamasi savo įstatymų ir kitų teisės aktų. Įgyvendindama šį skyrių kiekviena Šalis tinkamai naudojasi savo turimais ištekliais.

4.3 STRAIPSNIS

Skaidrumas

1. Kiekviena Šalis užtikrina, kad jos muitų teisės aktai, kiti su prekyba susiję įstatymai ir kiti teisės aktai, taip pat su prekyba susijusios bendrosios administracinės procedūros bei visuotinai svarbi informacija būtų skelbiami ir lengvai prieinami kiekvienam suinteresuotajam asmeniui, be kita ko, kai tinkama, internete.
2. Kiekviena Šalis savo muitų teisės aktus, kitus su prekyba susijusius įstatymus ir kitus teisės aktus, taip pat su prekyba susijusias bendrąsias administracines procedūras paskelbia ir pasirūpina, kad jie būtų lengvai prieinami, kuo anksčiau iki jų įsigaliojimo, kad kiekvienas suinteresuotasis asmuo galėtų su jais susipažinti, išskyrus:
 - a) skubos atvejus;
 - b) nedidelius tokių įstatymų, kitų teisės aktų ar bendrųjų administracinių procedūrų pakeitimus;
 - c) kai išankstinis tokių įstatymų ir kitų teisės aktų paskelbimas pakenktų jų veiksmingumui ar vykdymui arba
 - d) švelninamąjį poveikį turinčių priemonių atveju.

3. Kiekviena Šalis paskiria vieną ar kelis informacijos centrus, į kuriuos suinteresuotieji asmenys galėtų kreiptis su pagrįstomis užklausomis dėl klausimų, kuriems taikoma 1 dalis. Informacijos centrai į minėtas užklausas atsako ir visas susijusias formas bei dokumentus pateikia per kiekvienos Šalies nustatytą pagrįstą laikotarpį.
4. Kiekviena Šalis prireikus numato savo muitinės bei kitų su prekyba susijusių įstaigų ir prekyautojų ar kitų jos teritorijoje įsikūrusių suinteresuotųjų subjektų reguliarias konsultacijas.
5. Informacija apie rinkliavas ir kitus mokesčius skelbiama pagal 1 ir 2 dalis. Skelbiant šią informaciją nurodomos taikytinos rinkliavos ir kiti mokesčiai, jų taikymo priežastis, atsakinga institucija ir mokėjimo laikas bei būdas. Tokios rinkliavos ir kiti mokesčiai netaikomi, kol nepaskelbiama informacija apie juos.

4.4 STRAIPSNIS

Importo, eksporto ir tranzito procedūros

1. Kiekviena Šalis savo muitų teisės aktus bei kitus su prekyba susijusius įstatymus ir teisės aktus taiko nuspėjamai, nuosekliai, skaidriai ir nediskriminuodama.

2. Kiekviena Šalis užtikrina, kad jos muitinės procedūros atitiktų šiuos reikalavimus:
- a) jos turi būti suderintos su muitinės procedūrų srityje kiekvienai Šaliai taikomais tarptautiniais standartais ir rekomenduojama praktika, kaip antai parengtais dalyvaujant Pasaulio muitinių organizacijai¹ (toliau – PMO), įskaitant esmines 1999 m. birželio 26 d. Briuselyje priimto Tarptautinės muitinės procedūrų supaprastinimo ir suderinimo konvencijos pakeitimo protokolo, 1983 m. birželio 14 d. Briuselyje priimtą Tarptautinės konvencijos dėl suderintos prekių aprašymo ir kodavimo sistemos ir PMO pasaulinės prekybos saugumo ir supaprastinimo standartų sistemos (toliau – sistema SAFE) nuostatas;
 - b) jomis turi būti siekiama lengvinti teisėtą prekybą, atsižvelgiant į prekybos praktikos raidą, ir kartu užtikrinama, kad būtų laikomasi jos įstatymų ir kitų teisės aktų;
 - c) jos įstatymų ir kitų teisės aktų pažeidimų, susijusių su muitinės procedūromis, įskaitant muitų vengimą ir kontrabandą, atveju jomis turi būti užtikrintas veiksmingas vykdymas ir
 - d) pagal jas neturi būti nustatytas privalomas muitinės tarpininkų dalyvavimas ar tikrinimas prieš išsiuntimą.

¹ Patikslinama, kad PMO buvo įsteigta 1952 m. kaip Muitinių bendradarbiavimo taryba.

3. Kiekviena Šalis nustato arba toliau taiko priemones, kuriomis jos įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytus kriterijus atitinkantiems prekyautojams ar veiklos vykdytojams taikomas lengvatinis muitinio tikrinimo prieš išleidžiant prekes režimas.

4. Kiekviena Šalis skatina, kad būtų kuriamos ir naudojamos pažangios sistemos, įskaitant informacinėmis ir ryšių technologijomis pagrįstas sistemas, ir taip lengvinamas keitimasis elektroniniais duomenimis tarp prekyautojų ar veiklos vykdytojų ir jos muitinės bei kitų su prekyba susijusių įstaigų.

5. Kiekviena Šalis siekia dar labiau supaprastinti ir standartizuoti jos muitinei ir kitoms su prekyba susijusioms įstaigoms teiktinus duomenis ir dokumentus.

4.5 STRAIPSNIS

Prekių išleidimas

Kiekviena Šalis nustato arba toliau taiko muitinės procedūras, leidžiančias:

- a) prekes išleisti greitai, per ne ilgesnį laikotarpį nei tas, kurio reikia atitikčiai jos įstatymams ir kitiems teisės aktams užtikrinti;

- b) iš anksto, iki prekių atvežimo elektroninėmis priemonėmis pateikti ir tvarkyti dokumentus ir visą kitą reikiamą informaciją ir
- c) prekes išleisti iki muitų, mokesčių, rinkliavų ir kitų privalomųjų mokėjimų galutinio apskaičiavimo, jeigu pateikiama garantija, kai tokią garantiją privaloma pateikti pagal jos įstatymus ir kitus teisės aktus, kad būtų užtikrintas jų galutinis sumokėjimas.

4.6 STRAIPSNIS

Muitinės procedūrų supaprastinimas

1. Kiekviena Šalis siekia supaprastinti savo muitinės procedūrų reikalavimus ir formalumus, kad prekyautojai ar veiklos vykdytojai, įskaitant mažąsias ir vidutines įmones, juos galėtų atlikti per trumpesnę laiką ir mažesnėmis sąnaudomis.
2. Kiekviena Šalis nustato arba toliau taiko priemones, kuriomis jos įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytus kriterijus atitinkantiems prekyautojams ar veiklos vykdytojams dar labiau supaprastinamos taikomos muitinės procedūros. Pagal tas dar paprastesnes procedūras muitams ir mokesčiams po prekių išleidimo apskaičiuoti ir sumokėti gali būti leidžiamas periodinis tam tikrą laikotarpį vykdyto daugybinio importo deklaravimas.

3. Kiekviena Šalis nustato arba toliau taiko programas, kuriomis jos įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytus kriterijus atitinkantiems prekiautojams ar veiklos vykdytojams suteikiama galimybė didesniu mastu ar lengviau pasinaudoti 2 dalyje minėtomis supaprastintomis procedūromis.

4.7 STRAIPSNIS

Išankstiniai sprendimai

1. Kiekviena Šalis per savo muitinę skelbia išankstinius sprendimus, kuriuose nustato atitinkamoms prekėms taikytiną režimą. Asmeniui, pateikusiam rašytinį prašymą (be kita ko, elektroninėmis priemonėmis), kuriame yra nurodyta visa pagal išduodančiosios Šalies įstatymus ir kitus teisės aktus privaloma informacija, minėti sprendimai skelbiami per pagrįstą apibrėžtos trukmės laikotarpį.
2. Išankstiniame sprendime nurodomas prekių tarifinis klasifikavimas, prekių kilmė, įskaitant tai, ar jos turi kilmės statusą pagal 3 skyrių, arba bet kuris kitas Šalių sutartas dalykas, visų pirma dėl prekių muitiniam įvertinimui naudotino metodo ar kriterijų.
3. Laikydamosi savo įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytų konfidencialumo reikalavimų, Šalis gali skelbti savo išankstinius sprendimus, be kita ko, internete.

4.8 STRAIPSNIS

Apskundimas ir peržiūra

1. Kiekviena Šalis užtikrina apskundimo ar peržiūros teisę kiekvienam asmeniui, dėl kurio tos Šalies muitinė ar kitos su prekyba susijusios įstaigos yra priėmusios administracinį sprendimą.
2. Apskundimas ar peržiūra apima:
 - a) galimybę pateikti administracinį skundą ar prašyti, kad sprendimą peržiūrėtų administracinė institucija, kuri yra aukštesnės galios už sprendimą priėmusį pareigūną ar tarnybą arba nepriklausoma nuo šio pareigūno ar tarnybos, arba
 - b) galimybę apskusti sprendimą teismui ar prašyti, kad jį peržiūrėtų teismas.
3. Kiekviena Šalis užtikrina, kad jeigu sprendimas dėl 2 dalies a punkte nurodyto skundo ar peržiūros nepaskelbiamas per jos įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytą laikotarpį arba nepagrįstai nedelsiant, 1 dalyje nurodytas asmuo turi teisę į tolesnį administracinį ar teisminį apskundimą ar peržiūrą.
4. Kiekviena Šalis užtikrina, kad 1 dalyje nurodytam asmeniui būtų nurodytos administracinio sprendimo priežastys, kad prireikus tas asmuo galėtų pasinaudoti apskundimo ar peržiūros procedūromis.

4.9 STRAIPSNIS

Rizikos valdymas

1. Kiekviena Šalis nustato arba toliau taiko rizikos valdymo sistemą, kuria jos muitinei sudaromos sąlygos atliekant tikrinimą daugiausia dėmesio skirti didelės rizikos siuntoms ir kuo operatyviau išleisti mažos rizikos siuntas.
2. Kiekviena Šalis rizikos valdymą grindžia rizikos vertinimu, taikydama atitinkamus atrankos kriterijus.
3. Įgyvendindama rizikos valdymo priemones Šalis siuntas 1 dalyje nurodytam tikrinimui taip pat gali pasirinkti atsitiktine tvarka.
4. Kiekviena Šalis rizikos valdymo priemones parengia ir taiko taip, kad išvengtų šališkos ar nepateisinamos diskriminacijos arba užslėpto tarptautinės prekybos ribojimo.

4.10 STRAIPSNIS

Tikrinimas po muitinio įforminimo

1. Siekdama paspartinti prekių išleidimą, kiekviena Šalis nustato arba toliau taiko tikrinimo po muitinio įforminimo procedūrą, kuria užtikrinama atitiktis jos muitų teisės aktams bei kitiems su prekyba susijusiems įstatymams ir kitiems teisės aktams. Kiekvienos Šalies muitinė savo vykdomo tikrinimo po muitinio įforminimo rezultatus naudoja 4.9 straipsnyje nurodytam rizikos valdymui. Šalis gali nustatyti, kad jos muitinė rizikos valdymui naudotų kitų su prekyba susijusių įstaigų atlikto tikrinimo po muitinio įforminimo rezultatus, ir atvirkščiai.
2. Asmenį ar siuntą tikrinimui po muitinio įforminimo kiekviena Šalis pasirenka atsižvelgdama į riziką ir, be kita ko, gali vadovautis atitinkamais atrankos kriterijais. Kiekviena Šalis tikrinimą po muitinio įforminimo atlieka skaidriai. Jeigu tikrinimo objektas yra asmuo ir tikrinimo rezultatai yra galutiniai, Šalis asmeniui, kurio duomenys tikrinami, nedelsdama praneša tikrinimo rezultatus, asmens teises ir prievoles, taip pat nurodo rezultatų priežastis.

4.11 STRAIPSNIS

Vežimas tranzitu ir perkrovimas

Kiekviena Šalis nustato arba toliau taiko procedūras, kuriomis lengvinamas prekių, tranzitu per jos muitų teritoriją vežamų iš kitos Šalies ar į kitą Šalį ar perkraunamų jos muitų teritorijoje, gabenimas, kartu išlaikydama tinkamą kontrolę.

4.12 STRAIPSNIS

Muitinių bendradarbiavimas

1. Nedarant poveikio kitų šiame Susitarime numatytų formų bendradarbiavimui, Šalių muitinės bendradarbiauja, be kita ko, keisdamosi informacija, ir pagal BATP teikia savitarpio administracinę pagalbą šiame skyriuje nurodytais klausimais, neatsižvelgiant į 1.6 straipsnį.

2. Siekdamos toliau lengvinti prekybą ir kartu užtikrinti, kad būtų laikomasi jų atitinkamų muitų teisės aktų ir didinamas tiekimo grandinės saugumas, Šalių muitinės stiprina bendradarbiavimą šiame skyriuje nurodytais klausimais:

- a) bendradarbiauja dar labiau supaprastindamos muitinės procedūras, atsižvelgiant į prekybos praktikos raidą;
- b) bendradarbiauja derindamos muitinės tikslais taikomus duomenų reikalavimus pagal taikytinus tarptautinius standartus, pavyzdžiui, PMO standartus;
- c) bendradarbiauja toliau plėtodamos su muitine susijusius klausimus, kurie yra svarbūs norint pagal sistemą SAFE apsaugoti tarptautinės prekybos tiekimo grandinę ir lengvinti prekybą;
- d) bendradarbiauja tobulindamos savo rizikos valdymo metodus, įskaitant dalijimąsi geriausios praktikos pavyzdžiais, ir, jei tinkama, rizikos informacija ir kontrolės rezultatais;
- e) bendradarbiauja siekdamos toliau plėtoti 4.4 straipsnio 3 dalyje ir 4.6 straipsnio 2 dalyje nurodytas priemones arba 4.6 straipsnio 3 dalyje nurodytas programas, įskaitant bendradarbiavimo galimybę, kuria siekiama Šalies prekiautojams ar veiklos vykdytojams suteikti galimybę pasinaudoti kitos Šalies priemonėmis ar dalyvauti kitos Šalies programose;

- f) bendradarbiauja ir koordinuoja savo veiksmus tarptautinėse organizacijose, kaip antai PPO ir PMO, bendros svarbos klausimais, įskaitant tarifinio klasifikavimo, muitinio įvertinimo ir prekių kilmės klausimus, siekdamas, jei įmanoma, nustatyti bendras pozicijas, ir
 - g) bendradarbiauja kovos su neteisėta prekyba draudžiamomis prekėmis srityje.
3. Šalių muitinės užtikrina, kad būtų keičiamasi 2 daliai taikyti būtina informacija.

4.13 STRAIPSNIS

Laikinasis įvežimas

Dėl 2.10 straipsnyje nurodytų prekių laikinojo įvežimo ir nepriklausomai nuo jų kilmės kiekviena Šalis, laikydamasi tarptautiniuose susitarimuose dėl laikinojo įvežimo nustatytų ir Šalies taikomų procedūrų, priima kitoje Šalyje išduotas ATA knygeles¹.

¹ Terminas „ATA knygelė“ vartojamas tokia pat reikšme kaip 1961 m. gruodžio 6 d. Briuselyje priimtoje Muitinės konvencijoje dėl prekių laikinojo įvežimo su ATA knygele arba 1990 m. birželio 26 d. Stambule priimtoje Laikinojo įvežimo konvencijoje.

4.14 STRAIPSNIS

Prekių kilmės taisyklių ir muitinės klausimų komitetas

1. Pagal 22.3 straipsnį įsteigtas Prekių kilmės taisyklių ir muitinės klausimų komitetas (toliau šiame skyriuje – Komitetas) yra atsakingas už veiksmingą šio skyriaus įgyvendinimą ir veikimą, taip pat už 2 skyriaus ir 14.51 straipsnio su muitine susijusius klausimus ir kartu vykdo kitas 3.28 straipsnio 1 dalyje nurodytas užduotis¹.
2. Komitetas posėdžiauja kartu su pagal BATP įsteigtu Jungtiniu muitinių bendradarbiavimo komitetu (toliau šiame skyriuje – JMBK), nebent tokie bendri posėdžiai būtų nereikalingi 1 dalyje ir BATP nurodytų nuostatų įgyvendinimo ir veikimo nuoseklumui užtikrinti².
3. Šalys užtikrina, kad jų delegacijų, dalyvaujančių Komiteto posėdžiuose, sudėtis atitiktų darbotvarkės klausimus.

¹ Patikslinama, kad nė viena šio straipsnio nuostata nedaro poveikio Šalių teisėms ir prievolėms, susijusioms su Prekybos prekėmis komitetu, kiek tai susiję su 2 skyriumi, ir Intelektinės nuosavybės komitetu, kiek tai susiję su 14 skyriumi.

² Patikslinama, kad nė viena šio straipsnio nuostata nelaikoma kliūtimi JMBK surengti posėdį tik pagal BATP.

4. Nedarant poveikio JMBK funkcijoms, Komitetas atlieka šias funkcijas:
- a) sprendžia visus klausimus, susijusius su 1 dalyje nurodytų nuostatų įgyvendinimu ir veikimu;
 - b) išskiria sritis, kuriose reikia gerinti 1 dalyje nurodytų nuostatų įgyvendinimą ir veikimą;
 - c) veikia kaip mechanizmas, padedantis operatyviai pasiekti abipusiškai sutartus sprendimus dėl bet kurio klausimo, kuriam taikomos 1 dalyje nurodytos nuostatos;
 - d) rengia rezoliucijas, rekomendacijas ar nuomones dėl veiksmų ar priemonių, kurie jo manymu yra būtini, kad būtų pasiekti šio skyriaus tikslai ir kad šis skyrius veiksmingai funkcionuotų;
 - e) sprendžia dėl veiksmų, kurių turi imtis Šalis arba Šalys, ar priemonių, kurias turi įgyvendinti Šalis arba Šalys 4.12 straipsnio 2 dalyje nurodytose srityse, kurie jo manymu yra būtini, kad būtų pasiekti šio skyriaus tikslai ir kad šis skyrius veiksmingai funkcionuotų, ir
 - f) atlieka kitas Jungtinio komiteto pagal 22.1 straipsnio 5 dalies b punktą jam perduotas funkcijas.

5 SKYRIUS

PREKYBOS TEISIŲ GYNIMO PRIEMONĖS

A SKIRSNIS

Bendrosios nuostatos

5.1 STRAIPSNIS

Terminų apibrėžtys

Šiame skyriuje:

- a) vidaus pramonė – visi Šalyje veikiantys panašių ar tiesiogiai konkuruojančių prekių gamintojai arba gamintojai, kurie kartu pagamina didžiąją dalį visos panašių ar tiesiogiai konkuruojančių prekių vidaus produkcijos;
- b) didelė žala – reikšmingas visuotinis vidaus pramonės padėties pablogėjimas;

- c) didelės žalos grėsmė – remiantis 5.4 straipsnio 3 dalyje nurodytu tyrimu akivaizdžiai gresianti didelė žala. Nustatant, ar yra didelės žalos grėsmė, remiamasi faktais, o ne vien įtarimu, spėjimu ar menka tikimybe, ir
- d) pereinamasis laikotarpis – konkrečios kilmės statusą turinčios prekės atveju laikotarpis, kuris prasideda šio Susitarimo įsigaliojimo dieną ir baigiasi praėjus 10 metų nuo muitų tarifų sumažinimo arba panaikinimo tai prekei pagal 2-A priedą užbaigimo dienos.

B SKIRSNIS

Dvišalės apsaugos priemonės

5.2 STRAIPSNIS

Dvišalių apsaugos priemonių taikymas

1. Jeigu dėl muto panaikinimo ar sumažinimo pagal 2.8 straipsnį iš vienos Šalies į kitą Šalį importuojamos kilmės statusą turinčios prekės kiekis padidėja (vertinant absoliučiąja verte arba palyginus su vidaus produkcija) tokiu mastu ir ji importuojama tokiomis sąlygomis, kad vidaus pramonei padaroma didelė žala ar kyla tokios žalos grėsmė, kita Šalis gali nustatyti 2 dalyje numatytas priemones tiek, kiek tai būtina siekiant apsaugoti kitos Šalies vidaus pramonę nuo didelės žalos arba pašalinti tokią žalą ir palengvinti vidaus pramonės prisitaikymą.

2. Dvišalės apsaugos priemonės gali būti:
- a) 2 skyriuje nurodytos kilmės statusą turinčios prekės muito normos tolesnio mažinimo sustabdymas arba
 - b) kilmės statusą turinčios prekės muito normos padidinimas iki mažesniojo iš šių lygių:
 - i) pagal didžiausio palankumo režimą taikomos muito normos, galiojančios dvišalės apsaugos priemonės taikymo pradžios dieną, ir
 - ii) pagal didžiausio palankumo režimą taikomos muito normos, galiojančios dieną iki šio Susitarimo įsigaliojimo dienos.

5.3 STRAIPSNIS

Sąlygos ir apribojimai

1. Jokia dvišalė apsaugos priemonė negali būti toliau taikoma, išskyrus tiek, kiek to gali prireikti, ir tik tokį laikotarpį, kurio gali reikėti, siekiant užkirsti kelią didelei žalai ar ją pašalinti ir palengvinti vidaus pramonės prisitaikymą, jeigu toks laikotarpis neviršija dvejų metų. Tačiau dvišalė apsaugos priemonė gali būti pratęsta, jeigu visa jos taikymo trukmė, įskaitant pratęsimą, neviršija ketverių metų.
2. Dvišalės apsaugos priemonės gali būti taikomos tik pereinamuoju laikotarpiu.
3. Kad palengvintų prisitaikymą tuo atveju, kai numatoma dvišalės apsaugos priemonės taikymo trukmė viršija vienus metus, dvišalę apsaugos priemonę toliau taikanti Šalis taikymo laikotarpiu ją laipsniškai, reguliariais laiko tarpais liberalizuoja.
4. Jokia dvišalė apsaugos priemonė netaikoma importuojamai kilmės statusą turinčiai prekei, kuriai dvišalė apsaugos priemonė jau taikyta, tokį laikotarpį, kuris yra lygus ankstesnės dvišalės apsaugos priemonės taikymo trukmei, arba vienus metus, atsižvelgiant į tai, kuris laikotarpis yra ilgesnis.

5. Baigus taikyti dvišalę apsaugos priemonę, kilmės statusą turinčios prekės, kuriai taikyta priemonė, muto norma yra norma, kuri būtų buvusi taikoma, jei nebūtų buvusi taikoma dvišalė apsaugos priemonė.

5.4 STRAIPSNIS

Tyrimas

1. Šalis dvišalę apsaugos priemonę gali taikyti tik po to, kai jos kompetentinga institucija¹ atlieka tyrimą pagal procedūras, nustatytas Susitarimo dėl apsaugos priemonių 3 straipsnyje ir 4 straipsnio 2 dalies c punkte.
2. Visais atvejais tyrimas baigiamas per vienus metus nuo jo inicijavimo dienos.

¹ Taikant šį skirsnį, Japonijos atveju kompetentinga institucija yra ir jos atitinkamos valdžios institucijos.

3. Atlikdama tyrimą, per kurį siekia nustatyti, ar padidėjęs kilmės statusą turinčios prekės importas padarė arba gali padaryti didelę žalą vidaus pramonei, tyrimą atliekanti kompetentinga institucija įvertina visus susijusius objektyvius ir kiekybiškai įvertinamus veiksnius, turinčius įtakos tos vidaus pramonės padėčiai. Šie veiksniai visų pirma apima kilmės statusą turinčios prekės importo didėjimo tempą ir apimtį absoliučiaisiais ir santykiniais dydžiais, vidaus rinkos dalį, kurią užima padidėjęs kilmės statusą turinčios prekės importas, ir pardavimo, gamybos, našumo, pajėgumų naudojimo, pelno ir nuostolio bei užimtumo lygio pokyčius.

4. Išvada, kad padidėjęs kilmės statusą turinčios prekės importas padarė arba gali padaryti didelę žalą vidaus pramonei, daroma tik tuo atveju, jeigu atlikus tyrimą remiantis objektyviais įrodymais nustatoma, kad tarp padidėjusio kilmės statusą turinčios prekės importo ir didelės žalos arba didelės žalos grėsmės vidaus pramonei yra priežastinis ryšys. Darant šią išvadą taip pat atsižvelgiama į kitus nei padidėjęs kilmės statusą turinčios prekės importas veiksnius, kurie tuo pačiu metu taip pat daro žalą vidaus pramonei.

5.5 STRAIPSNIS

Pranešimas

1. Šalis nedelsdama kitai Šaliai raštu praneša, jeigu:
 - a) inicijuoja 5.4 straipsnio 1 dalyje nurodytą tyrimą, susijusį su didele žala ar didelės žalos grėsme, ir nurodo jo priežastis;
 - b) nustato, kad dėl padidėjusio importo padaryta didelė žala arba kad yra didelės žalos grėsmė, ir
 - c) priima sprendimą taikyti arba pratęsti dvišalę apsaugos priemonę.
2. 1 dalyje nurodyta pranešančioji Šalis pateikia kitai Šaliai visą susijusią informaciją, įskaitant:
 - a) 1 dalies a punkte nurodyto pranešimo atveju – tyrimo inicijavimo priežastį, tikslų kilmės statusą turinčios prekės, dėl kurios atliekamas tyrimas, aprašymą ir jos subpoziciją pagal Suderintą sistemą, numatomą tyrimo trukmę ir tyrimo inicijavimo datą ir

- b) 1 dalies b ir c punktuose nurodyto pranešimo atveju – padidėjusio kilmės statusą turinčios prekės importo padarytos didelės žalos arba didelės žalos grėsmės įrodymus, tikslų kilmės statusą turinčios prekės, kuriai siūloma taikyti dvišalę apsaugos priemonę, aprašymą ir jos subpoziciją pagal Suderintą sistemą, tikslų siūlomos dvišalės apsaugos priemonės aprašymą, taip pat siūlomą dvišalės apsaugos priemonės nustatymo datą ir numatomą taikymo trukmę.

5.6 STRAIPSNIS

Konsultacijos ir kompensacijos

1. Šalis, siūlanti taikyti ar pratęsti dvišalę apsaugos priemonę, suteikia tinkamą galimybę iš anksto konsultuotis su kita Šalimi, kad būtų peržiūrėta per 5.4 straipsnio 1 dalyje nurodytą tyrimą gauta informacija, pasikeista nuomonėmis dėl dvišalės apsaugos priemonės ir pasiektas susitarimas dėl kompensacijos, kaip numatyta šiame straipsnyje.
2. Šalis, siūlanti taikyti ar pratęsti dvišalę apsaugos priemonę, kitai Šaliai kaip tinkamą abipusiškai sutartą prekybos kompensacinę priemonę pasiūlo muitų nuolaidas, kurių vertė būtų iš esmės lygiavertė papildomų muitų, kurie veikiausiai atsirastų taikant dvišalę apsaugos priemonę, vertei.

3. Jeigu Šalis dėl kompensacijos nesusitaria per 30 dienų nuo konsultacijų pradžios, Šalis, kurios kilmės statusą turinčiai prekei taikoma dvišalė apsaugos priemonė, gali savo nuožiūra sustabdyti pagal šį Susitarimą taikomas muitų nuolaidas, kurių vertė iš esmės lygiavertė papildomų muitų, taikomų dėl dvišalės apsaugos priemonės, vertei. Sustabdymo teise besinaudojanti Šalis muitų nuolaidų taikymą gali sustabdyti tik minimaliam laikotarpiui, kurio reikia iš esmės lygiaverčiam poveikiui pasiekti, ir tik tol, kol taikoma dvišalė apsaugos priemonė.

4. Neatsižvelgiant į 3 dalį, toje dalyje nurodyta sustabdymo teise nesinaudojama per pirmuosius 24 dvišalės apsaugos priemonės galiojimo mėnesius, jeigu dvišalė apsaugos priemonė nustatyta dėl importo padidėjimo absoliučiąja verte ir jeigu tokia apsaugos priemonė atitinka šio Susitarimo nuostatas.

5.7 STRAIPSNIS

Laikinosios dvišalės apsaugos priemonės

1. Kritinėmis aplinkybėmis, kai delsiant būtų padaryta sunkiai atitaisoma žala, Šalis kaip laikinąją dvišalę apsaugos priemonę gali taikyti 5.2 straipsnio 2 dalies a arba b punktuose nustatytą priemonę, prieš tai preliminariai nustačiusi, kad yra akivaizdžių įrodymų, jog padidėjęs kitos Šalies kilmės statusą turinčios prekės importas padarė arba gali padaryti didelę žalą Šalies, siūlančios taikyti laikinąją dvišalę apsaugos priemonę, vidaus pramonei.
2. Šalis apie savo siūlomą laikinąją dvišalę apsaugos priemonę kitai Šaliai raštu praneša ne vėliau kaip jos taikymo pradžios dieną. Šalių konsultacijos dėl laikinosios dvišalės apsaugos priemonės taikymo pradedamos iš karto, kai tik pradedama taikyti laikinoji apsaugos priemonė. Pranešime pateikiami kritinių aplinkybių įrodymai, padidėjusio kilmės statusą turinčios prekės importo padarytos didelės žalos arba didelės žalos grėsmės įrodymai, tikslus kilmės statusą turinčios prekės, dėl kurios siūloma taikyti laikinąją dvišalę apsaugos priemonę, aprašymas ir jos subpozicija pagal Suderintą sistemą, taip pat tikslus siūlomos laikinosios dvišalės apsaugos priemonės aprašymas.

3. Laikinoji dvišalė apsaugos priemonė taikoma ne ilgiau kaip 200 dienų. Tuo laikotarpiu laikomasi susijusių 5.4 straipsnio reikalavimų. Laikinosios dvišalės apsaugos priemonės taikymo trukmė skaičiuojama kaip 5.3 straipsnio 1 dalyje nurodyto laikotarpio dalis.

4. 5.3 straipsnio 5 dalis *mutatis mutandis* taikoma laikinajai dvišalei apsaugos priemonei. Muitas, nustatytas dėl laikinosios dvišalės apsaugos priemonės, grąžinamas, jeigu vėliau atlikus 5.4 straipsnio 1 dalyje nurodytą tyrimą nenustatoma, kad padidėjęs kilmės statusą turinčios prekės, kuriai nustatyta laikinoji dvišalė apsaugos priemonė, importas padarė arba galėjo padaryti didelę žalą vidaus pramonei.

5.8 STRAIPSNIS

Kitos nuostatos

5.5 straipsnio 1 dalyje ir 5.7 straipsnio 2 dalyje nurodyti pranešimai rengiami, taip pat bet kokie kiti Šalių ryšiai pagal šį skirsnį palaikomi anglų kalba.

C SKIRSNIS

Bendrosios apsaugos priemonės

5.9 STRAIPSNIS

Bendrosios nuostatos

1. Nė viena šio skyriaus nuostata Šaliai neužkertamas kelias taikyti apsaugos priemonės kitos Šalies kilmės statusą turinčiai prekei pagal GATT 1994 XIX straipsnį ir Susitarimą dėl apsaugos priemonių.
2. Šio skirsnio nuostatomis 21 skyriuje nustatyta ginčų sprendimo tvarka netaikoma.

5.10 STRAIPSNIS

Apsaugos priemonių taikymas

Šalys tai pačiai prekei tuo pačiu metu nenustato arba toliau netaiko:

- a) B skirsnyje nustatytos dvišalės apsaugos priemonės;
- b) priemonės pagal GATT 1994 XIX straipsnį ir Susitarimą dėl apsaugos priemonių arba
- c) 2-A priedo 3 dalies C skirsnyje nustatytos apsaugos priemonės.

D SKIRSNIS

Antidempingo ir kompensacinės priemonės

5.11 STRAIPSNIS

Bendrosios nuostatos

1. Šalims toliau taikomos jų teisės ir prievolės pagal Susitarimą dėl antidempingo ir SKP sutartį.

2. Šio skirsnio nuostatomis 21 skyriuje nustatyta ginčų sprendimo tvarka netaikoma.
3. Antidempingo ir kompensacinės priemonės pagal šį Susitarimą 3 skyrius netaikomos.

5.12 STRAIPSNIS

Skaidrumas ir esminių faktų atskleidimas

1. Kiekviena Šalis antidempingo ir kompensacinių muitų tyrimus atlieka sąžiningai, skaidriai ir remdamasi Susitarimu dėl antidempingo ir SKP sutartimi.
2. Kiekviena Šalis prieš nustatydamą arba iš karto po to, kai nustato Susitarimo dėl antidempingo 7 straipsnyje arba SKP sutarties 17 straipsnyje nurodytas laikinas priemonės ir bet kuriuo atveju prieš darydamą galutinę išvadą užtikrina, kad būtų atskleisti visi susiję esminiai faktai, kuriais grindžiamas sprendimas, ar taikyti laikinas ir galutinę priemones. Visišku esminių faktų atskleidimu nedaromas poveikis Susitarimo dėl antidempingo 6.5 straipsnyje ir SKP sutarties 12.4 straipsnyje nurodytiems reikalavimams dėl konfidencialumo. Faktai atskleidžiami raštu ir pakankamai iš anksto, kad suinteresuotosios šalys turėtų galimybę ginti savo interesus.

3. Atskleidžiant esminius faktus pagal 2 dalį visų pirma nurodoma:
- a) antidempingo tyrimo atveju – nustatyti dempingo skirtumai, pakankamai išsamus paaiškinimas, kuo remiantis ir pagal kokią metodiką nustatytos normaliosios vertės ir eksporto kainos, taip pat normaliosioms vertėms ir eksporto kainoms palyginti naudota metodika, įskaitant bet kokius koregavimus;
 - b) kompensacinių muitų tyrimo atveju – nustatytas kompensuotinas subsidijavimas, įskaitant pakankamai išsamią informaciją apie subsidijų sumos apskaičiavimo ir subsidijavimo nustatymo metodiką, ir
 - c) žalai nustatyti svarbi informacija, įskaitant informaciją apie importo dempingo kaina apimtį ir importo dempingo kaina poveikį panašių prekių kainoms vidaus rinkoje, priverstiniam kainų mažinimui apskaičiuoti naudotą išsamią metodiką, importo dempingo kaina poveikį vidaus pramonei ir priežastinio ryšio įrodymą, įskaitant kitų veiksnių nei importas dempingo kaina analizę, kaip nurodyta Susitarimo dėl antidempingo 3.5 straipsnyje.

4. Tais atvejais, kai Šalies tyrimą atliekanti institucija¹ ketina pasinaudoti turimais faktais pagal Susitarimo dėl antidempingo 6.8 straipsnį, tyrimą atliekanti institucija informuoja susijusią suinteresuotąją šalį apie savo ketinimus ir nurodo aiškias priežastis, dėl kurių gali būti remiamasi turimais faktais. Gavusi galimybę per pagrįstą laikotarpį pateikti papildomus paaiškinimus, susijusi suinteresuotoji šalis pateikia paaiškinimus, kuriuos tyrimą atliekanti institucija laiko nepatenkinamais, atskleidžiant esminius faktus aiškiai nurodomi turimi faktai, kuriuos tyrimą atliekanti institucija naudojo vietoje minėtų paaiškinimų.

5.13 STRAIPSNIS

Viešojo intereso apsauga

Dėl tam tikros prekės atlikdama antidempingo ir kompensacinių muitų tyrimus, importuojančios Šalies tyrimą atliekanti institucija, laikydamasi savo įstatymų ir kitų teisės aktų, suteikia galimybę importuojančios Šalies panašios prekės gamintojams, prekės importuotojams, prekės pramoniniams naudotojams ir, kai prekė paprastai parduodama mažmeninės prekybos lygmeniu, vartotojams atstovaujančioms organizacijoms raštu pareikšti savo nuomonę dėl antidempingo ir kompensacinių muitų tyrimo, taip pat dėl galimo muto poveikio jų padėčiai.

¹ Taikant šį skirsnį, Japonijos atveju tyrimą atliekanti institucija yra ir jos atitinkamos tyrimą atliekančios institucijos.

5.14 STRAIPSNIS

Antidempingo tyrimas

Kai importuojančios Šalies tyrimą atliekanti institucija gauna vidaus pramonės ar jos vardu pateiktą rašytinį prašymą inicijuoti antidempingo tyrimą dėl eksportuojančios Šalies prekės, importuojanti Šalis bent prieš 10 dienų iki tyrimo inicijavimo apie tokį prašymą praneša eksportuojančiai Šaliai.

6 SKYRIUS

SANITARIJOS IR FITOSANITARIJOS PRIEMONĖS

6.1 STRAIPSNIS

Tikslai

Šio skyriaus tikslai:

- a) saugoti žmonių, gyvūnų ar augalų gyvybę ar sveikatą parengiant, nustatant sanitarijos ir fitosanitarijos priemones ir užtikrinant jų vykdymą, kartu pasirūpinant, kad jų neigiamas poveikis Šalių tarpusavio prekybai būtų kuo mažesnis;

- b) skatinti Šalių bendradarbiavimą SFP sutarties įgyvendinimo klausimais ir
- c) suteikti galimybę stiprinti Šalių ryšius ir bendradarbiavimą, sudaryti sąlygas spręsti su sanitarijos ir fitosanitarijos priemonių įgyvendinimu susijusius klausimus ir suteikti galimybę rasti abipusiškai priimtinus sprendimus.

6.2 STRAIPSNIS

Taikymo sritis

Šis skyrius taikomas visoms Šalių sanitarijos ir fitosanitarijos priemonėms pagal SFP sutartį, kurios gali tiesiogiai ar netiesiogiai paveikti Šalių tarpusavio prekybą.

6.3 STRAIPSNIS

Terminų apibrėžtys

1. Šiame skyriuje vartojamų terminų apibrėžtys nustatytos SFP sutarties A priede.

2. Šiame skyriuje:

- a) importo sąlygos – sanitarijos ar fitosanitarijos priemonės, kurių reikalaujama laikytis importuojant produktus, ir
- b) saugoma zona – oficialiai apibrėžta kiekvienos Šalies teritorijos geografinė dalis, kurioje nėra aptiktas konkretus kontroliuojamas kenksmingasis organizmas, nepaisant jam įsiveisti palankių sąlygų ir nepaisant to, kad jis aptinkamas kitose Šalies teritorijos vietose.

3. Be to, pagal 22.3 straipsnį įsteigtas Sanitarijos ir fitosanitarijos priemonių komitetas gali susitarti dėl kitų šiame skyriuje vartojamų terminų apibrėžčių, atsižvelgdamas į žodynėlius ir terminų apibrėžtis, parengtus atitinkamų tarptautinių organizacijų, kaip antai: Maisto kodekso komisijos (toliau – „Codex Alimentarius“), Pasaulinės gyvūnų sveikatos organizacijos (toliau – OIE) ir pagal Tarptautinę augalų apsaugos konvenciją (toliau – IPPC) veikiančių atitinkamų tarptautinių organizacijų. Jeigu Sanitarijos ir fitosanitarijos priemonių komiteto sutartos apibrėžtys neatitinka SFP sutartyje nustatytų apibrėžčių, vadovaujamasi SFP sutartyje nustatytais apibrėžtimis.

6.4 STRAIPSNIS

Ryšys su PPO steigimo sutartimi

Šalys patvirtina savo teises ir prievoles, susijusias su sanitarijos ir fitosanitarijos priemonėmis pagal SFP sutartį. Nė viena šio skyriaus nuostata nedaro poveikio kiekvienos Šalies teisėms ir prievolėms pagal SFP sutartį.

6.5 STRAIPSNIS

Kompetentingos institucijos ir ryšių centrai

1. Nuo šio Susitarimo įsigaliojimo dienos kiekviena Šalis teikia kitai Šaliai informaciją apie šiam skyriui įgyvendinti paskirtas kompetentingas institucijas ir ryšių centrą ryšiams dėl visų su šiuo skyriumi susijusių klausimų palaikyti.
2. Kiekviena Šalis informuoja kitą Šalį apie visus reikšmingus savo kompetentingų institucijų struktūros, organizacijos ir atsakomybės sričių pasiskirstymo pasikeitimus ir užtikrina, kad informacija apie ryšių centrus būtų nuolat atnaujinama.

6.6 STRAIPSNIS

Rizikos vertinimas

Šalys užtikrina, kad jų sanitarijos ir fitosanitarijos priemonės būtų grindžiamos rizikos vertinimu pagal SFP sutarties 5 straipsnį ir kitas susijusias jos nuostatas.

6.7 STRAIPSNIS

Importo sąlygos, importo procedūros ir prekybos lengvinimas

1. Importuojanti Šalis, prireikus surengusi Šalių konsultacijas ir į jas atsižvelgusi, nustato importo sąlygas, kad būtų pasiektas tinkamas apsaugos lygis.
2. Nedarant poveikio kiekvienos Šalies teisėms ir prievolėms pagal SFP sutartį, importuojanti Šalis, jei to prašo eksportuojanti Šalis, turėtų nuosekliai taikyti produktų importo sąlygas visai eksportuojančios Šalies teritorijai.
3. 1 ir 2 dalys nedaro poveikio importo sąlygoms, kurias Šalys tarpusavyje taiko šio Susitarimo įsigaliojimo dieną. Šalys apsvarsto visus prašymus atlikti tų importo sąlygų peržiūrą.

4. Kalbant apie importo procedūras, susijusias su tikrinimu ir sanitarijos ar fitosanitarijos priemonių laikymosi užtikrinimu, įskaitant patvirtinimo ir įforminimo procedūras, kiekviena Šalis užtikrina, kad:

- a) tokios procedūros būtų kuo paprastesnės, atliekamos operatyviai ir užbaigiamos nepagrįstai nedelsiant, laikantis SFP sutarties;
- b) tokios procedūros nebūtų taikomos šališkai ar nepateisinamai diskriminuojant kitą Šalį;
- c) būtų skelbiama kiekvienos procedūros standartinė trukmė arba pareiškėjui jo prašymu pranešama numatoma procedūros trukmė ir
- d) būtų reikalaujama pateikti tik tą informaciją, kurios reikia kontrolės, tikrinimo ir patvirtinimo procedūroms tinkamai atlikti, įskaitant priedų naudojimo patvirtinimo ar teršalų maiste, gėrimuose ar pašaruose leistinių nuokrypių nustatymo procedūras.

5. Atsižvelgdamos į taikytinus standartus, parengtus pagal IPPC, Šalys tinkamai rengia informaciją apie savo kenksmingųjų organizmų statusą, įskaitant priežiūros, likvidavimo ir izoliavimo programas bei jų rezultatus, kad palengvintų kenksmingųjų organizmų skirstymą į kategorijas ir pagrįstų fitosanitarines importo sąlygas.

6. Kiekviena Šalis parengia kontroliuojamų kenksmingųjų organizmų sąrašus dėl fitosanitarijos požiūriu susirūpinimą keliančių prekių¹. Į sąrašus prireikus įtraukiami:

- a) karantininiai kenksmingieji organizmai, neaptinkami jokioje jos teritorijos dalyje;
- b) karantininiai kenksmingieji organizmai, aptinkami bet kurioje jos teritorijos dalyje, bet dar neplačiai paplitę ir oficialiai kontroliuojami, ir
- c) bet kuris kitas kontroliuojamas kenksmingasis organizmas, dėl kurio gali būti nustatytos fitosanitarijos priemonės.

Fitosanitariniu požiūriu susirūpinimą keliančių prekių atveju kaip importo sąlygos nustatomos tik priemonės, kuriomis užtikrinamas importuojančios Šalies kontroliuojamų kenksmingųjų organizmų nebuvimas. Importuojanti Šalis pateikia savo kontroliuojamų prekių sąrašą ir visų kontroliuojamų prekių fitosanitarinius importo reikalavimus. Pateikiant šią informaciją, be kita ko, nurodomi konkretūs karantininiai kenksmingieji organizmai ir importuojančios Šalies fitosanitariniuose sertifikatuose reikalaujamos pateikti papildomos deklaracijos.

¹ Šiame skyriuje terminas „prekės“ vartojamas IPPC sekretoriato parengtame Fitosanitarijos terminų žodynyje (Tarptautinis fitosanitarijos priemonių standartas Nr. 5) nurodyta reikšme.

7. Kai importo sąlygas reikia nustatyti reaguojant į eksportuojančios Šalies prašymą:
- a) importuojanti Šalis imasi visų būtinų priemonių, kad susijusius produktus būtų leista importuoti nepagrįstai nedelsiant;
 - b) eksportuojanti Šalis:
 - i) pateikia visą susijusią informaciją, kurios prašo importuojanti Šalis, ir
 - ii) importuojančiai Šaliai sudaro pagrįstą galimybę atlikti tikrinimą ir kitas susijusias procedūras.
8. Jeigu yra kelios alternatyvios sanitarijos ar fitosanitarijos priemonės, kuriomis galima pasiekti importuojančios Šalies tinkamą apsaugos lygį, Šalys eksportuojančios Šalies prašymu apsvarsto galimybę pasirinkti praktiškesnę ir mažiau prekybą ribojantį sprendimą.
9. Jeigu sanitarijos ar fitosanitarijos tikslais reikalaujama pateikti eksportuojančios Šalies išduotą sertifikatą, dėl jo formos ir turinio Šalys susitaria atsižvelgdamos į „Codex Alimentarius“, OIE ar IPPC tarptautinius standartus, gaires ar rekomendacijas.

10. Kiekviena Šalis skatina elektroninio sertifikavimo ir kitų prekybą lengvinančių technologijų diegimą.

11. Eksportuojančios Šalies teritorijoje importuojančios Šalies pareigūnų atliekamų patikrinimų tikslas turėtų būti lengvinti naują prekybą. Šie patikrinimai neturėtų tapti nuolatine priemone. Eksportuojančios Šalies prašymu importuojanti Šalis, jei jam pritaria, nepagrįstai nedelsdama esamą tikrinimo priemonę pakeičia alternatyvia priemone, leidžiančia patikrinti, ar laikomasi sutartų eksportuojančios Šalies fitosanitarijos priemonių reikalavimų.

12. Kontroliuojamų prekių siuntos priimamos remiantis tinkamu eksportuojančios Šalies patikrinimu, nereikalaujant specifinio importo leidimo, išduodamo licencijos ar leidimo forma, išskyrus atvejus, kai importui reikalingas oficialus sutikimas, remiantis atitinkamais IPPC standartais, gairėmis ir rekomendacijomis.

13. Kenksmingųjų organizmų rizikos analizė pradedama kuo skubiau ir užbaigiama nepagrįstai nedelsiant.

14. Visos rinkliavos už procedūras, susijusias su iš eksportuojančios Šalies importuojamais produktais, turi būti teisingos atsižvelgiant į dėl panašių vidaus produktų taikomas rinkliavas ir ne didesnės nei faktinės paslaugos sąnaudos pagal SFP sutarties C priedo 1 dalies f punktą.

6.8 STRAIPSNIS

Patikrinimai

1. Siekdamos įsitikinti, ar veiksmingai įgyvendinamas šis skyrius, ir tą tikrumą išlaikyti, Šalys viena kitai padeda tikrinti:

- a) visą eksportuojančios Šalies tikrinimo ir sertifikavimo sistemą ar jos dalis ir
- b) patikrinimų, atliktų pagal eksportuojančios Šalies tikrinimo ir sertifikavimo sistemą, rezultatus.

Šalys tokius patikrinimus atlieka laikydamosi SFP sutarties nuostatų pagal atitinkamus „Codex Alimentarius“, OIE ar IPPC tarptautinius standartus, gaires ir rekomendacijas.

2. Importuojanti Šalis gali patikrinimus atlikti prašydama eksportuojančios Šalies pateikti informaciją arba surengdama tikrinamuosius vizitus eksportuojančioje Šalyje.

3. Tikrinamasis vizitas atliekamas pagal iš anksto Šalių sutartas sąlygas.

4. Importuojanti Šalis suteikia eksportuojančiai Šaliai galimybę raštu pateikti pastabas dėl per patikrinimą nustatytų faktų. Prieš darydama išvadas ir imdamasi kokių nors veiksmų, importuojanti Šalis atsižvelgia į visas šias pastabas. Importuojanti Šalis nedelsdama pateikia eksportuojančiai Šaliai raštišką ataskaitą, kurioje išdėsto savo išvadas.
5. Jeigu Šalys nesusitaria kitaip, tikrinamojo vizito išlaidas padengia importuojanti Šalis.

6.9 STRAIPSNIS

Įmonių ar objektų sąrašų sudarymo tvarka

1. Kai to reikalauja importuojanti Šalis, eksportuojančios Šalies kompetentingos institucijos užtikrina, kad būtų parengti, nuolat atnaujinami ir importuojančiai Šaliai perduodami importuojančios Šalies importo sąlygas atitinkančių įmonių ir objektų sąrašai.
2. Importuojanti Šalis gali prašyti, kad eksportuojanti Šalis pateiktų informaciją, būtiną 1 dalyje nurodytiems sąrašams įvertinti. Išskyrus atvejus, kai sąrašams patikrinti būtina papildoma informacija, importuojanti Šalis imasi būtinų priemonių, kad importuoti iš į sąrašus įtrauktų įmonių ir objektų būtų leidžiama nepagrįstai nedelsiant. Nedarant poveikio 6.13 straipsniui, tokios priemonės neapima išankstinio tikrinimo, nebent toks tikrinimas yra privalomas pagal kiekvienos Šalies įstatymus ir kitus teisės aktus arba dėl jo susitaria Šalys.

3. Importuojanti Šalis gali atlikti patikrinimus pagal 6.8 straipsnį.
4. Importuojanti Šalis, kai tinkama, viešai skelbia 1 dalyje nurodytus sąrašus.
5. Šalis kitai Šaliai praneša apie savo ketinimą šio straipsnio taikymo srityje nustatyti naujus įstatymus ir kitus teisės aktus ir suteikia galimybę kitai Šaliai pateikti pastabas.

6.10 STRAIPSNIS

Derinimas prie regioninių sąlygų

1. Dėl gyvūnų, gyvūninių produktų ir šalutinių gyvūninių produktų Šalys pripažįsta zonų ir laikymo vietų sąvokas, nustatytas OIE sausumos gyvūnų sveikatos kodekse ir OIE vandens gyvūnų sveikatos kodekse.
2. Eksportuojančios Šalies prašymu nustatydamą ar toliau taikydama sanitarines importo sąlygas, importuojanti Šalis pripažįsta eksportuojančios Šalies nustatytas zonas ar laikymo vietas ir jomis remiasi sprendama dėl importo leidimo ar tolesnio vykdymo.

3. Eksportuojanti Šalis nustato 2 dalyje nurodytas savo zonas ar laikymo vietas ir importuojančios Šalies prašymu pateikia išsamų paaiškinimą ir patvirtinamuosius duomenis, pagrįstus OIE sausumos gyvūnų sveikatos kodeksu arba OIE vandens gyvūnų sveikatos kodeksu, arba kitais būdais, kuriuos Šalys laiko tinkamais remdamosi eksportuojančios Šalies kompetentingų institucijų patirtimi pagrįstomis žiniomis.
4. Kiekviena Šalis užtikrina, kad 2 ir 3 dalimis nustatytos procedūros ir prievolės būtų vykdomos nepagrįstai nedelsiant.
5. Jeigu Šalys nesusitaria kitaip, Šalys per Sanitarijos ir fitosanitarijos priemonių komitetą keičiasi informacija apie tai, kaip nustatyti ir toliau taikyti sveikatos statuso tarpusavio pripažinimą, remiantis OIE sausumos gyvūnų sveikatos kodeksu ir OIE priimtomis rekomendacijomis.
6. Kiekviena Šalis gali nustatyti 2 dalyje nurodytas zonas ir laikymo vietas dėl ligų, neįtrauktų į OIE sausumos gyvūnų sveikatos kodeksą ar OIE vandens gyvūnų sveikatos kodeksą, ir su kita Šalimi susitarti tas zonas ir laikymo vietas taikyti Šalių tarpusavio prekyboje.
7. Dėl augalų ir augalų produktų Šalys pripažįsta kenksmingaisiais organizmais neužkrėstų teritorijų, kenksmingaisiais organizmais neužkrėstų gamybos vietų ir nedidelio kenksmingųjų organizmų paplitimo arealų sąvokas, nustatytas pagal IPPC parengtuose tarptautiniuose fitosanitarijos priemonių standartuose, taip pat saugomų zonų sąvoką, kurias Šalys susitaria taikyti tarpusavio prekyboje.

8. Eksportuojančios Šalies prašymu nustatydamą ar toliau taikydama fitosanitarines importo sąlygas, importuojanti Šalis pripažįsta eksportuojančios Šalies nustatytas kenksmingaisiais organizmais neužkrėstas teritorijas, kenksmingaisiais organizmais neužkrėstas gamybos vietas, nedidelio kenksmingųjų organizmų paplitimo arealus ir saugomas zonas, ir jomis remiasi sprendama dėl importo leidimo ar tolesnio vykdymo.

9. Eksportuojanti Šalis nustato savo kenksmingaisiais organizmais neužkrėstas teritorijas, kenksmingaisiais organizmais neužkrėstas gamybos vietas ir nedidelio kenksmingųjų organizmų paplitimo arealus ar saugomas zonas. Importuojančios Šalies prašymu eksportuojanti Šalis pateikia išsamų paaiškinimą ir patvirtinamuosius duomenis, pagrįstus atitinkamais pagal IPPC parengtais tarptautiniais fitosanitarijos priemonių standartais, arba kitais būdais, kuriuos Šalys laiko tinkamais remdamosi atitinkamų eksportuojančios Šalies fitosanitarijos institucijų patirtimi pagrįstomis žiniomis.

10. Įgyvendinant 7–9 dalis gali būti rengiamos techninės konsultacijos ir patikrinimai. Techninės konsultacijos rengiamos pagal 6.12 straipsnį. Patikrinimai atliekami pagal 6.8 straipsnį, atsižvelgiant į kenksmingojo organizmo ir atitinkamos prekės biologines savybes.

11. Kiekviena Šalis užtikrina, kad 8–10 dalimis nustatytos procedūros ir prievolės būtų vykdomos nepagrįstai nedelsiant.

12. Kai saugomoje zonoje aptinkamas karantininis kenksmingasis organizmas, eksportuojanti Šalis nedelsdama apie tai praneša importuojančiai Šaliai ir importuojančios Šalies prašymu nedelsdama sustabdo atitinkamą eksportą. Eksportuojanti Šalis gali atnaujinti eksportą, jei importuojančią Šalį tenkina eksportuojančios Šalies pateiktas patikrinimas.

6.11 STRAIPSNIS

Skaidrumas ir keitimasis informacija

1. Kiekviena Šalis pagal SFP sutarties 7 straipsnį ir SFP sutarties B ir C priedus:
 - a) užtikrina skaidrumą:
 - i) sanitarijos ir fitosanitarijos priemonių, įskaitant importo sąlygas, ir
 - ii) kontrolės, tikrinimo ir tvirtinimo procedūrų, įskaitant išsamią informaciją apie privalomus administracinius veiksmus, numatomus terminus ir institucijas, atsakingas už importo prašymų priėmimą ir tvarkymą;

- b) siekia geriau suprasti kiekvienos Šalies sanitarijos ir fitosanitarijos priemones ir jų taikymą ir
- c) gavusi kitos Šalies pagrįstą prašymą kuo greičiau teikia informaciją apie savo sanitarijos ir fitosanitarijos priemones ir jų taikymą, įskaitant:
 - i) konkrečių produktų importui taikomas importo sąlygas;
 - ii) konkrečių produktų leidimo prašymų nagrinėjimo eigą;
 - iii) iš kitos Šalies importuojamų produktų patikrų dažnumą ir
 - iv) klausimus, susijusius su jos sanitarijos ir fitosanitarijos priemonių rengimu ir taikymu, įskaitant pažangą, susijusią su turimais naujais moksliniais įrodymais, darančius poveikį ar galinčius daryti poveikį Šalių tarpusavio prekybai, kad sumažintų jų neigiamą poveikį.

2. Kai 1 dalies a ir c punktuose nurodyta informacija pateikiama Šalies pranešime pagal SFS sutartį arba kai tokia informacija pateikiama tos Šalies oficialioje, viešai prieinamoje ir nemokamoje interneto svetainėje, laikoma, kad 1 dalies a ir c punktuose nurodyta informacija yra pateikta.

6.12 STRAIPSNIS

Techninės konsultacijos

1. Jeigu Šaliai rimtą susirūpinimą kelia su žmonių, gyvūnų ar augalų gyvybe ar sveikata susiję klausimai arba kitos Šalies siūlomos ar įgyvendinamos priemonės, ta Šalis gali prašyti techninių konsultacijų.
2. Kita Šalis nepagrįstai nedelsdama reaguoja į tokį prašymą ir pradeda technines konsultacijas, kad tos problemos būtų išspręstos.
3. Kiekviena Šalis stengiasi pateikti informaciją, kurios reikia norint išvengti prekybos sutrikdymo arba rasti abipusiškai priimtina sprendimą.
4. Jeigu Šalys susirūpinimą keliantiems klausimams spręsti jau yra nustačiusios kitus nei šiame straipsnyje nurodytus mechanizmus, jos, jei įmanoma, jais naudojasi, kad išvengtų nereikalingo dubliavimosi.
5. Kiekviena Šalis, prieš pradėdama ginčų sprendimo procesą pagal šį Susitarimą, siekia visus 1 dalyje nurodytus susirūpinimą keliančius klausimus, susijusius su kitos Šalies sanitarijos ir fitosanitarijos priemonėmis, išspręsti techninėmis konsultacijomis pagal šį straipsnį.

6. Kiekviena Šalis gali nutraukti technines konsultacijas, apie tai raštu pranešdama kitai Šaliai bet kuriuo metu per ne mažiau kaip 90 dienų nuo dienos, kurią kita Šalis gavo 2 dalyje nurodytą atsakymą, arba per bet kurį kitą Šalių sutartą laikotarpį.

6.13 STRAIPSNIS

Neatidėliotinos priemonės

1. Šalis gali nustatyti neatidėliotinas priemones, kurios yra būtinos žmonių, gyvūnų ar augalų gyvybei ar sveikatai apsaugoti. Nustatydama neatidėliotinas priemones, tos Šalies kompetentinga institucija:

- a) apie tokias neatidėliotinas priemones nedelsdama praneša kitos Šalies kompetentingoms institucijoms;
- b) leidžia kitai Šaliai raštu pateikti pastabas;
- c) jei reikia, pradeda 6.12 straipsnyje nurodytas technines konsultacijas ir
- d) atsižvelgia į b punkte nurodytas pastabas ir c punkte nurodytų techninių konsultacijų rezultatus.

2. Siekdama išvengti nereikalingo prekybos sutrikdymo, importuojanti Šalis, priimdama sprendimus dėl siuntų, kurios neatidėliotinų priemonių nustatymo metu yra gabenamos iš vienos Šalies į kitą Šalį, įvertina eksportuojančios Šalies laiku pateiktą informaciją.

3. Importuojanti Šalis užtikrina, kad jokia 1 dalyje nurodyta neatidėliotina priemonė nebūtų toliau taikoma be mokslinių įrodymų. Jeigu mokslinių įrodymų nepakanka, importuojanti Šalis gali neatidėliotinas priemones laikinai nustatyti remdamasi turima susijusia informacija, be kita ko, gauta iš atitinkamos tarptautinės organizacijos. Kad neatidėliotinos priemonės neigiamas poveikis prekybai būtų kuo mažesnis, importuojanti Šalis tą priemonę peržiūri ir panaikina arba pakeičia nuolatine priemone.

6.14 STRAIPSNIS

Lygiavertiškumas

1. Importuojanti Šalis pripažįsta eksportuojančios Šalies sanitarines priemones lygiavertėmis, jei eksportuojanti Šalis importuojančiai Šaliai objektyviai įrodo, kad jos priemonėmis užtikrinamas importuojančios Šalies reikalaujamas apsaugos lygis. Šiuo tikslu importuojančios Šalies prašymu jai suteikiama pagrįsta prieiga patikrinimams, tyrimams ir kitoms susijusioms procedūroms atlikti.

2. Šalys bet kurios iš Šalių prašymu pradeda konsultacijas, kad susitartų dėl konkrečių sanitarijos ir fitosanitarijos priemonių lygiavertiškumo nustatymo tvarkos.
3. Nustatydamos sanitarijos ir fitosanitarijos priemonių lygiavertiškumą, Šalys atsižvelgia į atitinkamas PPO sanitarijos ir fitosanitarijos priemonių komiteto gaires, ypač į jo Sprendimą dėl Sutarties dėl sanitarinių ir fitosanitarinių priemonių taikymo 4 straipsnio įgyvendinimo¹, ir į „Codex Alimentarius“, OIE ar IPPC tarptautinius standartus, gaires ir rekomendacijas.
4. Nustačiusios lygiavertiškumą, Šalys gali susitarti dėl alternatyvių importo sąlygų ir supaprastintų sertifikatų, atsižvelgdamos į „Codex Alimentarius“, OIE ar IPPC tarptautinius standartus, gaires ar rekomendacijas.

6.15 STRAIPSNIS

Sanitarijos ir fitosanitarijos priemonių komitetas

1. Pagal 22.3 straipsnį įsteigtas Sanitarijos ir fitosanitarijos priemonių komitetas yra atsakingas už veiksmingą šio skyriaus įgyvendinimą ir veikimą.

¹ 2004 m. liepos 23 d. PPO dokumentas G/SPS/19/Rev.2.

2. Sanitarijos ir fitosanitarijos priemonių komiteto tikslai:
 - a) padėti kiekvienai Šaliai įgyvendinti šį skyrių;
 - b) svarstyti abipusiškai svarbius sanitarijos ir fitosanitarijos klausimus ir
 - c) stiprinti ryšius ir bendradarbiavimą abipusiškai svarbiais sanitarijos ir fitosanitarijos klausimais.
3. Sanitarijos ir fitosanitarijos priemonių komitetas:
 - a) suteikia galimybę Šalims aptarti ir geriau suprasti sanitarijos ir fitosanitarijos klausimus, susijusius su SFP sutarties įgyvendinimu;
 - b) suteikia galimybę Šalims aptarti ir geriau suprasti viena kitos sanitarijos ir fitosanitarijos priemones bei susijusius reglamentavimo procesus;
 - c) stebi ir peržiūri, kaip įgyvendinamas ir veikia šis skyrius, ir keičiasi informacija apie tai;

- d) suteikia galimybę aptarti 6.12 straipsnio 1 dalyje nurodytus susirūpinimą keliančius klausimus siekiant rasti abipusiškai priimtinus sprendimus, su sąlyga, kad Šalys iš pradžių pabandė juos rasti pagal 6.12 straipsnį surengtomis techninėmis konsultacijomis, taip pat kitas Šalių sutartas temas;
 - e) nustato tinkamas priemones, kurios gali apimti *ad hoc* darbo grupes, konkrečioms užduotims, susijusioms su Sanitarijos ir fitosanitarijos priemonių komiteto funkcijomis, atlikti;
 - f) gali numatyti ir svarstyti Šalių techninio bendradarbiavimo projektus, susijusius su sanitarijos ir fitosanitarijos priemonių rengimu, įgyvendinimu ir taikymu, ir
 - g) gali konsultuotis dėl PPO sanitarijos ir fitosanitarijos priemonių komiteto posėdžiuose ir dalyvaujant „Codex Alimentarius“, OIE ir IPPC rengiamuose posėdžiuose aptariamų klausimų ir dėl pozicijų tuose posėdžiuose.
4. Sanitarijos ir fitosanitarijos priemonių komitetą sudaro už sanitarijos ir fitosanitarijos priemones atsakingi ir atitinkamoje srityje kompetentingi Šalių atstovai.
5. Sanitarijos ir fitosanitarijos priemonių komitetas nustato savo darbo tvarkos taisykles ir prireikus gali jas keisti.

6. Sanitarijos ir fitosanitarijos priemonių komitetas į pirmąjį posėdį susirenka per vienus metus nuo šio Susitarimo įsigaliojimo dienos.

6.16 STRAIPSNIS

Ginčų sprendimas

1. 6.6 straipsniui, 6.7 straipsnio 4 dalies b–d punktams ir 6.14 straipsnio 1 ir 2 daliai 21 skyriuje nustatyta ginčų sprendimo tvarka netaikoma.
2. Jeigu Šalys nenusprendžia kitaip, sprendama ginčą pagal šį skyrį, kuriame nagrinėjami moksliniai ar techniniai klausimai, kolegija konsultuojasi su ekspertais, kuriuos pasirenka pasikonsultavusi su Šalimis. Šiuo tikslu kolegija Šalies prašymu įsteigia patariamąją techninių ekspertų grupę arba konsultuojasi su atitinkamomis tarptautinėmis organizacijomis.

7 SKYRIUS

TECHNINĖS PREKYBOS KLIŪTYS

7.1 STRAIPSNIS

Tikslai

Šio skyriaus tikslas – lengvinti Šalių tarpusavio prekybą prekėmis ir didinti jos mastą šiomis priemonėmis:

- a) užtikrinant, kad techniniai reglamentai, standartai ir atitikties vertinimo procedūros nesudarytų nereikalingų kliūčių prekybai;
- b) stiprinant Šalių bendradarbiavimą, įskaitant bendradarbiavimą TPK sutarties įgyvendinimo srityje, ir
- c) ieškant tinkamų būdų, kaip sumažinti į šio skyriaus taikymo sritį patenkančių priemonių nereikalingą neigiamą poveikį prekybai.

7.2 STRAIPSNIS

Taikymo sritis

1. Šis skyrius taikomas centrinės valdžios įstaigų, kaip apibrėžta TPK sutartyje, techninių reglamentų, standartų ir atitikties vertinimo procedūrų, galinčių daryti poveikį Šalių tarpusavio prekybai prekėmis, rengimui, priėmimui ir taikymui.
2. Kiekviena Šalis imasi pagrįstų jai prieinamų priemonių, kad paskatintų jos teritorijoje vienu lygmeniu žemesniu nei centrinis veikiančias vietos valdžios institucijas, atsakingas už techninių reglamentų, standartų ir atitikties vertinimo procedūrų rengimą, priėmimą ir taikymą, laikytis 7.5–7.11 straipsnių nuostatų.
3. Šis skyrius netaikomas:
 - a) pirkimo specifikacijoms, kurias valdžios įstaiga parengia savo gamybos ar vartojimo poreikiams tenkinti, arba
 - b) sanitarijos ir fitosanitarijos priemonėms, kaip apibrėžta SFP sutarties A priede.

7.3 STRAIPSNIS

Tam tikrų TPK sutarties nuostatų įtraukimas

1. Šalys patvirtina savo teises ir prievoles pagal TPK sutartį.
2. TPK sutarties 2–9 straipsniai ir TPK sutarties 1 ir 3 priedai *mutatis mutandis* įtraukiami į šį Susitarimą ir tampa jo dalimi.
3. Jeigu kyla ginčas dėl Šalies taikomos konkrečios priemonės, kuria, kaip teigia kita Šalis, pažeidžiamos tik 2 dalyje nurodytos TPK sutarties nuostatos, ta kita Šalis, neatsižvelgdama į 21.27 straipsnio 1 dalį, pasirenka ginčų sprendimo mechanizmą pagal PPO steigimo sutartį.

7.4 STRAIPSNIS

Terminų apibrėžtys

Šiame skyriuje vartojami terminai ir jų apibrėžtys yra nustatyti TPK sutarties 1 priede.

7.5 STRAIPSNIS

Techniniai reglamentai

1. Šalys pripažįsta, kad rengiant, priimant ir taikant techninius reglamentus svarbu laikytis geros reglamentavimo praktikos, visų pirmą atsižvelgti į darbą, atliktą PPO techninių prekybos kliūčių komiteto geros reglamentavimo praktikos srityje. Todėl kiekviena Šalis įsipareigoja:

a) rengdama techninį reglamentą:

- i) pagal savo įstatymus ir kitus teisės aktus ar administracines gaires įvertinti, kokios yra reglamentavimo arba nereglamentavimo alternatyvos siūlomo techninio reglamento teisėtam tikslui pasiekti, siekdama užtikrinti, kad siūlomu techniniu reglamentu prekyba nebūtų ribojama labiau nei būtina jo teisėtam tikslui pasiekti, kaip nustatyta TPK sutarties 2 straipsnio 2 dalyje; šia nuostata nedaromas poveikis kiekvienos Šalies teisei nedelsiant parengti, priimti ir taikyti priemones, jei staiga kyla ar gali kilti problemų, be kita ko, susijusių su sauga, sveikata, aplinkos apsauga ar nacionaliniu saugumu;
- ii) stengtis sistemingai atlikti techninių reglamentų, turinčių reikšmingos įtakos prekybai, poveikio, įskaitant poveikį prekybai, vertinimus ir

iii) kai tinkama, techniniuose reglamentuose reikalavimus produktui nustatyti remiantis eksploatacinėmis charakteristikomis, o ne dizainu ar aprašomosiomis savybėmis, ir

b) nedarant poveikio TPK sutarties 2 straipsnio 3 daliai, tinkamu dažnumu (pageidautina ne rečiau kaip kas penkerius metus) peržiūrėti priimtus techninius reglamentus, visų pirma siekiant juos labiau suderinti su atitinkamais tarptautiniais standartais. Atlikdama šią peržiūrą kiekviena Šalis, *inter alia*, atsižvelgia į visus naujausius atitinkamų tarptautinių standartų pokyčius ir į tai, ar ir toliau esama aplinkybių, dėl kurių tos Šalies techniniai reglamentai skiriasi nuo kurio nors atitinkamo tarptautinio standarto. Šios peržiūros rezultatai pranešami ir paaiškinami kitai Šaliai, jei ji to prašo.

2. Jeigu Šalis mano, kad jos techninis reglamentas ir kitos Šalies techninis reglamentas, kurių tikslai ir produktų aprėptis yra vienodi, yra lygiaverčiai, ta Šalis gali raštu kreiptis į kitą Šalį su prašymu, išsamiai nurodydama priežastis, pripažinti tuos techninius reglamentus lygiaverčiais. Prašomoji Šalis patenkina prašymą pripažinti tuos techninius reglamentus lygiaverčiais, net kai jie skiriasi, jeigu yra įsitikinusi, kad prašančiosios Šalies techninis reglamentas tinkamai atitinka jos pačios techninio reglamento tikslus. Jeigu prašomoji Šalis prašančiosios Šalies techninio reglamento nepripažįsta lygiaverčiu, prašančiosios Šalies prašymu prašomoji Šalis paaiškina savo sprendimo priežastis.

3. Šalies, norinčios parengti techninį reglamentą, kuris būtų panašus į kitos Šalies techninį reglamentą, prašymu prašomoji Šalis, jei tik praktiškai įmanoma, prašančiajai Šaliai pateikia atitinkamą informaciją, įskaitant tyrimus ar dokumentus, kuria rėmėsi rengdama savo techninį reglamentą, išskyrus konfidencialią informaciją.

4. Kiekviena Šalis vienodai ir nuosekliai taiko reikalavimus, susijusius su produktų pateikimu rinkai, nustatytus visai jos teritorijai taikomuose techniniuose reglamentuose. Jeigu Šalis turi pagrįstų priežasčių manyti, kad kurie nors iš šių reikalavimų kitos Šalies teritorijoje nėra taikomi vienodai ir nuosekliai ir kad tokia padėtis daro didelį poveikį dvišalei prekybai, ta Šalis gali pranešti kitai Šaliai apie tas pagrįstas priežastis, kad šį klausimą būtų galima patikslinti ir, jei tinkama, laiku išspręsti per 7.14 straipsnyje nurodytą ryšių centrą ar kitą atitinkamą pagal šį Susitarimą įsteigtą įstaigą.

7.6 STRAIPSNIS

Tarptautiniai standartai

1. Taikant šį skyrių ir TPK sutartį, standartai, kuriuos išleido tarptautinės organizacijos, kaip antai Tarptautinė standartizacijos organizacija (ISO), Tarptautinė elektrotechnikos komisija (IEC), Tarptautinė telekomunikacijų sąjunga (ITU), „Codex Alimentarius“, Tarptautinė civilinės aviacijos organizacija (ICAO), Pasaulinis forumas transporto priemonių reglamentavimui suderinti (WP.29) prie Jungtinių Tautų Europos ekonominės komisijos (UNECE), Jungtinių Tautų pasauliniu mastu suderintos cheminių medžiagų klasifikavimo ir ženklinimo sistemos ekspertų pakomitetas (UNSCEGHS) ir Tarptautinė taryba dėl žmonėms skirtų vaistinių preparatų registracijai taikomų techninių reikalavimų suderinimo (TSK), laikomi šiame skyriuje, TPK sutarties 2 ir 5 straipsniuose ir TPK sutarties 3 priede nurodytais atitinkamais tarptautiniais standartais, su sąlyga, kad juos rengiant vadovautasi principais ir procedūromis, nustatytais PPO techninių prekybos kliūčių komiteto sprendime dėl tarptautinių standartų, vadovų ir rekomendacijų, susijusių su TPK sutarties 2 ir 5 straipsniais ir TPK sutarties 3 priedu, rengimo principų¹, išskyrus atvejus, kai tokie standartai ar atitinkamos jų dalys būtų neveiksmingi ar netinkami teisėtiems tikslams įgyvendinti.

¹ 2000 m. lapkričio 13 d. PPO dokumento G/TBT/9 4 priedas.

2. Siekdamos standartus suderinti kuo platesniu mastu, Šalys skatina jų teritorijose veikiančias regionines ar nacionalines standartizacijos institucijas:

- a) visapusiškai dalyvauti, kiek leidžia jų ištekliai, atitinkamų tarptautinių standartizacijos institucijų rengiamų tarptautinių standartų rengimo procese;
- b) rengiant savo standartus remtis atitinkamais tarptautiniais standartais, išskyrus tuos atvejus, kai tokie tarptautiniai standartai būtų neveiksmingi ar netinkami, pavyzdžiui, dėl nepakankamo apsaugos lygio arba esminių klimato ar geografinių veiksnių arba esminių technologinių problemų;
- c) vengti, kad jų darbas dubliuotųsi ar sutaptų su tarptautinių standartizacijos institucijų darbu, ir
- d) reikiamu dažnumu (pageidautina ne rečiau kaip kas penkerius metus) peržiūrėti savo standartus, kurie nėra pagrįsti atitinkamais tarptautiniais standartais, siekiant juos labiau suderinti su atitinkamais tarptautiniais standartais.

3. Rengdama techninius reglamentus ar atitikties vertinimo procedūras:
- a) kiekviena Šalis kaip savo techninių reglamentų ir atitikties vertinimo procedūrų pagrindu naudojami atitinkamais tarptautiniais standartais, vadovais ar rekomendacijomis arba atitinkamomis jų dalimis, kiek tai numatyta TPK sutarties 2 straipsnio 4 dalyje ir 5 straipsnio 4 dalyje, ir vengia nukrypti nuo atitinkamų tarptautinių standartų ar papildomų reikalavimų, palyginti su tais standartais, išskyrus atvejus, kai techninį reglamentą ar atitikties vertinimo procedūrą rengianti Šalis remdamasi atitinkama informacija, įskaitant turimus mokslinius ar techninius įrodymus, gali įrodyti, kad tokie tarptautiniai standartai būtų neveiksmingi ar netinkami teisėtiems tikslams įgyvendinti, kaip nurodyta TPK sutarties 2 straipsnio 2 dalyje ir 5 straipsnio 4 dalyje, ir
 - b) jei Šalis savo techniniams reglamentams ar atitikties vertinimo procedūroms nenaudoja atitinkamų tarptautinių standartų, vadovų ar rekomendacijų arba atitinkamų jų dalių, kaip nurodyta 1 dalyje, ta Šalis kitos Šalies prašymu paaiškina priežastis, kodėl ji tokius tarptautinius standartus laiko neveiksmingais ar netinkamais teisėtiems tikslams įgyvendinti, kaip nurodyta TPK sutarties 2 straipsnio 2 dalyje ir 5 straipsnio 4 dalyje, ir pateikia atitinkamą informaciją, įskaitant turimus mokslinius ar techninius įrodymus, kuriais grindžiamas toks vertinimas, taip pat nurodo susijusio techninio reglamento ar atitikties vertinimo procedūros dalis, kurios iš esmės skiriasi nuo atitinkamų tarptautinių standartų, vadovų ar rekomendacijų.

4. Kiekviena Šalis skatina savo regionines ar nacionalines standartizacijos institucijas, veikiančias jos teritorijoje, bendradarbiauti su kitos Šalies atitinkamomis standartizacijos institucijomis tarptautinėje standartizavimo veikloje. Toks bendradarbiavimas gali vykti tarptautinėse standartizacijos institucijose, kurių narės yra abi Šalys, arba kurių narės yra abiejų Šalių standartizacijos institucijos. Tokiu dvišaliu bendradarbiavimu galėtų būti, be kita ko, siekiama skatinti tarptautinių standartų rengimą, lengvinti abiem Šalims bendrų standartų rengimą bendro intereso srityse, kuriose nėra tarptautinių standartų, visų pirma susijusių su naujais produktais ar technologijomis, ar toliau stiprinti Šalių standartizacijos institucijų keitimąsi informacija.

7.7 STRAIPSNIS

Standartai

1. Šalys patvirtina savo prievoles pagal TPK sutarties 4 straipsnio 1 dalį užtikrinti, kad jų teritorijoje veikiančios regioninės ar nacionalinės standartizacijos institucijos pripažintų TPK sutarties 3 priede pateiktą standartų rengimo, priėmimo ir taikymo geros praktikos kodeksą ir jo laikytųsi.

2. Šalys primena, kad, remiantis TPK sutarties 1 priede pateikta termino „standartas“ apibrėžtimi, standartų laikymasis nėra privalomas. Jeigu Šalyje standarto reikalaujama laikytis tą standartą įtraukiant į techninį reglamentą ar atitikties vertinimo procedūrą arba darant nuorodą į tą standartą techniniame reglamente ar atitikties vertinimo procedūroje, Šalis, rengdama techninio reglamento ar atitikties vertinimo procedūros projektą, laikosi skaidrumo prievolių, nustatytų TPK sutarties 2 straipsnio 9 dalyje arba 5 straipsnio 6 dalyje ir 7.9 straipsnyje.
3. Kiekviena Šalis, laikydamosi savo įstatymų ir kitų teisės aktų, skatina savo regionines ar nacionalines standartizacijos institucijas užtikrinti, kad tos Šalies teritorijoje esantys suinteresuotieji asmenys būtų tinkamai įtraukiami į standartų rengimo procesą, ir leisti kitos Šalies asmenims dalyvauti viešose konsultavimosi procedūrose ne mažiau palankiomis sąlygomis nei tos, kurios taikomos jos pačios asmenims.
4. Šalys įsipareigoja keistis informacija apie:
- a) standartus, kuriais kiekviena Šalis naudojasi atitikčiai techniniams reglamentams įrodyti ar palengvinti;
 - b) savo standartų nustatymo procesus, visų pirma apie tai, kaip ir koku mastu tarptautiniais ar regioniniais standartais remiamasi rengiant savo regioninius ar nacionalinius standartus, ir

- c) standartizacijos srities bendradarbiavimo sutartis ar susitarimus su trečiosiomis šalimis ar tarptautinėmis organizacijomis.

7.8 STRAIPSNIS

Atitikties vertinimo procedūros

1. Dėl techninių reglamentų rengimo, priėmimo ir taikymo 7.5 straipsnio 1 dalies a punkto i ir ii papunkčiai bei b punktas *mutatis mutandis* taip pat taikomi atitikties vertinimo procedūroms.
2. Pagal TPK sutarties 5 straipsnio 1.2 dalį kiekviena Šalis užtikrina, kad atitikties vertinimo procedūros nebūtų griežtesnės arba taikomos griežčiau, nei būtina, kad importuojanti Šalis galėtų tinkamai įsitikinti, jog produktai atitinka taikytinus techninius reglamentus ar standartus, atsižvelgiant į su produktais siejamą riziką, įskaitant riziką, kuri kiltų dėl neatitikties.

3. Šalys pripažįsta, kad esama daug įvairių mechanizmų, padedančių lengvinti atitikties vertinimo procedūrų rezultatų pripažinimą. Šie mechanizmai gali būti:

- a) kitos Šalies teritorijoje esančių institucijų dėl konkrečių techninių reglamentų atliktų atitikties vertinimo procedūrų rezultatų tarpusavio pripažinimo susitarimai;
- b) Šalių teritorijose veikiančių atitikties vertinimo įstaigų bendradarbiavimo ir savanoriški susitarimai;
- c) keliašalės ir daugiašalės pripažinimo sutartys ar susitarimai, kurių dalyvės yra abi Šalys;
- d) akreditavimo naudojimas atitikties vertinimo įstaigoms vertinti;
- e) oficialus atitikties vertinimo įstaigų, įskaitant kitoje Šalyje įsikūrusias įstaigas, skyrimas;
- f) kitos Šalies teritorijoje atliktų atitikties vertinimo procedūrų rezultatų pripažinimas Šalyje ir
- g) gamintojo arba tiekėjo atitikties deklaracija.

4. Šalys keičiasi informacija apie mechanizmus, kuriems taikoma 3 dalis.

Šalis kitos Šalies prašymu teikia jai informaciją apie:

- a) 3 dalyje nurodytus mechanizmus ir panašius mechanizmus, kuriais siekiama palengvinti atitikties vertinimo procedūrų rezultatų pripažinimą;
- b) veiksnius, įskaitant rizikos vertinimą ir valdymą, į kuriuos atsižvelgiama pasirenkant konkreitiems produktams tinkamas atitikties vertinimo procedūras, ir
- c) akreditavimo politiką, įskaitant tarptautinius akreditavimo standartus, taip pat akreditavimo srities tarptautines sutartis ir susitarimus, be kita ko, Tarptautinės bendradarbiavimo laboratorijų akreditavimo srityje organizacijos (ILAC) ir Tarptautinio akreditacijos forumo (IAF), kiek tai įmanoma ir jei Šalis jais naudojasi tam tikroje srityje.

5. Kalbant apie tuos mechanizmus, kiekviena Šalis:

- a) kai tik įmanoma ir laikydamasi savo įstatymų ir kitų teisės aktų, atitikčiai taikytiniems techniniams reglamentams užtikrinti naudoja tiekėjo atitikties deklaraciją;

- b) vertindama atitikties vertinimo įstaigas techninei kompetencijai įrodyti naudoja akreditavimą, kuris atitinkamai vykdomas pagal valdžios sektoriaus suteiktus įgaliojimus arba kurį vykdo valdžios sektorius;
- c) jeigu akreditavimas yra nustatytas įstatymu kaip privalomas atskiras veiksmas atitikties vertinimo įstaigų kvalifikacijai patvirtinti, užtikrina, kad akreditavimo veikla būtų vykdoma nepriklausimai nuo atitikties vertinimo veiklos ir kad nebūtų akreditavimo įstaigų ir jų akredituojamų atitikties vertinimo įstaigų interesų konflikto; Šalys gali šią prievolę įvykdyti atitikties vertinimo įstaigas atskirdamos nuo akreditavimo įstaigų¹;
- d) apsversto galimybę bandymų, tikrinimo ir sertifikavimo įstaigoms prisijungti arba, jei taikoma, nedrausti joms prisijungti prie tarptautinių sutarčių ar susitarimų, kuriais lengvinamas atitikties vertinimo rezultatų pripažinimas, ir
- e) jeigu atitikties vertinimo procedūroms, kurias būtina atlikti pateikiant produktą rinkai, Šalis yra patvirtinusi dvi ar daugiau atitikties vertinimo įstaigų, ekonominės veiklos vykdytojams nedraudžia jų rinktis.

¹ c punktas netaikomas pačios Šalies vykdomai atitikties vertinimo veiklai, kai ta Šalis pasilieka galutinio sprendimo dėl produkto atitikties teisę.

6. Šalys bendradarbiauja tarpusavio pripažinimo srityje pagal 2001 m. balandžio 4 d. Briuselyje priimtą Europos bendrijos ir Japonijos susitarimą dėl abipusio pripažinimo. Šalys taip pat gali pagal atitinkamas to susitarimo nuostatas nuspręsti išplėsti jo aprėptį, susijusią su produktais, taikytiniais reglamentavimo reikalavimais ir pripažintomis atitikties vertinimo įstaigomis.

7.9 STRAIPSNIS

Skaidrumas

1. Rengdama techninį reglamentą ar atitikties vertinimo procedūrą, galinčius turėti reikšmingos įtakos prekybai, kiekviena Šalis:

- a) pagal savo įstatymus ir kitus teisės aktus vykdo viešas konsultavimosi procedūras ir viešai skelbia tokių konsultavimosi procedūrų ir visų esamų poveikio vertinimų rezultatus;
- b) leidžia kitos Šalies asmenims dalyvauti konsultavimosi procedūrose, kurios yra prieinamos visuomenei, ne mažiau palankiomis sąlygomis nei tos, kurios taikomos jos pačios asmenims;

- c) per viešas konsultavimosi procedūras atsižvelgia į kitos Šalies nuomones ir kitos Šalies prašymu laiku raštu atsako į tos Šalies pastabas;
 - d) papildant 7.5 straipsnio 1 dalies a punkto ii papunktį, viešai skelbia siūlomo techninio reglamento ar atitikties vertinimo procedūros, jei ji atliekama, poveikio, įskaitant poveikį prekybai, vertinimo rezultatus ir
 - e) kitos Šalies prašymu stengiasi pateikti d punkte nurodyto poveikio vertinimo santrauką anglų kalba.
2. Kiekviena Šalis, teikdama pranešimus pagal TPK sutarties 2 straipsnio 9.2 dalį ir 5 straipsnio 6.2 dalį:
- a) iš principo bent 60 dienų nuo pranešimo dienos leidžia kitai Šaliai raštu teikti pastabas dėl pasiūlymo, išskyrus atvejus, kai staiga kyla ar gali kilti problemų, susijusių su sauga, sveikata, aplinkos apsauga ar nacionaliniu saugumu, ir, kai praktiškai įmanoma, tinkamai atsižvelgia į pagrįstus prašymus pratęsti pastabų teikimo laiką;

- b) pateikia viso pranešto teksto elektroninę versiją kartu su pranešimu;
- c) jei praneštas tekstas parengtas ne viena iš oficialių PPO kalbų, pateikia išsamų ir visapusišką priemonės turinio aprašymą pranešimo formatu, taip pat, jei jau yra, pranešto teksto vertimą į vieną iš oficialių PPO kalbų;
- d) ne vėliau kaip galutinio techninio reglamento ar atitikties vertinimo procedūros paskelbimo dieną raštu atsako į kitos Šalies dėl pasiūlymo raštu pateiktas pastabas;
- e) papildydama pradinį pranešimą teikia informaciją apie priimtą galutinį tekstą;
- f) kad kitos Šalies ekonominės veiklos vykdytojai galėtų prisitaikyti, nustato pagrįstą laikotarpį¹, kuris turi praeiti nuo techninių reglamentų paskelbimo iki jų įsigaliojimo, ir

¹ Šiame punkte terminas „pagrįstas laikotarpis“ reiškia paprastai ne trumpesnę kaip šešių mėnesių laikotarpį, nebent toks laikotarpis būtų neveiksmingas teisėtiems tikslams įgyvendinti.

- g) užtikrina, kad pagal TPK sutarties 10 straipsnį įsteigti informacijos centrai viena iš PPO oficialių kalbų teiktų informaciją ir atsakymus į pagristas kitos Šalies ar kitos Šalies suinteresuotųjų asmenų užklausas dėl priimtų techninių reglamentų ir atitikties vertinimo procedūrų.
3. Kiekviena Šalis kitos Šalies prašymu teikia jai informaciją apie savo priimto arba siūlomo priimti techninio reglamento ar atitikties vertinimo procedūros tikslus ir motyvus.
4. Kiekviena Šalis užtikrina, kad visi priimti techniniai reglamentai ir atitikties vertinimo procedūros būtų viešai ir nemokamai prieinami oficialiose interneto svetainėse ir, jei jau yra, anglų kalba.

7.10 STRAIPSNIS

Rinkos priežiūra

1. Šiame straipsnyje terminas „rinkos priežiūra“ – tai valdžios sektoriaus funkcija, atskirai atliekama po atitikties vertinimo procedūrų, ir reiškia valdžios institucijų vykdomą veiklą ir priemones, kurių jos imasi pagal Šalies procedūras siekdamos tai Šaliai suteikti galimybę stebėti produktų atitiktį jos įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytiems reikalavimams ir spręsti susijusius klausimus.

2. Kiekviena Šalis, *inter alia*:

- a) su kita Šalimi keičiasi informacija apie rinkos priežiūros ir vykdymo užtikrinimo veiklą, pavyzdžiui, apie institucijas, atsakingas už rinkos priežiūrą ir vykdymo užtikrinimą, arba apie priemones, kurių imtasi dėl pavojingų produktų;
- b) užtikrina rinkos priežiūros funkcijų ir atitikties vertinimo funkcijų atskyrimą, kad būtų išvengta interesų konflikto¹, ir
- c) užtikrina, kad rinkos priežiūros institucijos ir atitinkami jų tikrinami ar prižiūrimi asmenys, įskaitant gamintojus, importuotojus ir platintojus, neturėtų interesų konfliktų.

¹ Patikslinama, kad šis punktas netaikomas pačios Šalies vykdomoms leidimo suteikimo funkcijoms, kai ji pasilieka teisę priimti galutinį sprendimą dėl produkto atitikties. Šalis šią prievolę gali įvykdyti rinkos priežiūros institucijas atskirdama nuo atitikties vertinimo įstaigų.

7.11 STRAIPSNIS

Žymėjimas ir ženklėjimas

1. Šalis pažymi, kad į techninį reglamentą gali būti įtraukti žymėjimo ar ženklėjimo reikalavimai arba jis gali būti skirtas tik tokiems reikalavimams. Atitinkamai, jei Šalis rengia techninio reglamento formos žymėjimo ar ženklėjimo reikalavimus, ta Šalis užtikrina, kad tokie reikalavimai nebūtų rengiami, priimami ar taikomi siekiant sukurti nereikalingas kliūtis tarptautinei prekybai arba siekiant, kad dėl jų atsirastų tokios kliūtys, taip pat kad jais prekyba nebūtų ribojama labiau, nei būtina teisėtiems tikslams įgyvendinti, kaip nurodyta TPK sutarties 2 straipsnio 2 dalyje.
2. Visų pirma, Šalis susitaria, kad jeigu Šalis techniniu reglamentu nustato privalomą produktų žymėjimą ar ženklėjimą:
 - a) žymint ar ženklėjant produktus būtų reikalaujama tik tos produkto atitiktį teisės aktų reikalavimams patvirtinančios informacijos, kuri yra svarbi atitinkamiems asmenims, įskaitant vartotojus, produkto naudotojus arba institucijas;
 - b) išskyrus atvejus, kai tai būtina jos teisėtam tikslui pasiekti, Šalis kaip išankstinės produktų, kurie kitais atžvilgiais atitinka privalomus techninius reikalavimus, pateikimo jos rinkai sąlygos nereikalauja iš anksto patvirtinti, užregistruoti ar sertifikuoti jų ženklus ar etiketes;

- c) jeigu ta Šalis reikalauja naudoti unikalų produktų žymėjimo ar ženklavimo identifikacinį numerį, ji, nepagrįstai nedelsdama ir laikydamasi nediskriminavimo principo, atitinkamiems asmenims, įskaitant gamintojus, importuotojus ir platintojus, išduoda tokį numerį;
- d) jei tai nėra klaidinanti, prieštaringa ar paini informacija arba jei ta informacija nekenkia Šalies teisėtiems tikslams, Šalis leidžia, kiek tai susiję su prekių paskirties šalyje reikalaujama informacija, kad būtų pateikiama:
 - i) informacija ne tik prekių paskirties šalies reikalaujama kalba, bet ir kitomis kalbomis;
 - ii) tarptautinės nomenklatūros, piktogramos, simboliai ar grafiniai vaizdai ir
 - iii) papildoma, ne tik prekių paskirties šalies reikalaujama informacija;
- e) Šalis sutinka, kad, kaip alternatyva ženklavimui eksportuojančioje Šalyje, ženklavimas ir ženklavimo taisymas būtų atliekamas muitinės sandėliuose importo vietoje, išskyrus atvejus, kai dėl visuomenės sveikatos ar saugos priežasčių reikalaujama, kad ženklavimą eksportuojančioje Šalyje atliktų pavirtinti asmenys, ir

- f) išskyrus atvejus, kai Šalis mano, kad dėl to bus pažeisti teisėti tikslai pagal TPK sutartį, ji stengiasi pripažinti fiziškai prie produkto nepritvirtintas laikinas ar nuimamas etiketes arba žymas ar ženklus lydimuosiuose dokumentuose.

7.12 STRAIPSNIS

Bendradarbiavimas

1. Šalys stiprina bendradarbiavimą techninių reglamentų, standartų ir atitikties vertinimo procedūrų srityse, kad geriau suprastų viena kitos sistemas ir palengvintų patekimą į atitinkamas savo rinkas. Šalys pripažįsta, kad esami bendradarbiavimo reglamentavimo srityje dialogai yra svarbi tokio bendradarbiavimo stiprinimo priemonė.
2. Šalys siekia išskirti abipusiškai svarbias prekybos lengvinimo iniciatyvas, jas plėtoti ir skatinti.
3. 2 dalyje nurodytos iniciatyvos gali būti šios:
 - a) jų atitinkamų techninių reglamentų, standartų ir atitikties vertinimo procedūrų kokybės ir veiksmingumo gerinimas, taip pat geros reglamentavimo praktikos skatinimas Šalių bendradarbiavimu reglamentavimo srityje, įskaitant keitimąsi informacija, patirtimi ir duomenimis;

- b) jų atitinkamų techninių reglamentų, standartų ir atitikties vertinimo procedūrų supaprastinimas, kai tinkama;
- c) jų atitinkamų techninių reglamentų, standartų ir atitikties vertinimo procedūrų derėjimo su atitinkamais tarptautiniais standartais, vadovais ir rekomendacijomis didinimas;
- d) jų atitinkamų reglamentavimo institucijų veiksmingos sąveikos ir bendradarbiavimo tarptautiniu, regioniniu ar nacionaliniu lygmeniu užtikrinimas;
- e) Šalių organizacijų, atsakingų už standartizaciją, akreditaciją ir atitikties vertinimo procedūras, bendradarbiavimo skatinimas arba stiprinimas ir
- f) keitimasis informacija, kiek tai įmanoma, apie tarptautines sutartis ir susitarimus dėl techninių prekybos kliūčių, prie kurių yra prisijungusi viena Šalis arba abi Šalys.

7.13 STRAIPSNIS

Techninių prekybos kliūčių komitetas

1. Pagal 22.3 straipsnį įsteigtas Techninių prekybos kliūčių komitetas yra atsakingas už veiksmingą šio skyriaus įgyvendinimą ir veikimą.

2. Techninių prekybos kliūčių komitetas atlieka šias funkcijas:
- a) peržiūri, kaip įgyvendinamas ir kaip veikia šis skyrius;
 - b) peržiūri, kaip bendradarbiaujama rengiant ir tobulinant techninius reglamentus, standartus ir atitikties vertinimo procedūras, kaip numatyta 7.12 straipsnyje;
 - c) peržiūri šį skyrių atsižvelgdamas į pasikeitimus, dėl kurių sutarta pagal TPK sutarties 13 straipsnį įsteigtame PPO techninių prekybos kliūčių komitete, ir, jei reikia, rengia rekomendacijas dėl šio skyriaus pakeitimų;
 - d) imasi veiksmų, kurie, Šalių manymu, gali joms padėti įgyvendinti šį skyrių bei TPK sutartį ir lengvinti Šalių tarpusavio prekybą;
 - e) Šalies prašymu aptaria su bet koki su šiuo skyriumi susijusį klausimą;
 - f) skubiai sprendžia kiekvieną Šalies iškeltą klausimą, susijusį su kitos Šalies techninių reglamentų, standartų ar atitikties vertinimo procedūrų rengimu, priėmimu ar taikymu pagal šį skyrių ir TPK sutartį;
 - g) steigia, jei reikia šio skyriaus tikslams pasiekti, *ad hoc* technines darbo grupes specifiniams ar konkrečių sektorių klausimams spręsti, kad būtų rastas sprendimas;

- h) keičiasi informacija apie darbą regioniniuose ir daugiašaliuose forumuose, veikiančiuose techninių reglamentų, standartų ir atitikties vertinimo procedūrų srityje, ir apie šio skyriaus įgyvendinimą ir veikimą;
 - i) atlieka kitas Jungtinio komiteto pagal 22.1 straipsnio 5 dalies b punktą jam perduotas funkcijas ir
 - j) praneša Jungtiniam komitetui, kaip jam atrodo tinkama, apie šio skyriaus įgyvendinimą ir veikimą.
3. Techninių prekybos kliūčių komitetą ir bet kurią prie jo įsteigtą *ad hoc* techninę darbo grupę koordinuoja:
- a) Europos Sąjungos atveju – Europos Komisija ir
 - b) Japonijos atveju – Užsienio reikalų ministerija.
4. 3 dalyje nurodytos institucijos yra atsakingos už atitinkamų įstaigų ir asmenų veiklos koordinavimą atitinkamose jų teritorijose, taip pat už tai, kad, kai reikia, tokios įstaigos ir asmenys būtų pakviesti į Techninių prekybos kliūčių komiteto posėdžius.

5. Šaliai paprašius, Techninių prekybos kliūčių komitetas ir bet kuri prie jo įsteigta *ad hoc* techninė darbo grupė į posėdžius renkasi Šalių atstovų sutartu laiku ir vietoje. Posėdžiai gali būti rengiami kaip vaizdo konferencijos arba kitomis priemonėmis.

7.14 STRAIPSNIS

Ryšių centrai

1. Įsigaliojus šiam Susitarimui kiekviena Šalis paskiria ryšių centrą šiam skyriui įgyvendinti ir praneša kitai Šaliai jo kontaktinę informaciją, įskaitant informaciją apie atitinkamus pareigūnus. Šalys nedelsdamos viena kitai praneša apie bet kokius šios kontaktinės informacijos pasikeitimus.
2. Ryšių centrai, be kita ko, atlieka šias funkcijas:
 - a) keičiasi informacija apie kiekvienos Šalies techninius reglamentus, standartus ir atitikties vertinimo procedūras ar bet kurią kitą su šiuo skyriumi susijusį klausimą;
 - b) per Šalių sutartą pagrįstą laikotarpį ir, jei įmanoma, per 60 dienų nuo prašymo gavimo dienos, teikia spausdintinę arba elektroninę informaciją ar paaiškinimus, kurių Šalis prašo pagal šį skyrių, ir

- c) skubiai patikslina ir, jei įmanoma, sprendžia kiekvieną Šalies iškeltą klausimą, susijusį su techninių reglamentų, standartų ir atitikties vertinimo procedūrų rengimu, priėmimu ar taikymu pagal šį skyrių ir TPK sutartį.

8 SKYRIUS

PREKYBA PASLAUGOMIS, INVESTICIJŲ LIBERALIZAVIMAS IR ELEKTRONINĖ PREKYBA

A SKIRSNIS

Bendrosios nuostatos

8.1 STRAIPSNIS

Taikymo sritis

1. Šalys, patvirtindamos atitinkamus savo įsipareigojimus pagal PPO steigimo sutartį ir savo įsipareigojimą sukurti geresnes sąlygas Šalių tarpusavio prekybai ir investicijoms plėtoti, nustato laipsniško ir abipusio prekybos paslaugomis bei investicijų liberalizavimo ir bendradarbiavimo elektroninės prekybos srityje tvarką.

2. Šiame skyriuje Šalys patvirtina savo teisę savo teritorijoje priimti reglamentavimo priemones, būtinąs siekiant teisėtų politikos tikslų, kaip antai susijusių su visuomenės sveikatos apsauga, sauga, aplinkos apsauga, visuomenės dorove, socialine ar vartotojų apsauga ir kultūrų įvairovės skatinimu bei apsauga.
3. Šis skyrius netaikomas priemonėms, kurios daro poveikį Šalies fiziniams asmenims, siekiantiems įsidarbinti kitoje Šalyje, taip pat priemonėms, susijusioms su nacionalinio subjekto statusu ar pilietybe, nuolatine gyvenamąja vieta ar nuolatiniu darbu.
4. Šiuo skyriumi Šaliai neužkertamas kelias taikyti fizinių asmenų atvykimą ar laikiną buvimą Šalyje reglamentuojančių priemonių, įskaitant priemones, kurios reikalingos jos sienų vientisumui apsaugoti ir tvarkingam fizinių asmenų judėjimui per sienas užtikrinti, jeigu tokios priemonės taikomos taip, kad neišnyktų ir nesumažėtų nauda, kurią kita Šalis įgyja pagal šio skyriaus nuostatas. Vien tai, kad tam tikros šalies fiziniai asmenys privalo turėti vizą, nereiškia, kad pagal šį skyrių įgyta nauda išnyksta ar sumažėja.

8.2 STRAIPSNIS

Terminų apibrėžtys

Šiame skyriuje:

- a) orlaivių remonto ir techninės priežiūros paslaugos, kurias teikiant orlaivis nenaudojamas – veikla, susijusi su orlaiviu ar jo dalimi ir vykdoma jo nenaudojant, kuriai nepriskiriama vadinamoji einamoji techninė priežiūra;
- b) kompiuterinės rezervavimo sistemos (toliau – KRS) paslaugos – paslaugos, teikiamos naudojant kompiuterines sistemas, kuriose yra informacija apie oro vežėjo tvarkaraščius, laisvas vietas, bilietų kainas bei taisykles ir per kurias galima rezervuoti vietas ar gauti bilietus;
- c) įmonė, kuriai taikomas šis Susitarimas – kitos Šalies verslininko pagal 1 punktą Šalies teritorijoje tiesiogiai arba netiesiogiai įsteigta įmonė, egzistuojanti šio Susitarimo įsigaliojimo dieną arba įsteigta vėliau, vadovaujantis taikytina teise;

- d) prekyba paslaugomis per sieną – paslaugos teikimas:
 - i) iš vienos Šalies teritorijos į kitos Šalies teritoriją arba
 - ii) vienos Šalies teritorijoje kitos Šalies paslaugos vartotojui;
- e) tiesioginiai mokesčiai – visi mokesčiai, skaičiuojami nuo bendros pajamų sumos, nuo visos kapitalo sumos arba nuo atskirų pajamų ar kapitalo dalių, įskaitant pelno iš turto perdavimo mokestį, nekilnojamojo turto mokestį, paveldėjimo ir dovanojimo mokestį ir mokestį, skaičiuojamą nuo įmonės mokamo viso darbo užmokesčio, bei kapitalo vertės padidėjimo mokestį;
- f) ekonominė veikla – pramoninio, komercinio ar profesinio pobūdžio paslauga ar veikla, arba amatininkų veikla, išskyrus vykdant oficialias valdžios funkcijas teikiamas paslaugas ar vykdomą veiklą;
- g) įmonė – juridinis asmuo, filialas arba atstovybė;
- h) Šalies verslininkas – Šalies fizinis arba juridinis asmuo, pagal i punktą siekiantis įsteigti, steigiantis arba įsteigęs įmonę kitos Šalies teritorijoje;

- i) įsisteigimas – juridinio asmens įsteigimas arba tokio asmens įsigijimas, be kita ko, dalyvaujant kapitalo valdyme, arba filialo arba atstovybės įsteigimas atitinkamai Europos Sąjungoje arba Japonijoje, siekiant sukurti arba toliau palaikyti ilgalaikius ekonominius ryšius¹;
- j) esamas – galiojantis šio Susitarimo įsigaliojimo dieną;
- k) antžeminės paslaugos – už mokestį arba pagal sutartį oro uoste teikiamos šios paslaugos: oro transporto bendrovės atstovavimo, administravimo ir priežiūros; keleivių aptarnavimo; bagažo tvarkymo; perone teikiamos paslaugos; maitinimo, išskyrus maisto ruošimą; krovinių ir pašto tvarkymo; orlaivių aprūpinimo kuru; orlaivių priežiūros ir valymo; antžeminio transporto ir skrydžių vykdymo, įgulų administravimo ir skrydžių planavimo. Antžeminėms paslaugoms nepriskiriamos šios paslaugos: saviteikos; saugumo; einamosios techninės priežiūros; orlaivių remonto ir techninės priežiūros arba pagrindinės centralizuotos oro uosto infrastruktūros, pvz., ledo šalinimo įrenginių, degalų skirstymo sistemų, bagažo tvarkymo sistemų ir fiksuotų oro uosto vidaus transporto sistemų, eksploatavimo ar valdymo;
- l) juridinis asmuo – juridinis subjektas, įsteigtas ar kitaip organizuotas pagal taikytiną teisę, siekiantis ar nesiekiantis pelno, valdomas privačios ar valstybinės nuosavybės teise, įskaitant bet kokią korporaciją, patiką, ūkinę bendriją, bendrąją įmonę, individualiąją įmonę ar asociaciją;

¹ Šalių supratimu, plėtra priskiriama įsisteigimo apibrėžčiai kaip įmonės, kuriai taikomas šis Susitarimas, vykdomas įsisteigimas.

m) juridinis asmuo:

- i) priklauso Šalies fiziniams arba juridiniams asmenims, jeigu daugiau kaip 50 proc. į jį investuoto kapitalo nuosavybės teise priklauso tos Šalies fiziniams ar juridiniams asmenims, ir
- ii) kontroliuojamas Šalies fizinių arba juridinių asmenų, jeigu šie asmenys gali skirti daugumą jo direktorių ar kitu būdu teisiškai vadovauti jo veiklai;

n) Šalies juridinis asmuo:

- i) Europos Sąjungoje – juridinis asmuo, įsteigtas ar organizuotas pagal Europos Sąjungos arba vienos iš jos valstybių narių įstatymus ir kitus teisės aktus ir Europos Sąjungos teritorijoje vykdomas didelę ūkinės veiklos dalį¹, ir

¹ Pagal savo pranešimą apie Europos bendrijos steigimo sutartį PPO (dokumentas WT/REG39/1) Europos Sąjunga supranta, kad sąvoka „veiksminga ir nuolatinė sąsaja“ su Europos Sąjungos valstybės narės ūkiu, įtvirtinta SESV 54 straipsnyje, yra lygiavertė sąvokai „didelė ūkinės veiklos dalis“.

- ii) Japonijoje – juridinis asmuo, įsteigtas ar organizuotas pagal Japonijos įstatymus ir kitus teisės aktus ir Japonijos teritorijoje vykdomas didelę ūkinės veiklos dalį;

neatsižvelgiant į tai, kas išdėstyta i ir ii papunkčiuose, laivybos bendrovėms, kurios įsteigtos už Europos Sąjungos arba Japonijos ribų ir kurias kontroliuoja atitinkamai Europos Sąjungos valstybės narės arba Japonijos piliečiai, taip pat taikomos šio skyriaus nuostatos, jeigu jų laivai yra registruoti pagal atitinkamus jų teisės aktus Europos Sąjungos valstybėje narėje arba Japonijoje ir plaukioja su tos Europos Sąjungos valstybės narės arba Japonijos vėliava;

- o) Šalies priemonės – priemonės, kurias nustato arba toliau taiko:

- i) centrinė, regioninė ar vietos valdžia arba jos institucijos ir

- ii) nevyriausybinių organizacijų, vykdančių centrines, regionines ar vietos valdžios arba jos institucijų suteiktus įgaliojimus;

- p) veikimas – įmonės veikla, valdymas, priežiūra, naudojimas, naudojimasis ja, jos pardavimas ar kitoks perdavimas;

- q) oro transporto paslaugų pardavimas ir rinkodara – atitinkamam oro vežėjui suteiktos galimybės laisvai parduoti savo oro transporto paslaugas ir vykdyti jų rinkodarą, įskaitant visus jos aspektus, kaip antai rinkos tyrimus, reklamą ir platinimą. Šiai veiklai nepriskiriamas oro transporto paslaugų kainų ir taikytinų sąlygų nustatymas;
- r) paslaugos – visos bet kokiame sektoriuje teikiamos paslaugos, išskyrus tas, kurios susijusios su oficialių valdžios funkcijų vykdymu;
- s) vykdant oficialias valdžios funkcijas teikiamos paslaugos ar vykdoma veikla – nekomerciniais tikslais arba nekonkuruojant su vienu arba daugiau ekonominės veiklos vykdytojų teikiamos paslaugos arba vykdoma veikla;
- t) paslaugų teikėjas – fizinis arba juridinis asmuo, siekiantis teikti arba teikiantis paslaugas, ir
- u) Šalies paslaugų teikėjas – Šalies fizinis arba juridinis asmuo, siekiantis teikti arba teikiantis paslaugas.

8.3 STRAIPSNIS

Bendrosios išimtys

1. Taikant B skirsnį GATT 1994 XX straipsnis *mutatis mutandis*¹ įtraukiamas į šį Susitarimą ir tampa jo dalimi.
2. Atsižvelgiant į reikalavimą, pagal kurį esant panašioms sąlygoms tokiomis priemonėmis negali būti šališkai ar nepateisinamai diskriminuojamos kitos šalys arba siekiama užslėptai riboti įsisteigimą ar prekybą paslaugomis, nė viena B–F skirsnių nuostata nelaikoma kliūtimi Šaliai nustatyti arba vykdyti priemones, kurios:
 - a) būtinos visuomenės saugumui užtikrinti, visuomenės dorovei apsaugoti arba viešajai tvarkai palaikyti²;

¹ Šalys supranta, kad GATT 1994 XX straipsnio b punkte nurodytos priemonės apima ir aplinkos apsaugos priemones, būtinas žmonių, gyvūnų ar augalų gyvybei arba sveikatai apsaugoti. Šalys supranta, kad GATT 1994 XX straipsnio g punktas taikomas gyvųjų ir negyvųjų senkančių gamtos išteklių išsaugojimo priemonėms.

² Išimtys dėl visuomenės saugumo ir viešosios tvarkos gali būti taikomos tik tada, kai vienam iš pagrindinių visuomenės interesų kyla tikras ir pakankamai didelis pavojus.

- b) būtinos žmonių, gyvūnų arba augalų gyvybei ar sveikatai apsaugoti¹;
- c) būtinos norint užtikrinti atitiktį šio skyriaus nuostatomis neprieštaraujantiems įstatymams ar kitiems teisės aktams, įskaitant nuostatas, susijusias su:
 - i) apgaulės ir sukčiavimo prevencija arba su sutarčių nevykdymo padarinių šalinimu;
 - ii) asmenų privatumo apsauga tvarkant ir teikiant asmens duomenis ir su asmens dokumentų ir sąskaitų konfidencialumo apsauga arba
 - iii) sauga, arba

¹ Šalys supranta, kad b punkte nurodytos priemonės apima ir aplinkos apsaugos priemones, būtinas žmonių, gyvūnų ar augalų gyvybei arba sveikatai apsaugoti.

- d) neatitinka 8.8 straipsnio 1 dalies ir 8.16 straipsnio 1 dalies, jei kitoku režimu siekiama užtikrinti, kad kitos Šalies ekonominei veiklai, verslininkams, paslaugoms ar paslaugų teikėjams būtų teisingai ar veiksmingai¹ taikomi tiesioginiai mokesčiai arba kad tokie mokesčiai būtų surinkti.

¹ Priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti teisingą ar veiksmingą tiesioginių mokesčių taikymą ar surinkimą, apima priemones, kurių Šalis imasi pagal savo mokesčių sistemą, kurios:

- a) taikomos verslininkams ir paslaugų teikėjams nerezidentams, pripažįstant, kad nerezidentams taikoma mokesčio prievolė nustatoma atsižvelgiant į apmokestinamuosius objektus, kurių šaltinis yra Šalies teritorija arba kurie yra Šalies teritorijoje;
- b) taikomos nerezidentams, siekiant užtikrinti mokesčių taikymą ar surinkimą Šalies teritorijoje;
- c) taikomos nerezidentams arba rezidentams, siekiant užkirsti kelią mokesčių vengimui ar slėpimui, įskaitant reikalavimų laikymosi priemones;
- d) taikomos paslaugų vartotojams, kuriems teikiamos paslaugos iš kitos Šalies teritorijos arba kitos Šalies teritorijoje, siekiant užtikrinti mokesčių taikymą tokiems vartotojams ar surinkimą iš Šalies teritorijoje esančių šaltinių;
- e) atskiria verslininkus ir paslaugų teikėjus, kuriems taikomi visame pasaulyje apmokestinamiems objektams taikomi mokesčiai, nuo kitų verslininkų ir paslaugų teikėjų, atsižvelgiant į esminius jų mokesčių bazės skirtumus, arba
- f) nustato, priskiria ar paskirsto pajamas, pelną, naudą, nuostolius, išskaitymus ar kreditą asmenims rezidentams ar filialams, arba to paties asmens susijusiems asmenims ar filialams, siekiant apsaugoti Šalies mokesčių bazę.

2 dalies d punkte ir šioje išnašoje vartojami su mokesčiais susiję terminai ar sąvokos nustatomi pagal priemonę taikančios Šalies vidaus teisėje nustatytas mokesčių apibrėžtis ir sąvokas arba lygiavertes ar panašias apibrėžtis ir sąvokas.

8.4 STRAIPSNIS

Prekybos paslaugomis, investicijų liberalizavimo ir elektroninės prekybos komitetas

1. Pagal 22.3 straipsnį įsteigtas Prekybos paslaugomis, investicijų liberalizavimo ir elektroninės prekybos komitetas (toliau šiame skyriuje – Komitetas) yra atsakingas už veiksmingą šio skyriaus įgyvendinimą ir veikimą.
2. Komitetas atlieka šias funkcijas:
 - a) peržiūri ir stebi, kaip įgyvendinamas ir kaip veikia šis skyrius ir kaip įgyvendinamos ir taikomos Susitarimo neatitinkančios priemonės, nustatytos 8-B priedo I–IV prieduose pateiktuose kiekvienos Šalies sąrašuose;
 - b) keičiasi informacija visais su šiuo skyriumi susijusiais klausimais;
 - c) nagrinėja galimybes tobulinti šį skyrių;
 - d) Šalių atstovams susitarus aptaria bet kurį su šiuo skyriumi susijusį klausimą ir
 - e) atlieka kitas Jungtinio komiteto pagal 22.1 straipsnio 5 dalies b punktą jam perduotas funkcijas.

3. Komitetą sudaro už nagrinėtinus klausimus atsakingi Šalių atstovai, įskaitant atitinkamų ministerijų ir įstaigų pareigūnus. Komitetas gali kreiptis į atitinkamų subjektų, kurie nėra Šalių vyriausybės, atstovus, turinčius reikiamos patirties, susijusios su nagrinėtiniais klausimais.

8.5 STRAIPSNIS

Peržiūra

1. Kiekviena Šalis deda pastangas, kai tinkama, mažinti Susitarimo neatitinkančių priemonių, nustatytų 8-B priedo I–IV prieduose pateiktuose jos atitinkamuose sąrašuose, arba jas panaikinti.
2. Siekdamos nustatyti galimus šio skyriaus nuostatų patobulinimus ir laikydamosi savo įsipareigojimų pagal tarptautinius susitarimus, Šalys pagal 23.1 straipsnį peržiūri savo teisinį pagrindą, susijusį su prekyba paslaugomis, investicijų liberalizavimu, elektronine prekyba ir investicijų aplinka, įskaitant šį Susitarimą.

B SKIRSNIS

Investicijų liberalizavimas

8.6 STRAIPSNIS

Taikymo sritis

1. Šis skirsnis taikomas Šalies priemonėms, susijusioms su ekonominės veiklos steigimu ar vykdymu, kurį atlieka:
 - a) kitos Šalies verslininkai;
 - b) įmonės, kurioms taikomas šis Susitarimas, ir
 - c) taikant 8.11 straipsnį bet kuri įmonė Šalies, kuri nustato arba toliau taiko priemonę, teritorijoje.

2. Šis skirsnis netaikomas:

a) jūrų transporto paslaugų kabotažui¹;

b) oro transporto paslaugoms ar susijusioms pagalbinėms oro transporto paslaugoms², išskyrus:

i) orlaivių remonto ir techninės priežiūros paslaugas, kurias teikiant orlaivis nenaudojamas;

¹ Europos Sąjungoje, nedarant poveikio tam, kokia veikla pagal atitinkamus nacionalinės teisės aktus gali būti laikoma kabotažu, nacionalinis jūrų transporto paslaugų kabotažas pagal šį skirsnį apima keleivių arba prekių vežimą iš Europos Sąjungos valstybės narės uosto ar vietos į kitą tos pačios Europos Sąjungos valstybės narės uostą arba vietą, įskaitant kontinentinį šelfą, kaip numatyta Jungtinių Tautų konvencijoje dėl jūrų teisės, ir vežimą, kuris pradedamas ir baigiamas tame pačiame Europos Sąjungos valstybės narės uoste ar vietoje.

² Patikslinama, kad šis skirsnis netaikomas paslaugoms, teikiamoms naudojant orlaivį, kurio pirminė paskirtis nėra krovinių ar keleivių vežimas, kaip antai gaisrų gesinimo iš oro, pilotų mokymo, pramoginių skrydžių, purškimo, stebėjimo, kartografavimo, fotografavimo, šuolių su parašiutais, sklandytuvų vilkimo, medienos ruošos ir statybos naudojant sraigtasparnius ir kitoms ore teikiamoms žemės ūkio, pramonės ir tikrinimų paslaugoms.

- ii) oro transporto paslaugų pardavimą ir rinkodarą;
 - iii) kompiuterinės rezervavimo sistemos (KRS) paslaugas ir
 - iv) antžemines paslaugas, ir
- c) audiovizualinėms paslaugoms.

8.7 STRAIPSNIS

Patekimas į rinką

Šalis kitos Šalies verslininkų ar įmonių, kurioms taikomas šis Susitarimas, patekimui į rinką jiems įsisteigiant ar veikiant, pagal teritorinį padalinimą arba visos savo teritorijos mastu toliau netaiko arba nenustato priemonių, kuriomis:

- a) apribojama¹:
 - i) įmonių skaičius, nustatant kiekybines kvotas, monopolius, išimties teises arba ekonominių poreikių analizės reikalavimus;

¹ a punkto i–iii papunkčiai netaikomi priemonėms, kurių imamasi žemės ūkio prekių gamybai apriboti.

- ii) bendra sandorių arba turto vertė, nustatant kiekybines kvotas arba ekonominių poreikių analizės reikalavimą;
 - iii) bendras operacijų skaičius arba bendra produkcijos apimtis, išreikšti nustatytais kiekio vienetais, nustatant kvotas arba ekonominių poreikių analizės reikalavimą;
 - iv) užsienio kapitalo dalis, nustatant procentais išreikštą didžiausią leidžiamą užsienio akcijų dalį, arba bendra individualios arba bendros užsienio investicijos vertė, arba
 - v) fizinių asmenų, kurie gali būti įdarbinti konkrečiame sektoriuje arba kuriuos įmonė gali įdarbinti ir kurie yra reikalingi ekonominei veiklai vykdyti ir tiesiogiai susiję su jos vykdymu, bendras skaičius, nustatant kiekybines kvotas arba ekonominių poreikių analizės reikalavimą, arba
- b) ribojama arba reikalaujama, kad būtų steigiami konkrečių rūšių juridiniai subjektai arba bendrosios įmonės, per kurias kitos Šalies verslininkas gali vykdyti ekonominę veiklą.

8.8 STRAIPSNIS

Nacionalinis režimas

1. Kiekviena Šalis kitos Šalies verslininkams ir įmonėms, kurioms taikomas šis Susitarimas, taiko režimą, ne mažiau palankų nei panašiose situacijose tos Šalies taikomas savo verslininkams ir įmonėms dėl jų įsisteigimo jos teritorijoje.
2. Kiekviena Šalis kitos Šalies verslininkams ir įmonėms, kurioms taikomas šis Susitarimas, taiko režimą, ne mažiau palankų nei panašiose situacijose tos Šalies taikomas savo verslininkams ir įmonėms dėl jų veikimo jos teritorijoje.
3. Patikslinama, kad 1 ir 2 dalys nelaikomos kliūtimi Šaliai nustatyti statistikos formalumų ar informacijos teikimo reikalavimų įmonėms, kurioms taikomas šis Susitarimas, jeigu tie formalumai arba reikalavimai nėra būdas tai Šaliai išvengti prievolių pagal šį straipsnį.

8.9 STRAIPSNIS

Didžiausio palankumo režimas

1. Kiekviena Šalis kitos Šalies verslininkams ir įmonėms, kurioms taikomas šis Susitarimas, taiko režimą, ne mažiau palankų nei panašiose situacijose tos Šalies taikomas trečiųjų šalių verslininkams ir įmonėms dėl jų įsisteigimo jos teritorijoje.
2. Kiekviena Šalis kitos Šalies verslininkams ir įmonėms, kurioms taikomas šis Susitarimas, taiko režimą, ne mažiau palankų nei panašiose situacijose tos Šalies taikomas trečiųjų šalių verslininkams ir įmonėms dėl jų veikimo jos teritorijoje.
3. 1 ir 2 dalys nelaikomos prievole Šaliai suteikti kitos Šalies verslininkams ir įmonėms, kurioms taikomas šis Susitarimas, pagal bet kurį režimą teikiamą naudą, gaunamą dėl:
 - a) tarptautinio dvigubo apmokestinimo išvengimo susitarimo arba kito tarptautinio susitarimo ar tvarkos, visiškai ar daugiausia susijusių su apmokestinimu, arba
 - b) esamų arba būsimų priemonių, pagal kurias numatoma, kaip nurodyta GATS VII straipsnyje arba jo Priedo dėl finansinių paslaugų 3 dalyje, pripažinti kvalifikacijas, licencijas arba prudencines priemones.

4. Patikslinama, kad 1 ir 2 dalyse nurodytas režimas neapima investuotojų ir valstybės ginčų sprendimo procedūrų, numatytų kituose tarptautiniuose susitarimuose.

5. Esminės nuostatos pagal kitus Šalies su trečiąja šalimi¹ sudarytus tarptautinius susitarimus savaime nėra laikomos režimu pagal šį straipsnį. Patikslinama, kad Šalių veiksmai arba neveikimas, susiję su tomis nuostatomis, gali būti laikomi režimu², todėl jais gali būti pažeidžiamas šis straipsnis, jei pažeidimas nustatomas ne vien tik remiantis minėtomis nuostatomis.

¹ Patikslinama, kad tas nuostatas paprasčiausiai perkėlus į vidaus teisės aktus, nepasikeičia jų kaip tarptautinės teisės nuostatų statusas ir atitinkamai jų aprėptis pagal šią dalį.

² Patikslinama, kad kitos Šalies verslininkai arba jų įmonės, kurioms taikomas šis Susitarimas, turi teisę į tai, kad jiems būtų taikomas tas režimas net jei tuo metu, kai atliekamas palyginimas, nėra trečiosios šalies verslininkų įsteigtų įmonių.

8.10 STRAIPSNIS

Vyresnioji vadovybė ir direktorių valdybos

Šalis nereikalauja, kad įmonės, kurioms taikomas šis Susitarimas, skirtų kokios nors konkrečios pilietybės asmenis valdytojais, vadovais ar direktorių valdybos nariais.

8.11 STRAIPSNIS

Veiklos rezultatų reikalavimų draudimas

1. Šalis dėl įmonių steigimo ar veikimo savo teritorijoje nenustato toliau nurodytų reikalavimų ar neužtikrina jų ar įsipareigojimų vykdymo¹:

a) eksportuoti nustatytą prekių ar paslaugų kiekį ar procentinę dalį;

¹ Patikslinama, kad 2 dalyje nurodyta sąlyga įgyti vienkartinį ar tęstinį pranašumą vykdant 1 dalį nėra laikoma reikalavimu ar įsipareigojimu.

- b) pasiekti nustatytą vidaus turinio mastą ar procentinę dalį;
- c) įsigyti ar naudoti jos teritorijoje pagamintas prekes ar teikiamas paslaugas arba suteikti joms pirmenybę, arba įsigyti prekes ar paslaugas iš fizinių arba juridinių asmenų ar kitų subjektų jos teritorijoje;
- d) kaip nors susieti importo apimtį ar vertę su eksporto apimtimi ar verte arba užsienio valiutos įplaukų suma, susijusia su tokia įmone;
- e) apriboti tokios įmonės gaminamų prekių ar teikiamų paslaugų pardavimą jos teritorijoje, kaip nors susiejant pardavimą su jos eksporto arba užsienio valiutos įplaukų apimtimi ar verte;
- f) riboti eksportą ar pardavimą eksportui;
- g) perduoti technologijas, gamybos procesus ar kitas nuosavybės teisėmis saugomas žinias fiziniams ar juridiniams asmenims arba kitiems subjektams jos teritorijoje;
- h) jos teritorijoje įkurti tokios įmonės būstinę konkrečiam regionui ar pasaulinei rinkai;

- i) samdyti tam tikrą skaičių ar procentinę dalį jos piliečių;
- j) pasiekti nustatytą mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros mastą ar vertę jos teritorijoje;
- k) tiekti vieną ar daugiau įmonės pagamintų prekių arba teikiamų paslaugų į konkretų regioną ar pasaulinę rinką tik iš jos teritorijos arba
- l) nustatyti:
 - i) tam tikros ribos nesiekiančią autorinių atlyginimų normą ar sumą arba
 - ii) licencinės sutarties¹ galiojimo konkretų terminą;

licencinės sutarties, galiojančios tuo metu, kai nustatomas reikalavimas arba užtikrinamas jo ar įsipareigojimų vykdymas, atžvilgiu, arba būsimos licencinės sutarties, kurią jos teritorijoje savo noru sudaro fizinis arba juridinis asmuo ar kitas subjektas, atžvilgiu, jei reikalavimas nustatomas arba jo ar įsipareigojimo vykdymas užtikrinamas tiesiogiai kišantis į tos licencinės sutarties taikymą vykdant Šalies neteismines oficialias valdžios funkcijas².

¹ Šiame papunktyje nurodyta licencinė sutartis – technologijų, gamybos procesų ar kitų nuosavybės teisėmis saugomų žinių licencijavimo sutartis.

² Patikslinama, kad I punktas netaikomas, kai licencinę sutartį sudaro įmonė ir Šalis.

2. Šalis nenustato sąlygų įgyti vienkartinį ar tęstinį pranašumą, teikiamą įmonių steigimo ar veikimo savo teritorijoje, susijusių su atitiktimi bet kuriam iš toliau išvardytų reikalavimų:

- a) pasiekti nustatytą vidaus turinio mastą ar procentinę dalį;
- b) įsigyti ar naudoti jos teritorijoje pagamintas prekes arba suteikti joms pirmenybę, arba įsigyti prekes iš fizinių arba juridinių asmenų ar kitų subjektų jos teritorijoje;
- c) kaip nors susieti importo apimtį ar vertę su eksporto apimtimi ar verte arba užsienio valiutos įplaukų suma, susijusia su tokia įmone;
- d) apriboti tokios įmonės gaminamų prekių ar teikiamų paslaugų pardavimą jos teritorijoje, kaip nors susiejant pardavimą su jos eksporto arba užsienio valiutos įplaukų apimtimi ar verte; arba
- e) riboti eksportą arba pardavimą eksportui.

3. Nė viena 2 dalies nuostata nelaikoma kiūtimi Šaliai nustatyti sąlygų įgyti vienkartinį ar tęstinį pranašumą, teikiamą įmonės įsteigimu ar veikimu jos teritorijoje, susijusių su atitiktimi reikalavimui vykdyti gamybą, teikti paslaugą, mokyti ar įdarbinti darbuotojus, statyti ar plėsti konkrečius įrenginius ar vykdyti mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą jos teritorijoje.
4. 1 dalies a–c punktai ir 2 dalies a ir b punktai netaikomi prekėms ar paslaugoms taikomiems kvalifikaciniams reikalavimams eksporto skatinimo ir užsienio pagalbos programų atžvilgiu.
5. 1 dalies g ir l punktai netaikomi, jeigu:
- a) reikalavimą nustato arba jo ar įsipareigojimo vykdymą užtikrina teismas, administracinė institucija ar konkurencijos institucija, kad būtų atitaisytas konkurencijos teisės pažeidimas, arba
 - b) Šalis leidžia naudotis intelektinės nuosavybės teise pagal TRIPS sutarties 31 arba 31*bis* straipsnį arba imtis priemonių, kurias taikant atskleidžiami duomenys arba nuosavybės teisėmis saugoma informacija, patenkantys į TRIPS sutarties 39 straipsnio 3 dalies taikymo sritį ir atitinkantys tą dalį.

6. 1 dalies l punktas netaikomas, jei reikalavimą nustato arba jo ar įsipareigojimo vykdymą ginčų sprendimo institucija užtikrina kaip tinkamą atlygį pagal Šalies autorių teisių įstatymus.
7. 2 dalies a ir b punktai netaikomi reikalavimams, kuriuos importuojanti Šalis nustato dėl prekių turinio ar kurių vykdymą užtikrina, kad prekės tenkintų lengvatinių muitų tarifų ar lengvatinių kvotų taikymo sąlygas.
8. Šis straipsnis taikomas nedarant poveikio Šalies prievolėms pagal PPO steigimo sutartį.

8.12 STRAIPSNIS

Susitarimo neatitinkančios priemonės ir išimtys

1. 8.7–8.11 straipsniai netaikomi:
 - a) esamoms Susitarimo neatitinkančioms priemonėms, kurias Šalis toliau taiko:
 - i) Europos Sąjungos atveju:
 - A) Europos Sąjungos lygmeniu, kaip nustatyta 8-B priedo I priedo Europos Sąjungos sąraše;

- B) Europos Sąjungos valstybės narės centrinės valdžios lygmeniu, kaip nustatyta 8-B priedo I priedo Europos Sąjungos sąraše;
- C) Europos Sąjungos valstybės narės regioninės valdžios lygmeniu, kaip nustatyta 8-B priedo I priedo Europos Sąjungos sąraše arba
- D) vietos valdžios lygmeniu, išskyrus kaip nurodyta C papunktyje, ir

ii) Japonijos atveju:

- A) centrinės valdžios lygmeniu, kaip nustatyta 8-B priedo I priedo Japonijos sąraše;
- B) prefektūrų lygmeniu, kaip nustatyta 8-B priedo I priedo Japonijos sąraše, arba
- C) vietos valdžios lygmeniu, išskyrus prefektūras;

- b) pratęstoms ar skubiai atnaujintoms Susitarimo neatitinkančioms priemonėms, nurodytoms a punkte, arba

- c) iš dalies pakeistoms arba pakeistoms Susitarimo neatitinkančioms priemonėms, nurodytoms a ir b punktuose, jei dalinis pakeitimas arba pakeitimas nesumažina priemonės atitikties 8.7–8.11 straipsniams, egzistavusios prieš pat dalinį pakeitimą arba pakeitimą.
2. 8.7–8.11 straipsniai netaikomi priemonėms, kurias Šalis taiko dėl 8-B priedo II priedo tos Šalies sąraše nurodytų sektorių, subsektorių ar veiklos.
3. Šalis pagal po šio Susitarimo įsigaliojimo dienos priimtas priemones, numatytas 8-B priedo II priedo tos Šalies sąraše, nereikalauja, kad kitos Šalies verslininkas dėl savo pilietybės parduotų ar kitaip perleistų įmonę, kuri egzistuoja tuo metu, kai priemonė (-ės) įsigalioja.
4. 8.8 ir 8.9 straipsniai netaikomi priemonėms, kurios laikomos TRIPS sutarties 3 arba 4 straipsnio išimtimi arba nukrypstančiomis nuo tų straipsnių, kaip konkrečiai nustatyta TRIPS sutarties 3–5 straipsniuose.
5. 8.7–8.11 straipsniai netaikomi priemonėms, kurias Šalis taiko viešiesiems pirkimams.
6. 8.7–8.10 straipsniai netaikomi Šalių teikiamoms subsidijoms.

8.13 STRAIPSNIS

Atsisakymas taikyti palankias nuostatas

Šalis gali atsisakyti taikyti palankias nuostatas pagal šį skirsnį kitos Šalies verslininkui, kuris yra kitos Šalies juridinis asmuo, ir jo įmonėms, kurioms taikomas šis Susitarimas, jei tas juridinis asmuo priklauso trečiosios šalies fiziniam arba juridiniam asmeniui arba yra jo kontroliuojamas, o palankias nuostatas taikyti atsisakanti Šalis trečiajai šaliai nustato arba toliau taiko priemones:

- a) kurios yra susijusios su tarptautinės taikos ir saugumo palaikymu, įskaitant žmogaus teisių apsaugą, ir
- b) kuriomis draudžiama vykdyti sandorius su tuo juridiniu asmeniu ar to verslininko įmone, kuriai taikomas šis Susitarimas, ar kurios būtų pažeistos ar apeitos, jei tam juridiniam asmeniui ar jo įmonei, kuriai taikomas šis Susitarimas, būtų pritaikytos palankios šio skyriaus nuostatos.

C SKIRSNIS

Prekyba paslaugomis per sieną

8.14 STRAIPSNIS

Taikymo sritis

1. Šis skirsnis taikomas Šalies priemonėms, darančioms poveikį prekybai paslaugomis per sieną, kurią vykdo kitos Šalies paslaugų teikėjai. Šioms priemonėms, be kitų, priskiriamos priemonės, darančios poveikį:
 - a) paslaugos sukūrimui, platinimui, rinkodarai, pardavimui ar pristatymui;
 - b) paslaugos įsigijimui, naudojimui ar mokėjimui už ją ir
 - c) galimybei apskritai teikiant paslaugą gauti visuomenei teikiamą paslaugą ir ja naudotis.

2. Šis skirsnis netaikomas:

a) jūrų transporto paslaugų kabotažui¹;

b) oro transporto paslaugoms ar susijusioms pagalbinėms oro transporto paslaugoms², išskyrus:

i) orlaivių remonto ir techninės priežiūros paslaugas, kurias teikiant orlaivis nenaudojamas;

¹ Europos Sąjungoje, nedarant poveikio tam, kokia veikla pagal atitinkamus nacionalinės teisės aktus gali būti laikoma kabotažu, nacionalinis jūrų transporto paslaugų kabotažas pagal šį skirsnį apima keleivių arba prekių vežimą iš Europos Sąjungos valstybės narės uosto ar vietos į kitą tos pačios Europos Sąjungos valstybės narės uostą arba vietą, įskaitant kontinentinį šelfą, kaip numatyta Jungtinių Tautų konvencijoje dėl jūrų teisės, ir vežimą, kuris pradedamas ir baigiamas tame pačiame Europos Sąjungos valstybės narės uoste ar vietoje.

² Patikslinama, kad šis skirsnis netaikomas paslaugoms, teikiamoms naudojant orlaivį, kurio pirminė paskirtis nėra krovinių ar keleivių vežimas, kaip antai gaisrų gesinimo iš oro, pilotų mokymo, pramoginių skrydžių, purškimo, stebėjimo, kartografavimo, fotografavimo, šuolių su parašiutais, sklandytuvų vilkimo, medienos ruošos ir statybos naudojant sraigtasparnius ir kitoms ore teikiamoms žemės ūkio, pramonės ir tikrinimų paslaugoms.

- ii) oro transporto paslaugų pardavimą ir rinkodarą;
 - iii) kompiuterinės rezervavimo sistemos (KRS) paslaugas ir
 - iv) antžemines paslaugas;
- c) viešuosius pirkimus;
 - d) audiovizualines paslaugas ir
 - e) subsidijas, kaip apibrėžta ir numatyta 12 skyriuje.

8.15 STRAIPSNIS

Patekimas į rinką

Šalis pagal teritorinį padalinimą arba visos savo teritorijos mastu toliau netaiko arba nenustato priemonių, kuriomis:

a) apribojama:

- i) paslaugų teikėjų skaičius, nustatant kiekybines kvotas, monopolius, išimtinę teisę turinčius paslaugų teikėjus arba ekonominių poreikių analizės reikalavimus¹;
- ii) bendra paslaugų sandorių arba turto vertė, nustatant kiekybines kvotas arba ekonominių poreikių analizės reikalavimą, arba
- iii) bendras paslaugų operacijų skaičius arba bendra paslaugų produkcijos apimtis, išreikšti nustatytais kiekio vienetais, nustatant kvotas arba ekonominių poreikių analizės reikalavimą², arba

¹ a punkto i papunktyje nurodytos Šalies priemonės apima reikalavimą, kad kitos Šalies paslaugų teikėjas, norėdamas teikti paslaugas per sieną, įsteigtų ar naudotųsi bet kokios formos įmone arba būtų Šalies rezidentas.

² a punkto iii papunktyje nurodytos priemonės neapima Šalies taikomų priemonių, kuriomis ribojamos paslaugų teikimo sąnaudos.

- b) ribojama arba reikalaujama, kad būtų steigiami konkrečių rūšių juridiniai subjektai arba bendrosios įmonės, per kurias paslaugos teikėjas galėtų teikti paslaugą.

8.16 STRAIPSNIS

Nacionalinis režimas

1. Kiekviena Šalis kitos Šalies paslaugoms ir paslaugų teikėjams taiko režimą, ne mažiau palankų nei jos taikomas savo panašioms paslaugoms ir paslaugų teikėjams.
2. Šalis gali įvykdyti 1 dalies reikalavimą kitos Šalies paslaugoms ir paslaugų teikėjams nustatydamą režimą, kurio forma yra tapati jos pačios panašioms paslaugoms ir paslaugų teikėjams taikomam režimui arba nuo jos skiriasi.
3. Tapačios arba skirtingos formos režimas laikomas mažiau palankiu, jeigu juo konkurencijos sąlygos keičiamos Šalies paslaugų arba paslaugų teikėjų naudai, palyginti su kitos Šalies panašioms paslaugoms arba paslaugų teikėjams taikomomis sąlygomis.
4. Nė viena šio straipsnio nuostata nelaikoma reikalavimu, kad Šalis kompensuotų neišvengiamą nepalankią konkurencinę padėtį, kuri atsiranda dėl atitinkamų paslaugų ar paslaugų teikėjų užsieninio statuso.

8.17 STRAIPSNIS

Didžiausio palankumo režimas

1. Kiekviena Šalis kitos Šalies paslaugoms ir paslaugų teikėjams taiko režimą, ne mažiau palankų nei jos taikomas trečiųjų šalių panašioms paslaugoms ir paslaugų teikėjams.
2. 1 dalis nelaikoma prievole Šaliai suteikti kitos Šalies paslaugoms ir paslaugų teikėjams pagal bet kurį režimą teikiamą naudą, gaunamą dėl:
 - a) tarptautinio dvigubo apmokestinimo išvengimo susitarimo arba kito tarptautinio susitarimo ar tvarkos, visiškai ar daugiausia susijusių su apmokestinimu, arba
 - b) esamų arba būsimų priemonių, pagal kurias numatoma, kaip nurodyta GATS VII straipsnyje arba jo Priedo dėl finansinių paslaugų 3 dalyje, pripažinti kvalifikacijas, licencijas arba prudencines priemones.

8.18 STRAIPSNIS

Susitarimo neatitinkančios priemonės

1. 8.15–8.17 straipsniai netaikomi:

a) esamoms Susitarimo neatitinkančioms priemonėms, kurias Šalis toliau taiko:

i) Europos Sąjungos atveju:

- A) Europos Sąjungos lygmeniu, kaip nustatyta 8-B priedo I priedo Europos Sąjungos sąraše;
- B) Europos Sąjungos valstybės narės centrinės valdžios lygmeniu, kaip nustatyta 8-B priedo I priedo Europos Sąjungos sąraše;
- C) Europos Sąjungos valstybės narės regioninės valdžios lygmeniu, kaip nustatyta 8-B priedo I priedo Europos Sąjungos sąraše, arba
- D) vietos valdžios lygmeniu, išskyrus kaip nurodyta C papunktyje, ir

ii) Japonijos atveju:

A) centrinės valdžios lygmeniu, kaip nustatyta 8-B priedo I priedo Japonijos sąraše;

B) prefektūrų lygmeniu, kaip nustatyta 8-B priedo I priedo Japonijos sąraše, arba

C) vietos valdžios lygmeniu, išskyrus prefektūras;

b) pratęstoms ar skubiai atnaujintoms Susitarimo neatitinkančioms priemonėms, nurodytoms a punkte, arba

c) iš dalies pakeistoms arba pakeistoms Susitarimo neatitinkančioms priemonėms, nurodytoms a ir b punktuose, jei dalinis pakeitimas arba pakeitimas nesumažina priemonės atitikties 8.15–8.17 straipsniams, egzistavusios prieš pat dalinį pakeitimą arba pakeitimą.

2. 8.15–8.17 straipsniai netaikomi priemonėms, kurias Šalis taiko dėl 8-B priedo II priedo tos Šalies sąraše nurodytų sektorių, subsektorių ar veiklos.

8.19 STRAIPSNIS

Atsisakymas taikyti palankias nuostatas

Šalis gali atsisakyti taikyti palankias nuostatas pagal šį skirsnį kitos Šalies paslaugos teikėjui, kuris yra kitos Šalies juridinis asmuo, ir jo teikiamoms paslaugoms, jei tas juridinis asmuo priklauso trečiosios šalies fiziniam arba juridiniam asmeniui arba yra jo kontroliuojamas, o palankias nuostatas taikyti atsisakanti Šalis trečiajai šaliai nustato arba toliau taiko priemones:

- a) kurios yra susijusios su tarptautinės taikos ir saugumo palaikymu, įskaitant žmogaus teisių apsaugą, ir
- b) kuriomis draudžiama sudaryti sandorius su paslaugų teikėju ar kurios būtų pažeistos ar apeitos, jei paslaugų teikėjui ar jo teikiamoms paslaugoms būtų pritaikytos palankios šio skirsnio nuostatos.

D SKIRSNIS

Fizinių asmenų atvykimas ir laikinas buvimas

8.20 STRAIPSNIS

Bendrosios nuostatos ir taikymo sritis

1. Šiame skirsnyje atsižvelgiama į tvirtesnius Šalių tarpusavio prekybos ryšius ir Šalių norą abipusiškai lengvinti fizinių asmenų atvykimą ir laikiną buvimą verslo reikalais ir užtikrinti proceso skaidrumą.
2. Šis skirsnis taikomas Šalies priemonėms, kurios daro poveikį kitos Šalies fizinių asmenų, t. y. įsisteigimo reikalais atvykusių verslo svečių, bendrovės viduje perkeliamų asmenų, investuotojų, sutartinių paslaugų teikėjų, nepriklausomų specialistų ir trumpalaikių verslo svečių, atvykimui į tą Šalį, ir priemonėms, kurios daro poveikį tokių asmenų verslo veiklai jų laikino buvimo toje Šalyje metu.
3. Nuostatoms, dėl kurių pagal šį skirsnį neprisiimta įsipareigojimų, toliau taikomi visi Šalies įstatymais ir kitais teisės aktais nustatyti reikalavimai dėl atvykimo ir laikino buvimo, įskaitant buvimo trukmę reglamentuojančias nuostatas.

4. Neatsižvelgiant į šio skirsnio nuostatas, toliau taikomi visi Šalies įstatymais ir kitais teisės aktais nustatyti reikalavimai dėl darbo ir socialinės apsaugos priemonių, įskaitant minimalų darbo užmokestį ir kolektyvines sutartis dėl darbo užmokesčio reglamentuojančias nuostatas.

5. Įsipareigojimai dėl fizinių asmenų atvykimo ir laikino buvimo verslo reikalais netaikomi tais atvejais, kai atvykus ir laikinai būnant ketinama trukdyti ar kitaip daryti poveikį arba trukdoma ar kitaip daromas poveikis darbuotojų ar vadovybės ginčų ar derybų rezultatams arba fizinių asmenų, kurie dalyvauja tokiuose ginčiuose ar derybose, įdarbinimui.

8.21 STRAIPSNIS

Terminų apibrėžtys

Šiame skirsnyje vartojamų terminų apibrėžtys:

- a) įsisteigimo reikalais atvykę verslo svečiai – už įsisteigimą atsakingi aukštesnės pareigas einantys Šalies fiziniai asmenys, kurie nesiūlo ir neteikia paslaugų ir nevykdo jokios įsisteigimui nebūtinės ekonominės veiklos ir negauna atlygio kitoje Šalyje;

b) sutartinių paslaugų teikėjai:

- i) atvykimo ir laikino buvimo Europos Sąjungoje atžvilgiu – tai fiziniai asmenys, įdarbinti Japonijos juridinio asmens, kuris pats nėra personalo tarnybos parūpinimo ir atrankos paslaugų agentūra ir nevykdo veiklos per tokią agentūrą, nėra įsteigęs įmonės Europos Sąjungos teritorijoje ir kuris Europos Sąjungoje su galutiniu vartotoju yra sudaręs *bona fide* paslaugų teikimo sutartį, pagal kurią, kad galėtų vykdyti paslaugų teikimo sutartį¹, jo darbuotojai turi laikinai apsistoti Europos Sąjungoje;
- ii) atvykimo ir laikino buvimo Japonijoje atžvilgiu – tai Europos Sąjungos fiziniai asmenys, kurie yra Europos Sąjungos juridinio asmens, kuris nėra įsteigęs įmonės Japonijoje, darbuotojai, jei tenkinami šie reikalavimai:
 - A) sudaryta Japonijos juridinio asmens ir Europos Sąjungos juridinio asmens, kuris nėra įsteigęs įmonės Japonijoje, pasaugų sutartis;
 - B) Japonijos kompetentinga imigracijos institucija A papunktyje nurodytos paslaugų sutarties atžvilgiu nustato, kad sudaryta Europos Sąjungos fizinio asmens ir Japonijos juridinio asmens darbo sutartis, ir

¹ b punkto i papunktyje nurodyta paslaugų teikimo sutartis turi atitikti vietas, kurioje vykdoma sutartis, įstatymais ir kitais teisės aktais nustatytus reikalavimus.

C) A papunktyje nurodyta paslaugų sutartis nepatenka į personalo tarnybos parūpinimo ir atrankos paslaugų sutarties (CPC 872) taikymo sritį, o B papunktyje nurodyta darbo sutartis atitinka susijusius Japonijos įstatymus ir kitus teisės aktus;

c) nepriklausomi specialistai:

- i) atvykimo ir laikino buvimo Europos Sąjungoje atžvilgiu – tai fiziniai asmenys, teikiantys paslaugą ir įsisteigę kaip savarankiškai dirbantys asmenys Japonijos teritorijoje, bet neįsisteigę įmonės Europos Sąjungos teritorijoje, sudarę *bona fide* sutartį (išskyrus sutartis, sudaromas per personalo tarnybos parūpinimo ir atrankos paslaugų agentūras) teikti paslaugas galutiniam vartotojui Europos Sąjungoje, pagal kurią, kad galėtų vykdyti paslaugų teikimo sutartį¹, jie turi laikinai būti Europos Sąjungoje, ir
- ii) atvykimo ir laikino buvimo Japonijoje atžvilgiu – tai Europos Sąjungos fiziniai asmenys, kurie laikinai būdami Japonijoje teks paslaugas pagal asmeninę sutartį su Japonijos juridiniu asmeniu;

¹ c punkto i papunktyje nurodyta paslaugų teikimo sutartis turi atitikti vietas, kurioje vykdoma sutartis, įstatymais ir kitais teisės aktais nustatytus reikalavimus.

- d) bendrovės viduje perkeliami asmenys – bent vienus metus iki paraiškos atvykti ir laikinai būti kitoje Šalyje pateikimo dienos Šalies juridinio asmens įdarbinti fiziniai asmenys arba jo partneriais esantys fiziniai asmenys, kurie yra laikinai perkeliami į įmonę (kuri yra tos pačios pirmesniojo juridinio asmens grupės dalis, įskaitant jos atstovybes, patrunuojamasias įmones, filialus ar pagrindines bendroves) kitos Šalies teritorijoje, jei tenkinamos šios sąlygos:
- i) tokie fiziniai asmenys turi priklausyti vienai iš šių kategorijų:
- A) vadovai: daugiausia direktorių valdybos arba akcininkų ar jų atitikmens vadovaujami ir jų nurodymus gaunantys asmenys, einantys aukštesnes pareigas ir visų pirma vadovaujantys įmonės valdymui, įskaitant bent šias funkcijas:
- 1) vadovavimas įmonei ar jos skyriui;
 - 2) kitų priežiūrą atliekančių darbuotojų, specialistų ar administracijos darbuotojų darbo priežiūra ir kontrolė arba
 - 3) darbuotojų įdarbinimas ir atleidimas arba rekomendavimas įdarbinti ar atleisti darbuotojus arba atlikti kitus su personalu susijusius veiksmus, remiantis asmeniškai suteiktais įgaliojimais, arba

- B) specialistai: asmenys, turintys specialių žinių, susijusių su įmonės gamybos veikla, moksliniams tyrimams naudojama įranga, metodais, procesais, procedūromis ar valdymu, ir
- ii) Europos Sąjungoje, vertinant i punkto B papunktyje nurodytas žinias, atsižvelgiama ne tik į konkrečiai įmonei būdingas žinias, bet ir į tai, ar fizinis asmuo turi atitinkamą aukštą kvalifikaciją, susijusią su specifinių techninių žinių reikalaujančiu darbu ar profesija, įskaitant ir tai, ar asmuo yra akredituotos profesijos atstovas, ir
- e) investuotojai – fiziniai asmenys, kurie, eidami priežiūros ar vykdomąsias pareigas, įsteigia įmonę ar plėtoja tą įmonę arba prižiūri jos veiklą kitoje Šalyje ir yra, kaip fiziniai asmenys ar juos įdarbinantis juridinis asmuo, įsipareigoję skirti nemažą kapitalą arba yra beprisiimą tokių įsipareigojimų.

8.22 STRAIPSNIS

Bendrosios prievolės

1. Šalis suteikia teisę kitos Šalies fiziniams asmenims atvykti ir laikinai būti verslo reikalais pagal šį skirsnį ir 8-B priedo III ir IV priedus, jei tie asmenys laikosi tos Šalies imigracijos įstatymų ir kitų teisės aktų, taikomų atvykimui ir laikinam buvimui.
2. Kiekviena Šalis savo priemonės, susijusias su šio skirsnio nuostatomis, taiko nuosekliai laikydamasi Šalių norų, išdėstytų 8.20 straipsnio 1 dalyje, ir visų pirma taip, kad išvengtų netinkamo prekybos prekėmis ar paslaugomis arba įsisteigimo arba veikimo pagal šį Susitarimą trikdymo ar gaišinimo.
3. Kiekvienos Šalies priemonės, kurių ji imasi siekdama lengvinti ir spartinti su kitos Šalies fizinių asmenų atvykimu ir laikinu buvimu verslo reikalais susijusias procedūras, atitinka 8-C priedą.

8.23 STRAIPSNIS

Skaidrumas

1. Šalis viešai skelbia 8.20 straipsnio 2 dalyje nurodytą informaciją, susijusią su kitos Šalies fizinių asmenų atvykimu ir laikinu buvimu.
2. 1 dalyje nurodyta informacija, kai taikoma, apima:
 - a) vizų, leidimų ar panašių rūšių atvykimo ir laikino buvimo leidimų kategorijas;
 - b) privalomus pateikti dokumentus ir tenkintinas sąlygas;
 - c) paraiškos pildymo metodiką ir paraiškos pateikimo galimybes – konsulinei įstaigai ar internetu;
 - d) paraiškos teikimo mokesčius ir orientacinį paraiškos tvarkymo tvarkaraštį;
 - e) ilgiausią leidžiamą buvimo trukmę pagal kiekvieną a punkte aprašytą leidimą;

- f) galimo pratęsimo arba atnaujinimo sąlygas;
- g) taisyklės dėl lydinčių išlaikomų asmenų;
- h) galimas peržiūros ar apskundimo procedūras ir
- i) atitinkamus visuotinai taikomus įstatymus, susijusius su fizinių asmenų atvykimu ir laikinu buvimu.

3. Dėl 1 ir 2 dalyse nurodytos informacijos kiekviena Šalis deda pastangas nedelsdama pranešti kitai Šaliai apie nustatytus naujus reikalavimus ir procedūras ar reikalavimų ir procedūrų pasikeitimus, kurie daro poveikį veiksmingam leidimo atvykti, laikinai būti ir, jei taikoma, dirbti toje Šalyje taikymui.

8.24 STRAIPSNIS

Kituose skirsniuose nustatytos prievolės

1. Šiuo Susitarimu Šaliai nenustatoma prievolių dėl jos imigracijos priemonių, išskyrus kaip konkrečiai numatyta šiame skirsnyje.

2. Nedarant poveikio jokiame sprendime leisti pagal šį skirsnį atvykti kitos Šalies fiziniams asmenims ir pagal tokį leidimą nustatytai leidžiamai buvimo Šalyje trukmei:

a) 8.7–8.11 straipsniuose nustatytos prievolės, laikantis:

i) 8.6 straipsnio ir

ii) 8.12 straipsnio tiek, kiek priemonė daro poveikį režimui, kuris taikomas kitos Šalies teritorijoje verslo reikalais esantiems fiziniams asmenims,

įtraukiamos į šį skirsnį, tampa jo dalimi ir taikomos priemonėms, darančioms poveikį režimui, kuris taikomas kitos Šalies teritorijoje verslo reikalais esantiems fiziniams asmenims, priskiriamiems prie įsisteigimo reikalais atvykusių verslo svečių, bendrovės viduje perkeliama asmenų ir investuotojų kategorijų, kaip apibrėžta 8.21 straipsnyje;

b) 8.15 ir 8.16 straipsniuose nustatytos prievolės, laikantis:

i) 8.14 straipsnio ir

ii) 8.18 straipsnio tiek, kiek priemonė daro poveikį režimui, kuris taikomas kitos Šalies teritorijoje verslo reikalais esantiems fiziniams asmenims,

įtraukiamos į šį skirsnį, tampa jo dalimi ir taikomos priemonėms, darančioms poveikį režimui, kuris taikomas kitos Šalies teritorijoje verslo reikalais esantiems fiziniams asmenims, priskiriamiems prie šių kategorijų:

i) sutartinių paslaugų teikėjai ir nepriklausomi specialistai, kaip apibrėžta 8.21 straipsnyje, visuose 8-B priedo IV priede išvardytuose sektoriuose, ir

ii) 8.27 straipsnyje nurodyti trumpalaikiai verslo svečiai pagal 8-B priedo III priedą ir

c) 8.17 straipsnyje nustatyta prievolė, laikantis:

i) 8.14 straipsnio ir

ii) 8.18 straipsnio tiek, kiek priemonė daro poveikį režimui, kuris taikomas kitos Šalies teritorijoje verslo reikalais esantiems fiziniams asmenims,

įtraukiama į šį skirsnį, tampa jo dalimi ir taikoma priemonėms, darančioms poveikį režimui, kuris taikomas kitos Šalies teritorijoje verslo reikalais esantiems fiziniams asmenims, priskiriamiems prie šių kategorijų:

i) sutartinių paslaugų teikėjai ir nepriklausomi specialistai, kaip apibrėžta 8.21 straipsnyje, ir

ii) 8.27 straipsnyje nurodyti trumpalaikiai verslo svečiai.

3. Patikslinama, kad 2 dalyje nurodytos prievolės netaikomos priemonėms, susijusioms su leidimo atvykti į Šalį suteikimu tos Šalies arba trečiosios šalies fiziniams asmenims.

8.25 STRAIPSNIS

Įsisteigimo reikalais atvykę verslo svečiai, bendrovės viduje perkeliami asmenys ir investuotojai

1. Kiekviena Šalis suteikia teisę kitos Šalies įsisteigimo reikalais atvykusiems verslo svečiams, bendrovės viduje perkeliamiems asmenims ir investuotojams atvykti ir laikinai būti pagal 8-B priedo III priedą.
2. Šalis konkrečiame sektoriuje ar subsektoriuje nei pagal teritorinį padalinimą, nei visos teritorijos mastu nenustato arba toliau netaiko fizinių asmenų, kuriems leidžiama atvykti pagal 1 dalį, bendro skaičiaus apribojimų, nustatydama kvotas arba ekonominių poreikių analizės reikalavimą.

8.26 STRAIPSNIS

Sutartinių paslaugų teikėjai ir nepriklausomi specialistai

1. Kiekviena Šalis suteikia teisę kitos Šalies sutartinių paslaugų teikėjams ir nepriklausomiems specialistams atvykti ir laikinai būti pagal 8-B priedo IV priedą.

2. Jeigu 8-B priedo IV priede nenurodyta kitaip, Šalis nenustato arba toliau netaiko kitos Šalies sutartinių paslaugų teikėjų ir nepriklausomų specialistų, kuriems leista atvykti, bendro skaičiaus apribojimų, nustatydamą kvotas arba ekonominių poreikių analizės reikalavimą.

8.27 STRAIPSNIS

Trumpalaikiai verslo svečiai

1. Kiekviena Šalis suteikia teisę kitos Šalies trumpalaikiams verslo svečiams atvykti ir laikinai būti pagal 8-B priedo III priedą, jei tenkinamos šios sąlygos:

- a) trumpalaikiai verslo svečiai neparduoda prekių ar neteikia paslaugų gyventojams;
- b) trumpalaikiai verslo svečiai savo vardu negauna jokio atlyginimo Šalyje, kurioje jie laikinai yra, ir
- c) trumpalaikiai verslo svečiai neteikia paslaugų pagal sutartį, sudarytą tarp juridinio asmens, neįsteigusio įmonės Šalies, kurioje laikinai yra, teritorijoje, ir toje teritorijoje esančio vartotojo, išskyrus kaip numatyta 8-B priedo III priede.

2. Jei 8-B priedo III priede nenurodyta kitaip, kiekviena Šalis trumpalaikiams verslo svečiams leidžia atvykti, nereikalaudama darbo leidimo ir netaikydama ekonominių poreikių analizės reikalavimo ar kitos, panašios paskirties išankstinio patvirtinimo procedūros.

8.28 STRAIPSNIS

Ryšių centrai

Įsigaliojus šiam Susitarimui kiekviena Šalis paskiria ryšių centrą veiksmingam šio skirsnio įgyvendinimui ir veikimui ir praneša kitai Šaliai jo kontaktinę informaciją, įskaitant informaciją apie atitinkamus pareigūnus. Šalys nedelsdamos viena kitai praneša apie bet kokius šios kontaktinės informacijos pasikeitimus.

E SKIRSNIS

Reglamentavimo sistema

1 POSKIRSNIS

Vidaus reglamentavimas

8.29 STRAIPSNIS

Taikymo sritis ir terminų apibrėžtys

1. Šis poskirsnis taikomas Šalių priemonėms, susijusioms su licencijų išdavimo reikalavimais ir procedūromis, kvalifikaciniais reikalavimais ir procedūromis, taip pat techniniais standartais¹, kurie daro poveikį:
 - a) prekybai paslaugomis per sieną, kaip apibrėžta 8.2 straipsnio d punkte;
 - b) įsisteigimui, kaip apibrėžta 8.2 straipsnio i punkte, ar veikimui, kaip apibrėžta 8.2 straipsnio p punkte, arba

¹ Patikslinama, kad su techniniais standartais susijusių priemonių atžvilgu šis poskirsnis taikomas tik toms priemonėms, kurios daro poveikį prekybai paslaugomis.

c) paslaugų teikimui per Šalies fizinius asmenis, esančius kitos Šalies teritorijoje, pagal 8.24 straipsnį.

2. Šis poskirsnis netaikomas licencijų išdavimo reikalavimams ir procedūroms, kvalifikaciniams reikalavimams ir procedūroms, taip pat techniniams standartams:

a) pagal priemonę, kuri neatitinka 8.7 arba 8.8 straipsnio ir yra nurodyta 8.12 straipsnio 1 dalies a–c punktuose, ar 8.15 arba 8.16 straipsnio ir yra nurodyta 8.18 straipsnio 1 dalies a–c punktuose, arba

b) pagal priemonę, nurodytą 8.12 straipsnio 2 dalyje arba 8.18 straipsnio 2 dalyje.

3. Taikant šį poskirsnį kompetentinga institucija – centrinė, regioninė ar vietos valdžia ar institucija arba nevyriausybinių organizacijų, turinti centrinės, regioninės arba vietos valdžios ar jos institucijų suteiktus įgaliojimus, turinti teisę priimti sprendimą dėl leidimo teikti paslaugą, įskaitant per įsteigtą įmonę, arba dėl leidimo įsteigti įmonę, kad galėtų vykdyti kitą ekonominę veiklą, išskyrus paslaugų teikimą.

8.30 STRAIPSNIS

Licencijų išdavimo sąlygos ir kvalifikaciniai reikalavimai

Kiekvienos Šalies priemonės, susijusios su licencijų išdavimo reikalavimais ir procedūromis, taip pat kvalifikaciniais reikalavimais ir procedūromis, yra pagrįstos šiais kriterijais:

- a) aiškumu;
- b) objektyvumu;
- c) skaidrumu;
- d) išankstiniu viešu skelbimu ir
- e) prieinamumu.

8.31 STRAIPSNIS

Licencijų išdavimo ir kvalifikacinės procedūros

1. Licencijų išdavimo ir kvalifikacinės procedūros turi būti aiškos, iš anksto viešai skelbiamos ir leidžiančios užtikrinti, kad paraiškos bus išnagrinėtos objektyviai ir nešališkai.
2. Licencijų išdavimo ir kvalifikacinės procedūros turi būti kuo paprastesnės ir pačios savaime neturi riboti paslaugų teikimo ar bet kokios kitos ekonominės veiklos vykdymo. Visi leidimo išdavimo mokesčiai¹, kuriuos pareiškėjas gali turėti sumokėti norėdamas gauti leidimą, turėtų būti pagrįsti, skaidrūs ir patys savaime neturi riboti paslaugų teikimo ar bet kokios kitos ekonominės veiklos vykdymo.
3. Kompetentingos institucijos taikomos procedūros ir priimami sprendimai, susiję su leidimų išdavimo procesu, turi būti nešališki visų pareiškėjų atžvilgiu. Kompetentinga institucija sprendimus turėtų priimti būdama nepriklausoma ir neatskaitinga jokiam paslaugų ar kitos ekonominės veiklos, kuriai reikia leidimo, teikėjui ar vykdytojui.

¹ Leidimo išdavimo mokesčiai neapima gamtos išteklių naudojimo, aukciono, konkurso mokesčių ar kitų nediskriminacinių priemonių, kuriomis suteikiamos koncesijos, arba pagal įgaliojimus skirtų įnašų už universaliųjų paslaugų teikimą.

4. Jeigu kompetentinga institucija pareiškėjui nustato konkretų paraiškos pateikimo terminą, jis turi būti pagrįstas. Paraišką kompetentinga institucija pradeda tvarkyti nepagrįstai nedelsdama. Jei įmanoma, kompetentinga institucija elektroninėmis priemonėmis teikiamas paraiškas turėtų priimti tokiomis pačiomis sąlygomis kaip popierines paraiškas.
5. Po to, kai pateikiama visa paraiška, kompetentinga institucija ją išnagrinėja ir galutinį sprendimą dėl jos priima per pagrįstą laikotarpį. Kiekviena Šalis deda pastangas nustatyti orientacinį paraiškos tvarkymo tvarkaraštį, ir jį nustačiusi paskelbia viešai.
6. Kai kompetentinga institucija mano, kad paraiškoje pateikta ne visa informacija, ji per pagrįstą laikotarpį po paraiškos gavimo apie tai praneša pareiškėjui ir, jei įmanoma, nurodo, kokią papildomą informaciją pareiškėjas turi pateikti paraiškoje, ir suteikia galimybę ištaisyti trūkumus.
7. Kompetentinga institucija turėtų, jei įmanoma, vietoje dokumentų originalo priimti patvirtintas jų kopijas.

8. Jei kompetentinga institucija atmeta pareiškėjo paraišką, ji apie tai pareiškėjui praneša iš principo raštu ir nepagrįstai nedelsdama. Pareiškėjui paprašius kompetentinga institucija jam turėtų pranešti paraiškos atmetimo priežastis ir nurodyti laiką, per kurį tokį sprendimą galima apskųsti.
9. Kompetentinga institucija leidimą išduoda iš karto, kai atlikus tinkamą tyrimą nustatoma, kad pareiškėjas įvykdė leidimo išdavimo sąlygas.
10. Kompetentinga institucija užtikrina, kad suteiktas leidimas įsigaliojūt nepagrįstai nedelsiant pagal leidime nurodytas sąlygas.

8.32 STRAIPSNIS

Techniniai standartai

Kiekviena Šalis skatina savo kompetentingas institucijas, kad priimdamos techninius standartus jos priimtų taikant atvirus ir skaidrius procesus parengtus techninius standartus, ir skatina, kad techninius standartus rengti paskirtos įstaigos taikytų atvirus ir skaidrius procesus.

2 POSKIRSNIS

Visuotinai taikomos nuostatos

8.33 STRAIPSNIS

Visuotinai taikomų priemonių administravimas

1. Kiekviena Šalis užtikrina, kad visos visuotinai taikomos priemonės, kurios daro poveikį prekybai paslaugomis, būtų administruojamos tinkamai, objektyviai ir nešališkai.
2. 1 dalis netaikoma:
 - a) priemonės aspektams, kurie neatitinka 8.7 arba 8.8 straipsnio ir yra nurodyti 8.12 straipsnio 1 dalies a–c punktuose, ar 8.15 arba 8.16 straipsnio ir yra nurodyti 8.18 straipsnio 1 dalies a–c punktuose, arba
 - b) priemonei, nurodytai 8.12 straipsnio 2 dalyje arba 8.18 straipsnio 2 dalyje.

8.34 STRAIPSNIS

Administracinių sprendimų peržiūros procedūros

1. Kiekvienoje Šalyje turi veikti teisminės, arbitražo ar administracinės institucijos (arba turi būti toliau taikomos atitinkamos procedūros), į kurias galėtų kreiptis kitos Šalies verslininkai ar paslaugų teikėjai siekdami, kad nedelsiant būtų peržiūrėti jiems poveikį padarę atitinkami administraciniai sprendimai, turintys įtakos:
 - a) prekybai paslaugomis per sieną, kaip apibrėžta 8.2 straipsnio d punkte;
 - b) įsisteigimui, kaip apibrėžta 8.2 straipsnio i punkte, ar veikimui, kaip apibrėžta 8.2 straipsnio p punkte, arba
 - c) paslaugų teikimui per Šalies fizinius asmenis, esančius kitos Šalies teritorijoje, pagal 8.24 straipsnį.
2. Jeigu 1 dalyje nurodytos procedūros nėra atsietos nuo atitinkamą administracinį sprendimą priimančios institucijos, kiekviena Šalis užtikrina, kad administraciniai sprendimai pagal tas procedūras būtų peržiūrimi tikrai objektyviai ir nešališkai.

8.35 STRAIPSNIS

Tarpusavio pripažinimas

1. Nė viena šio skirsnio nuostata neužkertamas kelias Šaliai reikalauti, kad fiziniai asmenys privalėtų turėti reikiamą su atitinkamu veiklos sektoriumi susijusią kvalifikaciją arba profesinę patirtį, kurią reikalaujama turėti teritorijoje, kurioje teikiama paslauga.
2. Kiekviena Šalis skatina savo teritorijoje veikiančias atitinkamas profesines organizacijas Komitetui teikti bendras rekomendacijas dėl tarpusavio pripažinimo, kad verslininkai ir paslaugų teikėjai galėtų visapusiškai arba iš dalies laikytis kriterijų, kuriuos ta Šalis taiko verslininkų ir paslaugų teikėjų, visų pirma specialistų paslaugų sektoriuje, leidimų ir licencijų išdavimui, veiklai ir sertifikavimui.
3. Gavęs 2 dalyje nurodytą bendrą rekomendaciją, Komitetas per pagrįstą laikotarpį ją peržiūri siekdamas užtikrinti, kad ji atitiktų šį Susitarimą, ir, remdamasis joje pateikta informacija, visų pirma įvertina:
 - a) koku mastu sutampa standartai ir kriterijai, kuriuos kiekviena Šalis taiko 2 dalyje nurodytam leidimų ir licencijų išdavimui, veiklai ir sertifikavimui, ir

b) galimą tarpusavio pripažinimo susitarimo ekonominę vertę 2 dalyje nurodytam leidimų ir licencijų išdavimui, veiklai ir sertifikavimui.

4. Jei tie reikalavimai yra tenkinami, Komitetas nustato būtinus derybų etapus. Tada Šalys per savo kompetentingas institucijas pradeda derybas dėl tarpusavio pripažinimo susitarimo dėl 2 dalyje nurodyto leidimų ir licencijų išdavimo, veiklos ir sertifikavimo.

5. Kiekvienas tarpusavio pripažinimo susitarimas, kurį Šalys gali sudaryti, turi derėti su atitinkamomis PPO steigimo sutarties nuostatomis, visų pirma su GATS VII straipsniu.

3 POSKIRSNIS

Pašto ir pasiuntinių paslaugos

8.36 STRAIPSNIS

Taikymo sritis ir terminų apibrėžtys

1. Šiame poskirsnyje nustatomi reglamentavimo sistemos, taikomos pašto ir pasiuntinių paslaugų teikimui, principai ir šis poskirsnis taikomas Šalies priemonėms, darančioms poveikį prekybai pašto ir pasiuntinių paslaugomis.

2. Taikant šį poskirsnį:

- a) licencija – leidimas, kurio nepriklausoma Šalies reglamentavimo institucija pagal Šalies įstatymus ir kitus teisės aktus gali reikalauti iš individualaus teikėjo, kad tas teikėjas galėtų siūlyti pašto ir pasiuntinių paslaugas, ir
- b) universalioji paslauga – visoje Šalies teritorijoje visiems naudotojams priimtina kaina nuolat teikiama nustatytos kokybės pašto paslauga.

8.37 STRAIPSNIS

Universalioji paslauga

1. Kiekviena Šalis turi teisę nustatyti, kokias universaliųjų paslaugų prievoles ji nori toliau taikyti. Tokios prievolės pačios savaime nebus laikomos antikonkurencinėmis, jeigu jos administruojamos skaidriai, nediskriminuojant ir nedarant poveikio konkurencijai, ir jomis universaliųjų paslaugų teikimas neapsunkinamas labiau nei būtina pagal Šalies nustatytus reikalavimus visų paslaugų teikėjų, kuriems taikoma prievolė, atžvilgiu.

2. Kiekviena Šalis, laikydama savo pašto paslaugų teisės aktų ar taikydama kitas įprastas priemones, visiškai atsižvelgdama į naudotojų poreikius ir tos Šalies vidaus sąlygas, įskaitant rinkos jėgas, nustato universaliųjų paslaugų prievolės taikymo sritį.
3. Kiekviena Šalis užtikrina, kad jos teritorijoje veikiantis pašto ir pasiuntinių paslaugų teikėjas, turintis prievolę teikti universaliasias paslaugas pagal tos Šalies įstatymus ir kitus teisės aktus, nevykdytų šios veiklos:
- a) neužkirstų kelio kitų įmonių verslo veiklai kryžmiškai subsidijuodamas greitojo pašto paslaugas (GPP)¹ ar bet kurią kitą neuniversaliąją paslaugą iš pajamų, gautų teikiant universaliąją paslaugą, taip, kad prieštaraujant Japonijos įstatymo dėl privačių monopolijų draudimo ir sąžiningos prekybos palaikymo (1947 m. Įstatymas Nr. 54) 3 straipsniui būtų sudarytas privatus monopolis arba atitinkamai prieštaraujant Europos Sąjungos konkurencijos teisei piktnaudžiaujama dominuojančia padėtimi rinkoje², arba

¹ Taikant šį papunktį greitojo pašto paslaugos (GPP) – 2016 m. spalio 6 d. Stambule priimtos Pasaulinės pašto konvencijos 1 straipsnio 1.3 dalyje nurodytos paslaugos.

² Patikslinama, kad kiekvienos Šalies konkurencijos teisės laikymuisi ir susijusių kompetentingos institucijos sprendimų vykdymui taikomos 11 skyriaus nuostatos.

- b) nepagrįstai nediferencijuotų klientų, kaip antai stambiųjų siuntėjų ar konsoliduotų siuntų siuntėjų, kuriems taikomos panašios sąlygos, susijusios su mokesčiais ir nuostatomis dėl priėmimo, pristatymo, peradresavimo, grąžinimo ir dienų skaičiaus, reikalingo suteikti paslaugą vykdant universaliųjų paslaugų teikimo prievolę.

8.38 STRAIPSNIS

Pasienio procedūros

1. Tarptautinių pašto paslaugų ir tarptautinių pasiuntinių paslaugų¹ pasienio procedūros vykdomos remiantis susijusiais tarptautiniais susitarimais ir kiekvienos Šalies įstatymais ir kitais teisės aktais.

¹ Taikant šį straipsnį tarptautinės pašto paslaugos – Pasaulinės pašto konvencijos 1 straipsnio 1.12 dalyje nurodytų paskirtų veiklos vykdytojų paslaugos, teikiamos remiantis Pasaulinės pašto sąjungos aktais.
Tarptautinės pasiuntinių paslaugos – paslaugos, kurias sudaro užsienio adresatams skirtų dokumentų, spaudinių, siuntinių ir prekių surinkimas, rūšiavimas, gabenimas ir pristatymas ir kurios nėra reglamentuojamos Pasaulinės pašto sąjungos aktais.

2. Nedarant poveikio 1 daliai, kiekviena Šalis tarptautinių pasiuntinių paslaugų pasienio procedūrų atžvilgiu nepagrįstai netaiko mažiau palankaus režimo, nei taikomas tarptautinių pašto paslaugų atžvilgiu.

8.39 STRAIPSNIS

Licencijos

1. Kiekviena Šalis gali reikalauti turėti licenciją, kad būtų galima teikti paslaugą, kuriai taikomas šis poskirsnis.
2. Jei Šalis reikalauja turėti licenciją, ji viešai skelbia:
 - a) visus licencijos išdavimo kriterijus ir laikotarpį, per kurį paprastai priimamas sprendimas dėl licencijos paraiškos, ir
 - b) licencijų išdavimo sąlygas.

3. Jei kompetentinga institucija atmeta licencijos paraišką, pareiškėjo prašymu ji nurodo licencijos atmetimo priežastis. Kiekviena Šalis nustato skundų teikimo nepriklausomai įstaigai procedūrą, kuria gali naudotis pareiškėjai, kurių licencija buvo atmesta. Tokia procedūra turi būti skaidri, nediskriminacinė ir grindžiama objektyviais kriterijais.

8.40 STRAIPSNIS

Reglamentavimo įstaigos nepriklausomumas

Kiekviena Šalis užtikrina, kad:

- a) jos paslaugų, kurioms taikomas šis poskirsnis, reglamentavimo įstaiga¹ būtų teisiškai atskirta ir nepriklausoma nuo tų paslaugų teikėjų, ir
- b) pagal kiekvienos Šalies įstatymus ir kitus teisės aktus Šalies reglamentavimo įstaigos sprendimai ir taikomos procedūros būtų nešališki.

¹ Šiame straipsnyje nurodytai reglamentavimo įstaigai nepriskiriamos Šalių muitinės.

4 POSKIRSNIS

Telekomunikacijų paslaugos

8.41 STRAIPSNIS

Taikymo sritis

1. Šiame poskirsnyje nustatomi reguliavimo sistemos, taikomos visoms telekomunikacijų paslaugoms, principai ir šis poskirsnis taikomas Šalies priemonėms, darančioms poveikį prekybai telekomunikacijų paslaugomis, kurias sudaro signalų perdavimas, įskaitant, be kita ko, vaizdo ir garso signalų perdavimą (neatsižvelgiant į naudojamų protokolų rūšis ir technologijas) viešaisiais telekomunikacijų tinklais.
2. Šis poskirsnis netaikomas priemonėms, darančioms poveikį:
 - a) transliavimo paslaugoms, kaip apibrėžta kiekvienos Šalies įstatymuose ir kituose teisės aktuose, ir
 - b) telekomunikacijų tinklais ar naudojant telekomunikacijų paslaugas perduodamos informacijos turinio teikimo ar redakcinės turinio kontrolės paslaugoms.

3. Neatsižvelgiant į 2 dalies a punktą, transliavimo paslaugų teikėjas laikomas viešųjų telekomunikacijų tinklų paslaugų teikėju, o jo tinklai – viešaisiais telekomunikacijų tinklais, tais atvejais ir tokiu mastu, kiek tokie tinklai yra taip pat naudojami viešosioms telekomunikacijų paslaugoms teikti.

4. Nė viena šio poskirsnio nuostata nelaikoma reikalavimu, kad Šalis:

- a) kitos Šalies paslaugų teikėjui leistų diegti, statyti, įsigyti, išsinuomoti, naudoti ar teikti telekomunikacijų tinklus ar paslaugas, jei tai nenumatyta šiame Susitarime, arba
- b) diegtų, statytų, įsigytų, išsinuomotų, naudotų ar teiktų telekomunikacijų tinklus ar paslaugas, kai tokie tinklai ar paslaugos paprastai nesiūlomi visuomenei, arba kad įpareigotų paslaugų teikėją tai daryti jos jurisdikcijoje.

8.42 STRAIPSNIS

Terminų apibrėžtys

Taikant šį poskirsnį:

- a) susijusi infrastruktūra – su viešaisiais telekomunikacijų tinklais ar paslaugomis susijusios paslaugos ir infrastruktūra, reikalingos teikti paslaugas per tuos tinklus ar paslaugas, kurios apima pastatus (įskaitant įėjimus ir pastatų elektros laidų sistemas), vamzdynus ir skirstomąsias spintas, taip pat stiebus ir antenas;
- b) pagrįstas sąnaudomis – nustatytas remiantis sąnaudomis, į kurias gali būti įtrauktas pagrįstas pelnas ir kurios gali būti apskaičiuojamos įvairiai, priklausomai nuo infrastruktūros ar paslaugų;
- c) galutinis naudotojas – galutinis viešųjų telekomunikacijų tinklų ar paslaugų vartotojas ar abonentas, įskaitant kitą paslaugų teikėją nei viešųjų telekomunikacijų tinklų ar paslaugų teikėjas;

- d) pagrindinė infrastruktūra – viešojo telekomunikacijų tinklo infrastruktūra ar paslaugos, kuriuos:
 - i) išimtinai ar daugiausia teikia vienas teikėjas arba ribotas teikėjų skaičius ir
 - ii) kurių negalima ekonomiškai arba techniškai pakeisti kitais, norint teikti paslaugą;
- e) sujungimas – viešųjų telekomunikacijų tinklų ar paslaugų teikėjų sujungimas¹, sudarant galimybes vieno teikėjo paslaugų gavėjams susisiekti su kito teikėjo paslaugų gavėjais arba gauti prieigą prie teikėjo, kuris turi prieigą prie tinklo, paslaugų;
- f) tarptautinio judriojo tarptinklinio ryšio paslauga – komercinė judriojo ryšio paslauga, kuri yra teikiama pagal viešųjų telekomunikacijų paslaugų teikėjų komercinį susitarimą ir kuri leidžia galutiniam naudotojui naudoti jo namų mobiliųjį telefoną ar kitą prietaisą balso, duomenų ar pranešimų mainų paslaugoms gauti nesant teritorijoje, kurioje yra galutinio naudotojo namų viešasis telekomunikacijų tinklas;

¹ Patikslinama, kad sujungimui gali būti atitinkamai priskiriamas fizinis ar loginis sujungimas.

- g) nuomojamieji kanalai – telekomunikacijų įrenginiai, jungiantys du ar daugiau paskirtųjų taškų, skirtų specialioms reikmėms ar konkrečiam naudotojui, neatsižvelgiant į naudojamą technologiją;
- h) pagrindinis paslaugų teikėjas – paslaugų teikėjas, galintis daryti esminį poveikį dalyvavimo atitinkamoje viešųjų telekomunikacijų paslaugų rinkoje sąlygoms kainos ir pasiūlos požiūriu, nes:
 - i) jis kontroliuoja pagrindinę infrastruktūrą arba
 - ii) turi galimybę pasinaudoti savo padėtimi rinkoje;
- i) nediskriminacinis – režimas, ne mažiau palankus nei panašiomis aplinkybėmis taikomas kitiems panašių viešųjų telekomunikacijų tinklų ar paslaugų teikėjams ir naudotojams;
- j) numerio perkeliamumas – teisė, suteikiama galutiniam viešųjų telekomunikacijų paslaugų naudotojams, kurie prašo išlaikyti toje pačioje vietoje tą patį telefono ryšio numerį nepabloginant kokybės ar patikimumo tuo atveju, kai keičiami panašių viešųjų telekomunikacijų paslaugų tos pačios kategorijos teikėjai;

- k) viešasis telekomunikacijų tinklas – vieša telekomunikacijų infrastruktūra, kuria palaikomi telekomunikacijų ryšiai tarp nustatytųjų tinklo baigos taškų;
- l) viešoji telekomunikacijų paslauga – visuomenei teikiamos telekomunikacijų paslaugos, kurios, be kitų, gali apimti telegrafo, telefono, telekso ir duomenų perdavimo paslaugas, kuriomis paprastai perduodama vartotojo teikiama informacija iš vieno taško į kitą (-us) tašką (-us), tos informacijos formos ar turinio galiniuose taškuose niekaip nepakeičiant;
- m) reguliavimo institucija – už telekomunikacijų sektoriaus reguliavimą atsakinga (-os) Šalies institucija ar institucijos;
- n) telekomunikacijos – signalų perdavimas ir priėmimas laidinėmis, radijo, optinėmis arba kitomis elektromagnetinėmis priemonėmis ir
- o) naudotojai – viešųjų telekomunikacijų tinklų ar paslaugų galutiniai naudotojai ar teikėjai, kurie yra viešųjų telekomunikacijų tinklų ar paslaugų vartotojai ar abonentai.

8.43 STRAIPSNIS

Požiūris į reguliavimą

1. Šalys pripažįsta konkurencingų rinkų vertę siekiant užtikrinti platų telekomunikacijų paslaugų pasirinkimą ir gerinti vartotojų gerovę ir tai, kad ekonominio reguliavimo gali neprireikti, jei bus veiksminga konkurencija. Taip pat Šalys pripažįsta, kad įvairiose rinkose skiriasi reguliavimo poreikiai ir požiūriai į reguliavimą ir kad Šalis gali nustatyti, kaip įgyvendinti savo prievolės pagal šį poskirsnį.
2. Dėl to Šalys pripažįsta, kad Šalis gali:
 - a) imtis tiesioginio reguliavimo, susijusio su klausimu, kuris, kaip Šalis tikisi, gali iškilti, arba siekdama išspręsti rinkoje jau kilusį klausimą, arba
 - b) pasikliauti rinkos jėgomis, visų pirma rinkos segmentuose, kurie yra konkurencingi arba į kuriuos patekti nėra didelių kliūčių, kaip antai telekomunikacijų paslaugų teikėjų, kurie neturi savo tinklo infrastruktūros, teikiamų paslaugų segmente.
3. Patikslinama, kad Šalis, kuri stengiasi nesiimti reguliavimo pagal 2 dalies b punktą, turi toliau laikytis prievolių pagal šį poskirsnį. Nė viena šio straipsnio nuostata neužkertamas kelias Šaliai reguliuoti telekomunikacijų paslaugų.

8.44 STRAIPSNIS

Prieiga ir naudojimas

1. Kiekviena Šalis užtikrina, kad kitos Šalies paslaugų teikėjai turėtų prieigą prie viešųjų telekomunikacijų tinklų bei paslaugų ir galėtų jais naudotis pagrįstomis, nediskriminacinėmis ir ne mažiau palankiomis sąlygomis, nei tų viešųjų telekomunikacijų tinklų ir paslaugų teikėjo panašiomis aplinkybėmis sudaromos jo paties teikiamų panašių paslaugų atžvilgiu. Ši prievolė taikoma, *inter alia*, taikant 2–6 dalis.
2. Kiekviena Šalis užtikrina, kad kitos Šalies paslaugų teikėjams būtų suteikta prieiga prie visų viešųjų telekomunikacijų tinklų ar paslaugų, įskaitant privačius nuomojamuosius kanalus, tos Šalies teritorijoje ar už jos ribų, ir galimybė jais naudotis, todėl atitinkamai užtikrina, laikydamasi 5 ir 6 dalių, kad šiems paslaugų teikėjams būtų leidžiama:
 - a) įsigyti ar išsinuomoti ir prijungti galinius ar kitus su tinklu sąsają turinčius įrenginius, kurie yra jiems reikalingi paslaugoms teikti;
 - b) sujungti privačius nuomojamuosius ar nuosavybės teise priklausančius kanalus su viešaisiais telekomunikacijų tinklais ir paslaugomis arba kitais paslaugų teikėjų nuomojamaisiais ar nuosavybės teise jiems priklausančiais kanalais ir

- c) teikiant paslaugas naudotis laisvai pasirinktais protokolais, kitais nei būtini siekiant užtikrinti visuomenei galimybę naudotis telekomunikacijų tinklais ir paslaugomis.
3. Kiekviena Šalis užtikrina, kad kitos Šalies paslaugų teikėjai galėtų naudoti viešuosius telekomunikacijų tinklus ir paslaugas informacijai tos Šalies teritorijoje ar už jos ribų perduoti, įskaitant tokių paslaugų teikėjų vidaus telekomunikacijų ryšius, ir turėtų prieigą prie duomenų bazėse ar kitokia kompiuterine forma bet kurioje iš Šalių ar kurioje nors kitoje PPO šalyje narėje laikomos informacijos.
4. Neatsižvelgdama į 3 dalį Šalis gali imtis priemonių, kurios yra būtinos siekiant užtikrinti pranešimų saugumą ir konfidencialumą, laikydamosi reikalavimo, kad taikant tas priemones nebūtų šališkai ar nepateisinamai diskriminuojama ar užslėptai ribojama prekyba paslaugomis.
5. Kiekviena Šalis užtikrina, kad nebūtų nustatoma jokių viešųjų telekomunikacijų tinklų ir paslaugų prieigos ir naudojimo sąlygų, išskyrus būtinas:
- a) užtikrinti, kad viešųjų telekomunikacijų tinklų ir paslaugų teikėjai vykdytų pareigas visuomenei, visų pirma gebėtų sudaryti visuomenei galimybę naudotis jų tinklais ar paslaugomis, arba

b) apsaugotų viešųjų telekomunikacijų tinklų ar paslaugų techninį vientisumą.

6. Jeigu viešųjų telekomunikacijų tinklų ir paslaugų prieigos ir naudojimo sąlygos tenkina 5 dalyje nustatytus kriterijus, jos gali būti tokios:

a) tų paslaugų perpardavimo ar bendro naudojimo apribojimai;

b) reikalavimas naudoti nurodytas technines sąsajas, įskaitant sąsajos protokolus, norint susijungti su viešaisiais telekomunikacijų tinklais ir paslaugomis;

c) reikalavimas, kad, jei reikia, viešosios telekomunikacijų paslaugos būtų sąveikios tarpusavyje ir būtų skatinama siekti 8.55 straipsnyje nustatytų tikslų;

d) galinių ar kitų įrenginių, naudojamų sąsajai su viešaisiais telekomunikacijų tinklais, tipo patvirtinimas ir techniniai reikalavimai, susiję su šių įrenginių prijungimu prie tų tinklų;

e) privačių nuomojamųjų ar nuosavybės teise priklausančių kanalų sujungimo su viešaisiais telekomunikacijų tinklais ar paslaugomis arba su kitų paslaugų teikėjų nuomojamaisiais ar nuosavybės teise jiems priklausančiais kanalais apribojimai arba

f) pranešimo, registravimo ir leidimų bei licencijų išdavimo sąlygos.

8.45 STRAIPSNIS

Numerio perkeliamumas

Kiekviena Šalis užtikrina, kad jos teritorijoje veikiantys viešųjų telekomunikacijų paslaugų teikėjai reikiamu laiku ir pagrįstomis sąlygomis užtikrintų numerio perkeliamumą teikiant judriojo ryšio ar kitas tos Šalies nustatytas paslaugas.

8.46 STRAIPSNIS

Perpardavimas

Jei Šalis reikalauja, kad viešųjų telekomunikacijų paslaugų teikėjai savo viešąsias telekomunikacijų paslaugas siūlytų perparduoti, ta Šalis užtikrina, kad toks paslaugų teikėjas jo viešųjų telekomunikacijų paslaugų perpardavimui nenustatytų nepagrįstų ar diskriminacinių sąlygų ar apribojimų.

8.47 STRAIPSNIS

Galimybė naudoti tinklo infrastruktūrą ir sujungimas

1. Šalys pripažįsta, kad dėl galimybės naudoti tinklo infrastruktūrą¹ ir sujungimo iš principo turėtų būti susitariama per viešųjų telekomunikacijų tinklų ar paslaugų susijusių teikėjų komercines derybas.
2. Kiekviena Šalis užtikrina, kad Šalies teritorijoje veikiantys viešųjų telekomunikacijų tinklų ar paslaugų teikėjai turėtų teisę ir, kai to prašo kitos Šalies viešųjų telekomunikacijų tinklų ar paslaugų teikėjas, prievolę derėtis dėl sujungimo, kad galėtų teikti viešuosius telekomunikacijų tinklus ar paslaugas. Kiekviena Šalis savo reguliavimo institucijai suteikia įgaliojimus prireikus reikalauti, kad viešųjų telekomunikacijų tinklų ar paslaugų teikėjas užtikrintų sujungimą su kitos Šalies viešųjų telekomunikacijų tinklų ar paslaugų teikėjais.

¹ Taikant šį straipsnį galimybė naudoti tinklo infrastruktūrą – tai galimybė kitam viešųjų telekomunikacijų tinklų ar paslaugų teikėjui apibrėžtomis sąlygomis naudoti infrastruktūrą ar paslaugas siekiant teikti viešąsias telekomunikacijų paslaugas. Tai gali būti aktyviųjų ar pasyviųjų tinklo elementų, susijusios infrastruktūros ir virtualių tinklo paslaugų naudojimas, paslaugų teikimas bendroje vietoje ar dalijimasis kitų formų susijusia infrastruktūra, taip pat nuomojamųjų kanalų ir nurodytos tinklo infrastruktūros ar elementų, įskaitant vietinę liniją, naudojimas laikantis atsiejimo principo.

3. Šalis nenustato arba toliau netaiko priemonių, pagal kurias būtų reikalaujama, kad viešųjų telekomunikacijų tinklų ar paslaugų teikėjas, kuris suteikia galimybę naudoti tinko infrastruktūrą arba užtikrina sujungimą, skirtingiems teikėjams siūlytų skirtingas panašių paslaugų teikimo sąlygas, arba pagal kurias būtų nustatomos su teikiamomis paslaugomis nesusijusios prievolės.

8.48 STRAIPSNIS

Su pagrindiniais paslaugų teikėjais susijusios prievolės

1. Kiekviena Šalis nustato arba toliau taiko tinkamas priemones, siekdama užkirsti kelią paslaugų teikėjams, kurie atskirai ar kartu laikomi pagrindiniais paslaugų teikėjais, pradėti ar toliau vykdyti antikonkurencinę veiklą. Antikonkurencinei veiklai visų pirma priskiriami šie veiksmai:

- a) antikonkurencinės kryžminės subsidijos;
- b) konkurenciją pažeidžiantis informacijos, gautos iš konkurentų, naudojimas ir
- c) techninės informacijos apie pagrindinę infrastruktūrą ir komerciškai svarbios informacijos, kuri yra būtina kitiems paslaugų teikėjams teikiant paslaugas, nepateikimas laiku.

2. Kiekviena Šalis savo reguliavimo institucijai suteikia įgaliojimus prireikus reikalauti, kad pagrindiniai paslaugų teikėjai kitos Šalies viešųjų telekomunikacijų tinklų ar paslaugų teikėjams savo teritorijoje nustatytą režimą, ne mažiau palankų nei susijusių pagrindinių paslaugų teikėjų panašiomis aplinkybėmis nustatytas savo patronuojamosioms įmonėms ar susijusioms įmonėms, susijusį su:

- a) panašių telekomunikacijų paslaugų prieinamumu, aprūpinimu, tarifais ar kokybe ir
- b) sujungimui reikalingų techninių sąsajų prieinamumu.

3. Kiekviena Šalis užtikrina, kad jos teritorijoje veikiantys pagrindiniai paslaugų teikėjai bet kuriame techniškai galimame atitinkamo pagrindinio paslaugų teikėjo tinklo taške užtikrintų sujungimą su kitos Šalies viešųjų telekomunikacijų tinklų ar paslaugų teikėjais ir kad atitinkami pagrindiniai paslaugų teikėjai užtikrintų tokį susijungimą:

- a) taikant sąlygas (įskaitant susijusias su techniniais standartais, specifikacijomis, kokybe ir technine priežiūra) ir tarifus, kurie būtų nediskriminaciniai ir ne mažiau palankūs, nei panašiomis aplinkybėmis numatyti jų panašioms paslaugoms, ir užtikrinant ne prastesnę kokybę nei ta, kuri užtikrinama teikiant savo panašias paslaugas, nesusijusių teikėjų ar jų patronuojamųjų įmonių ar kitų susijusių įmonių panašias paslaugas;

- b) laiku ir taikant tokias sąlygas (įskaitant susijusias su techniniais standartais, specifikacijomis, kokybe ir technine priežiūra) ir sąnaudomis pagrįstus tarifus, kurie būtų skaidrūs, tinkami, ekonomiškai pagrįsti ir pakankamai atsieti, kad paslaugų teikėjams netektų mokėti už tinklo komponentus ar infrastruktūrą, kurių jiems nereikia paslaugai teikti, ir
 - c) kai prašoma, papildomuose taškuose nei tinklo galiniai taškai, siūlomi daugumai naudotojų, ir taikant mokesčius, atitinkančius papildomos infrastruktūros įrengimo sąnaudas.
4. Kiekviena Šalis užtikrina, kad jos teritorijoje veikiantys pagrindiniai paslaugų teikėjai kitos Šalies viešųjų telekomunikacijų tinklų ar paslaugų teikėjams suteiktą galimybę jų infrastruktūrą ir įrangą sujungti su pagrindinio paslaugų teikėjo infrastruktūra ir įranga pagal:
- a) pavyzdinį tinklų sujungimo pasiūlymą ar kitą standartinį sujungimo pasiūlymą, kuriame būtų nurodyti tarifai ir sąlygos, kuriuos pagrindinis paslaugų teikėjas paprastai taiko viešųjų telekomunikacijų tinklų ar paslaugų teikėjams, arba
 - b) galiojančios tinklų sujungimo sutarties sąlygas.
5. Kiekviena Šalis užtikrina, kad sujungimui su pagrindiniais paslaugų teikėjais jos teritorijoje taikomos procedūros būtų skelbiamos viešai.

6. Kiekviena Šalis užtikrina, kad jos teritorijoje veikiantys pagrindiniai paslaugų teikėjai viešai skelbtų savo tinklų sujungimo sutartis arba pavyzdinius tinklų sujungimo pasiūlymus.

7. Kiekviena Šalis užtikrina, kad jos teritorijoje veikiantys pagrindiniai paslaugų teikėjai derybose dėl tinklo infrastruktūros naudojimo ar sujungimo arba dėl sąlygų po to, kai tinklo infrastruktūra buvo naudota ar sujungimas atliktas, iš kito viešųjų telekomunikacijų tinklų ar paslaugų teikėjo gavę informacijos, ją naudotų tik tais tikslais, kuriais ji buvo pateikta, ir visuomet užtikrintų perduotos arba laikomos informacijos konfidencialumą.

8. Kiekviena Šalis užtikrina, kad jos teritorijoje veikiantys pagrindiniai paslaugų teikėjai kitos Šalies viešųjų telekomunikacijų tinklų ir paslaugų teikėjams suteiktą galimybę naudoti tinklo infrastruktūrą, kuriai, be kita ko, gali būti priskiriami tinklo elementai ir susijusi infrastruktūra, taikant tokias sąlygas (įskaitant susijusias su tarifais, techniniais standartais, specifikacijomis, kokybe ir technine priežiūra), kurios būtų skaidrios, tinkamos, nediskriminacinės (įskaitant savalaikiškumo požiūriu) ir ne mažiau palankios nei sąlygos, panašiomis aplinkybėmis sudaromos jų pačių panašių paslaugų atžvilgiu¹.

¹ Patikslinama, kad nė viena šios dalies nuostata nelaikoma kliūtimi Šaliai leisti jos teritorijoje veikiančiam pagrindiniam paslaugos teikėjui nesutikti su paslaugų teikimu bendroje vietoje, jei tam yra pagrindo, visų pirma dėl techninių galimybių.

8.49 STRAIPSNIS

Reguliavimo institucija

1. Kiekviena Šalis užtikrina, kad jos reguliavimo institucija būtų teisiškai atskira ir funkciškai nepriklausoma¹ nuo bet kokio telekomunikacijų paslaugų, telekomunikacijų tinklų ar telekomunikacijų tinklo įrangos teikėjo.
2. Šalis, kuriai nuosavybės teise priklauso viešųjų telekomunikacijų tinklų ar paslaugų teikėjai, arba kuri juos kontroliuoja, užtikrina, kad telekomunikacijų reguliavimo funkcija būtų veiksmingai struktūriškai atskirta nuo veiklos, susijusios su nuosavybės teise ar kontrole.
3. Kiekviena Šalis savo reguliavimo institucijai suteikia įgaliojimus reguliuoti telekomunikacijų sektorių ir vykdyti jai pavestas užduotis, įskaitant priemonių, susijusių su prievolėmis pagal šį poskirsnį, vykdymo užtikrinimą. Reguliavimo institucijos užduotys skelbiamos viešai, lengvai prieinama ir aiškia forma.

¹ Patikslinama, kad Šalies reguliavimo institucija nelaikoma funkciškai priklausoma remiantis ne vien tuo, kad tos Šalies institucijai (kitai nei reguliavimo institucija) priklauso telekomunikacijų paslaugų, telekomunikacijų tinklų ar telekomunikacijų tinklo įrangos teikėjo akcijos ar kita akcinio kapitalo dalis.

4. Kiekviena Šalis užtikrina, kad jos reguliavimo institucijos sprendimai ir procedūros būtų nešališki visų rinkos dalyvių atžvilgiu.
5. Kiekviena Šalis užtikrina, kad jos reguliavimo institucija užduotis vykdytų skaidriai ir kiek praktiškai įmanoma nepagrįstai nedelsdama.
6. Kiekviena Šalis savo reguliavimo institucijai suteikia įgaliojimus prašyti, kad telekomunikacijų tinklų ir paslaugų teikėjai pateiktų visą informaciją, įskaitant finansinę informaciją, kurios institucijai reikia, kad galėtų vykdyti užduotis pagal šį poskirsnį. Reguliavimo institucija neprašo pateikti daugiau informacijos, nei reikia jos užduotims vykdyti, ir iš teikėjų gautą informaciją tvarko pagal tos Šalies įstatymus ir kitus teisės aktus, susijusius su verslo konfidencialumu.

8.50 STRAIPSNIS

Universalioji paslauga

1. Kiekviena Šalis turi teisę nustatyti, kokias universaliųjų paslaugų prievolės ji nori toliau taikyti. Tos prievolės pačios savaime nelaikomos antikonkurenciniais veiksmais, jeigu jos administruojamos skaidriai, objektyviai, nediskriminuojant ir nedarant poveikio konkurencijai, ir jomis universaliųjų paslaugų teikimas neapsunkinamas labiau, nei būtina pagal Šalies nustatytus reikalavimus.

2. Visi telekomunikacijų paslaugų teikėjai turėtų turėti teisę teikti universaliąją paslaugą. Universaliųjų paslaugų teikėjai skiriami skaidriai, nediskriminuojant ir pernelyg neapsunkinant.

3. Šalies reguliavimo institucija gali nustatyti, ar reikia patvirtinti tvarką, pagal kurią universaliąsias paslaugas teikti paskirtiems teikėjams būtų kompensuojamos grynosios išlaidos atsižvelgiant į rinkos naudą, jei tokia yra, kurią gauna tie teikėjai, arba pasidalijamos su universaliųjų paslaugų teikimo prievole susijusios grynosios išlaidos.

8.51 STRAIPSNIS

Leidimas teikti telekomunikacijų tinklus ir paslaugas

1. Kiekviena Šalis leidžia teikti telekomunikacijų tinklus ar paslaugas kiek įmanoma pagal paprastą pranešimą ar registraciją ir nereikalauja, kad jos reguliavimo institucija priimtų išankstinį atskirą sprendimą. Pagal tokį leidimą įgyjamos teisės ir prievolės skelbiamos viešai, lengvai prieinama forma.

2. Jei reikia, suteikdama radijo dažnių ar numerių naudojimo teisę Šalis gali reikalauti licencijos, visų pirma kad būtų:

a) išvengta žalingųjų trukdžių;

b) užtikrinta techninė paslaugos kokybė ir

c) užtikrintas veiksmingas spektro naudojimas.

3. Jei Šalis reikalauja turėti licenciją, ji viešai skelbia:

a) visus licencijos išdavimo kriterijus ir pagrįstą laikotarpį, per kurį paprastai priimamas sprendimas dėl licencijos, ir

b) individualių licencijų išdavimo sąlygas.

4. Po to, kai priimamas sprendimas dėl licencijos, kiekviena Šalis nepagrįstai nedelsdama praneša pareiškėjui apie išvadą dėl jo paraiškos. Jei priimamas sprendimas atmesti paraišką arba atšaukti licenciją, kiekviena Šalis pareiškėjui paprašius iš principo raštu praneša apie atmetimo ar atšaukimo priežastis. Tokiu atveju pareiškėjui suteikiama teisė kreiptis į apeliacinę instituciją, kaip nurodyta 8.54 straipsnyje.

5. Kiekviena Šalis užtikrina, kad telekomunikacijų tinklų ar paslaugų teikėjams taikomi administraciniai mokesčiai būtų objektyvūs, skaidrūs ir proporcingi jos reguliavimo institucijos administracinių išlaidų atžvilgiu. Šie administraciniai mokesčiai neapima mokėjimų už teisę naudoti ribotus išteklius arba pagal įgaliojimus skirtų įnašų už universaliųjų paslaugų teikimą.

8.52 STRAIPSNIS

Ribotų išteklių skirstymas ir naudojimas

1. Kiekviena Šalis su telekomunikacijomis susijusių ribotų išteklių, įskaitant dažnius, numerius ir panaudos teises, skirstymo ir naudojimo procedūras vykdo atvirai, objektyviai, laiku, skaidriai, nediskriminuodama ir nepagrįstai neapsunkindama.
2. Kiekviena Šalis viešai paskelbia informaciją apie galiojančias paskirtas dažnių juostas, tačiau neprivalo išsamiai nurodyti dažnių, paskirtų konkrečioms valdžios sektoriaus reikmėms.
3. Priemonės, kuriomis Šalis skirsto ir skiria spektro išteklius ir valdo dažnius, nėra pačios savaime nesuderinamos su 8.7 ir 8.15 straipsniais. Taip pat kiekviena Šalis pasilieka teisę nustatyti ir taikyti spektro ir dažnių valdymo politiką, dėl kurios ribojamas viešųjų telekomunikacijų paslaugų teikėjų skaičius, jei Šalis tai daro laikydamasi kitų šio Susitarimo nuostatų. Minėta teisė taip pat apima galimybę dažnių juostas skirstyti atsižvelgiant į esamus ir būsimus poreikius bei spektro prieinamumą.

8.53 STRAIPSNIS

Skaidrumas

Kiekviena Šalis užtikrina, kad jos priemonės, susijusios su viešųjų telekomunikacijų tinklų ir paslaugų prieiga ir naudojimu, būtų skelbiamos viešai, įskaitant priemones, susijusias su:

- a) paslaugų tarifais ir kitomis sąlygomis;
- b) techninių sąsajų specifikacijomis;
- c) už standartų, kurie daro poveikį prieigai ir naudojimui, parengimą, keitimą ir priėmimą atsakingomis įstaigomis;
- d) galinių ar kitų įrenginių prijungimo prie viešųjų telekomunikacijų tinklų sąlygomis ir
- e) jei yra, pranešimų, leidimų, registravimo ar licencijų išdavimo reikalavimais.

8.54 STRAIPSNIS

Ginčų telekomunikacijų klausimais sprendimas

1. Kiekviena Šalis pagal savo įstatymus ir kitus teisės aktus užtikrina, kad kitos Šalies viešųjų telekomunikacijų tinklų ar paslaugų teikėjai galėtų laiku kreiptis į tos Šalies reguliavimo instituciją, kad išspręstų ginčus, susijusius su tų teikėjų teisėmis ir prievolėmis pagal šį poskirsnį. Tokiais atvejais reguliavimo institucija siekia, kai tinkama, priimti privalomą sprendimą, kad ginčas būtų išspręstas nepagrįstai nedelsiant.
2. Jei reguliavimo institucija atsisako imtis veiksmų dėl prašymo išspręsti ginčą, gavusi prašymą ji per pagrįstą laikotarpį pateikia raštišką savo sprendimo paaiškinimą.
3. Reguliavimo institucija sprendimą dėl ginčo pagal Šalies įstatymus ir kitus teisės aktus skelbia viešai, atsižvelgdama į verslo konfidencialumo reikalavimus.
4. Kiekviena Šalis užtikrina, kad viešųjų telekomunikacijų tinklų ar paslaugų teikėjai, kuriuos neigiamai paveikė jos reguliavimo institucijos nutarimas ar sprendimas, turėtų galimybę, kad tą nutarimą ar sprendimą peržiūrėtų reguliavimo institucija arba nepriklausoma apeliacinė institucija, kuri gali būti teisminė institucija arba nebūti.

5. Kiekviena Šalis užtikrina, kad viešųjų telekomunikacijų tinklų ar paslaugų teikėjai, kuriuos paveikė jos reguliavimo institucijos arba nepriklausomos apeliacinės institucijos, jei pastaroji nėra teisminė institucija, sprendimas, turėtų galimybę, kad tą sprendimą peržiūrėtų nepriklausoma teisminė institucija, išskyrus atvejus, kai teikėjas sutinka su procedūra, pagal kurią reguliavimo institucija ar nepriklausoma apeliacinė institucija pagal Šalies įstatymus ar kitus teisės aktus priima galutinį sprendimą.

6. Šalis neleidžia kreipimosi dėl peržiūros, kurią atliktų apeliacinė įstaiga ar teisminė institucija, laikyti priežastimi nevykdyti reguliavimo institucijos nutarimo ar sprendimo, nebent atitinkama apeliacinė įstaiga ar teisminė institucija tokį nutarimą ar sprendimą sulaiko, sustabdo ar atšaukia.

7. 1–3 dalyse nurodyta tvarka netrukdo bet kuriai susijusiai šaliai pateikti ieškinį teisminėms institucijoms.

8.55 STRAIPSNIS

Ryšys su tarptautinėmis organizacijomis

Šalys narės pripažįsta tarptautinių standartų svarbą telekomunikacijų tinklų ir paslaugų visuotiniam suderinamumui ir tarpusavio sąveikumui užtikrinti ir įsipareigoja propaguoti šiuos standartus dirbdamos atitinkamose tarptautinėse organizacijose, įskaitant Tarptautinę telekomunikacijų sąjungą ir Tarptautinę standartizacijos organizaciją.

8.56 STRAIPSNIS

Informacijos konfidencialumas

Kiekviena Šalis užtikrina telekomunikacijų ir naudotojų susijusių srauto duomenų, perduodamų viešaisiais telekomunikacijų tinklais ir teikiant viešąsias telekomunikacijų paslaugas, konfidencialumą, nepagrįstai neribodama prekybos paslaugomis.

8.57 STRAIPSNIS

Tarptautinis judrusis tarptinklinis ryšys¹

1. Kiekviena Šalis stengiasi bendradarbiauti skatindama skaidrius ir pagrįstus tarptautinio judriojo tarptinklinio ryšio paslaugų tarifus ir taip siekdama Šalių tarpusavio prekybos augimo ir didesnės vartotojų gerovės.
2. Kiekviena Šalis gali pasirinkti imtis veiksmų su tarptautinio judriojo tarptinklinio ryšio tarifais ir judriojo tarptinklinio ryšio paslaugų technologinėmis alternatyvomis susijusiam skaidrumui ir konkurencingumui didinti, kaip antai:
 - a) užtikrinti, kad informacija apie mažmeninius tarifus būtų lengvai prieinama vartotojams, ir
 - b) sumažinti kliūčių naudoti judriojo tarptinklinio ryšio technologines alternatyvas, pagal kurias vartotojai, lankydami Šalies teritorijoje iš kitos Šalies teritorijos, galėtų naudotis telekomunikacijų paslaugomis savo pasirinktu prietaisu.

¹ Šis straipsnis netaikomas Europos Sąjungos vidaus judriojo tarptinklinio ryšio paslaugoms, t. y. komercinėms judriojo ryšio paslaugoms, kurios yra teikiamos pagal viešųjų telekomunikacijų paslaugų teikėjų komercinius susitarimus ir kurios leidžia galutiniam naudotojui naudoti jo namų mobilųjį telefoną ar kitą prietaisą balso, duomenų ar pranešimų mainų paslaugoms gauti kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje nei valstybė narė, kurioje yra galutinio naudotojo namų viešasis telekomunikacijų tinklas.

3. Kiekviena Šalis skatina viešųjų telekomunikacijų paslaugų teikėjus jos teritorijoje viešai skelbti turimą informaciją apie tarptautinio judriojo tarptinklinio ryšio paslaugų mažmeninius balso, duomenų ar pranešimų mainų tarifus, kuriuos jie taiko savo galutiniams naudotojams, jiems lankantis kitos Šalies teritorijoje.

4. Nė viena šio straipsnio nuostata nelaikoma reikalavimu, kad Šalis reguliuotų tarptautinio judriojo tarptinklinio ryšio paslaugų tarifus ar sąlygas.

5 POSKIRSNIS

Finansinės paslaugos

8.58 STRAIPSNIS

Taikymo sritis

1. Šis poskirsnis taikomas Šalies priemonėms, kurios daro poveikį prekybai finansinėmis paslaugomis.

2. Šiame poskirsnyje taikant 8.2 straipsnio r punktą, vykdant oficialias valdžios funkcijas teikiamos paslaugos yra:

- a) centrinio banko ar pinigų politiką vykdančios institucijos arba bet kokio kito viešojo subjekto, vykdančio pinigų arba valiutos kurso politiką, veikla;
- b) veikla, kuri yra įstatymais nustatytos socialinės apsaugos sistemos arba valstybinės senatvės pensijos plano dalis, ir
- c) Šalies ar jos viešųjų subjektų vardu arba su jų garantija arba naudojant jų finansinius išteklius viešojo subjekto vykdoma kita veikla.

3. Šiame poskirsnyje taikant 8.2 straipsnio r punktą, jei Šalis leidžia, kad bet kurią 2 dalies b ar c punktuose nurodytą veiklą vykdytų jos finansinių paslaugų teikėjai, konkuruodami su viešuoju subjektu arba finansinių paslaugų teikėju, ta veikla priskiriama paslaugoms.

4. 8.2 straipsnio s punktas netaikomas paslaugoms, kurioms taikomas šis poskirsnis.

8.59 STRAIPSNIS

Terminų apibrėžtys

Šiame skyriuje:

- a) finansinė paslauga – bet kokia finansinio pobūdžio paslauga, kurią siūlo Šalies finansinių paslaugų teikėjas; finansinės paslaugos apima visas draudimo ir su draudimu susijusias paslaugas, taip pat visas bankų ir kitas finansines paslaugas (išskyrus draudimą); prie finansinių paslaugų priskiriama ši veikla:
 - i) draudimas ir su draudimu susijusios paslaugos:
 - A) tiesioginis draudimas (įskaitant bendrąjį draudimą):
 - 1) gyvybės; ir
 - 2) ne gyvybės;
 - B) perdraudimas ir retrocesija;
 - C) draudimo tarpininkavimas, kaip antai brokerio paslaugos ir atstovavimas, ir

- D) su draudimu susijusios pagalbinės paslaugos, pavyzdžiui, konsultavimas, aktuario paslaugos, rizikos vertinimas ir žalos sureguliuavimo paslaugos, ir
- ii) bankų ir kitos finansinės paslaugos (išskyrus draudimą):
 - A) indėlių ir kitų grąžintinų lėšų priėmimas iš gyventojų;
 - B) visų rūšių skolinimas, įskaitant vartojimo kreditus, hipotekos kreditus, faktoringą ir komercinių sandorių finansavimą;
 - C) finansinė išperkamoji nuoma (lizingas);
 - D) visos mokėjimo ir pinigų pervedimo paslaugos, įskaitant kredito, mokėjimo ir debeto korteles, kelionės čekius ir banko vekselius;
 - E) garantijos ir finansiniai įsipareigojimai;
 - F) prekyba savo arba klientų sąskaita biržoje, nebiržinėje rinkoje ar kitaip šiomis priemonėmis:
 - 1) pinigų rinkos priemonėmis (čekiais, vekseliais, indėlių sertifikatais ir kt.);

- 2) užsienio valiuta;
 - 3) išvestinėmis priemonėmis, įskaitant ateities ir pasirinkimo sandorius, bet ne vien jais;
 - 4) valiutos kurso ir palūkanų normų priemonėmis, įskaitant tokius produktus kaip apsikeitimo sandoriai, išankstiniai susitarimai dėl palūkanų normų;
 - 5) perleidžiamaisiais vertybiniais popieriais ir
 - 6) kitomis perleidžiamosiomis priemonėmis ir finansiniu turtu, įskaitant tauriųjų metalų lydinius;
- G) dalyvavimas leidžiant visų rūšių vertybinius popierius, įskaitant vertybinių popierių platinimo garantavimą ir agento paslaugas (viešai ar neviešai) platinant vertybinius popierius, ir su tokiu vertybinių popierių leidimu susijusių paslaugų teikimas;
- H) tarpininkavimas pinigų rinkoje;
- I) turto valdymas, kaip antai grynųjų pinigų arba portfelio valdymas, visų formų kolektyvinių investicijų valdymas, pensijų fondų valdymas, saugojimas, depozitoriumo ir patikos fondų paslaugos;

- J) atsiskaitymo už finansinį turtą, įskaitant vertybinius popierius, išvestinių finansinių priemonių produktus ir kitas perleidžiamąsias priemones, ir jo tarpuskaitytos paslaugos;
 - K) finansinės informacijos teikimas ir perdavimas bei kitų finansinių paslaugų teikėjų atliekamas finansinių duomenų tvarkymas ir su tuo susijusios programinės įrangos parengimas ir
 - L) patariamąsios, tarpininkavimo ir kitos pagalbinės finansinės paslaugos, susijusios su veikla, išvardyta A–K papunkčiuose, įskaitant informaciją apie kreditus ir jos analizę, investicijų ir investicinių portfelių tyrimus bei konsultacijas dėl jų, konsultacijas dėl įsigijimų ir įmonių pertvarkymo bei strategijos;
- b) finansinių paslaugų teikėjas – Šalies fizinis arba juridinis asmuo, norintis teikti arba teikiantis finansines paslaugas, bet ne viešasis subjektas;
 - c) nauja finansinė paslauga – finansinio pobūdžio paslauga, įskaitant paslaugas, susijusias su esamais ir naujais produktais ar produktų pristatymo būdu, kurios Šalies teritorijoje neteikia joks finansinių paslaugų teikėjas, tačiau kuri yra teikiama kitos Šalies teritorijoje;
 - d) pašto draudimo subjektas – subjektas, kuris visuomenei platina ir parduoda draudimo paslaugas ir kuris Šalies pašto subjektui priklauso nuosavybės teise ir yra tiesiogiai arba netiesiogiai jo kontroliuojamas;

e) viešasis subjektas:

- i) Šalies vyriausybė, centrinis bankas arba pinigų politiką vykdanči institucija arba Šaliai nuosavybės teise priklausantis arba kontroliuojamas subjektas, kurio pagrindinė veikla – atlikti valdžios sektoriaus pavestas funkcijas, arba kuris savo veikla siekia valdžios sektoriaus nustatytų tikslų, neįskaitant subjektų, kurių pagrindinė veikla – teikti finansines paslaugas komercinėmis sąlygomis, arba
 - ii) privatus subjektas tuo atveju, kai jis atlieka įprastines centrinio banko ar pinigų politiką vykdančios institucijos funkcijas, ir
- f) savireguliacijos organizacija – nevyriausybinė organizacija, įskaitant vertybinių popierių ar ateities sandorių biržas ar rinkas, tarpuskaitos agentūras ar kitas organizacijas ar asociacijas, Šalies įgaliojimu vykdanči finansinių paslaugų teikėjų reguliacijos ar priežiūros funkcijas.

8.60 STRAIPSNIS

Šalies teritorijoje naujos finansinės paslaugos

1. Šalis leidžia jos teritorijoje įsisteigusiam kitos Šalies finansinių paslaugų teikėjui jos teritorijoje siūlyti naujas finansines paslaugas.

2. Neatsižvelgdama į 8.7 straipsnio b punktą Šalis gali nustatyti juridinę naujos paslaugos teikimo formą ir reikalauti leidimo tai paslaugai teikti. Jei Šalis reikalauja leidimo, ji gali atsisakyti išduoti leidimą dėl prudencinių priežasčių, bet ne vien dėl to, kad paslaugos jos teritorijoje neteikia joks finansinių paslaugų teikėjas.

8.61 STRAIPSNIS

Mokėjimo ir tarpuskaitos sistemos

Pagal nacionalinio režimo taikymo sąlygas kiekviena Šalis leidžia savo teritorijoje įsisteigusiems kitos Šalies finansinių paslaugų teikėjams naudotis viešųjų subjektų valdomomis mokėjimo ir tarpuskaitos sistemomis ir valstybinio finansavimo bei refinansavimo priemonėmis, prieinamomis vykdant įprastinę veiklą. Šiuo straipsniu nesiekama sudaryti galimybės naudotis Šalies paskutinio skoliniojo priemonėmis.

8.62 STRAIPSNIS

Savireguliuojimo organizacijos

Jei Šalis reikalauja, kad kitos Šalies finansinių paslaugų teikėjai, norėdami teikti finansines paslaugas tomis pačiomis sąlygomis kaip tos Šalies finansinių paslaugų teikėjai, būtų savireguliuojimo organizacijos nariai, dalyvautų jos veikloje ar turėtų galimybę joje dalyvauti, arba jei Šalis tiesiogiai ar netiesiogiai suteikia tokiai savireguliuojimo organizacijai privilegijų ar privalumų teikiant finansines paslaugas, ta Šalis užtikrina, kad tokia savireguliuojimo organizacija laikytųsi 8.8 straipsnio prievolių.

8.63 STRAIPSNIS

Informacijos perdavimas ir tvarkymas

1. Šalis nesiima priemonių, kuriomis būtų trukdoma perduoti informaciją ar tvarkyti finansinę informaciją, įskaitant duomenų perdavimą elektroninėmis priemonėmis, arba priemonių, kuriomis, laikantis tarptautinius susitarimus atitinkančių importo taisyklių, būtų trukdoma perduoti įrenginius, jei toks informacijos perdavimas, finansinės informacijos tvarkymas ar įrenginių perdavimas yra būtini finansinių paslaugų teikėjo įprastai veiklai vykdyti.

2. Jokia 1 dalies nuostata neribojama Šalies teisė saugoti asmens duomenis, asmens privatumą ir asmens dokumentų ir sąskaitų konfidencialumą, jeigu tokia teise nesinaudojama B–D skirsniams ir šiam poskirsniiui apeiti.

8.64 STRAIPSNIS

Veiksmingas ir skaidrus reguliavimas

1. Jei Šalis reikalauja turėti licenciją finansinei paslaugai teikti, tokios licencijos išdavimo reikalavimus ir procedūras ji paskelbia viešai.
2. Jei Šalis reikalauja, kad pareiškėjas pateiktų papildomos informacijos paraiškai išnagrinėti, ji nepagrįstai nedelsdama apie tai praneša pareiškėjui.
3. Šalis deda pastangas užtikrinti, kad savireguliacijos organizacijos tos Šalies teritorijoje nustatytos arba toliau visuotinai taikomos taisyklės būtų nedelsiant paskelbtos ar kitu būdu paviešintos taip, kad suinteresuotieji asmenys galėtų su jomis susipažinti.

8.65 STRAIPSNIS

Prudencinė išlyga

1. Nė viena šio Susitarimo nuostata Šaliai neužkertamas kelias nustatyti arba toliau taikyti prudencines priemones, įskaitant skirtas:
 - a) investuotojams, indėlininkams, draudėjams ar asmenims, kurių atžvilgiu finansinių paslaugų teikėjas yra prisiėmęs patikėtinio pareigą, apsaugoti arba
 - b) Šalies finansų sistemos vientisumui ir stabilumui užtikrinti.
2. Jei tokios priemonės neatitinka šio Susitarimo, jomis neturi būti naudojamosi siekiant išvengti Šalies prievolių pagal šį Susitarimą.
3. Nė viena šio Susitarimo nuostata nelaikoma reikalavimu, kad Šalis atskleistų informaciją, susijusią su atskirų vartotojų reikalais ir sąskaitomis, arba viešųjų subjektų turimą konfidencialią ar nuosavybės teisėmis saugomą informaciją.

8.66 STRAIPSNIS

Pašto draudimo subjektų teikiamos draudimo paslaugos

1. Šiame straipsnyje nustatomos taisyklės, kurios taikomos, jei Šalis leidžia savo pašto draudimo subjektams platinti ir teikti tiesioginio draudimo paslaugas visuomenei. Paslaugos, kurioms taikomas šis straipsnis, neapima draudimo paslaugų, susijusių su Šalies pašto draudimo subjekto vykdomu laiškų ar paketų surinkimu, gabenimu ir pristatymu, teikimo.
2. Šalys nenustato arba toliau netaiko priemonių, kuriomis sukuriama konkurencijos sąlygos, kurios jos rinkoje teikiant 1 dalyje nurodytas draudimo paslaugas yra palankesnės pašto draudimo subjektui nei privačiam panašių draudimo paslaugų teikėjui, įskaitant priemones, kuriomis:
 - a) privačiam teikėjui nustatomos sudėtingesnės sąlygos gauti licenciją draudimo paslaugoms teikti, nei sąlygos, kurias Šalis nustato pašto draudimo subjektui panašioms paslaugoms teikti, arba
 - b) pašto draudimo subjektui sudaromos palankesnės sąlygos naudotis draudimo paslaugų pardavimo platinimo grandine nei privatiems panašių paslaugų teikėjams.

3. Pašto draudimo subjekto 1 dalyje nurodytų draudimo paslaugų teikimo atžvilgiu Šalis taiko tas pačias taisykles ir jų vykdymo užtikrinimo veiksmus, kuriuos ji taiko privačių teikėjų panašių draudimo paslaugų teikimo atžvilgiu.

4. Vykdydama savo prievoles pagal 3 dalį Šalis reikalauja, kad pašto draudimo subjektas, kuris teikia 1 dalyje nurodytas draudimo paslaugas, skelbtų tų paslaugų teikimo metines finansines ataskaitas. Ataskaitos turi būti išsamios ir atitikti audito standartus, kurių reikalaujama laikytis pagal bendruosius apskaitos ir audito principus, taip pat turi atitikti tarptautinius apskaitos ir audito standartus ar lygiavertes taisykles, Šalies teritorijoje taikomus tokias paslaugas teikiančioms biržinėms privačioms įmonėms.

5. 1–4 dalys netaikomos Šalies teritorijoje veikiantiems pašto draudimo subjektams:

- a) kurie Šaliai tiesiogiai ar netiesiogiai nepriklauso nuosavybės teise ir nėra jos tiesiogiai ar netiesiogiai kontroliuojami, jei Šalis neišlaiko jokio pranašumo, dėl kurio jos rinkoje konkurencijos sąlygos pašto draudimo subjektui teikiant draudimo paslaugas būtų palankesnės nei privačiam teikėjui teikiant panašias draudimo paslaugas, arba
- b) jei atskirai kiekvieno tiesioginio gyvybės ir ne gyvybės draudimo produkto, kurį platina pašto draudimo subjektas, pardavimas sudaro atitinkamai ne daugiau kaip 10 proc. visų metinių pajamų iš tiesioginio gyvybės ir ne gyvybės draudimo įmokų Šalies rinkoje.

8.67 STRAIPSNIS

Bendradarbiavimas finansų reguliavimo srityje

Šalys skatina bendradarbiavimą finansų reguliavimo srityje pagal 8-A priedą.

6 POSKIRSNIS

Tarptautinio jūrų transporto paslaugos

8.68 STRAIPSNIS

Taikymo sritis ir terminų apibrėžtys

1. Šiame poskirsnyje nustatomi reglamentavimo sistemos, taikomos tarptautinio jūrų transporto paslaugų teikimui pagal šio skyriaus B–D skirsnius, principai ir šis poskirsnis taikomas Šalies priemonėms, darančioms poveikį prekybai tarptautinio jūrų transporto paslaugomis.

2. Šiame skyriuje:

- a) konteinerių stoties ir saugyklos paslaugos – konteinerių laikymas uostų teritorijose arba sausumoje pildymo arba tuštinimo, remonto ir parengimo išsiųsti tikslais;
- b) muitinio įforminimo paslaugos – kitos šalies vardu atliekami muitinės formalumai, susiję su krovinių importu, eksportu arba gabenimu, nepriklausomai nuo to, ar šios paslaugos yra pagrindinė, ar įprastinė papildoma paslaugos teikėjo veikla;
- c) vežimas „nuo durų iki durų“ arba daugiarūšio transporto operacijos – krovinių vežimas su vienu bendru transporto dokumentu, naudojant daugiau nei vienos rūšies transportą, įskaitant gabenimo jūra etapą;
- d) krovinių siuntimo paslaugos – krovinių siuntimo organizavimas ir stebėjimas krovinių siuntėjų vardu, apimantis transporto ir susijusių paslaugų pirkimą, dokumentų rengimą ir verslo informacijos teikimą,

- e) tarptautinio jūrų transporto paslaugos – keleivių ar krovinių vežimas jūrų laivais iš Šalies uosto į kitos Šalies uostą arba trečiosios šalies uostą; šios paslaugos apima tiesioginį sutarčių su kitų transporto paslaugų teikėjais sudarymą, siekiant vežimo „nuo durų iki durų“ arba daugiarūšio transporto operacijas atlikti su vienu bendru transporto dokumentu, bet neapima teisės teikti tokias kitas transporto paslaugas;
- f) jūrų transporto tarpininkų paslaugos – agentų veikla atitinkamoje geografinėje teritorijoje, susijusi su atstovavimu vienos laivybos linijos arba laivybos bendrovės ar kelių laivybos linijų arba laivybos bendrovių verslo interesams toliau nurodytais tikslais:
 - i) rūpintis jūrų transporto ir susijusių paslaugų rinkodara ir jas parduoti nuo kainos nustatymo iki sąskaitos faktūros išrašymo, bendrovių vardu išduoti važtaraščius, pirkti ir perparduoti reikiamas susijusias paslaugas, rengti dokumentus ir teikti verslo informaciją ir
 - ii) bendrovių vardu organizuoti laivų įplaukimą į uostą arba, prireikus, krovinių perėmimą;
- g) pagalbinės jūrų transporto paslaugos – jūrų krovinių tvarkymo paslaugos, laikymo bei sandėliavimo paslaugos, muitinio įforminimo paslaugos, konteinerių stoties ir saugyklos paslaugos, jūrų transporto agentūros paslaugos ir jūrų krovinių siuntimo paslaugos;

- h) jūrų krovinių tvarkymo paslaugos – krovos bendrovių veikla, įskaitant terminalų operatorių veiklą, bet neįskaitant dokų darbuotojų tiesioginės veiklos, jei ji organizuojama nepriklausomai nuo krovimo ar terminalų operatorių bendrovių. Šiai kategorijai priskiriamas toliau išvardytos veiklos organizavimas ir priežiūra:
- i) krovinių pakrovimo į laivą arba iškrovimo iš jo;
 - ii) krovinių pritvirtinimo arba atlaisvinimo ir
 - iii) krovinių priėmimo ar pristatymo ir saugojimo prieš vežimą arba po iškrovimo ir
- i) laikymo ir sandėliavimo paslaugos – užšaldytų ar atšaldytų prekių laikymo paslaugos, skysčių ar dujų laikymo paslaugos ir kitokios kitų prekių, įskaitant medvilnę, grūdus, vilną, tabaką, kitus žemės ūkio produktus ir kitus namų ūkio reikmenis, laikymo ir sandėliavimo paslaugos.

8.69 STRAIPSNIS

Prievolės

Nedarant poveikio Susitarimo neatitinkančioms priemonėms ar kitoms 8.12 ir 8.18 straipsniuose nurodytoms priemonėms, kiekviena Šalis:

- a) laikosi neribojamo patekimo į tarptautines jūrų rinkas ir prekybą principo komercinėmis ir nediskriminacinėmis sąlygomis;
- b) laivams, plaukiojantiems su kitos Šalies vėliava arba eksploatuojamiems kitos Šalies paslaugų teikėjų, taiko režimą, kuris yra ne mažiau palankus nei taikomas savo laivams ir kuris, *inter alia*, apima patekimą į uostus, naudojimąsi uostų infrastruktūra bei paslaugomis ir naudojimąsi papildomomis jūrų transporto paslaugomis, taip pat susijusius mokesčius ir privalomuosius mokėjimus, muitinės infrastruktūrą ir prieplaukų bei krovinių pakrovimo ir iškrovimo įrangos skyrimą¹;

¹ Taikydama a ir b punktuose nustatytus principus kiekviena Šalis jokiame susitarime dėl tarptautinio jūrų transporto paslaugų nenustato arba toliau netaiko krovinių dalijimosi susitarimų. Įsigaliojus šiam Susitarimui kiekviena Šalis baigia taikyti tokius susitarimus, nustatytus iki šio Susitarimo įsigaliojimo dienos galiojančiame ar pasirašytame susitarime.

- c) kitos Šalies tarptautinio jūrų transporto paslaugų teikėjams savo teritorijoje leidžia įsteigti įmonę ir vykdyti jos veiklą taikydama įsisteigimo ir veiklos sąlygas, kurios yra ne mažiau palankios, nei taikomos savo paslaugų teikėjams, ir
- d) kitos Šalies tarptautinio jūrų transporto paslaugų teikėjams suteikia galimybę uostuose pagrįstomis ir nediskriminacinėmis sąlygomis naudotis šiomis paslaugomis: laivų valdymo, vilkimo pagalbos, aprūpinimo maistu, kuru ir vandeniu, šiukšlių surinkimo ir atliekų balasto šalinimo, uosto kapitono, navigacijos pagalbos, skubaus remonto, inkaravimo, krantinės ir švartavimo, taip pat pakrantės paslaugomis, būtinomis laivams eksploatuoti, įskaitant aprūpinimą ryšiais, vandeniu ir elektra.

F SKIRSNIS

Elektroninė prekyba

8.70 STRAIPSNIS

Tikslas ir bendrosios nuostatos

1. Šalys pripažįsta, kad elektroninė prekyba prisideda prie ekonomikos augimo ir atveria daugiau prekybos galimybių daugelyje sektorių. Šalys taip pat pripažįsta, kad svarbu lengvinti elektroninės prekybos naudojimą ir vystymą.

2. Šio skirsnio tikslas yra prisidėti prie pasitikėjimu elektronine prekyba grįstos aplinkos kūrimo ir skatinti Šalių tarpusavio elektroninę prekybą.
3. Šalys pripažįsta technologinio neutralumo principo svarbą elektroninėje prekyboje.
4. Šis skyrius taikomas Šalies priemonėms, kurios daro poveikį prekybai elektroninėmis priemonėmis.
5. Šis skirsnis netaikomas azartinių lošimų ir lažybų paslaugoms, transliavimo paslaugoms, audiovizualinėms paslaugoms, notarų ar lygiaverčių specialistų paslaugoms ir teisinio atstovavimo paslaugoms.
6. Jeigu šio skirsnio nuostatos neatitinka kitų šio Susitarimo nuostatų, tos neatitikties atžvilgiu vadovaujamosi tomis kitomis nuostatomis.

8.71 STRAIPSNIS

Terminų apibrėžtys

Šiame skirsnyje vartojamų terminų apibrėžtys:

- a) elektroninis tapatumo nustatymas – elektroninio ryšio ar operacijos dalyvio tapatybės tikrinimo arba elektroninio ryšio vientisumo užtikrinimo procesas ar veiksmas ir
- b) elektroninis parašas – elektroniniai duomenys, prijungti prie kitų elektroninių duomenų arba logiškai susieti su jais ir tenkinantys šiuos reikalavimus:
 - i) juos naudoja asmuo tam, kad patvirtintų, jog elektroniniai duomenys, su kuriais jie yra susiję, to asmens buvo sukurti arba pasirašyti pagal kiekvienos Šalies įstatymus ir kitus teisės aktus, ir
 - ii) jais patvirtinama, kad elektroninių duomenų informacija nebuvo pakeista.

8.72 STRAIPSNIS

Muitai

Šalys susitaria netaikyti maitų perdavimui elektroninėmis priemonėmis.

8.73 STRAIPSNIS

Pirminis kodas

1. Šalis negali reikalauti perduoti kitos Šalies asmeniui nuosavybės teise priklausančio programinės įrangos pirminio kodo arba suteikti prieigos prie jo¹. Nė viena šios dalies nuostata neužkertamas kelias į komercines suderėtas sutartis įtraukti su pirminio kodo perdavimu ar prieigos prie jo suteikimu susijusių sąlygų arba savanoriškai perduoti pirminį kodą arba suteikti prieigą prie jo, pavyzdžiui, vykdant viešuosius pirkimus.
2. Nė viena šio straipsnio nuostata nedaro poveikio:
 - a) teismo, administracinių institucijų ar konkurencijos institucijų reikalavimams atitaisyti konkurencijos teisės pažeidimą;

¹ Patikslinama, kad kitos Šalies asmeniui nuosavybės teise priklausančios programinės įrangos pirminis kodas apima ir produktą įdiegtos programinės įrangos pirminį kodą.

- b) teismo, administracinių institucijų ar konkurencijos institucijų reikalavimams, susijusiems su intelektinės nuosavybės teisių apsauga ir užtikrinimu tiek, kiek tie pirminiai kodai yra saugomi tų teisių, ir
- c) Šalies teisei imtis priemonių pagal SVP III straipsnį.

3. Patikslinama, kad nė viena šio straipsnio nuostata neužkertamas kelias Šaliai pagal 1.5, 8.3 ir 8.65 straipsnius nustatyti arba toliau taikyti 1 dalies neatitinkančių priemonių¹.

8.74 STRAIPSNIS

Vidaus reglamentavimas

Kiekviena Šalis užtikrina, kad visos jos visuotinai taikomos priemonės, kurios daro poveikį elektroninei prekybai, būtų administruojamos tinkamai, objektyviai ir nešališkai.

¹ Šios priemonės apima priemones, kuriomis siekiama užtikrinti saugumą ir saugą, pavyzdžiui, vykdant sertifikavimo procedūras.

8.75 STRAIPSNIS

Išankstinio leidimo netaikymo principas

1. Šalys dės pastangas nenustatyti reikalavimo turėti išankstinį leidimą ar kito reikalavimo, kuris darytų lygiavertį poveikį paslaugų teikimui elektroninėmis priemonėmis.
2. 1 dalimi nedaromas poveikis leidimų sistemoms, kurios nėra konkrečiai ir išimtinai skirtos elektroninėmis priemonėmis teikiamoms paslaugoms, ir telekomunikacijų srities taisyklėms.

8.76 STRAIPSNIS

Sutarčių sudarymas elektroninėmis priemonėmis

Jeigu Šalies įstatymais ir kitais teisės aktais nenustatyta kitaip, Šalis nenustato arba toliau netaiko elektronines operacijas reglamentuojančių priemonių, kuriomis:

- a) atsisakoma pripažinti sutarčių teisinę galią, galiojimą ar įgyvendinamumą remiantis vien tuo, kad sutartys sudarytos elektroninėmis priemonėmis, arba

- b) kitu būdu sukuriamos kliūtys naudoti elektroninėmis priemonėmis sudarytas sutartis.

8.77 STRAIPSNIS

Elektroninis tapatumo nustatymas ir elektroninis parašas

1. Jeigu Šalies įstatymais ir kitais teisės aktais nenustatyta kitaip, Šalis neatsisako pripažinti parašo teisinio galiojimo remdamasi vien tuo, kad parašas yra elektroninis.
2. Šalis nenustato arba toliau netaiko elektroninį tapatumo nustatymą ir elektroninį parašą reglamentuojančių priemonių, kuriomis:
 - a) elektroninės operacijos šalims būtų draudžiama abipusiškai nustatyti jų operacijai tinkamus elektroninio tapatumo nustatymo metodus arba
 - b) elektroninės operacijos šalims būtų užkertamas kelias turėti galimybę teismo ar administracinėje institucijoje įrodyti, kad jų elektroninės operacijos atitinka visus teisinius reikalavimus, taikomus elektroniniam tapatumo nustatymui ir elektroniniam parašui.

3. Neatsižvelgdama į 2 dalį kiekviena Šalis gali reikalauti, kad vykdant tam tikros kategorijos operacijas tapatumo nustatymo metodas atitiktų tam tikrus veiksmingumo standartus arba būtų sertifikuotas pagal Šalies įstatymus ir kitus teisės aktus akredituotos institucijos.

8.78 STRAIPSNIS

Vartotojų apsauga

1. Šalys pripažįsta, kad svarbu nustatyti ir toliau taikyti skaidrias ir veiksmingas vartotojų apsaugos priemones, taikytinas elektroninėje prekyboje, ir priemones, kuriomis padedama stiprinti vartotojų pasitikėjimą elektronine prekyba.
2. Šalys pripažįsta, kad siekiant stiprinti vartotojų apsaugą svarbu, kad jų atitinkamos kompetentingos institucijos, atsakingos už vartotojų apsaugą, bendradarbiautų vykdydamos su elektronine prekyba susijusią veiklą.
3. Šalys pripažįsta, kad svarbu pagal savo atitinkamus įstatymus ir kitus teisės aktus nustatyti arba toliau taikyti priemones, skirtas elektroninės prekybos naudotojų asmens duomenims apsaugoti.

8.79 STRAIPSNIS

Neužsakyti elektroniniai komerciniai pranešimai

1. Kiekviena Šalis priima arba toliau taiko priemones, susijusias su neužsakytais elektroniniais komerciniais pranešimais, pagal kurias:

- a) reikalaujama, kad neužsakytų elektroninių komercinių pranešimų teikėjai palengvintų gavėjams būdus, kaip išvengti nuolat gauti tuos pranešimus, ir
- b) reikalaujama išankstinio gavėjų sutikimo gauti komercinius elektroninius pranešimus, kaip nustatyta pagal Šalies įstatymus ir kitus teisės aktus.

2. Kiekviena Šalis užtikrina, kad komerciniai elektroniniai pranešimai būtų aiškiai atpažįstami, būtų aiškiai nurodyta, kieno vardu jie teikiami, ir juose būtų pateikiama būtina informacija, leidžianti gavėjams nemokamai bet kuriuo metu reikalauti, kad pranešimai nebebūtų siunčiami.

3. Kiekviena Šalis nustato galimybę apskųsti neužsakytų elektroninių komercinių pranešimų teikėjus, kurie nesilaiko pagal 1 ir 2 dalis nustatytų arba toliau taikomų priemonių.

8.80 STRAIPSNIS

Bendradarbiavimas elektroninės prekybos klausimais

1. Jei reikia, Šalys bendradarbiauja ir aktyviai dalyvauja daugiašaliuose forumuose, skatindamos elektroninės prekybos vystymą.
2. Šalys susitaria palaikyti dialogą su elektronine prekyba susijusiais reglamentavimo klausimais, siekdamos prireikus dalytis informacija ir patirtimi, įskaitant dėl susijusių įstatymų, kitų teisės aktų ir jų įgyvendinimo, taip pat geriausia praktika elektroninės prekybos srityje, susijusia su, *inter alia*:
 - a) vartotojų apsauga;
 - b) kibernetiniu saugumu;
 - c) kova su neužsakytais elektroniniais komerciniais pranešimais;
 - d) viešai išduotų elektroninių parašų sertifikatų pripažinimu;

- e) mažųjų ir vidutinių įmonių problemomis naudojantis elektronine prekyba;
- f) tarpvalstybinių sertifikavimo paslaugų teikimo lengvinimu;
- g) intelektine nuosavybe ir
- h) elektronine valdžia.

8.81 STRAIPSNIS

Laisvas duomenų judėjimas

Per trejus metus nuo šio Susitarimo įsigaliojimo dienos Šalys iš naujo įvertina, ar reikia į šį Susitarimą įtraukti nuostatas dėl laisvo duomenų judėjimo.

9 SKYRIUS

KAPITALO JUDĖJIMAS, MOKĖJIMAI BEI PERVEDIMAI IR LAIKINOSIOS APSAUGOS PRIEMONĖS

9.1 STRAIPSNIS

Einamoji sąskaita

Nedarant poveikio kitoms šio Susitarimo nuostatomis, kiekviena Šalis leidžia laisvai konvertuojama valiuta¹ ir pagal Tarptautinio valiutos fondo steigimo sutartį, kai taikoma, atlikti mokėjimus ir pervedimus į mokėjimų balanso einamąją sąskaitą, jei kalbama apie sandorius, kuriems taikomas šis Susitarimas.

¹ Šiame skyriuje laisvai konvertuojama valiuta – valiuta, kurią galima laisvai keisti į valiutas, kuriomis plačiai prekiaujama tarptautinėse užsienio valiutų rinkose ir kurios plačiai naudojamos vykdant tarptautinius sandorius. Patikslinama, kad valiutos, kuriomis plačiai prekiaujama užsienio valiutų rinkose ir kurios plačiai naudojamos vykdant tarptautinius sandorius, apima TVF pagal Tarptautinio valiutos fondo steigimo sutartį apibrėžtas laisvai naudojamas valiutas.

9.2 STRAIPSNIS

Kapitalo judėjimas

1. Nedarant poveikio kitoms šio Susitarimo nuostatoms, kiekviena Šalis sandorių, įtraukiamų į mokėjimų balanso kapitalo ir finansinę sąskaitą, atžvilgiu užtikrina laisvą kapitalo judėjimą, siekdamas liberalizuoti investicijas ir kitus sandorius, kaip numatyta 8 skyriuje.
2. Šalys konsultuojasi siekdamas sudaryti palankias sąlygas kapitalo judėjimui tarp Šalių, kad būtų skatinama prekyba ir investicijos.

9.3 STRAIPSNIS

Su kapitalo judėjimu, mokėjimais ar pervedimais susijusių įstatymų ir kitų teisės aktų taikymas

1. Jokia 9.1 ir 9.2 straipsnių nuostata nelaikoma kiūtimi Šaliai taikyti savo įstatymus ir kitus teisės aktus, susijusius su:
 - a) bankrotu, nemokumu arba kreditorių teisių apsauga;

- b) vertybinių popierių ar ateities sandorių, pasirinkimo sandorių ir kitų išvestinių priemonių išleidimu ar prekyba jais;
- c) kapitalo judėjimo, mokėjimų ar pervedimų finansine atskaitomybe ar apskaita, kai būtina padėti teisėtvarkos arba finansų reguliavimo institucijoms;
- d) nusikalstama ar baudžiamąja veika arba apgaule ar sukčiavimu;
- e) užtikrinimu, kad būtų laikomasi teismine tvarka priimtų sprendimų nutarčių ar sprendimų, arba
- f) socialinės apsaugos, valstybinės senatvės pensijos ar privalomosiomis taupymo sistemomis.

2. 1 dalyje nurodyti įstatymai ir kiti teisės aktai neturi būti taikomi nevienodai, šališkai arba diskriminuojamai arba tokiu būdu, kad būtų slaptai ribojamas kapitalo judėjimas, mokėjimai ar pervedimai.

9.4 STRAIPSNIS

Laikinosios apsaugos priemonės

1. Išimtinėmis aplinkybėmis, kai kyla arba gali kilti didelių su Europos Sąjungos ekonominės ir pinigų sąjungos veikimu susijusių sunkumų, Europos Sąjunga gali ne ilgesniam kaip šešių mėnesių laikotarpiui nustatyti arba toliau taikyti kapitalo judėjimo, mokėjimų ar pervedimų apsaugos priemonės. Tos priemonės turi būti tokios, kokių būtinai reikia, ir negali būti priemone panašiose situacijose šališkai ar nepateisinamai diskriminuoti Japonijos, palyginti su trečiąja šalimi.
2. Šalis gali nustatyti arba toliau taikyti ribojamąsias priemones kapitalo judėjimui, mokėjimams ir pervedimams¹:
 - a) jei kyla arba gali kilti didelių mokėjimų balanso ir tarptautinių finansinių sunkumų², arba

¹ Europos Sąjungos atveju tokių priemonių gali imtis Europos Sąjungos valstybė narė susiklosčius situacijai, išskyrus nurodytas 1 dalyje, kurios daro poveikį tos valstybės narės ekonomikai.

² Šalys pripažįsta, kad 2 dalies a punkte nurodytus kylančius arba galinčius kilti didelius mokėjimų balanso ir tarptautinius finansinius sunkumus, be kita ko, gali lemti kylantys arba galintys kilti dideli makroekonominiai sunkumai, susiję su pinigų ir valiutos kurso politika, kaip nurodyta 2 dalies b punkte.

- b) jei išimtinėmis aplinkybėmis kapitalo judėjimas, mokėjimai ir pervedimai lemia didelius makroekonominis sunkumus, susijusius su pinigų ir valiutos kurso politika, ar kelia jų grėsmę.

3. 2 dalyje nurodytos priemonės:

- a) kai taikoma, yra suderinamos su Tarptautinio valiutos fondo steigimo sutartimi;
- b) nevirsija to, kas būtina 2 dalyje nurodytai situacijai išspręsti;
- c) yra laikinos ir palaipsniui jų atsisakoma, 2 dalyje nurodytai situacijai gerėjant;
- d) jomis vengiama nereikalingos žalos kitos Šalies komerciniams, ekonominiams ir finansiniams interesams ir
- e) jos yra nediskriminacinės, palyginti su trečiosiomis šalimis panašiose situacijose.

4. Mokėjimų balanso tikslais kiekviena Šalis gali pagal 2.20 straipsnį nustatyti ribojamąsias priemones, skirtas prekybai prekėmis.

5. Norėdama apsaugoti savo išorės finansinę poziciją arba mokėjimų balansą kiekviena Šalis gali nustatyti ribojamąsias priemones, skirtas prekybai paslaugomis. Tos priemonės turi tenkinti GATS XII straipsnyje nustatytas sąlygas.

6. Toliau taikydama ar nustačiusi 1–3 dalyse nurodytas priemones Šalis nedelsdama apie tai praneša kitai Šaliai.

7. Jei nustatomi arba toliau taikomi apribojimai pagal šį straipsnį, Šalys nedelsdamos surengia konsultacijas pagal 22.3 straipsnį įsteigtame Prekybos paslaugomis, investicijų liberalizavimo ir elektroninės prekybos komitete, nebent konsultacijos vyksta kitame forume. Per konsultacijas įvertinami mokėjimų balanso ar išorės finansiniai sunkumai arba kiti makroekonominiai sunkumai, dėl kurių imtasi atitinkamų priemonių, atsižvelgiant į, be kita ko, šiuos veiksnius:

- a) sunkumų pobūdį ir mastą;
- b) tarptautinę ekonominę ir prekybos aplinką ir
- c) galimas kitas taisomąsias priemones.

8. Konsultuojantis pagal 7 dalį aptariama, ar bet kokios ribojamosios priemonės, kurių imtasi, atitinka 1–3 dalių nuostatas. Tokios konsultacijos grindžiamos visais turimais atitinkamais statistinio ar faktinio pobūdžio duomenimis, kuriuos pateikia TVF, o darant išvadas atsižvelgiama į TVF atliktą susijusios Šalies mokėjimų balanso ar išorės finansinės padėties arba kitų makroekonominių sunkumų vertinimą.

10 SKYRIUS

VIEŠIEJI PIRKIMAI

10.1 STRAIPSNIS

SVP įtraukimas

SVP *mutatis mutandis* įtraukiama į šį skyrių ir tampa jo dalimi.

10.2 STRAIPSNIS

Papildoma taikymo sritis

10 priedo 1 dalyje nurodytose SVP nuostatose numatytos taisyklės ir procedūros *mutatis mutandis* taikomos viešiesiems pirkimams, kuriems taikoma 10 priedo 2 dalis.

10.3 STRAIPSNIS

Papildomos taisyklės

Kiekviena Šalis taiko 10.4–10.12 straipsnius viešiesiems pirkimams, kuriems taikomi SVP I priedėlio tų Šalių priedai, ir viešiesiems pirkimams, kuriems taikoma 10 priedo 2 dalis.

10.4 STRAIPSNIS

Pranešimų skelbimas

Pranešimai apie numatomus arba planuojamus viešuosius pirkimus pagal SVP VII straipsnį tiesiogiai ir nemokamai prieinami elektroninėmis priemonėmis per vieną bendrą prieigos tašką.

10.5 STRAIPSNIS

Dalyvavimo sąlygos

1. Papildant SVP VIII straipsnio nuostatas, Šalies perkantysis subjektas nedraudžia tiekėjams, įsisteigusiems kitoje Šalyje, dalyvauti konkursuose vien remdamasis teisiniu reikalavimu, pagal kurį tiekėjas privalo būti:

- a) fizinis asmuo arba
- b) juridinis asmuo.

Ši nuostata netaikoma viešiesiems pirkimams, vykdomiems pagal Aktą dėl privataus finansavimo iniciatyvų skatinimo (1999 m. Įstatymas Nr. 117).

2. Šalies perkantysis subjektas, nustatydamas dalyvavimo sąlygas, gali reikalauti susijusios ankstesnės patirties, jei tai svarbu viešojo pirkimo reikalavimams patenkinti, kaip nustatyta SVP VIII straipsnio 2 dalies b punkte, tačiau jis negali nustatyti sąlygos, kad tokia ankstesnė patirtis turi būti įgyta tos Šalies teritorijoje.

10.6 STRAIPSNIS

Tiekėjų tinkamumo vertinimas

1. Jei Šalis naudoja tiekėjų registravimo sistemą, pagal kurią reikalaujama, kad suinteresuotieji tiekėjai joje registruotųsi ir pateiktų tam tikrą informaciją, tie tiekėjai gali prašyti juos įregistruoti bet kuriuo metu. Perkantysis subjektas turėtų per pagrįstai trumpą laikotarpį pranešti tiekėjams, ar jie įregistruoti.
2. Jei tam, kad Europos Sąjungoje įsisteigusiam tiekėjui būtų leista pateikti pasiūlymą dalyvauti statybos darbų viešuosiuose pirkimuose Japonijoje, turi būti atliktas šio tiekėjo verslo vertinimas (*Keieijikoshinsa*) (taip pat vadinamas *Keishin*) pagal Japonijos statybų verslo įstatymą (1949 m. Įstatymas Nr. 100), Japonija užtikrina, kad šį vertinimą atliekančios jos valdžios institucijos:
 - a) nediskriminuodamos įvertina ir, jei tinkama, pripažįsta lygiaverčiais japoniškiems, tiekėjo rodiklius, esančius ne Japonijos teritorijoje, kurie, be kitų, gali būti:
 - i) techninio personalo skaičius;
 - ii) darbuotojų gerovės sąlygos;

- iii) statybų veiklos metų skaičius;
 - iv) statybos verslo apskaitos sąlygos;
 - v) mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros išlaidų suma;
 - vi) gauti ISO9001 arba ISO14001 sertifikatai;
 - vii) jaunų inžinierių ir kvalifikuotų darbuotojų įdarbinimas ir skatinimas;
 - viii) užbaigtų statybos darbų pardavimų suma ir
 - ix) užbaigtų statybos darbų, kuriuose tiekėjas buvo pagrindinis rangovas, pardavimų suma ir
- b) tinkamai atsižvelgia į tiekėjo rodiklius, esančius ne Japonijos teritorijoje, kurie, be kitų, gali būti:
- i) nuosavo kapitalo suma;
 - ii) pajamos neatskaičius palūkanų, mokesčių, nusidėvėjimo ir amortizacijos (EBITDA);

- iii) grynujų palūkanų išlaidų ir pardavimų sumos santykis;
- iv) įsipareigojimų apyvartos laikotarpis;
- v) bendrojo pardavimų pelno ir bendrojo kapitalo santykis;
- vi) nuolatinio veiklos pelno ir pardavimų sumos santykis;
- vii) nuosavo kapitalo ir ilgalaikio turto santykis;
- viii) nuosavo kapitalo santykis;
- ix) veiklos pinigų srauto suma ir
- x) sukaupta pelno suma.

10.7 STRAIPSNIS

Atrankinis konkursas

1. Jei, remdamasis SVP IX straipsnio 4 ir 5 dalimis, perkantysis subjektas apriboja tam tikro viešojo pirkimo tiekėjų skaičių, tiekėjų, kuriems leidžiama teikti pasiūlymus, skaičius turi būti pakankamas konkurencijai ir netrikdomam viešųjų pirkimų sistemos veikimui užtikrinti.
2. Japonijos atveju šis straipsnis taikomas tik centrinės valdžios subjektams.

10.8 STRAIPSNIS

Techninės specifikacijos

Jei perkantysis subjektas taiko ekologines technines specifikacijas, kaip numatyta ekologinių ženklų atžvilgiu arba kaip apibrėžta atitinkamuose Europos Sąjungoje ar Japonijoje galiojančiuose įstatymuose ir kituose teisės aktuose, kiekviena Šalis užtikrina, kad tos specifikacijos būtų:

- a) tinkamos prekių ar paslaugų, kurios yra sutarties objektas, ypatybėms apibrėžti;

- b) pagrįstos objektyviai patikrinamais ir nediskriminaciniais kriterijais ir
- c) prieinamos visiems suinteresuotiesiems tiekėjams.

10.9 STRAIPSNIS

Bandymų ataskaitos

1. Kiekviena Šalis, įskaitant perkančiuosius subjektus, gali reikalauti, kad suinteresuotieji tiekėjai pateiktų atitikties vertinimo įstaigos išduotas bandymų ataskaitas ar sertifikatus, kurie įrodytų atitiktį reikalavimams ar kriterijams, nustatytiems techninėse specifikacijose, vertinimo kriterijuose ar bet kokiose kitose sąlygose.
2. Reikalaudama pateikti atitikties vertinimo įstaigos išduotą bandymų ataskaitą ar sertifikatą kiekviena Šalis, įskaitant perkančiuosius subjektus:
 - a) sutinka su atitikties vertinimo procedūrų, atliktų kitos Šalies registruotų atitikties vertinimo įstaigų, rezultatais pagal Europos bendrijos ir Japonijos susitarimo dėl abipusio pripažinimo, priimto 2001 m. balandžio 4 d. Briuselyje, 2 straipsnio 1 dalį, ir

- b) tinkamai atsižvelgia į bet kokią a punkte nurodyto susitarimo taikymo srities išplėtimą arba bet kokią kitą susitarimą, kurį Šalys gali sudaryti dėl atitikties vertinimo procedūrų abipusio pripažinimo, kai šis įsigalioja.

10.10 STRAIPSNIS

Aplinkosaugos sąlygos

Perkantieji subjektai gali nustatyti su viešojo pirkimo vykdymu susijusias aplinkosaugos sąlygas, jei jos neprieštarauja šiame skyriuje nustatytoms taisyklėms ir nurodomos pranešime apie numatomą viešąjį pirkimą arba kitame pranešime, naudojamame kaip pranešimas apie numatomą viešąjį pirkimą, ar konkurso dokumentuose.

10.11 STRAIPSNIS

Pasiūlymų nagrinėjimas ir sutarčių skyrimas

1. Papildant SVP XV straipsnio 5 dalį ir laikantis kiekvienos Šalies įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytų sąlygų, kiekviena Šalis užtikrina, kad jos perkantieji subjektai turėtų teisę pasirinkti tarp dviejų kriterijų, nurodytų SVP XV straipsnio 5 dalies a ir b punktuose, ir žinotų apie atitinkamus tų kriterijų privalumus.
2. Papildant SVP XV straipsnio 6 dalį, jei perkančiajam subjektui pateikiamas pasiūlymas, kuriame siūloma kaina yra daug mažesnė negu kituose pateiktuose pasiūlymuose pasiūlytos kainos, jis taip pat gali perklausti tiekėjo, ar nustatant kainą buvo atsižvelgta į subsidijų suteikimą.

10.12 STRAIPSNIS

Šalies vidaus skundų nagrinėjimo procedūros

1. Jei Šalis pagal SVP XVIII straipsnio 4 dalį yra paskyrusi nešališką administracinę instituciją, ta Šalis užtikrina, kad:
 - a) paskirtosios institucijos nariai jų kadencijos metu būtų nepriklausomi, nešališki ir neveikiami išorės įtakos;
 - b) paskirtosios institucijos nariai jų kadencijos metu nebūtų atleisti prieš jų valią, nebent juos atleisti būtina pagal nuostatas, kuriomis reglamentuojama paskirtosios institucijos veikla, ir
 - c) kalbant apie perkančiuosius subjektus, kuriems taikomi SVP I priedėlio kiekvienos Šalies 1 ir 3 priedai, ir apie centrinės valdžios subjektus ir visus kitus subjektus, išskyrus centrinei valdžiai pavaldžius valdžios subjektus, kuriems taikoma 10 priedo 2 dalis, pirmininkas arba bent vienas kitas paskirtosios institucijos narys turėtų teisinę ir profesinę kvalifikaciją, lygiavertę teisėjų, teisininkų ar kitų teisės specialistų kvalifikacijai, reikalaujamai pagal Šalies įstatymus ir kitus teisės aktus.

2. Kiekviena Šalis nustato arba toliau taiko procedūras, kuriomis numatomos skubios laikinosios priemonės, kuriomis išsaugoma tiekėjo galimybė dalyvauti viešajame pirkime. Taikant šias laikinasias priemones, numatytas SVP XVIII straipsnio 7 dalies a punkte, gali būti sustabdomas viešojo pirkimo procesas arba, jei perkantysis subjektas jau sudarė sutartį, o Šalis numatė tokią galimybę, – sustabdomas sutarties vykdymas. Pagal šias procedūras gali būti numatyta, kad priimant sprendimą dėl tokių priemonių taikymo gali būti atsižvelgta į neigiamas pasekmes svarbiausiems susijusiems interesams, įskaitant visuomenės interesus. Pagrįsta veiksmų nesiėmimo priežastis išdėstoma raštu.

3. Jei suinteresuotasis ar dalyvaujantis tiekėjas pateikė skundą 1 dalyje nurodytai paskirtajai institucijai, kiekviena Šalis iš esmės užtikrina, kad perkantysis subjektas nesudarytų sutarties tol, kol ta institucija dėl skundo nepriims sprendimo ar rekomendacijos, susijusių su laikinosiomis priemonėmis, taisomaisiais veiksmais ar kompensacija už patirtus nuostolius ar žalą, kaip nurodyta 2, 5 ir 6 dalyse, remiantis Šalies taisyklėmis, teisės aktais ir procedūromis. Kiekviena Šalis gali nustatyti, kad neišvengiamomis ir tinkamai pagrįstomis aplinkybėmis sutartis gali būti vis dėlto sudaryta.

4. Kiekviena Šalis gali numatyti:

- a) atidėjimo laikotarpį tarp sprendimo skirti sutartį ir sutarties sudarymo, kad konkurso nelaimėję tiekėjai turėtų pakankamai laiko įvertinti, ar tinkama pradėti apskundimo procedūrą, arba

b) pakankamą laikotarpį, kad suinteresuotasis tiekėjas galėtų pateikti skundą, dėl kurio gali būti pagrįstai sustabdytas sutarties vykdymas.

5. Taisomieji veiksmai pagal SVP XVIII straipsnio 7 dalies b punktą gali būti vienas ar keli iš šių veiksmų:

- a) diskriminacinių techninių, ekonominių ar finansinių specifikacijų, įtrauktų į kvietimą teikti pasiūlymus, sutarties dokumentus ar bet kurią kitą su konkurso procedūra susijusį dokumentą, pašalinimas ir naujų viešojo pirkimo procedūrų vykdymas;
- b) viešojo pirkimo procedūros pakartojimas nekeičiant sąlygų;
- c) sprendimo skirti sutartį atidėjimas ir naujo sprendimo skirti sutartį priėmimas;
- d) sutarties nutraukimas arba paskelbimas negaliojančia, arba
- e) kitų priemonių priėmimas, siekiant ištaisyti šio skyriaus pažeidimą, pvz., nurodymas mokėti tam tikrą sumą tol, kol pažeidimas faktiškai ištaisomas.

6. Kaip nustatyta SVP XVIII straipsnio 7 dalies b punkte, kiekviena Šalis gali numatyti skirti kompensaciją už patirtus nuostolius ar žalą. Šiuo klausimu, jei Šalies skundų nagrinėjimo institucija nėra teismas ir tiekėjas mano, kad buvo pažeisti vidaus įstatymai ir kiti teisės aktai, kuriais įgyvendinamos šiame skyriuje nustatytos prievolės, tiekėjas Šalies teismine tvarka gali kreiptis į teismą, taip pat ir dėl kompensacijos.

7. Kiekviena Šalis nustato ar toliau taiko reikiamas procedūras, kuriomis veiksmingai įgyvendinami skundų nagrinėjimo institucijų sprendimai ar rekomendacijos arba užtikrinamas veiksmingas teisminių skundų nagrinėjimo institucijų sprendimų vykdymas.

10.13 STRAIPSNIS

Statistinių duomenų rinkimas ir teikimas

Kiekviena Šalis perduoda kitai Šaliai turimus palyginamus statistinius duomenis, susijusius su viešaisiais pirkimais, kuriems taikoma 10 priedo 2 dalis.

10.14 STRAIPSNIS

Taikymo srities pakeitimai ir pataisos

1. Šalis gali keisti ar taisyti savo įsipareigojimus pagal 10 priedo 2 dalį.
2. Jei SVP I priedėlio Šalies priedų pakeitimas ar pataisa įsigalioja pagal SVP XIX straipsnį, jis (ji) savaime įsigalioja ir šio Susitarimo tikslais.
3. Jei Šalis ketina pakeisti savo įsipareigojimus pagal 10 priedo 2 dalį, ji:
 - a) raštu apie tai praneša kitai Šaliai ir
 - b) pranešime taip pat pasiūlo tinkamus kompensacinius pataisymus kitai Šaliai, kad būtų išlaikoma su ankstesniąja (iki pakeitimo) palyginama taikymo sritis.
4. Neatsižvelgiant į 3 dalies b punktą, Šalis neprivalo siūlyti kompensacinių pataisymų, jei pakeitimas susijęs su perkančiuoju subjektu, kurio viešųjų pirkimų Šalis faktiškai nebekontroliuoja arba nebeturi jiems įtakos.

5. Jei Viešųjų pirkimų komitetas, įsteigtas pagal SVP XXI straipsnį, priima kriterijus pagal SVP XIX straipsnio 8 dalies b ir c punktus, šie kriterijai taip pat taikytini ir taikant šį straipsnį.

6. Jei kita Šalis nesutinka, kad:

- a) atlikus pagal 3 dalies b punktą pasiūlytą pataisymą tinkamai išlaikoma abipusiškai sutarta taikymo sritis, arba
- b) 4 dalyje nurodytas pakeitimas susijęs su perkančiuoju subjektu, kurio viešųjų pirkimų Šalis faktiškai nebekontroliuoja arba nebeturi jiems įtakos,

ji per 45 dienas nuo 3 dalies a punkte nurodyto pranešimo gavimo raštu pateikia Šaliai, ketinančiai pakeisti savo įsipareigojimus, prieštaravimą, antraip laikoma, kad ji sutinka su pataisymu ar pakeitimu.

7. Pataisomis laikomi toliau nurodyti Šalies įsipareigojimų pagal 10 priedo 2 dalį pakeitimai:

- a) perkančiojo subjekto pavadinimo pakeitimas;
- b) dviejų ar daugiau perkančiųjų subjektų, įtrauktų į 10 priedo 2 dalies tą patį punktą, sujungimas;

- c) į 10 priedo 2 dalį įtraukto subjekto padalijimas į du arba daugiau perkančiųjų subjektų, kurie visi įtraukiami į tos dalies tame pačiame punkte pateiktą perkančiųjų subjektų sąrašą, ir
 - d) orientacinių sąrašų, kaip antai nurodytų 10 priedo 2 dalies A skirsnio 3 punkte, 10 priedo 2 dalies B skirsnio 1 punkto b papunktyje arba SVP I priedėlio Europos Sąjungos 2 ir 3 prieduose, atnaujinimas.
8. Apie ketinimą atlikti pataisas Šalis raštu praneša kitai Šaliai kas dvejus metus po to, kai įsigalioja šis Susitarimas, pagal pranešimų teikimo ciklą, nustatytą Viešųjų pirkimų komiteto sprendime dėl pranešimų reikalavimų pagal Susitarimo XIX ir XXII straipsnius, priimtame 2012 m. kovo 30 d. (GPA/113).
9. Per 45 dienas nuo pranešimo pagal 8 dalį gavimo kita Šalis gali raštu pateikti prieštaravimą Šaliai, ketinančiai taisyti savo įsipareigojimus. Prieštaravimą teikianti Šalis nurodo priežastis, kodėl ji mano, kad siūloma pataisa nėra pakeitimas, numatytas 7 dalyje, ir apibūdina poveikį, kurį ta pataisa turėtų abipusiškai sutartai taikymo sričiai, nustatytai šiame Susitarime. Jei per 45 dienas nuo pranešimo gavimo toks prieštaravimas nepateikiamas, laikoma, kad siūloma pataisa priimta.

10. Jei Šalis prieštarauja siūlomam pakeitimui, pataisai arba kompensaciniam pataisymui, Šalys siekia išspręsti klausimą per konsultacijas. Jei per 150 dienų nuo prieštaravimo pranešimo gavimo Šalys nesusitaria, Šalis, ketinanti keisti ar taisyti savo įsipareigojimus, gali inicijuoti ginčų sprendimo procedūrą pagal 21 skyrių, kad būtų nuspręsta, ar prieštaravimas pagrįstas. Siūlomas pakeitimas ar pataisa, dėl kurių pateiktas prieštaravimas, laikomi priimtais tik jei taip sutariama per konsultacijas arba taip nusprendžia pagal 21.7 straipsnį įsteigta kolegija.

10.15 STRAIPSNIS

Bendradarbiavimas

Šalys stengiasi bendradarbiauti siekdamas geriau suprasti atitinkamas viena kitos viešųjų pirkimų rinkas. Šalys taip pat pripažįsta, kad tam svarbu įtraukti susijusias Šalių pramonės šakas, kaip antai rengiant dialogus.

10.16 STRAIPSNIS

Viešųjų pirkimų komitetas

1. Pagal 22.3 straipsnį įsteigtas Viešųjų pirkimų komitetas (toliau šiame straipsnyje – Komitetas) yra atsakingas už veiksmingą šio skyriaus įgyvendinimą ir veikimą.
2. Komitetas atlieka šias funkcijas:
 - a) teikia rekomendacijas Jungtiniam komitetui priimti sprendimus, kuriais iš dalies keičiama 10 priedo 2 dalis, kad būtų atsižvelgta į pagal 10.14 straipsnį priimtus pakeitimus ar pataisas arba sutartus kompensacinius pataisymus;
 - b) jei reikia, priima statistinių duomenų teikimo pagal 10.13 straipsnį sąlygas;
 - c) svarsto su viešaisiais pirkimais susijusius klausimus, kuriuos pateikia kuri nors Šalis, ir
 - d) dalijasi informacija, susijusia su viešųjų pirkimų galimybėmis Šalyse, įskaitant atsirandančias žemesniu nei centrinis lygmeniu.

10.17 STRAIPSNIS

Ryšių centrai

Įsigaliojus šiam Susitarimui kiekviena Šalis paskiria ryšių centrą šiam skyriui įgyvendinti ir praneša kitai Šaliai jo kontaktinę informaciją, įskaitant informaciją apie atitinkamus pareigūnus. Šalys nedelsdamos viena kitai praneša apie bet kokius šios kontaktinės informacijos pasikeitimus.

11 SKYRIUS

KONKURENCIJOS POLITIKA

11.1 STRAIPSNIS

Principai

Šalys pripažįsta, kad jų prekybos ir investicijų santykiams svarbi sąžininga ir laisva konkurencija. Šalys pripažįsta, kad antikonkurenciniai veiksmai gali iškreipti tinkamą rinkų veikimą ir mažinti prekybos liberalizavimo ir investicijų naudą.

11.2 STRAIPSNIS

Antikonkurenciniai veiksmai

Kiekviena Šalis, remdamasi savo įstatymais ir kitais teisės aktais, imasi kovos su antikonkurenciniais veiksmais priemonių, kurios jai atrodo tinkamos, kad pasiektų šio Susitarimo tikslus.

11.3 STRAIPSNIS

Įstatymų ir kitų teisės aktų sistema

1. Kiekviena Šalis toliau taiko savo konkurencijos teisę, taikomą visoms visų ekonomikos sektorių įmonėms, kuria veiksmingai kovojama su šiais antikonkurenciniais veiksmais:

a) Europos Sąjungos atveju:

- i) įmonių susitarimais, įmonių asociacijų sprendimais ir suderintais veiksmais, kurių tikslas arba padarinys yra konkurencijos trukdymas, ribojimas arba iškreipymas;
- ii) vienos ar kelių įmonių piktnaudžiavimu dominuojančia padėtimi ir

iii) įmonių koncentracija, dėl kurios kiltų reikšmingų kliūčių veiksmingai konkurencijai ir

b) Japonijos atveju:

i) privačiomis monopolijomis;

ii) nepagrįstais prekybos suvaržymais;

iii) nesąžiningos prekybos praktika ir

iv) susijungimais ar įsigijimais, dėl kurių konkrečioje prekybos srityje būtų labai apribota konkurencija.

2. Kiekviena Šalis taiko savo konkurencijos teisę visoms ekonominę veiklą vykdančioms privačiosioms ir viešosioms įmonėms. Tai neužkerta Šaliai kelio savo konkurencijos teisėje nustatyti išimtis, jei tokios išimtys skaidrios ir būtinos viešajam interesui apsaugoti. Šios išimtys apsiriboja tuo, kas griežtai būtina viešojo intereso tikslams pasiekti, kaip apibrėžta atitinkamos Šalies.

3. Šiame skyriuje ekonominė veikla – veikla, susijusi su prekių ir paslaugų siūlymu rinkoje.

11.4 STRAIPSNIS

Nepriklausoma veikla

Kiekvienoje Šalyje toliau nepriklausomai veikia institucija, atsakinga už veiksmingą konkurencijos teisės vykdymą ir kompetentinga šioje srityje.

11.5 STRAIPSNIS

Nediskriminavimas

Taikydama savo konkurencijos teisę kiekviena Šalis visoms įmonėms, nepriklausomai nuo jų nacionalinės priklausomybės ar nuosavybės statuso, taiko nediskriminavimo principą.

11.6 STRAIPSNIS

Sąžiningas procesas

Taikydama savo konkurencijos teisę kiekviena Šalis visoms įmonėms, nepriklausomai nuo jų nacionalinės priklausomybės ar nuosavybės statuso, taiko sąžiningo proceso principą.

11.7 STRAIPSNIS

Skaidrumas

Kiekviena Šalis savo konkurencijos teisę taiko skaidriai. Kiekviena Šalis savo konkurencijos teisėje skatina skaidrumą.

11.8 STRAIPSNIS

Bendradarbiavimas užtikrinant vykdymą

1. Siekdamos šio Susitarimo tikslų ir prisidėdamos prie veiksmingo kiekvienos Šalies konkurencijos teisės vykdymo užtikrinimo, Šalys pripažįsta, kad jos abi suinteresuotos skatinti savo konkurencijos institucijas bendradarbiauti ir koordinuoti veiklą, susijusią su konkurencijos politikos raida ir vykdymo užtikrinimo veiksmais, kaip numatyta Europos bendrijos ir Japonijos Vyriausybės Susitarime dėl bendradarbiavimo antikonkurencinėje veikloje, priimtame 2003 m. liepos 10 d. Briuselyje (toliau – Susitarimas dėl bendradarbiavimo antikonkurencinėje veikloje).
2. Lengvindamos 1 dalyje nurodytą bendradarbiavimą ir koordinavimą Šalių konkurencijos institucijos gali keistis informacija ar kitaip ją perduoti, kaip numatyta Susitarime dėl bendradarbiavimo antikonkurencinėje veikloje.

11.9 STRAIPSNIS

Ginčų sprendimas

Šio skyriaus nuostatomis 21 skyriuje nustatyta ginčų sprendimo tvarka netaikoma.

12 SKYRIUS

SUBSIDIJOS

12.1 STRAIPSNIS

Principai

Šalys pripažįsta, kad Šalis gali teikti subsidijas tik jei jos reikalingos viešosios politikos tikslams pasiekti. Vis dėlto tam tikros subsidijos gali iškreipti tinkamą rinkų veikimą ir mažinti prekybos liberalizavimo ir investicijų naudą. Iš esmės Šalis neturėtų teikti subsidijų nustačiusi, kad jos daro ar galėtų daryti reikšmingą neigiamą poveikį Šalių tarpusavio prekybai ar investicijoms.

12.2 STRAIPSNIS

Terminų apibrėžtys

Šiame skyriuje:

- a) ekonominė veikla – veikla, susijusi su prekių ir paslaugų siūlymu rinkoje;
- b) subsidija – SKP sutarties 1 straipsnio 1 dalyje nustatytus reikalavimus *mutatis mutandis* atitinkanti priemonė, nepriklausomai nuo to, ar subsidijos gavėjai prekiauja prekėmis, ar paslaugomis, ir
- c) konkrečiam subjektui suteikta subsidija – subsidija, *mutatis mutandis* priskirta prie konkrečiam subjektui suteiktų subsidijų pagal SKP sutarties 2 straipsnį.

12.3 STRAIPSNIS

Taikymo sritis

1. Šis skyrius taikomas konkrečiam subjektui suteiktoms subsidijoms tiek, kiek jos susijusios su ekonomine veikla¹.

¹ Patikslinama, kad švietimo veikla, vykdoma pagal kiekvienos Šalies vidaus švietimo sistemą, ekonomine veikla nelaikoma.

2. Šis skyrius netaikomas subsidijoms, suteiktoms įmonėms, kurioms vyriausybė pavedė teikti paslaugas visuomenei, siekiant viešosios politikos tikslų. Šios subsidijų taisyklių išimtys yra skaidrios ir jomis neviršijama tai, kas būtina nustatytiems viešosios politikos tikslams pasiekti.
3. Šis skyrius netaikomas subsidijoms, suteiktoms žalai, padarytai gaivalinių nelaimių ar kitų išimtinių įvykių, kompensuoti.
4. 12.5 ir 12.6 straipsniai netaikomi subsidijoms, kurių bendra suma ar biudžetas yra mažiau nei 450 000 specialiųjų skolinimosi teisių (toliau – SST) vienam gavėjui trejiems metams iš eilės.
5. 12.6 ir 12.7 straipsniai netaikomi subsidijoms, susijusioms su prekyba prekėmis, kuriai taikomas Sutarties dėl žemės ūkio 1 priedas, ir subsidijoms, susijusioms su prekyba žuvimi ir žuvų produktais.
6. 12.7 straipsnis netaikomas subsidijoms, suteiktoms laikinai, reaguojant į nacionalinę ar pasaulinę ekstremalią ekonomikos situaciją¹. Šios subsidijos turi būti tikslinės, ekonomiškai, veiksmingos ir efektyvios ir skirtos konkrečiai laikinai nacionalinei ar pasaulinei ekstremaliai ekonomikos situacijai ištaisyti.

¹ Patikslinama, kad ekstremali situacija suprantama kaip situacija, veikianti visą Šalies ekonomiką. Europos Sąjungos atveju visos Šalies ekonomika – tai Europos Sąjungos ar bent vienos iš Europos Sąjungos valstybių narių visa ekonomika.

7. Šis skyrius netaikomas audiovizualinėms paslaugoms.

8. 12.7 straipsnis netaikomas subsidijoms, suteiktoms kiekvienos Šalies centrinei valdžiai pavaldžių lygmenų. Vykdydama savo prievolės pagal šį skyrių kiekviena Šalis imasi pagrįstų priemonių užtikrinti, kad jos valdžios sektoriaus lygmenys, pavaldūs centrinei valdžiai, laikytųsi šio skyriaus nuostatų.

12.4 STRAIPSNIS

Ryšys su PPO steigimo sutartimi

Nė viena šio skyriaus nuostata nedaro poveikio Šalių teisėms ir prievolėms pagal SKP sutartį, GATT 1994 XVI straipsnį ir GATS XV straipsnį.

12.5 STRAIPSNIS

Pranešimas

1. Kiekviena Šalis kas dvejus metus nuo šio Susitarimo įsigaliojimo anglų kalba praneša kitai Šaliai apie pranešimą teikiančios Šalies kiekvienos konkrečiam subjektui suteiktos ar pratęstos subsidijos teisinį pagrindą, formą, sumą ar biudžetą ir, jei įmanoma, gavėjo pavadinimą (vardą, pavardę)¹. Pirmasis pranešimas pateikiamas ne vėliau kaip praėjus trejiems metams nuo šio Susitarimo įsigaliojimo.
2. Jei Šalis 1 dalyje nurodytą informaciją viešai paskelbia oficialioje svetainėje, laikoma, kad pranešimas pagal 1 dalį pateiktas. Jei Šalis praneša apie subsidijas pagal SKP sutarties 25 straipsnio 2 dalį, laikoma, kad ta Šalis dėl tų subsidijų įvykdė 1 dalyje nustatytus reikalavimus.

¹ Taikant šią dalį, jei apie subsidijas jau buvo pranešta, vėlesniuose pranešimuose pateikiamoje informacijoje gali būti tik nurodyti pakeitimai, palyginti su ankstesniu pranešimu, arba pranešama, kad pakeitimų nebuvo.

3. Jei subsidijos susijusios su paslaugomis, šis straipsnis taikomas tik šiems sektoriams: architektūros ir inžinerijos paslaugų; bankų paslaugų; kompiuterių paslaugų; statybos paslaugų, energetikos paslaugų; aplinkos paslaugų; greitojo pristatymo paslaugų; draudimo paslaugų; telekomunikacijų paslaugų ir transporto paslaugų.

12.6 STRAIPSNIS

Konsultacijos

1. Jei Šalis mano, kad kitos Šalies subsidija daro ar galėtų daryti reikšmingą neigiamą poveikį jos prekybos ar investicijų interesams pagal šį skyrių, pirmesnioji Šalis gali raštu pateikti prašymą surengti konsultacijas. Šalys pradeda konsultacijas siekdamos išspręsti klausimą, jei prašyme paaiškinama, kaip subsidiją daro ar galėtų daryti reikšmingą neigiamą poveikį Šalių tarpusavio prekybai ar investicijoms.
2. Konsultacijų metu Šalis, gavusi prašymą surengti konsultacijas, jei kita Šalis to prašo, svarsto galimybes suteikti informaciją apie subsidiją, kaip antai šią:
 - a) subsidijos teisinį pagrindą ir strateginį tikslą ar paskirtį;

- b) subsidijos formą, pvz., ar tai dotacija, paskola, garantija, grąžintinas avansas, kapitalo injekcija ar mokesčių lengvata;
 - c) subsidijos suteikimo datas ir teikimo trukmę ir bet kokius kitus su ja susijusius terminus;
 - d) tinkamumo gauti subsidiją reikalavimus;
 - e) biudžete numatytą visą subsidijos sumą arba metinę sumą ir galimybę ją apriboti;
 - f) jei įmanoma, subsidijos gavėją ir
 - g) bet kokią kitą informaciją, įskaitant statistinius duomenis, kad būtų galima įvertinti subsidijos poveikį prekybai ar investicijoms.
3. Siekdama palengvinti konsultacijas prašomoji Šalis ne vėliau kaip per 90 dienų nuo 1 dalyje nurodyto prašymo gavimo raštu pateikia atitinkamą informaciją apie nagrinėjamą subsidiją.
4. Jei prašomoji Šalis nepateikia kurios nors 2 dalyje nurodytos informacijos, ji raštu paaiškina, kodėl šios informacijos nepateikta.

5. Jei po konsultacijų prašymą pateikusi Šalis vis dar mano, kad subsidija daro ar galėtų daryti reikšmingą neigiamą poveikį jos prekybos ar investicijų interesams pagal šį skyrį, prašomoji Šalis palankiai apsvarsto pirmajai Šaliai susirūpinimą keliančius klausimus. Bet koks sprendimas turi būti prašomosios Šalies įvertintas kaip įmanomas ir priimtinas.

12.7 STRAIPSNIS

Draudžiamos subsidijos

Toliau nurodytos Šalies subsidijos, kurios daro ar galėtų daryti reikšmingą neigiamą poveikį Šalių tarpusavio prekybai ar investicijoms, yra draudžiamos:

- a) teisiniai ar kiti susitarimai, kuriais nustatoma, kad vyriausybė ar viešoji įstaiga yra atsakinga už įmonės skolų ar įsipareigojimų garantavimą, jei tokios garantijos suma ir trukmė neribojama, ir

- b) sunkumų patiriančių ar nemokių įmonių restruktūrizavimo subsidijos, jei įmonė nėra parengusi patikimo restruktūrizavimo plano. Toks restruktūrizavimo planas parengiamas per pagrįstą terminą nuo tada, kai ta įmonė gavo laikiną likvidumo paramą¹. Restruktūrizavimo planas turi būti pagrįstas realiomis prielaidomis, siekiant užtikrinti, kad per pagrįstos trukmės terminą sunkumų patirianti ar nemoki įmonė vėl taptų gyvybinga ilgalaikiam laikotarpiui. Įmonė ar jos savininkai turi reikšmingai prisidėti lėšomis ar turtu prie restruktūrizacijos sąnaudų.

12.8 STRAIPSNIS

Subsidijų naudojimas

Kiekviena Šalis užtikrina, kad įmonės naudotų subsidijas tik konkrečiam tikslui, dėl kurio jos buvo suteiktos.

¹ Patikslinama, kad jokiais šio straipsnio nuostatomis Šaliai nedraudžiama teikti subsidijų kaip laikinos likvidumo paramos paskolų garantijų forma arba suteikiant tik tokią paskolą, kurios reikia įmonei tęsti veiklą laikotarpį, kurio reikia restruktūrizavimo arba likvidavimo planui parengti.

12.9 STRAIPSNIS

Bendrosios išimtys

Taikant šį skyrių GATT 1994 XX straipsnis ir GATS XIV straipsnis *mutatis mutandis* įtraukiami į šį Susitarimą ir tampa jo dalimi.

12.10 STRAIPSNIS

Ginčų sprendimas

12.6 straipsnio 5 daliai 21 skyriuje nustatyta ginčų sprendimo tvarka netaikoma.

13 SKYRIUS

VALSTYBĖS VALDOMOS ĮMONĖS, ĮMONĖS, KURIOMS SUTEIKTOS SPECIALIOSIOS TEISĖS, IR PASKIRTOSIOS MONOPOLIJOS

13.1 STRAIPSNIS

Terminų apibrėžtys

Šiame skyriuje:

- a) Eksporto kreditų susitarimas – Susitarimas dėl oficialiai remiamų eksporto kreditų, parengtas pagal
Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) sistemą, arba būsimas
įsipareigojimas, parengtas pagal EBPO ar kitą sistemą ir priimtas bent 12 pradinių PPO narių,
kurios buvo Eksporto kreditų susitarimo dalyvės nuo 1979 m. sausio 1 d.;

- b) komercinė veikla – veikla, kurios įmonė imasi siekdama pelno¹ ir kurios galutinis rezultatas – prekės gamyba ar paslaugos teikimas, kai tos prekės ar paslaugos bus parduodamos atitinkamoje rinkoje įmonės nustatytais kiekiais ir kainomis;
- c) komerciniai sumetimai – kaina, kokybė, prieinamumas, perkamumas, transportavimas ir kitos pirkimo ar pardavimo sąlygos arba kiti veiksniai, į kuriuos paprastai būtų atsižvelgiama privačios įmonės, veikiančios remiantis rinkos ekonomikos principais atitinkamame verslo ar pramonės sektoriuje, komerciniuose sprendimuose;
- d) paskirti monopoliją – sukurti arba leisti sukurti monopoliją arba išplėsti monopoliją į jos veiklos sritį įtraukiant papildomą prekę arba paslaugą;
- e) paskirtoji monopolija – subjektas, įskaitant subjektų konsorciumus ar vyriausybės įstaigas, Šalies teritorijos atitinkamoje rinkoje paskirtas vieninteliu prekės tiekėju ar paslaugos teikėju arba jų pirkėju; subjektai, kuriems tik suteikta išimtinė intelektinės nuosavybės teisė, paskirtosiomis monopolijomis nelaikomi;

¹ Patikslinama, kad veikla, kurios imasi įmonė, veikianti ne pelno ar tik sąnaudų padengimo pagrindu, nėra veikla, kurios imamasi siekiant pelno.

- f) įmonė, kuriai suteiktos specialiosios teisės arba privilegijos – viešoji ar privati įmonė, įskaitant visas patronuojamąsias įmones, kuriai Šalis suteikė specialiąsias teises arba privilegijas; laikoma, kad Šalis suteikia specialiąsias teises arba privilegijas, jei ji paskiria ribotą skaičių įmonių, kurioms leidžiama tiekti prekę ar teikti paslaugą, remdamasi kitokiais kriterijais, nei objektyvūs, proporcingi ir nediskriminaciniai kriterijai, ir taip žymiai paveikia bet kokios kitos įmonės galimybes tiekti tokią pačią prekę ar teikti tokią pačią paslaugą toje pačioje geografinėje vietovėje esant iš esmės lygiavertėms sąlygoms;
- g) paslauga, teikiama vykdant oficialias valdžios funkcijas – paslauga, teikiama vykdant oficialias valdžios funkcijas, kaip apibrėžta GATS ir, jei taikytina, finansinėms paslaugoms skirtame GATS priede, ir
- h) valstybės valdoma įmonė – komercinę veiklą vykdanti įmonė, kurios atžvilgiu Šalis:
 - i) tiesiogiai nuosavybės teise valdo daugiau nei 50 proc. akcinio kapitalo;
 - ii) nuosavybės teisėmis tiesiogiai ar netiesiogiai kontroliuoja daugiau nei 50 proc. balsavimo teisių;

- iii) turi įgaliojimus skirti daugumą direktorių valdybos ar bet kokio kito lygiaverčio valdymo organo narių arba
- iv) turi įgaliojimus teisiškai valdyti įmonės veiksmus ar kitaip lygiaverčiu mastu ją kontroliuoti, remiantis savo įstatymais ir kitais teisės aktais.

13.2 STRAIPSNIS

Taikymo sritis

1. Šis skyrius taikomas valstybės valdomoms įmonėms, įmonėms, kurioms suteiktos specialiosios teisės ar privilegijos, ir paskirtosioms monopolijoms, kurios vykdo komercinę veiklą. Jei įmonė vykdo ir komercinę, ir nekomercinę veiklą, šis skyrius taikomas tik komercinei veiklai.
2. Šis skyrius taikomas visų valdžios lygmenų valstybės valdomoms įmonėms, įmonėms, kurioms suteiktos specialios teisės ar privilegijos, ir paskirtosioms monopolijoms.

3. Šis skyrius netaikomas, jei valstybės valdomos įmonės, įmonės, kurioms suteiktos specialiosios teisės ar privilegijos, ir paskirtosios monopolijos veikia kaip perkantieji subjektai, kuriems taikomi SVP I priedėlio kiekvienos Šalies priedai arba 10 priedo 2 dalis, vykdantys viešuosius pirkimus valdžios sektoriaus tikslais, o ne komercinio perpardavimo tikslais ar siekdami juos panaudoti prekei gaminti ar paslaugai teikti komercinio pardavimo tikslais.
4. Šis skyrius netaikomas paslaugoms, teikiamoms vykdant oficialias valdžios funkcijas.
5. Šis skyrius netaikomas valstybės valdomoms įmonėms, įmonėms, kurioms suteiktos specialiosios teisės ar privilegijos, ir paskirtosioms monopolijoms, jei atitinkamos įmonės ar monopolijos komercinės veiklos metinės pajamos per bet kurį iš trejų iš eilės ankstesnių finansinių metų buvo mažesnės nei 200 mln. SST.
6. 13.5 straipsnis netaikomas valstybės valdomos įmonės finansinių paslaugų teikimui valdžios sektoriaus įgaliojimu, jei teikiant tas finansines paslaugas:
- a) remiamas eksportas ar importas, jei tos paslaugos:
 - i) nėra skirtos pakeisti komercinį finansavimą arba
 - ii) siūlomos sąlygomis, ne labiau palankiomis nei tos, kurias būtų galima gauti komercinėje rinkoje ieškant palyginamų finansinių paslaugų;

- b) remiamos privačios investicijos už Šalies teritorijos ribų, jei tos paslaugos:
 - i) nėra skirtos pakeisti komercinį finansavimą arba
 - ii) siūlomos sąlygomis, ne labiau palankiomis nei tos, kurias būtų galima gauti komercinėje rinkoje ieškant palyginamų finansinių paslaugų arba
- c) siūlomos sąlygomis, atitinkančiomis Susitarimą dėl eksporto kreditų, jei šis taikomas.

7. 13.5 straipsnis netaikomas 8.6 straipsnio 2 dalyje nurodytiems sektoriams.

8. 13.5 straipsnis netaikomas, jei Šalies valstybės valdomos įmonės, įmonės, kurioms suteiktos specialiosios teisės ar privilegijos, ir paskirtosios monopolijos perka ar parduoda prekes ar paslaugas pagal:

- a) bet kokias esamas Susitarimo neatitinkančias priemones pagal 8.12 straipsnio 1 dalį ir 8.18 straipsnio 1 dalį, kurias Šalis toliau taiko, tęsia, atnauja, iš dalies pakeičia ar pakeičia, kaip nustatyta 8-B priedo I priedo tos Šalies sąraše, arba
- b) bet kokias Susitarimo neatitinkančias Šalies priemones pagal 8.12 straipsnio 2 dalį ir 8.18 straipsnio 2 dalį, taikomas sektoriams, subsektoriams ar veiklai, kaip nustatyta 8-B priedo II priedo tos Šalies sąraše.

13.3 STRAIPSNIS

Ryšys su PPO steigimo sutartimi

Šalys patvirtina savo teises ir prievoles pagal GATT 1994 XVII straipsnio 1–3 dalis, Susitarimą dėl 1994 m. Bendrojo susitarimo dėl muitų tarifų ir prekybos XVII straipsnio aiškinimo ir GATS VIII straipsnio 1, 2 ir 5 dalis.

13.4 STRAIPSNIS

Bendrosios nuostatos

1. Nedarant poveikio kiekvienos Šalies teisėms ir prievolėms pagal šį skyrių, šio skyriaus nuostatomis Šaliai nedraudžiama įsteigti arba toliau valdyti valstybės valdomų įmonių, suteikti įmonėms specialiųjų teisių ar privilegijų arba paskirti monopolijų.
2. Šalys nereikalauja, kad valstybės valdomos įmonės, įmonės, kurioms suteikta specialiųjų teisių ar privilegijų, ar paskirtosios monopolijos veiktų pažeisdamos šį skyrių, ir jų neskatina to daryti.

13.5 STRAIPSNIS

Nediskriminacinis režimas ir komerciniai sumetimai

1. Kiekviena Šalis užtikrina, kad kiekviena jos valstybės valdoma įmonė, įmonė, kuriai suteiktos specialiosios teisės ar privilegijos, ir paskirtoji monopolija, vykdydamos komercinę veiklą:
 - a) vadovautųsi komerciniais sumetimais, kai perka ar parduoda prekes ar paslaugas, išskyrus tuos atvejus, kai jos turi įgyvendinti įgaliojimo teikti viešąją paslaugą sąlygas, neprieštaraujančias b ar c punktui;
 - b) kai perka prekes ar paslaugas:
 - i) kitos Šalies įmonės tiekiamoms prekėms ar teikiamoms paslaugoms taikytų režimą, ne mažiau palankų nei tas, kurį jos taiko Šalies įmonių panašioms prekėms ar panašioms paslaugoms, ir
 - ii) kitos Šalies įmonės, kuriai taikomas šis Susitarimas, kaip apibrėžta 8.2 straipsnio c punkte, tiekiamoms prekėms ar teikiamoms paslaugoms taikytų režimą, ne mažiau palankų nei tas, kurį jos taiko atitinkamoje Šalies rinkoje Šalies verslininkų įmonių panašioms prekėms ar panašioms paslaugoms, ir

c) kai parduoda prekes ar paslaugas:

- i) kitos Šalies įmonėms taikytų režimą, ne mažiau palankų nei Šalies įmonėms taikomas režimas, ir
- ii) kitos Šalies įmonėms, kurioms taikomas šis Susitarimas, kaip apibrėžta 8.2 straipsnio c punkte, taikytų režimą, ne mažiau palankų nei tas, kurį jos taiko atitinkamoje Šalies rinkoje Šalies verslininkų įmonėms¹.

2. 1 dalies b ir c punktai neužkerta kelio valstybės valdomoms įmonėms, įmonėms, kurioms suteiktos specialiosios teisės ar privilegijos, ar paskirtosioms monopolijoms:

- a) pirkti ar parduoti prekes ar paslaugas kitokiomis sąlygomis, įskaitant susijusias su kaina, jei tos kitokios sąlygos atitinka komercinius sumetimus, arba
- b) atsisakyti pirkti ar parduoti prekes ar paslaugas, jei atsisakymas pagrįstas komerciniais sumetimais.

¹ Patikslinama, kad ši dalis netaikoma perkant ar parduodant dalis, akcijas ar kitokios formos valstybės valdomos įmonės, įmonės, kuriai suteiktos specialiosios teisės ar privilegijos, ar paskirtosios monopolijos nuosavą kapitalą, siekiant dalyvauti kitos įmonės kapitale.

13.6 STRAIPSNIS

Reglamentavimo sistema

1. Šalys laikosi ir tinkamai taiko atitinkamus tarptautinius standartus, įskaitant, *inter alia*, EBPO rekomendacijas valstybės valdomoms įmonėms.
2. Kiekviena Šalis užtikrina, kad reglamentavimo įstaigos ar bet kokios kitos įstaigos, vykdančios valdžios funkcijas, kurias Šalis įsteigia ar palieka toliau dirbti, nebūtų atskaitingos savo reglamentuojamoms įmonėms ir nešališkai veiktų¹ panašiomis aplinkybėmis visų reglamentuojamųjų įmonių atžvilgiu, įskaitant valstybės valdomas įmones, įmones, kurioms suteiktos specialiosios teisės ar privilegijos, ir paskirtąsias monopolijas².
3. Kiekviena Šalis valstybės valdomoms įmonėms, įmonėms, kurioms suteiktos specialiosios teisės ar privilegijos, ir paskirtosioms monopolijoms nuosekliai ir nediskriminuodama taiko savo įstatymus ir kitus teisės aktus.

¹ Patikslinama, kad įstaigos reglamentavimo funkcijų vykdymo nešališkumas vertinamas pagal jos bendrąją veiklos modelį ar praktiką.

² Patikslinama, kad sektoriuose, dėl kurių Šalys sutiko priimti konkrečias prievoles, susijusias su tomis reglamentavimo įstaigomis 8 skyriuje, atitinkamos 8 skyriaus nuostatos yra viršesnės.

13.7 STRAIPSNIS

Keitimasis informacija

1. Šalis, turinti pagrindo manyti, kad kitos Šalies valstybės valdomos įmonės, įmonės, kuriai suteiktos specialiosios teisės ar privilegijos, ir paskirtosios monopolijos (toliau šiame straipsnyje – subjektas) komercinė veikla neigiamai veikia šiame skyriuje numatytus Šalies interesus, gali raštu prašyti kitos Šalies pateikti informaciją pagal 2 dalį apie subjekto komercinę veiklą, susijusią su šio skyriaus nuostatų vykdymu.
2. Prašomoji Šalis pateikia toliau nurodytą informaciją, jei prašyme paaiškinama, kaip subjekto veikla gali veikti prašymą teikiančios Šalies šiame skyriuje numatytus interesus, ir nurodoma, kuriuos iš toliau nurodytų duomenų prašoma pateikti:
 - a) subjekto organizacinę struktūrą, direktorių valdybos ar bet kokio kito lygiaverčio valdymo organo sudėtį;

- b) procentinę subjekto akcijų dalį, bendrai priklausančią prašomajai Šaliai, jos valstybės valdomoms įmonėms, įmonėms, kurioms suteiktos specialiosios teisės ar privilegijos, ar paskirtosioms monopolijoms, ir joms bendrai priklausančią subjekto balsavimo teisių procentinę dalį;
- c) visų specialiųjų akcijų ar specialiųjų balsavimo ar kitų teisių, priklausančių prašomajai Šaliai ar jos valstybės valdomoms įmonėms, įmonėms, kurioms suteiktos specialiosios teisės ar privilegijos, ar paskirtosioms monopolijoms, jei šios teisės skiriasi nuo teisių, siejamų su to subjekto įprastomis akcijomis, aprašymą;
- d) subjektą reglamentuojančių vyriausybės departamentų ar viešųjų įstaigų aprašymą; šių departamentų ar viešųjų įstaigų subjektui nustatytų atsiskaitymo reikalavimų aprašymą; kai įmanoma, šių departamentų ar viešųjų įstaigų teises ir praktiką, susijusias su subjekto vadovų ir direktorių valdybos ar kito lygiaverčio valdymo organo narių paskyrimu, atleidimu ar atlyginimu;
- e) pastarųjų trejų metų, kurių informacijos turima, subjekto metinės pajamas ir bendrą turto sumą;

- f) bet kokias išimtis, imunitetą ir susijusias priemones, subjektui taikomas pagal prašomosios Šalies įstatymus ir kitus teisės aktus, ir
- g) bet kokią papildomą viešą informaciją apie subjektą, įskaitant metines finansines ataskaitas ir trečiųjų šalių atliktą auditą.

13.8 STRAIPSNIS

Bendrosios išimtys

Taikant šį skyrių GATT 1994 XX straipsnis ir GATS XIV straipsnis *mutatis mutandis* įtraukiami į šį Susitarimą ir tampa jo dalimi.

14 SKYRIUS

INTELEKTINĖ NUOSAVYBĖ

A SKIRSNIS

Bendrosios nuostatos

14.1 STRAIPSNIS

Pradinės nuostatos

1. Siekdamos lengvinti inovacinių ir kūrybinių produktų gamybą bei komercinį pritaikymą ir Šalių tarpusavio paslaugų teikimą ir didinti prekybos ir investicijų naudą, Šalys suteikia ir užtikrina tinkamą, veiksmingą ir nediskriminacinę intelektinės nuosavybės apsaugą ir numato intelektinės nuosavybės teisių apsaugos nuo pažeidimų, įskaitant klastojimą ir piratavimą, užtikrinimo priemones, laikydamosi šio skyriaus nuostatų ir tarptautinių susitarimų, prie kurių abi Šalys yra prisijungusios.

2. Šalis gali, bet neprivalo, savo teisėje numatyti platesnę intelektinės nuosavybės teisių apsaugą ar užtikrinimą nei reikalaujama pagal šį skyrių, jei tokia apsauga ar užtikrinimas neprieštarauja šio skyriaus nuostatoms.

3. Šiame skyriuje intelektinė nuosavybė – tai visų kategorijų intelektinė nuosavybė, kuriai taikomi šio skyriaus 14.8–14.39 straipsniai arba TRIPS sutarties II dalies 1–7 skirsniai. Intelektinės teisės apsauga apima apsaugą nuo Paryžiaus konvencijos dėl pramoninės nuosavybės saugojimo, priimtos 1883 m. kovo 20 d. Paryžiuje (toliau – Paryžiaus konvencija)¹, 10*bis* straipsnyje nurodytos nesąžiningos konkurencijos.

4. Šiam skyriui *mutatis mutandis* taikomi TRIPS sutarties I dalyje, visų pirma 7 ir 8 straipsniuose nustatyti tikslai ir principai.

14.2 STRAIPSNIS

Sutarti principai

Atsižvelgdamos į savo vidaus sistemų pagrindinius viešosios politikos tikslus, Šalys pripažįsta poreikį:

a) skatinti inovacijas ir kūrybiškumą;

¹ Patikslinama, kad Paryžiaus konvencija – tai 1883 m. kovo 20 d. Paryžiaus konvencija dėl pramoninės nuosavybės saugojimo, patikslinta 1900 m. gruodžio 14 d. Briuselyje, 1911 m. birželio 2 d. Vašingtone, 1925 m. lapkričio 6 d. Hagoje, 1934 m. birželio 2 d. Londone, 1958 m. spalio 31 d. Lisabonoje bei 1967 m. liepos 14 d. Stokholme ir iš dalies pakeista 1979 m. rugsėjo 28 d.

- b) lengvinti informacijos, žinių, technologijų, kultūros ir menų sklaidą ir
- c) skatinti konkurenciją ir atviras bei veiksmingas rinkas,

remdamosi savo atitinkamomis intelektinės nuosavybės sistemos ir laikydamosi, *inter alia*, skaidrumo ir nediskriminavimo principų bei atsižvelgdamos į atitinkamų suinteresuotųjų subjektų, įskaitant teisių subjektus ir naudotojus, interesus.

14.3 STRAIPSNIS

Tarptautiniai susitarimai

1. Šio skyriaus nuostatomis papildomos Šalių teisės ir prievolės pagal kitus tarptautinius intelektinės nuosavybės srities susitarimus, prie kurių abi Šalys yra prisijungusios.
2. Šalys patvirtina savo įsipareigojimą laikytis su intelektine nuosavybe susijusių prievolių, nustatytų tarptautiniuose susitarimuose¹, prie kurių abi Šalys yra prisijungusios šio Susitarimo įsigaliojimo dieną, įskaitant šiuos:
 - a) TRIPS sutartį;

¹ Šioje dalyje nurodyti tarptautiniai susitarimai, susiję su intelektine nuosavybe, taip pat apima tuos, prie kurių yra prisijungusios Europos Sąjungos valstybės narės.

- b) Paryžiaus konvenciją;
- c) 1961 m. spalio 26 d. Romoje priimtą Tarptautinę Romos konvenciją dėl atlikėjų, fonogramų gamintojų ir transliuojančiųjų organizacijų apsaugos (toliau – Romos konvencija);
- d) 1886 m. rugsėjo 9 d. Berne priimtą Berno konvenciją dėl literatūros ir meno kūrinių apsaugos (toliau – Berno konvencija)¹;
- e) 1996 m. gruodžio 20 d. Ženevoje priimtą PINO autorių teisių sutartį;
- f) 1996 m. gruodžio 20 d. Ženevoje priimtą PINO atlikimų ir fonogramų sutartį;
- g) 1977 m. balandžio 28 d. Budapešte priimtą Budapešto sutartį dėl tarptautinio mikroorganizmų depozitavimo pripažinimo patentavimo procedūros reikmėms;
- h) 1961 m. gruodžio 2 d. Paryžiuje priimtą Tarptautinę konvenciją dėl naujų augalų veislių apsaugos (toliau – 1991 m. UPOV konvencija)²;

¹ Patikslinama, kad Berno konvencija – tai 1886 m. rugsėjo 9 d. Berno konvencija dėl literatūros ir meno kūrinių apsaugos, galutinai priimta 1896 m. gegužės 4 d. Paryžiuje, patikslinta 1908 m. lapkričio 13 d. Berlyne, galutinai priimta 1914 m. kovo 20 d. Berne, patikslinta 1928 m. birželio 2 d. Romoje, 1948 m. birželio 26 d. Briuselyje, 1967 m. liepos 14 d. Stokholme bei 1971 m. liepos 24 d. Paryžiuje ir iš dalies pakeista 1979 m. rugsėjo 28 d.

² Patikslinama, kad 1991 m. UPOV konvencija – tai 1961 m. gruodžio 2 d. Tarptautinė konvencija dėl naujų augalų veislių apsaugos, patikslinta 1991 m. kovo 19 d. Ženevoje.

i) Protokolą, susijusį su Madrido susitarimu dėl tarptautinės ženklų registracijos, priimtą 1989 m. birželio 27 d. Madride, ir

j) 1970 m. birželio 19 d. Vašingtone priimtą Patentinės kooperacijos sutartį.

3. Kiekviena Šalis deda visas pagrįstas pastangas ratifikuoti toliau nurodytus daugiašalius susitarimus arba prie jų prisijungti, jei šio Susitarimo įsigaliojimo dieną ji dar nėra prie jų prisijungusi¹:

a) 2000 m. birželio 1 d. Ženevoje priimtą Patentų teisės sutartį;

b) 1994 m. spalio 27 d. Ženevoje priimtą Sutartį dėl prekių ženklų įstatymų;

c) 2006 m. kovo 27 d. Singapūre priimtą Sutartį dėl prekių ženklų įstatymų;

d) 1999 m. liepos 2 d. Ženevoje priimtą Hagos susitarimo dėl pramoninio dizaino tarptautinės registracijos Ženevos aktą;

¹ Europos Sąjungos atveju tai apima valstybių narių šioje dalyje nurodytų susitarimų ratifikavimą ar prisijungimą prie jų.

- e) 2012 m. birželio 24 d. Pekine priimtą Pekino sutartį dėl audiovizualinių kūrinių atlikimo apsaugos ir
- f) 2013 m. birželio 27 d. Marakeše priimtą Marakešo sutartį dėl geresnių sąlygų susipažinti su paskelbtais kūriniais sudarymo akliems, regos sutrikimų ar kitą spausdinto teksto skaitymo negalią turintiems asmenims.

14.4 STRAIPSNIS

Nacionalinis režimas

1. Dėl visų kategorijų intelektinės nuosavybės teisių, kurioms taikomas šis skyrius, kiekviena Šalis kitos Šalies nacionaliniams subjektams¹ taiko režimą, ne mažiau palankų nei taikomas savo nacionaliniams subjektams dėl intelektinės nuosavybės apsaugos², laikydamasi išimčių, numatytų atitinkamai Paryžiaus konvencijoje, Berno konvencijoje, Romos konvencijoje ir 1989 m. gegužės 26 d. Vašingtone priimtoje Intelektinės nuosavybės sutartyje dėl integralinių mikroschemų. Atlikėjų, fonogramų gamintojų ir transliuojančių organizacijų atžvilgiu ši prievolė taikoma tik teisių, kurios numatytos šiame Susitarime, atžvilgiu.

¹ Šiame straipsnyje ir 14.5 straipsnyje terminas „nacionaliniai subjektai“ vartojamas tokia pat reikšme kaip TRIPS sutartyje.

² Šiame straipsnyje ir 14.5 straipsnyje „apsauga“ taip pat reiškia dalykus, kurie turi įtakos intelektinių nuosavybės teisių buvimui, jų įgijimui, taikymo sričiai, išsaugojimui ir užtikrinimui, taip pat tuos dalykus, kurie turi įtakos intelektinės nuosavybės teisių naudojimui, konkrečiai aptariamam šiame skyriuje.

2. 1 dalyje nurodytoms prievolėms taip pat taikomos TRIPS sutarties 5 straipsnyje numatytos išimtys.

14.5 STRAIPSNIS

Didžiausio palankumo režimas

Kiekviena Šalis iš karto ir be sąlygų taiko kitos Šalies nacionaliniams subjektams režimą, ne mažiau palankų nei taikomas trečiųjų šalių nacionaliniams subjektams dėl intelektinės nuosavybės apsaugos, laikydamasi TRIPS sutarties 4 ir 5 straipsniuose numatytų išimčių.

14.6 STRAIPSNIS

Procedūros klausimai ir skaidrumas

1. Kiekviena Šalis deda visas pagrįstas pastangas skatinti, kad jos intelektinės nuosavybės sistema būtų tvarkoma veiksmingai ir skaidriai.

2. Siekdama, kad jos intelektinės nuosavybės sistema būtų tvarkoma veiksmingai, kiekviena Šalis imasi tinkamų priemonių jos administracinėms procedūroms, susijusioms su intelektinės nuosavybės teisėmis, veiksmingumui didinti, laikydamasi tarptautinių standartų.
3. Siekdama dar labiau skatinti, kad jos intelektinės nuosavybės sistema būtų tvarkoma skaidriai, kiekviena Šalis deda visas pagrįstas pastangas įgyvendinti tinkamas turimas priemones:
- a) informacijai apie toliau nurodytus dalykus skelbti ir informacijai, esančioje dokumentų rinkiniuose apie toliau nurodytus dalykus, viešinti:
 - i) patentų paraiškas ir patentų išdavimą;
 - ii) pramoninio dizaino registraciją;
 - iii) prekių ženklų registraciją ir paraiškas juos įregistruoti;
 - iv) naujų augalų veislių registraciją ir
 - v) geografinių nuorodų registraciją;
 - b) informacijai apie priemones, kurių kompetentingos institucijos ėmėsi prekių, kuriomis pažeidžiamos intelektinės nuosavybės teisės, išleidimui sustabdyti, būtent 14.51 straipsnyje nustatytas pasienyje taikomas priemones, viešinti;

- c) informacijai apie savo pastangas užtikrinti veiksmingą intelektinės nuosavybės teisių užtikrinimą ir kitai informacijai apie savo intelektinės nuosavybės sistemą viešinti ir
- d) informacijai apie atitinkamus įstatymus ir kitus teisės aktus, galutinius teismų sprendimus ir visuotinai taikomus administracinius sprendimus, susijusius intelektinės nuosavybės teisių užtikrinimu, viešinti.

14.7 STRAIPSNIS

Skatinimas informuoti visuomenę apie intelektinės nuosavybės apsaugą

Kiekviena Šalis imasi reikiamų priemonių toliau skatinti informuoti visuomenę apie intelektinės nuosavybės apsaugą, įskaitant švietimo ir informacijos sklaidos projektus, susijusius su intelektinės nuosavybės naudojimu ir intelektinės nuosavybės teisių užtikrinimu.

B SKIRSNIS

Intelektinės nuosavybės standartai

1 POSKIRSNIS

Autorių teisės ir gretutinės teisės

14.8 STRAIPSNIS

Autoriai

Kiekviena Šalis suteikia autoriams išimtinę teisę leisti arba drausti:

- a) tiesiogiai ar netiesiogiai bet kokiomis priemonėmis ir bet kokia forma atgaminti visą jų kūrinių arba jo dalį;

- b) bet kuria forma viešai platinti (parduoti ar kitaip) jų kūrinių originalus arba kopijas; kiekviena Šalis gali nustatyti sąlygas, kuriomis šioje nuostatoje nustatyta teisė nustoja galioti po kūrinio ar jo kopijos pirmo pardavimo ar kitokio nuosavybės teisių perdavimo autoriui leidus, ir
- c) bet kokią jų kūrinių viešą skelbimą laidais ar belaidžio ryšio priemonėmis, įskaitant kūrinių padarymą viešai prieinamais tokiu būdu, kad visuomenė galėtų juos pasiekti individualiai pasirinktoje vietoje ir pasirinktu laiku.

14.9 STRAIPSNIS

Atlikėjai

Kiekviena Šalis suteikia atlikėjams išimtinę teisę leisti arba drausti:

- a) įrašyti jų atlikimus;
- b) tiesiogiai ar netiesiogiai bet kokiomis priemonėmis ir bet kokia forma atgaminti visą jų atlikimą arba jo dalį;

- c) bet kuria forma viešai platinti (parduoti ar kitaip) jų atlikimų įrašus fonogramose; kiekviena Šalis gali nustatyti sąlygas, kuriomis šioje nuostatoje nustatyta teisė nustoja galioti po įrašyto atlikimo ar jo kopijos pirmo pardavimo ar kitokio nuosavybės teisių perdavimo atlikėjui leidus,
- d) atlikimų įrašus padaryti viešai prieinamus laidais ar belaidžio ryšio priemonėmis tokiu būdu, kad visuomenė galėtų juos pasiekti individualiai pasirinktoje vietoje ir pasirinktu laiku, ir
- e) transliuoti belaidžio ryšio priemonėmis ir viešai skelbti jų atlikimus, išskyrus tuos atvejus, kai toks atlikimas jau yra transliuojamas atlikimas arba kai jis pagaminamas iš įrašo.

14.10 STRAIPSNIS

Fonogramų gamintojai

Kiekviena Šalis suteikia fonogramų gamintojams išimtinę teisę leisti arba drausti:

- a) tiesiogiai ar netiesiogiai bet kokiomis priemonėmis ir bet kokia forma atgaminti visą jų fonogramą arba jos dalį;

- b) viešai platinti (parduoti ar kitaip) jų fonogramas, įskaitant kopijas; kiekviena Šalis gali nustatyti sąlygas, kuriomis šioje nuostatoje nustatyta teisė nustoja galioti po fonogramos ar jos kopijos pirmo pardavimo ar kitokio nuosavybės teisių perdavimo fonogramos gamintojui leidus, ir
- c) fonogramas padaryti viešai prieinamas laidais ar belaidžio ryšio priemonėmis tokiu būdu, kad visuomenė galėtų jas pasiekti individualiai pasirinktoje vietoje ir pasirinktu laiku.

14.11 STRAIPSNIS

Transliuojančiosios organizacijos

Kiekviena Šalis transliuojančioms organizacijoms suteikia išskirtines teises leisti arba uždrausti:

- a) įrašyti jų transliacijas;
- b) atgaminti jų transliacijų įrašus;

- c) jų transliacijų įrašus padaryti viešai¹ prieinamus laidais ar belaidžio ryšio priemonėmis visuomenės atstovui paprašius²;
- d) pertransliuoti jų transliacijas belaidžio ryšio priemonėmis ir
- e) viešai skelbti jų transliacijas tokiose viešose vietose, kuriose renkamas įėjimo mokestis; kiekviena Šalis gali nustatyti sąlygas, kuriomis gali būti naudojamosi šia išimtinė teise.

14.12 STRAIPSNIS

Fonogramų naudojimas

Šalys sutaria tęsti diskusijas dėl tinkamos fonogramų naudojimo apsaugos viešinant jas visomis formomis, tinkamai atsižvelgiant į tarptautinių standartų, susijusių su fonogramų naudojimu, svarbą.

¹ Patikslinama, kad Europos Sąjungos atveju ši teisė galioja tik tada, kai prašymas pateiktas iš visuomenės atstovo individualiai pasirinktos vietos ir pasirinktu laiku.

² Patikslinama, kad Japonijos atveju šis punktas taikomas automatiniam viešinimui visuomenės atstovui paprašius, išskyrus rankiniu būdu aktyvuojamą viešinimą.

14.13 STRAIPSNIS

Apsaugos laikotarpis

1. Literatūros ar meno kūrinio autoriaus teisės, kaip apibrėžta Berno konvencijos 2 straipsnyje, saugomos visą autoriaus gyvenimą ir 70 metų po jo mirties, nepriklausomai nuo kūrinio teisėto padarymo viešai prieinamumo datos. Jei šių teisių apsaugos laikotarpis skaičiuojamas remiantis ne fizinio asmens gyvenimo metais, jis turi būti ne trumpesnis kaip 70 metų nuo tada, kai kūrinys teisėtai padaromas viešai prieinamu. Jei kūrinys nepadaromas viešai prieinamu per 70 metų nuo sukūrimo, apsaugos laikotarpis turi būti ne trumpesnis kaip 70 metų nuo kūrinio sukūrimo.
2. Atlikėjų teisės saugomos ne trumpiau kaip 50 metų nuo atlikimo.
3. Fonogramų gamintojų teisės saugomos ne trumpiau kaip 70 metų nuo fonogramos paskelbimo. Jei fonograma nepaskelbiama bent per 50 metų nuo jos įrašymo, apsaugos laikotarpis turi būti ne trumpesnis kaip 50 metų nuo fonogramos įrašymo¹.

¹ Šalys gali priimti veiksmingas priemones, kad užtikrintų, kad per 50 metų laikotarpį viršijančių 20 metų apsaugos gautas pelnas būtų sąžiningai padalytas atlikėjams ir fonogramų gamintojams.

4. Transliacijų teisės saugomos ne trumpiau kaip 50 metų po pirmojo transliacijos perdavimo.
5. Šiame straipsnyje nustatyti terminai skaičiuojami nuo kitų metų po įvykio, dėl kurio laikotarpis pradedamas skaičiuoti, sausio pirmos dienos.

14.14 STRAIPSNIS

Apribojimai ir išimtys

Kiekviena Šalis gali nustatyti 14.8–14.12 straipsniuose nustatytų teisių taikymo apribojimus ar išimtis, tačiau tik tam tikrais ypatingais atvejais, kuriais neprieštaraujama įprastiniam objekto naudojimui ir nepagrįstai nedaromas poveikis teisėtiems teisių subjektų interesams, kaip nustatyta konvencijose ir tarptautinėse sutartyse, prie kurių Šalis yra prisijungusi.

14.15 STRAIPSNIS

Menininkų teisė perparduoti meno kūrinius

Šalys sutaria keistis nuomonėmis ir informacija dėl klausimų, susijusių su teise į dalį perparduodant originalų meno kūrinių, ir padėti šiuo klausimu Europos Sąjungoje ir Japonijoje.

14.16 STRAIPSNIS

Kolektyvinis administravimas

Šalys:

- a) pripažįsta, kad svarbu skatinti savo atitinkamas kolektyvinio administravimo organizacijas bendradarbiauti;
- b) sutaria skatinti kolektyvinio administravimo organizacijų veiklos skaidrumą ir
- c) stengiasi sudaryti kolektyvinio administravimo organizacijoms palankias sąlygas taikyti nediskriminacinį režimą jų tiesiogiai ar per kitas kolektyvinio administravimo organizacijas atstovaujamiems teisių subjektams.

14.17 STRAIPSNIS

Esamo objekto apsauga

1. Kiekviena Šalis taiko *mutatis mutandis* Berno konvencijos 18 straipsnį ir TRIPS sutarties 14 straipsnio 6 dalį kūriniams, atlikimams ir fonogramoms bei šių objektų teisėms ir susijusiai jų apsaugai, kaip reikalaujama šiuo poskirniu.

2. Nereikalaujama, kad Šalis grąžintų apsaugą objektui, kuris šio Susitarimo įsigaliojimo dieną jos teritorijoje buvo viešoji nuosavybė.

2 POSKIRSNIS

Prekių ženklai

14.18 STRAIPSNIS

Prekių ženklų suteikiamos teisės

Kiekviena Šalis užtikrina, kad registruotojo prekių ženklo savininkas turėtų išimtinę teisę užkirsti kelią visoms jo sutikimo neturinčioms trečiosioms šalims naudoti¹ tapačius ar panašius žymenis prekiaujant prekėmis ar paslaugomis, kurios tapačios toms, kurių atžvilgiu įregistruotas prekių ženklas, ar panašios į jas, jei taip naudojant tuos žymenis kyla galimybė suklaidinti. Tuo atveju, kai tapatus žymuo naudojamas tapačioms prekėms ar paslaugoms, galimybė suklaidinti numanoma. Pirmiau apibūdintomis teisėmis nedaromas poveikis jokioms ankstesnėms teisėms ir Šalies galimybei suteikti teises naudojimo pagrindu.

¹ Šiame straipsnyje žymens naudojimas, be kita ko, yra žymeniu pažymėtų prekių ar jų pakuočių importas ir eksportas.

14.19 STRAIPSNIS

Išimtys

Kiekviena Šalis numato ribotas prekių ženklų suteikiamų teisių išimtis, kaip antai tinkamą aprašymų¹ naudojimą, ir gali numatyti kitas ribotas išimtis, jei jomis atsižvelgiama į teisėtus prekių ženklo savininko ir trečiųjų šalių interesus.

14.20 STRAIPSNIS

Pažeidimu laikomi paruošiamieji veiksmai

Dėl etikečių ir pakuočių kiekviena Šalis nustato, kad bent kiekvienas iš toliau nurodytų paruošiamųjų veiksmų laikomas registruotojo prekių ženklo pažeidimu, jei veiksmas atliktas be registruotojo prekių ženklo savininko sutikimo:

- a) gamyba,
- b) importas ir

¹ Tinkamas aprašymų naudojimas aprėpia žymens naudojimą prekės ar paslaugos geografini kilmei nurodyti, kai toks naudojimas neprieštarauja sąžiningai pramoninei ar komercinei praktikai.

c) pateikimas¹

etikečių ar pakuočių, pažymėtų² žymeniu, kuris tapatus registruotajam prekių ženklui ar panašus į jį, siekiant arba pasiekiant, kad tas žymuo būtų naudojamas prekiaujant prekėmis ar paslaugomis, kurios tapачios toms, kurių atžvilgiu tas prekių ženklas įregistruotas, ar panašios į jas.

14.21 STRAIPSNIS

Plačiai žinomi prekių ženklai

Siekdamos užtikrinti plačiai žinomų prekių ženklų apsaugą, kaip nustatyta Paryžiaus konvencijos 6*bis* straipsnyje ir TRIPS sutarties 16 straipsnio 2 ir 3 dalyse, Šalys patvirtina Bendros rekomendacijos dėl plačiai žinomų prekių ženklų apsaugos nuostatų priėmimo, priimtą Paryžiaus sąjungos dėl pramoninės nuosavybės apsaugos asamblėjos ir PINO Generalinės asamblėjos 1999 m. vykusiame trisdešimt ketvirto rato PINO valstybių narių asamblėjų susitikime, svarbą.

¹ Šiame straipsnyje Europos Sąjunga pateikimu laiko siūlymą rinkoje arba pateikimą rinkai, o Japonija pateikimu laiko paskyrimą.

² Šiame straipsnyje Japonijos atžvilgiu „pažymėtas“ reiškia „nurodantis“.

3 POSKIRSNIS

Geografinės nuorodos

14.22 STRAIPSNIS

Taikymo sritis

1. Šis poskirsnis taikomas Šalių kilmės vynu, spiritinių gėrimų ir kitų alkoholinių gėrimų¹ bei žemės ūkio produktų² geografinių nuorodų pripažinimui ir apsaugai.
2. Šiame skyriuje geografinės nuorodos yra nuorodos, iš kurių galima spręsti, ar prekė yra kilusi iš Šalies teritorijos arba iš tos Šalies teritorijos regiono ar vietovės, kai konkreti prekės kokybė, reputacija ar kiti ypatumai iš esmės yra siejami su jos geografine kilme.

¹ Šiame poskirsnyje geografinių nuorodų apsaugos Japonijoje atžvilgiu alkoholiniais gėrimais laikomi gėrimai, kuriuose yra ne mažiau kaip vienas procentas alkoholio.

² Šiame poskirsnyje geografinių nuorodų apsaugos Japonijoje atžvilgiu žemės ūkio produktais laikomi žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės produktai bei maisto produktai, išskyrus alkoholinius gėrimus.

3. Į 14-B priedą įtrauktos Šalies geografinės nuorodos yra saugomos kitos Šalies pagal šį Susitarimą, jei jas galima priskirti prie prekių rūšių, kurias kita Šalis saugo pagal savo įstatymus ir kitus teisės aktus, išvardytus 14-A priede.

14.23 STRAIPSNIS

Geografinių nuorodų apsaugos sistema

1. Kiekviena Šalis nustato ar toliau taiko geografinių nuorodų registravimo¹ ir apsaugos savo teritorijoje sistemą.
2. 1 dalyje nurodytą sistemą sudaro bent šie elementai:
 - a) oficialios priemonės registruotųjų geografinių nuorodų sąrašui viešinti;

¹ Šiame poskirsnyje geografinių nuorodų apsaugos Japonijoje atžvilgiu terminai „registravimas“ ir „registruoti“ gali būti laikomi sinonimiškais atitinkamai terminams „paskyrimas“ arba „apsaugos patvirtinimas“ ir „paskirti“ ar „patvirtinti apsaugą“ pagal Japonijos įstatymus ir kitus teisės aktus.

- b) administracinis tikrinimo, ar geografinė nuoroda, registruotina kaip nurodyta a punkte, suteikiama prekei, kurios kilmės vieta – Šalies teritorija arba tos Šalies regionas ar vietovė, kai konkreti prekės kokybė, reputacija ar kiti ypatumai iš esmės siejami su jos geografinė kilme, procesas;
- c) prieštaravimo procedūra, kuria sudaroma galimybė atsižvelgti į teisėtus trečiųjų šalių interesus, ir
- d) geografinės nuorodos apsaugos atšaukimo¹ procedūra, kurioje atsižvelgiama į teisėtus trečiųjų šalių interesus ir atitinkamos registruotosios geografinės nuorodos naudotojus².

¹ Šiame poskirsnyje geografinių nuorodų apsaugos Japonijoje atžvilgiu terminai „atšaukimas“ gali būti laikomas sinonimišku terminui „apsaugos netaikymas“ pagal Japonijos įstatymus ir kitus teisės aktus.

² Nedarydama poveikio savo įstatymams ir kitiems teisės aktams, kuriais reglamentuojama 1 dalyje nurodyta sistema, kiekviena Šalis numato teisines priemones geografinių nuorodų registravimui panaikinti.

14.24 STRAIPSNIS

Geografinių nuorodų sąrašai

1. Užbaigusi prieštaravimo procedūrą ir išnagrinėjusi į 14-B priedo 1 dalies A skirsnį ir 2 dalies A skirsnį įtrauktas geografines nuorodas, Japonija pripažįsta, kad šios nuorodos yra geografinės nuorodos, kaip apibrėžta TRIPS sutarties 22 straipsnio 1 dalyje, įregistruotos Europos Sąjungoje pagal 14.23 straipsnyje nurodytą sistemą. Japonija saugo tas geografines nuorodas pagal šį poskirsnį.
2. Užbaigusi prieštaravimo procedūrą ir išnagrinėjusi į 14-B priedo 1 dalies B skirsnį ir 2 dalies B skirsnį įtrauktas geografines nuorodas, Europos Sąjunga pripažįsta, kad šios nuorodos yra geografinės nuorodos, kaip apibrėžta TRIPS sutarties 22 straipsnio 1 dalyje, įregistruotos Japonijoje pagal 14.23 straipsnyje nurodytą sistemą. Europos Sąjunga saugo tas geografines nuorodas pagal šį poskirsnį.

14.25 STRAIPSNIS

Geografinių nuorodų apsaugos taikymo sritis

1. Kiekviena Šalis, laikydamosi 14.29 straipsnio, kitos Šalies geografinių nuorodų, įtrauktų į 14-B priedą, atžvilgiu nustato teisines priemones, kuriomis suinteresuotosios šalys gali pasinaudoti, kad tos Šalies teritorijoje užkirstų kelią¹:
 - a) geografinės nuorodos, kuria nurodoma prekė, naudojimui panašiai prekei², neatitinkančiai taikytinų geografinės nuorodos specifikacijų, nurodyti, net jei:
 - i) nurodoma tikroji prekės kilmė;

¹ Taikydama 1 dalį ir neatsižvelgdama į C skirsnio 2 poskirsnį, kiekviena Šalis gali numatyti vykdymo užtikrinimą administraciniais veiksmais.

² Šioje dalyje, 14.27 straipsnio 4 dalyje ir 14.29 straipsnio 1 ir 2 dalyse panaši prekė, kai kalbama apie prekę, kurios geografinė nuoroda saugoma pagal 14.23 straipsnio 2 dalyje nurodytą Šalies sistemą, yra prekė, kuri būtų priskirta tai pačiai kategorijai kaip ir prekė, kurios geografinė nuoroda užregistruota toje Šalyje.

- ii) naudojama¹ išversta arba perrašyta² geografinė nuoroda, arba
 - iii) geografinė nuoroda naudojama su tokiais žodžiais kaip „rūšis“, „tipas“, „stilius“, „imitacija“ ar panašiai;
- b) tam, kad prekę pavadinant ar ją pristatant būtų naudojamos priemonės, kuriomis nurodoma ar kurios leidžia suprasti, kad aptariamų prekių kilmė – kita geografinė sritis, o ne tikroji kilmės vieta, ir taip visuomenė būtų klaidinama dėl prekių geografinės kilmės ar pobūdžio, ir
 - c) nuorodos naudojimui bet koku kitu būdu, kuris yra nesąžiningos konkurencijos veiksmas, kaip apibrėžta Paryžiaus konvencijos 10*bis* straipsnyje.
2. Kiekviena Šalis gali nuspręsti, kokios turėtų būti praktinės sąlygos, kuriomis sutampančios geografinės nuorodos skiriamos viena nuo kitos kiekvienos iš Šalių teritorijoje, atsižvelgdamos į poreikį atitinkamiems gamintojams užtikrinti lygias teises ir į tai, kad nebūtų klaidinami vartotojai.

¹ Siekiant aiškumo susitariama, kad tai vertinama kiekvienu atskiru atveju. Ši nuostata netaikoma, kai pateikiama įrodymų, kad saugomas pavadinimas ir išverstas ar perrašytas terminas nesusiję.

² Šiame poskirsnyje perraša yra rašmenų pakeitimas pagal atitinkamos geografinės nuorodos originalo kalbos ar kalbų fonetiką.

3. Jei Šalis pagal tarptautinį susitarimą ketina apsaugoti trečiosios šalies geografinę nuorodą, sutampančią su kitos Šalies geografinė nuoroda, kuri saugoma pagal šį Susitarimą, ta Šalis ne vėliau kaip kvietimo prieštarauti paskelbimo dieną praneša kitai Šaliai, kad ši turi galimybę pateikti pastabų, jei prieštaravimo procedūra dėl atitinkamos saugotinos trečiosios šalies geografinės nuorodos pradedama po šio Susitarimo įsigaliojimo dienos.

4. Vykdydama prieštaravimo procedūrą ir nagrinėjimą, kaip nurodyta 14.24 straipsnyje, kiekviena Šalis gali atsižvelgti į toliau nurodytas priežastis, dėl kurių kita Šalis neprivalėtų saugoti pavadinimo kaip į 14-B priedą įtrauktos geografinės nuorodos:

- a) pavadinimas sutampa su augalo veislės ar gyvūno veislės pavadinimu ir todėl vartotojams gali kilti abejonių dėl tikrosios produkto kilmės ir
- b) pavadinimas tapatus bendrinės kalbos terminui, įprastai vartojamam kaip tos prekės bendrinis pavadinimas.

5. Neatsižvelgiant į 1 dalies a punkte nurodytas geografinės nuorodos specifikacijas, septynerius metus nuo šio Susitarimo įsigaliojimo dienos apsauga, numatyta pagal šį poskirsnį konkrečios į 14-B priedą įtrauktos Europos Sąjungos geografinės nuorodos atžvilgiu, neužkerta kelio galimybei ta geografinė nuoroda nurodomą prekę smulkinti, pjaustyti ir pakuoti, įskaitant pjovimą porcijomis ir pakavimą į vidines pakuotes, Japonijos teritorijoje, jei ta prekė skirta Japonijos rinkai ir neskirta reeksportuoti.

6. Ne vėliau kaip praėjus trejiems metams nuo šio Susitarimo įsigaliojimo dienos Šalys peržiūri 5 dalies nuostatų įgyvendinimą, kad rastų abipusiškai priimtina sprendimą iki toje dalyje nurodyto septynerių metų laikotarpio pabaigos.

14.26 STRAIPSNIS

Geografinių nuorodų naudojimas

1. Bet koks subjektas gali naudoti pagal šį poskirsnį saugomas geografines nuorodas, jei tas naudojimas susijęs su ta geografinė nuoroda nurodomomis prekėmis ir nepažeidžiama šiame Susitarime nustatyta apsaugos taikymo sritis.

2. Kai Šalies geografinė nuoroda tampa saugoma kitoje Šalyje pagal šį Susitarimą, tokį saugomą pavadinimą leidžiama teisėtai vartoti kitoje Šalyje neregistruojant naudotojų ir netaikant papildomų mokesčių.

14.27 STRAIPSNIS

Ryšys su prekių ženklais

1. Jei geografinė nuoroda saugoma pagal šį poskirsnį, kiekviena Šalis atsisako registruoti prekių ženklą, kurį naudojant gali būti klaidinama dėl prekės kokybės, su sąlyga, kad paraiška įregistruoti tą prekių ženklą pateikta po geografinės nuorodos apsaugos taikymo pradžios datos atitinkamoje teritorijoje¹, kaip nurodyta 2 ir 3 dalyse. Prekių ženklų, kurie buvo įregistruoti pažeidžiant šią dalį, galiojimas panaikinamas.

2. 14.24 straipsnyje nurodytų geografinių nuorodų, įtrauktų į 14-B priedą šio Susitarimo įsigaliojimo dieną, taikytina apsaugos pradžios diena yra šio Susitarimo įsigaliojimo diena.

¹ Taikant 1 dalį, kai nagrinėjama paraiška įregistruoti prekių ženklą, pateikta Šalyje po šio Susitarimo įsigaliojimo dienos arba po 14.24 straipsnyje nurodytos kvietimo prieštarauti geografinės nuorodos apsaugai paskelbimo dienos, pasirenkant vėlesniąją datą, į skelbimą prieštarauti geografinės nuorodos apsaugai turi būti atsižvelgiama.

3. 14.30 straipsnyje nurodytų geografinių nuorodų, neįtrauktų į 14-B priedą šio Susitarimo įsigaliojimo dieną, taikytina apsaugos pradžios diena yra 14-B priedo pakeitimo įsigaliojimo diena.

4. Šalys pripažįsta, kad tas faktas, jog Šalyje jau yra prieštaraujančio pobūdžio prekės ženklas, nebūtinai visiškai užkerta kelią toje Šalyje saugoti panašių prekių geografinę nuorodą pagal šį Susitarimą¹.

5. Jei paraiška įregistruoti prekių ženklą pateikta arba įregistruota sąžiningai, arba jei prekių ženklo teisės gautos jį sąžiningai naudojant Šalyje prieš tai, kaip geografinę nuorodą buvo apsaugota pagal šį Susitarimą toje Šalyje, priemonėmis, nustatytomis šiam poskirsniiui įgyvendinti, nedaromas poveikis prekių ženklo tinkamumui registruoti ar registracijos galiojimui arba teisei naudoti prekių ženklą, remiantis tuo, kad prekių ženklas identiškas geografiniui nuorodai ar panašus į ją.

¹ Kompetentingos institucijos gali reikalauti, kad norint saugoti geografinę nuorodą, prieštaraujančią esamam prekių ženklui, būtų įgyvendintos tam tikros sąlygos.

14.28 STRAIPSNIS

Apsaugos užtikrinimas

Kiekviena Šalis leidžia savo kompetentingoms institucijoms imtis tinkamų priemonių į 14-B priedą įtrauktoms geografinėms nuorodoms apsaugoti *ex officio* arba suinteresuotajai šaliai paprašius, laikantis tos Šalies įstatymų ir kitų teisės aktų.

14.29 STRAIPSNIS

Išimtys

1. Neatsižvelgdama į 14.25 straipsnio 1 dalį Šalis gali neleisti jos teritorijoje tęsti ankstesnį konkrečios kitos Šalies geografinės nuorodos, įtrauktos į 14-B priedą, kuria nurodomas žemės ūkio produktas, naudojimą panašiai prekei nurodyti prekiaujant prekėmis ir paslaugomis, praėjus pereinamajam laikotarpiui, ne ilgesniam kaip septyneri metai nuo tos geografinės nuorodos apsaugos, kurią taiko pirmesnioji Šalis, pradžios. Ant pirmesniojoje Šalyje pagamintų prekių, susijusių su tokiu naudojimu, aiškiai ir matomai nurodoma tikroji geografinė kilmė.

2. Neatsižvelgdama į 14.25 straipsnio 1 dalį, išskyrus tuos atvejus, kai taikoma TRIPS sutarties 24 straipsnio 4 dalis, Šalis gali neleisti jos teritorijoje tęsti ankstesnį konkrečios kitos Šalies geografinės nuorodos, įtrauktos į 14-B priedą, kuria nurodomas vynas, spiritinis ar kitas alkoholinis gėrimas, naudojimą panašiai prekei nurodyti prekiaujant prekėmis ir paslaugomis, praėjus pereinamajam laikotarpiui, ne ilgesniam kaip penkeri metai nuo tos geografinės nuorodos apsaugos, kurią taiko pirmesnioji Šalis, pradžios. Ant pirmesniojoje Šalyje pagamintų prekių, susijusių su tokiu naudojimu, aiškiai ir matomai nurodoma tikroji geografinė kilmė.
3. Kiekviena Šalis gali nustatyti praktines sąlygas, kuriomis 1 ir 2 dalyse nurodytas naudojimas bus atskiriamas nuo jos teritorijoje taikomos geografinės nuorodos, atsižvelgdama į poreikį užtikrinti, kad vartotojai nebūtų klaidinami.
4. 1 dalyje nurodytas pereinamasis laikotarpis netaikomas, jei geografinė nuoroda naudojama atitinkamai prekei, kuri pagaminta kitos Šalies teritorijoje, kaip nurodyta 1 dalyje, nesilaikant tos Šalies teritorijoje taikytinų atitinkamų įstatymų ir kitų teisės aktų, išvardytų 14-A priede.
5. Nė viena šio poskirsnio nuostata nedaromas poveikis asmenų teisei prekiaujant naudoti savo arba savo verslo pirmtako asmenvardį, išskyrus atvejus, kai vartojant tokį asmenvardį klaidinami vartotojai.

14.30 STRAIPSNIS

Geografinių nuorodų sąrašų keitimas

1. Šalys sutaria dėl galimybės iš dalies keisti 14-B priede pateiktus geografinių nuorodų sąrašus pagal 14.53 straipsnio 3 ir 4 dalis, po to, kai pabaigiama prieštaravimo procedūra ir geografinės nuorodos išnagrinėjamos, kaip nurodyta 14.24 straipsnyje, abi Šalis tenkinančiu rezultatu.
2. Įtraukiant į 14-B priedą naują pavadinimą, saugotiną kaip geografinę nuorodą, taikoma 14.25 straipsnio 4 dalis.
3. Nė viena šio poskirsnio nuostata neįpareigoja Šalies saugoti kitos Šalies geografinės nuorodos, kuri nesaugoma arba nebesaugoma pagal tos kitos Šalies įstatymus ir kitus teisės aktus. Jei geografinė nuoroda nebetaikoma apsauga kilmės Šalies teritorijoje, kiekviena Šalis apie tai praneša kitai Šaliai.
4. Šalies prašymu Šalys vykdo konsultacijas dėl 14-B priedo pakeitimų dėl bet kokių klausimų, darančių poveikį tolesnei į tą priedą įtrauktų geografinių nuorodų apsaugai, kad būtų pasiektas abipusiškai priimtinas sprendimas.

4 POSKIRSNIS

Pramoninis dizainas¹

14.31 STRAIPSNIS

Pramoninis dizainas

1. Kiekviena Šalis numato nepriklausomai sukurti, naujo ir originalaus pramoninio dizaino apsaugą, įskaitant gaminio dalies² dizainą, nepriklausomai nuo to, ar ta dalis gali būti atskirta nuo gaminio, ar ne. Dizainas saugomas jį įregistravus ir jo savininkams suteikiamos išimtinės teisės pagal šio straipsnio nuostatas.

¹ Šiame poskirsnyje Europos Sąjungos atžvilgiu pramoninis dizainas yra įregistruotas dizainas.

² Šioje dalyje ir 2 dalyje terminas „gaminys“ aiškinamas kaip „dirbiny“.

2. Dizainas, pritaikytas gaminiui arba įmontuotas į gaminį, kuris yra sudėtinio gaminio sudedamoji dalis, yra laikomas nauju ir originaliu šiomis aplinkybėmis¹:

- a) jeigu ta sudedamoji dalis, ją įmontavus į sudėtinį gaminį, išlieka matoma pastarąjį įprastai naudojant², ir
- b) tada, kai tos sudedamosios dalies matomos savybės savaime atitinka naujumo ir originalumo reikalavimus.

3. Kiekviena Šalis gali nustatyti ribotas pramoninio dizaino apsaugos išimtis, laikydamosi TRIPS sutarties 26 straipsnio 2 dalies.

4. Šio straipsnio nuostatomis nepažeidžiamos jokios šio skyriaus nuostatos ar kiekvienos Šalies įstatymai ir kiti teisės aktai, susiję su kita intelektine nuosavybe, įskaitant neregistruotą gaminių, prekių ženklų ar kitų skiriamųjų žymenų ir patentų išvaizdą.

¹ Kaip alternatyvą a ir b punktuose numatytoms aplinkybėms, Šalis gali laikyti dizainą, pritaikytą gaminiui arba įmontuotą į gaminį, kuris yra sudėtinio gaminio sudedamoji dalis, nauju ir originaliu aplinkybėmis, atitinkančiomis Šalies įstatymus ir kitus teisės aktus.

² Šioje dalyje įprastas naudojimas yra su galutiniu naudotoju siejamas naudojimas, išskyrus techninę priežiūrą, apžiūrą ar taisymą.

5. Kiekviena Šalis užtikrina, kad saugomo pramoninio dizaino savininkas bent turėtų teisę neleisti trečiosioms šalims, neturinčioms savininko sutikimo, gaminti, parduoti, importuoti ar eksportuoti dirbinius, kurių dizainas tapatus saugomam dizainui ar į jį panašus, jei tai daroma komerciniais tikslais.
6. Kiekviena Šalis nustato, kad paraišką įregistruoti pramoninį dizainą teikiantis subjektas galėtų prašyti, kad kompetentinga institucija neskelbtų dizaino to subjekto nurodytą laikotarpį, kuris negali būti ilgesnis nei Šalies įstatymuose ir kituose teisės aktuose numatytas laikotarpis.
7. Kiekviena Šalis užtikrina, kad pramoninis dizainas būtų saugomas iš viso ne trumpiau kaip 20 metų.

5 POSKIRSNIS

Neregistruota gaminių išvaizda

14.32 STRAIPSNIS

Neregistruota gaminių išvaizda

1. Šalys pripažįsta, kad gaminių išvaizda gali būti saugoma naudojant pramoninio dizaino apsaugos nuostatomis, autorių teisėmis ar nesąžiningos konkurencijos prevencijos teisės aktais.
2. Kaip numatyta kiekvienos Šalies įstatymuose ir kituose teisės aktuose, ji nustato teises priemones, kuriomis užkertamas kelias naudoti neregistruotą gaminio išvaizdą, jei toks naudojimas yra neregistruotos gaminio išvaizdos kopijavimo rezultatas. Toks naudojimas aprėpia bent gaminio siūlymą parduoti, pateikimą rinkai, importą ar eksportą¹.
3. Neregistruota gaminio išvaizda saugoma ne trumpiau kaip trejus metus, kaip nustatyta Šalių atitinkamuose įstatymuose ir kituose teisės aktuose.

¹ Šiame straipsnyje terminai „kopijavimas“, „išvaizdos“, „siūlymas“ ir „pateikimas rinkai“ Šalies gali būti laikomi sinonimiškais atitinkamai terminams „imitavimas“, „konfigūracija“, „pateikimas“ ir „pardavimas“.

6 POSKIRSNIS

Patentai

14.33 STRAIPSNIS

Patentai

1. Kiekviena Šalis užtikrina, kad patentu jo savininkui būtų suteikiamos išimtinės teisės:
 - a) jei patento dalykas yra gaminys, užkirsti kelią trečiosioms šalims, neturinčioms savininko sutikimo, tą gaminį gaminti, naudoti, siūlyti parduoti¹, parduoti ar importuoti šiems tikslams, ir
 - b) jei patento dalykas yra procesas, užkirsti kelią trečiosioms šalims, neturinčioms savininko sutikimo, tą procesą naudoti arba bent naudoti, gaminti, siūlyti parduoti, parduoti ar importuoti šiems tikslams gaminį, gautą tiesiogiai pasitelkiant tą procesą.

¹ Šioje dalyje siūlymas parduoti gali aprėpti eksportą.

2. Kiekviena Šalis gali numatyti ribotas patentu suteikiamų išimtinių teisių išimtis, jei tos išimtys nepagrįstai neprieštarauja normaliam patento naudojimui ir nepagrįstai nepažeidžia teisėtų patento savininko interesų, atsižvelgiant į teisėtus trečiųjų šalių interesus.
3. Šalys pripažįsta bendros patentinės apsaugos sistemos, įskaitant bendrą teisminę sistemą jų teritorijoje, svarbą.
4. Šalys toliau bendradarbiauja, kad skatintų tarptautinės materialinės patentų teisės derinimą, *inter alia*, nuostatas, susijusias su lengvatinio laikotarpio, ankstesnėmis naudotojų teisėmis ir nagrinėjamų patento paraiškų skelbimu.
5. Šalys tinkamai apsvarsto galimybes bendradarbiauti stiprinant abipusę paieškos ir nagrinėjimo rezultatų naudojimą, kaip antai pagrįstą Patentinės kooperacijos sutartimi, ir bet kokią kitą naudojimą¹, kad pareiškėjai galėtų veiksmingai ir greitai gauti patentus, nedarant poveikio Šalių atitinkamam išsamiam patentų nagrinėjimui.

¹ Naudojimas gali būti taip pat pagrįstas patentinių procedūrų paprastinimo iniciatyva „Patent Prosecution Highway“.

14.34 STRAIPSNIS

Patentai ir visuomenės sveikata

1. Šalys pripažįsta Dohos deklaracijos dėl TRIPS sutarties ir visuomenės sveikatos, kurią 2001 m. lapkričio 14 d. priėmė PPO ministrų konferencija, svarbą. Aiškindamos ir įgyvendindamos šiame skyriuje nustatytas teises ir prievoles Šalys užtikrina atitiktį tai deklaracijai.
2. Šalys laikosi 2003 m. rugpjūčio 30 d. PPO generalinės tarybos sprendimo dėl Dohos deklaracijos dėl TRIPS sutarties ir visuomenės sveikatos 6 punkto įgyvendinimo ir prisideda prie šio sprendimo įgyvendinimo.

14.35 STRAIPSNIS

Apsaugos laikotarpio, patentu užtikrinamo farmacijos gaminiams¹ ir žemės ūkio cheminiams produktams², pratęsimas

Dėl patentų, suteiktų su farmacijos gaminiais ar žemės ūkio cheminiais produktais susijusiems išradimams, kiekviena Šalis, laikydamasi savo taikytinų įstatymų ir kitų teisės aktų, numato kompensacinį apsaugos laikotarpį tam laikui, per kurį patentuotas išradimas negali būti naudojamas dėl rinkodaros leidimo gavimo proceso. Nuo šio Susitarimo pasirašymo dienos ilgiausias kompensacinis laikotarpis yra penkeri metai³, kaip nustatyta atitinkamuose kiekvienos Šalies įstatymuose ir kituose teisės aktuose.

-
- ¹ Europos Sąjungos atveju šiame straipsnyje terminas „farmacijos gaminiai“ reiškia medicinos produktus, kaip apibrėžta 2009 m. gegužės 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 469/2009 dėl medicinos produktų papildomos apsaugos liudijimo.
- ² Europos Sąjungos atveju šiame straipsnyje terminas „žemės ūkio cheminiai produktai“ reiškia augalų apsaugos produktus, kaip apibrėžta 1996 m. liepos 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 1610/96 dėl augalų apsaugos priemonių papildomos apsaugos liudijimo sukūrimo.
- ³ Europos Sąjungos atveju medicinos produktams, dėl kurių atlikti pediatriiniai tyrimai, kurių rezultatai įtraukti į jo informacinius duomenis, laikotarpis gali būti papildomai pratęsiamas šešiams mėnesiams.

7 POSKIRSNIS

Komercinės paslaptys ir konfidencialūs bandymų ar kiti duomenys

14.36 STRAIPSNIS

Komercinių paslapčių apsaugos taikymo sritis

1. Kiekviena Šalis savo įstatymuose ir kituose teisės aktuose užtikrina tinkamą ir veiksmingą komercinių paslapčių apsaugą pagal TRIPS sutarties 39 straipsnio 2 dalį.
2. Šiame straipsnyje ir C skirsnio 3 poskirsnyje:
 - a) komercinė paslaptis yra informacija:
 - i) kuri yra slapta, nes jos kaip visumos arba tikslios jos sudėties ir sudedamųjų dalių konfigūracijos apskritai nežino arba negali lengvai gauti asmenys toje aplinkoje, kurioje paprastai dirbama su tokia informacija;
 - ii) kuri dėl savo slaptumo turi komercinės vertės ir

iii) dėl kurios teisėtai tokią informaciją valdantis asmuo ėmėsi tam tikromis aplinkybėmis pagrįstų veiksmų, kad ją išlaikytų slapta, ir

b) komercinės paslapties subjektas yra bet koks asmuo, teisėtai valdantis komercinę paslaptį.

3. Įgyvendindama šį straipsnį ir C skirsnio 3 poskirsnį kiekviena Šalis, remdamasi savo įstatymais ir kitais teisės aktais, nustato, kad bent toliau nurodyti veiksmai būtų laikomi prieštaraujančiais sąžiningai komercinei praktikai:

a) komercinės paslapties gavimas be komercinės paslapties subjekto sutikimo neteisėtais būdais arba neteisėtai gavus prieigą prie bet kokių dokumentų, objektų, reikmenų, medžiagų ar elektroninių rinkmenų, kurias teisėtai valdo komercinės paslapties subjektas ir kuriose yra ta komercinė paslaptis ar iš kurių ją galima išgauti, taip pat tuos dokumentus, objektus, reikmenis, medžiagas ar elektronines rinkmenas pasisavinus ar padarius jų kopijas;

b) komercinės paslapties naudojimas ar atskleidimas be komercinės paslapties subjekto sutikimo, nustačius, kad asmuo atitinka bet kurias iš šių sąlygų:

i) komercinę paslaptį gavo a punkte nurodytu būdu;

- ii) pažeidžia konfidencialumo susitarimą ar bet kokią kitą prievolę neatskleisti komercinės paslapties, kad gautų nesąžiningo pelno ar pakenktų komercinės paslapties subjektui, arba
 - iii) pažeidžia sutartinę ar bet kokią kitą prievolę riboti komercinės paslapties naudojimą, kad gautų nesąžiningo pelno ar pakenktų komercinės paslapties subjektui, ir
- c) komercinės paslapties gavimas, naudojimas ar atskleidimas, jei šiuos veiksmus atlikdamas asmuo žinojo arba, atsižvelgiant į aplinkybes, turėjo žinoti¹, kad komercinė paslaptis gauta tiesiogiai ar netiesiogiai iš kito asmens, kuris ją atskleidė taip, kaip apibrėžta b punkte, įskaitant tuos atvejus, kai asmuo paskatino kitą asmenį atlikti b punkte nurodytus veiksmus.
4. Nė viena šio poskirsnio nuostata nereikalaujama, kad Šalis toliau nurodytus veiksmus laikytų prieštaraujančiais sąžiningai komercinei praktikai ar jiems taikytų C skirsnio 3 poskirsnyje nurodytas priemones, procedūras ar teisių gynimo priemones:
- a) asmuo atitinkamą informaciją atrado ar sukūrė savarankiškai;

¹ Šiame straipsnyje Šalis gali laikyti, kad „turėjo žinoti“ reiškia „nesužinojo dėl didelio aplaidumo“.

- b) asmuo, teisėtai turintis gaminį ir teisiškai neįpareigotas riboti atitinkamos informacijos gavimą, gaminį atgamino apgrąžos inžinerijos metodais;
- c) informacija gauta, naudota ar atskleista, kaip reikalaujama atitinkamuose Šalies įstatymuose ir kituose teisės aktuose ar pagal juose numatytą leidimą;
- d) naudota darbuotojų patirtis ir gebėjimai, sąžiningai įgyti įprastomis darbo aplinkybėmis, arba
- e) informacija atskleista naudojantis teise į saviraiškos laisvę ir teise gauti informaciją.

14.37 STRAIPSNIS

Bandymų duomenų naudojimas rinkodaros leidimo procedūroje

1. Kiekviena Šalis užkerta kelią pareiškėjams, teikiantiems paraišką dėl farmacijos gaminio¹, kuriame naudojamos naujos veikliosios vaistinės medžiagos, rinkodaros leidimo, tam tikrą laikotarpį, skaičiuojamą nuo pirminės paraiškos patvirtinimo, naudotis neatskleistais bandymų ar kitais duomenimis, ar juos nurodyti, jei tuos duomenis Šalies kompetentingai institucijai pateikė pirminis pareiškėjas. Nuo šio Susitarimo įsigaliojimo dienos toks laikotarpis yra ne mažiau kaip šešeri metai, kaip nustatyta atitinkamuose kiekvienos Šalies įstatymuose ir kituose teisės aktuose.

¹ Europos Sąjungos atveju šiame straipsnyje terminas „farmacijos gaminiai“ reiškia medicinos produktus, kaip apibrėžta 2009 m. gegužės 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 469/2009 dėl medicinos produktų papildomos apsaugos liudijimo.

2. Jei Šalis, kaip sąlygą žemės ūkio cheminio produkto¹, kuriame naudojamos naujos cheminės dalelės, rinkodaros leidimui gauti, reikalauja pateikti neatskleistus bandymų ar kitus duomenis, kuriuos parengti prireikė didelių pastangų, ta Šalis užtikrina, kad, kaip nustatyta jos įstatymuose ir kituose teisės aktuose, pareiškėjai:

- a) bent 10 metų nuo pirminės paraiškos patvirtinimo negalėtų naudotis pirminio pareiškėjo Šalies kompetentingai institucijai pateiktais duomenimis, ar juos nurodyti, arba
- b) apskritai bent 10 metų nuo ankstesnės paraiškos patvirtinimo privalėtų pateikti visą bandymų duomenų rinkinį, net tais atvejais, kai dėl to paties gaminio jau buvo pateikta paraiška.

¹ Europos Sąjungos atveju šiame straipsnyje terminas „žemės ūkio cheminiai produktai“ reiškia augalų apsaugos produktus, kaip apibrėžta 1996 m. liepos 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 1610/96 dėl augalų apsaugos priemonių papildomos apsaugos liudijimo sukūrimo.

8 POSKIRSNIS

Naujos augalų veislės

14.38 STRAIPSNIS

Naujos augalų veislės

Kiekviena Šalis numato saugoti naujas visų augalų genčių ir rūšių veisles, laikydamasi savo teisių ir prievolių pagal 1991 m. UPOV konvenciją.

9 POSKIRSNIS

Nesąžininga konkurencija

14.39 STRAIPSNIS

Nesąžininga konkurencija

1. Kiekviena Šalis numato veiksmingą apsaugą nuo nesąžiningos konkurencijos, laikydamosi Paryžiaus konvencijos¹.

¹ Patikslinama, kad Šalys laiko, kad Paryžiaus konvencijos 10*bis* straipsnis aprėpia nesąžiningos konkurencijos veiksmus, susijusius su paslaugų teikimu, kaip nustatyta jų atitinkamuose įstatymuose ir kituose teisės aktuose.

2. Kalbant apie atitinkamas Europos Sąjungos ir Japonijos sistemas jų šalių kodo aukščiausiojo lygio domeno vardams¹ (ccTLD) tvarkyti, numatomos tinkamos teisių gynimo priemonės², atitinkančios Šalių atitinkamus įstatymus ir kitus teisės aktus, bent tiems atvejams, kai asmuo nesąžiningo pelno tikslais įregistruoja ar valdo domeno vardą, tapatų ar klaidinamai panašų į prekių ženklą.
3. Kiekviena Šalis, įgyvendindama Paryžiaus konvencijos 6*septies* straipsnio 2 dalį, numato veiksmingą apsaugą nuo neteisėto prekių ženklo naudojimo.

¹ Patikslinama, kad Europos Sąjungos atžvilgiu ši dalis taikoma tik domeno vardams „.eu“.

² Šalys susitaria, kad tokios priemonės, be kita ko, gali būti įregistruoto domeno vardo atšaukimas, panaikinimas ir perkėlimas; draudimas, taikomas įregistruotą domeno vardą įregistravusiam ar valdančiam asmeniui arba domeno vardo registrai, arba nuostatos, pagal kurią domeno vardą įregistravęs ar jį valdantis asmuo turi atlyginti žalą.

C SKIRSNIS

Vykdymo užtikrinimas

1 POSKIRSNIS

Bendrosios nuostatos

14.40 STRAIPSNIS

Bendrosios vykdymo užtikrinimo nuostatos

1. Šalys patvirtina savo įsipareigojimus pagal TRIPS sutartį, ypač jos III dalį. Kiekviena Šalis numato toliau nurodytas papildomas priemones, procedūras ir teisių gynimo priemones¹, kurių reikia intelektinės nuosavybės teisėms užtikrinti. Priemonės, procedūros ir teisių gynimo priemonės turi būti sąžiningos ir teisingos ir neturi būti nepagrįstai sudėtingos ar brangios, jomis taip pat neturi būti nustatomi nepagrįsti terminai ar nepateisinamai vilkinamas laikas.

¹ Nepažeisdama šiame skyriuje nustatytų civilinių ir administracinių priemonių, procedūrų ir teisių gynimo priemonių, Šalis gali numatyti kitas tinkamas sankcijas tiems atvejams, kai pažeistos intelektinės nuosavybės teisės.

2. 1 dalyje nurodytos priemonės, procedūros ir teisių gynimo priemonės turi būti veiksmingos, proporcingos bei atgrasomos¹ ir taikomos taip, kad nebūtų sukuriamos kliūtys teisėtai prekybai ir kad būtų numatytos apsaugos priemonės prieš piktnaudžiavimą jomis.

3. Kiekviena Šalis deda visas pagrįstas pastangas, kad:

- a) skatintų steigti viešas ar privačias patariamąsias grupes, skirtas bent klastojimo ir piratavimo klausimams aptarti, ir
- b) užtikrintų savo kompetentingų institucijų, susijusių su intelektinės nuosavybės teisių užtikrinimu, veiklos vidaus koordinavimą ir lengvintų jų bendrą veiklą, atsižvelgiant į jų turimus išteklius.

14.41 STRAIPSNIS

Tinkami pareiškėjai

Kiekviena Šalis pripažįsta, kad teisė prašyti taikyti šiame skirsnyje nurodytas priemones, procedūras ir teisių gynimo priemones suteikiama:

- a) intelektinės nuosavybės teisių subjektams pagal Šalies įstatymus ir kitus teisės aktus;

¹ Šiame straipsnyje terminą „atgrasomos“ Šalis gali laikyti sinonimišku formuluotei „kurios sulaikytų“, vartojamai TRIPS sutarties 41 straipsnyje.

- b) 14.36 straipsnyje nurodytiems komercinės paslapties subjektams ir
- c) visiems kitiems asmenims ir subjektams, kaip leidžiama ir numatyta Šalies įstatymuose ir kituose teisės aktuose.

2 POSKIRSNIS

Civilinės vykdymo užtikrinimo priemonės^{1 2}

14.42 STRAIPSNIS

Įrodymų saugojimo priemonės

1. Kiekvienos Šalies teisminės institucijos įgaliojamos reikalauti skubiai imtis veiksmingų laikinųjų priemonių su įtariamu pažeidimu susijusiems įrodymams išsaugoti, atsižvelgdamos į tinkamas konfidencialios informacijos apsaugos užtikrinimo procedūras.

¹ Šis poskirsnis taikomas B skirsnio 1–9 poskirsniuose, išskyrus 7 poskirsnį, apibūdintoms intelektinės nuosavybės teisėms.

² Japonijos atžvilgiu civilinė geografinių nuorodų apsauga bus užtikrinama remiantis Paryžiaus konvencijos 10*bis* straipsniu ir TRIPS sutarties 22 straipsniu.

2. Kiekvienos Šalies teisminės institucijos įgaliojamos, kai tinkama, nustatyti laikinas priemones *inaudita altera parte*, ypač kai dėl bet kokio delsimo teisių subjektui gali būti padaryta nepataisoma žala arba kai yra įrodoma rizika, kad įrodymai gali būti sunaikinti.

3. Intelektinės nuosavybės teisių pažeidimo atvejais kiekviena Šalis nustato, kad civiliniuose teismo procesuose jos teisminės institucijos būtų įgalios nurodyti areštuoti arba kitaip sulaikyti įtartinas prekes ir su pažeidimo veiksmu susijusias medžiagas ir priemones ir su pažeidimu susijusius dokumentinius įrodymus, jų originalus ar kopijas.

14.43 STRAIPSNIS

Teisė gauti informaciją

Nepažeisdama savo teisės nuostatų dėl pirmenybės, informacijos šaltinių konfidencialumo apsaugos arba asmens duomenų tvarkymo, kiekviena Šalis nustato, kad civiliniuose teismo procesuose dėl intelektinės nuosavybės teisių užtikrinimo, teisių subjektui pagrįstai paprašius, jos teisminės institucijos būtų įgaliotos nurodyti, kad faktinis arba įtariamas pažeidėjas teisių subjektui arba teisminėms institucijoms bent įrodymų rinkimo tikslais pateiktų atitinkamą informaciją, kurią jis turi arba tvarko, kaip nustatyta Šalies taikytinuose įstatymuose ir kituose teisės aktuose. Ši informacija gali būti informacija apie bet kokį asmenį, bet koku būdu susijusį su faktiniu arba įtariamu pažeidimu, ir apie gamybos priemones arba neteisėtų ar įtariamų neteisėtų prekių ar paslaugų platinimo srautus, įskaitant trečiųjų asmenų, kurie įtariamai dalyvavę gaminant ir platinant tokias prekes ar paslaugas, tapatybę ir jų naudojamus platinimo srautus.

14.44 STRAIPSNIS

Laikinosios ir atsargumo priemonės

1. Kiekviena Šalis užtikrina, kad jos teisminės institucijos pareiškėjo prašymu galėtų priimti laikiną teismo draudimą, kuriuo siekiama užkirsti kelią gresiančiam intelektinės nuosavybės teisių pažeidimui, arba laikinai uždrausti toliau vykdyti įtariamą teisės pažeidimą ir, kai tinkama, nustatyti nevienkartines baudas, jei tai numatyta Šalies įstatymuose ir kituose teisės aktuose, arba, jei teisė, kaip įtariama, toliau pažeidžiama, numatyti garantijas, kuriomis būtų užtikrinama kompensacija teisių subjektui. Tokiomis pačiomis sąlygomis, kai tinkama, taip pat gali būti priimtas laikinas teismo draudimas atitinkamos teisminės institucijos jurisdikcijai priklausančiai trečiajai šaliai¹, kurios paslaugomis naudojamas intelektinės nuosavybės teisei pažeisti.
2. Laikinas draudimas taip pat gali būti priimtas, siekiant konfiskuoti prekes, kuriomis, kaip įtariama, pažeidžiamos intelektinės nuosavybės teisės, arba sustabdyti jų tiekimą, kad jos nepatektų į prekybos srautus ir jais nejudėtų.

¹ Įgyvendindama šį straipsnį Šalis gali numatyti, kad tokiomis trečiosiomis šalimis gali būti ir tarpininkai.

3. Jei įtariamas pažeidimas padarytas komerciniais tikslais, kiekviena Šalis užtikrina, kad pareiškėjui įrodžius, jog susiklostė žalai atlyginti nepalankios aplinkybės, Šalies teisminės institucijos galėtų nurodyti imtis atsargumo priemonių ir areštuoti įtariamo pažeidėjo kilnojamąjį ir nekilnojamąjį turtą, įskaitant įtariamojo pažeidėjo banko sąskaitų ir kito turto įšaldymą.

14.45 STRAIPSNIS

Taisomosios priemonės

1. Kiekviena Šalis užtikrina, kad jos teisminės institucijos pareiškėjo prašymu ir nedarydamos poveikio teisių subjekto, kurio teisės buvo pažeistos, teisėms į žalos atlyginimą, be jokios kompensacijos, galėtų bent nurodyti galutinai pašalinti iš prekybos srautų arba sunaikinti prekes, kuriomis, kaip nustatyta, pažeistos intelektinės nuosavybės teisės, nebent susiklostytų išimtinės aplinkybės. Jei tinkama, teisminės institucijos gali taip pat nurodyti sunaikinti medžiagas ir priemones, daugiausia naudotas tokioms prekėms sukurti arba gaminti.
2. Kiekvienos Šalies teisminės institucijos įgaliojamos nurodyti, kad tų priemonių taikymo išlaidas atlygintų pažeidėjas, nebent dėl tam tikrų priežasčių nurodoma kitaip.

14.46 STRAIPSNIS

Draudimai

Kiekviena Šalis užtikrina, kad priėmus teismo sprendimą, kuriuo patvirtinamas intelektinės nuosavybės teisių pažeidimas, teisminės institucijos galėtų priimti draudimą pažeidėjui ir, kai tinkama, teisminės institucijos jurisdikcijai priklausančiai trečiajai šaliai¹, kurios paslaugomis naudojamosi intelektinės nuosavybės teisei pažeisti, tęsti pažeidžiančią veiklą.

14.47 STRAIPSNIS

Žalos atlyginimas

1. Kiekviena Šalis nustato, kad civiliniuose teismo procesuose jos teisminės institucijos būtų įgaliotos nurodyti pažeidėjui, kuris sąmoningai arba turėdamas pagrindą žinoti dalyvavo veikloje, kuria pažeistos intelektinės nuosavybės teisės, atlyginti teisių subjekto žalą taip, kad būtų kompensuota dėl pažeidimo teisių subjekto patirta žala.

¹ Įgyvendindama šį straipsnį Šalis gali numatyti, kad tokiomis trečiosiomis šalimis gali būti ir tarpininkai.

2. Nustatydamos dėl intelektinės nuosavybės teisių pažeidimo padarytos žalos dydį kiekvienos Šalies teisminės institucijos gali svarstyti, *inter alia*, galimybę taikyti bet kokią teisių subjekto pasiūlytą teisėtą vertės matą, įskaitant prarastą pelną.
3. Šalis savo įstatymuose ir kituose teisės aktuose gali nustatyti prielaidas¹, pagal kurias sprendžiama dėl 1 dalyje nurodyto žalos dydžio.

¹ Tai gali būti prielaida, kad žalos dydis lygus:

- a) bent tai sumai, kurią teisių subjektas būtų turėjęs teisę gauti naudodamasis savo intelektinės nuosavybės teisėmis, kaip antai pagrįstam autoriniam atlyginimui, kad teisių subjektui būtų atlyginta už neteisėtą jo intelektinės nuosavybės naudojimą;
- b) pažeidėjo pelnui, gautam dėl pažeidimo, arba
- c) prekių, kuriomis pažeidžiamos intelektinės nuosavybės teisių subjekto teisės, kiekiui, faktiškai perduotam tretiesiems asmenims, padaugintam iš vieno prekių vieneto, kurį teisių subjektas būtų pardavęs, jei pažeidimas nebūtų įvykdytas, pelno sumos.

14.48 STRAIPSNIS

Sąnaudos

Kiekviena Šalis nustato, kad, baigus civilinį teismo procesą dėl intelektinės nuosavybės teisių pažeidimo, jos teisminės institucijos, kai tinkama, būtų įgaliotos nurodyti, kad pralaimėjusi šalis apmokėtų šalies, kurios naudai priimtas teismo sprendimas, teismo išlaidas ar mokesčius ir tinkamą atlyginimą advokatui arba bet kokias kitas išlaidas, kaip numatyta pagal tos Šalies įstatymus ir kitus teisės aktus.

14.49 STRAIPSNIS

Autorystės ar nuosavybės prielaida

1. Kiekviena Šalis užtikrina, kad tam, kad literatūros ar meno kūrinio autorius būtų laikomas autoriumi ir turėtų teisę pradėti procedūras dėl pažeidimo, nebent yra priešingų įrodymų, pakanka, kad autoriaus vardas būtų įprastu būdu nurodytas ant kūrinio.

2. Šalis gali taikyti 1 dalies nuostatą *mutatis mutandis* gretutinių teisių subjektams jų saugomo objekto atžvilgiu.

3 POSKIRSNIS

Komercinių paslapčių apsaugos nuo pasisavinimo užtikrinimas

14.50 STRAIPSNIS

Civilinis procesas ir teisių gynimo priemonės

1. Kiekviena Šalis numato tinkamą civilinį procesą ir teisių gynimo priemones, kad komercinės paslapties subjektas galėtų užkirsti kelią komercinės paslapties gavimui, naudojimui ar atskleidimui, jei šie veiksmai neatitinka sąžiningos komercinės praktikos, ir turėtų teisę į žalos atlyginimą.

2. Kiekviena Šalis, laikydamosi savo įstatymų ir kitų teisės aktų, nustato, kad jos teisminės institucijos būtų įgalios nurodyti, kad subjektams, jų teisininkams ir kitiems asmenims, susijusiems su atitinkamu civiliniu procesu, nebūtų leidžiama naudoti ar atskleisti bet kokią komercinę paslaptį arba tariamą komercinę paslaptį, kurią teisminės institucijos, reaguodamos į tinkamai pagrįstą suinteresuotojo subjekto paraišką, nurodė esant konfidencialią¹ ir kurią tie subjektai, teisininkai ir kiti asmenys sužinojo dalyvaudami tokia civiliniame teismo procese.

3. Kiekviena Šalis dėl atitinkamų civilinių teismo procesų nustato, kad jos teisminės institucijos būtų bent įgalios:

- a) nurodyti nutraukti veiksmus, kad užkirstų kelią komercinės paslapties gavimui, naudojimui ar atskleidimui nesilaikant sąžiningos komercinės praktikos;
- b) nurodyti asmeniui, kuris žinojo ar turėjo žinoti², kad gauna, naudoja ar atskleidžia komercinę paslaptį nesilaikydamas sąžiningos komercinės praktikos, atlyginti komercinės paslapties subjektui žalą, atitinkančią faktinę žalą, patirtą dėl komercinės paslapties gavimo, naudojimo ar atskleidimo;

¹ Patikslinama, kad Šalis gali nustatyti, kad jos teisminės institucijos galėtų nurodyti, kad komercinė paslaptis yra konfidenciali, priimdamos atitinkamą įsakymą.

² Šiame straipsnyje Šalis gali laikyti, kad „turėjo žinoti“ reiškia „nesužinojo dėl didelio aplaidumo“.

- c) imtis konkrečių priemonių, kad būtų išsaugotas bet kokios komercinės paslapties ar tariamos komercinės paslapties, atskleistos per civilinį teismo procesą, susijusį su įtariamu komercinės paslapties gavimu, naudojimu ar atskleidimu nesilaikant sąžiningos komercinės praktikos, konfidencialumas. Laikantis Šalies įstatymų ir kitų teisės aktų, šios konkrečios priemonės, be kita ko, gali apimti galimybę visiškai ar iš dalies apriboti prieigą prie tam tikrų dokumentų; apriboti teisę dalyvauti posėdžiuose ir susipažinti su atitinkamais įrašais ir stenogramomis ir pateikti nekonfidencialią teismo sprendimo versiją, iš kurios pašalinti ar pakeisti komercinę paslaptį sudarantys segmentai, ir
- d) pritaikyti sankcijas subjektams, jų teisininkams ir kitiems asmenims, susijusiems su civiliniu teismo procesu, dėl 2 dalyje nurodytų teismo sprendimų, susijusių su komercinės paslapties ar tariamos komercinės paslapties, atskleistos per tą procesą, apsauga.

4. Šalis neprivalo numatyti 1 dalyje nurodytų civilinių teismo procesų ir teisių gynimo priemonių, jei sąžiningos komercinės praktikos neatitinkančių veiksmų imamasi remiantis jų atitinkamais įstatymais ir kiti teisės aktais tam, kad būtų atskleistas nusižengimas, pažeidimas ar neteisėta veikla arba kad būtų apsaugotas teisėtas ir pagal teisės normas pripažįstamas interesas.

4 POSKIRSNIS

Pasienyje taikomos vykdymo užtikrinimo priemonės

14.51 STRAIPSNIS

Pasienyje taikomos vykdymo užtikrinimo priemonės

1. Dėl importuojamų ar eksportuojamų prekių¹ kiekviena Šalis nustato ar toliau taiko procedūras, pagal kurias teisių subjektas gali pateikti prašymą savo muitinei, kad ši sustabdytų prekių, kuriomis, kaip įtariama, pažeidžiami prekių ženklai, autorių ir gretutinės teisės, geografinės nuorodos², patentai, naudingojo modelio teisės, pramoninis dizainas ir augalų veislių teisės (toliau šiame straipsnyje – įtartinos prekės), išleidimą arba tas prekes sulaikytų savo muitų teritorijoje.

¹ Šiame straipsnyje Europos Sąjungos atžvilgiu importuojamos ar eksportuojamos prekės reiškia muitinės prižiūrimas prekes, įvežamas į jos muitų teritoriją ar išvežamas iš jos, arba joje laikinai sandėliuojamos, atliekamos jų muitinės procedūros ar jos reeksportuojamos.

² Geografinių nuorodų atžvilgiu gali būti laikoma, kad Japonija laikosi šiame straipsnyje nustatytų prievolių, jei numato administracines priemones, kuriomis jos tinkamos kompetentingos institucijos galėtų užkristi kelią įtartinų prekių išleidimui į savo vidaus rinką, kaip nustatyta Japonijos įstatymuose ir kituose teisės aktuose.

2. Kiekviena Šalis turi įdiegusi elektronines sistemas, kuriomis jų muitinės tvarko 1 dalyje nurodytus prašymus po to, kai jie patenkinami ar įregistruojami.
3. Kiekvienos Šalies muitinė per pagrįstą laikotarpį nuo prašymo pateikimo nusprendžia, ar patenkinti arba įregistruoti 1 dalyje nurodytą prašymą.
4. Kiekviena Šalis numato, kad 1 dalyje nurodyti prašymai galėtų būti siejami su keliomis siuntomis.
5. Dėl importuojamų ar eksportuojamų prekių kiekvienos Šalies muitinė yra įgaliojama savo iniciatyva sustabdyti įtariamų prekių išleidimą ar jas sulaikyti tos Šalies muitų teritorijoje¹.

¹ Įgyvendindama šią dalį Japonija gali numatyti nuobaudas, taikytinas prekių, kuriomis pažeidžiamos teisės, muitinio tranzito ar perkrovimo atvejais. Šiuo tikslu:

- a) muitinis tranzitas – muitinės procedūra, pagal kurią prekės pervežamos iš vienos muitinės įstaigos į kitą muitinei prižiūrint, ir
- b) perkrovimas – muitinės procedūra, pagal kurią prekės muitinei prižiūrint perkeliamos iš importo transporto priemonės į eksporto transporto priemonę vienos muitinės įstaigos, kuri yra ir importo, ir eksporto įstaiga, teritorijoje.

6. 4.9 straipsnis taikomas šiame straipsnyje nurodytų įtartinų prekių aptikimui.

7. Nedarydama poveikio savo įstatymams ir kitiems teisės aktams, susijusiems su informacijos privatumu ar konfidencialumu, Šalis gali leisti įgalioti savo muitinę suteikti teisių subjektui informaciją apie prekes, taip pat ir jų aprašymą ir kiekį, ir, jei žinoma, siuntėjo, importuotojo, eksportuotojo ar gavėjo pavadinimus (vardus, pavardes) ir adresus, ir prekių, kurių išleidimas sustabdytas arba kurios sulaikytos, kilmės šalį.

8. Šalis gali nustatyti ar toliau taikyti procedūras, kuriomis kompetentingos institucijos gali per pagrįstą laikotarpį nuo procedūrų, apibūdintų 1 ir 5 dalyse, pradžios nuspręsti, ar įtartinomis prekėmis pažeidžiamos teisės. Tokiu atveju kompetentingos institucijos įgaliojamos nurodyti sunaikinti prekes, jei nustatoma, kad jomis pažeidžiamos teisės. Šalis gali būti įdiegusi procedūras, kad įtariamoms prekėms galėtų būti sunaikintos oficialiai nenustačius pažeidimo, jei susiję asmenys sutinka, kad prekės būtų sunaikintos, arba tam neprieštaruja.

9. Jei Šalis reikalauja, kad teisių subjektas padengtų faktines prekių, kurių išleidimas sustabdytas, arba kurios sulaikytos pagal 1 ir 5 dalis, sandėliavimo arba sunaikinimo sąnaudas, šios sąnaudos atitinka paslaugas, suteiktas sandėliuojant ar naikinant prekes.

10. Šio straipsnio neprivaloma taikyti importuojamoms prekėms, teikiamoms rinkai kitoje šalyje arba teisių subjektui sutikus. Šalis gali netaikyti šio straipsnio nedideliems nekomercinio pobūdžio prekių, vežamų keliautojų asmeniniame bagaže, kiekiams.

11. Per 4.3 straipsnio 4 dalyje nurodytas konsultacijas taip pat aptariamos kiekvienos Šalies muitinių pagal šį straipsnį pasienyje taikomos priemonės.

12. Šalių muitinės gali bendradarbiauti dėl pasienyje taikomų kovos su intelektinės nuosavybės pažeidimais priemonių, kurioms taikomas šis poskirsnis.

13. Nedarant poveikio 14.53 straipsnyje nurodytoms Intelektinės nuosavybės komiteto atsakomybės sritims, 4.14 straipsnyje nurodytas Prekių kilmės taisyklių ir muitinės klausimų komitetas gali svarstyti galimybes bendradarbiauti šiais klausimais:

- a) keitimosi bendrąja informacija, susijusia su prekių, kuriomis pažeidžiamos teisės, arba įtartinų prekių areštu ir
- b) dialogo palaikymu dėl konkrečių bendros svarbos temų, susijusių su:
 - i) bendrąja informacija apie rizikos valdymo sistemų naudojimu aptinkant įtartinas prekes ir

- ii) bendrąją informaciją apie rizikos analizę kovos su prekėmis, kuriomis pažeidžiamos teisės.

D SKIRSNIS

Bendradarbiavimas ir instituciniai susitarimai

14.52 STRAIPSNIS

Bendradarbiavimas

1. Šalys, pripažindamos didėjančią intelektinės nuosavybės apsaugos svarbą toliau skatinant jų tarpusavio prekybą ir investicijas, bendradarbiauja intelektinės nuosavybės klausimais, be kita ko, keisdamosi informacija apie Šalies santykius su trečiosiomis šalimis, susijusius su intelektinės nuosavybės klausimais, laikydamosi savo atitinkamų įstatymų ir kitų teisės aktų ir atsižvelgdamos į turimus išteklius.
2. Taikant 1 dalį bendradarbiauti, be kita ko, galima keičiantis informacija, patirtimi ir įgūdžiais bei bet kokia kita Šalių sutarta forma ar veikla. Gali būti bendradarbiaujama šiose srityse:
 - a) vidaus ir tarptautinės intelektinės nuosavybės politikos raida;

- b) intelektinės nuosavybės administravimo ir registravimo sistemos;
- c) švietimas ir informavimas apie intelektinę nuosavybę;
- d) intelektinės nuosavybės klausimai, svarbūs:
 - i) mažosioms ir vidutinėms įmonėms;
 - ii) mokslo, technologijų ir inovacijų veiklai ir
 - iii) technologijų kūrimui, perdavimui ir sklaidai;
- e) politika, susijusi su intelektinės nuosavybės naudojimu moksliniams tyrimams, inovacijoms ir ekonomikos augimui;
- f) daugiašalių intelektinės nuosavybės susitarimų, kaip antai sudarytų ar tvarkomų vadovaujant PINO, įgyvendinimas;
- g) techninė pagalba besivystančioms šalims;
- h) geriausios praktikos pavyzdžiai, projektai ir programos, susiję su kova su intelektinės nuosavybės teisių pažeidimais, ir

- i) galimybė toliau plėtoti bendras kovos su intelektinės nuosavybės pažeidimais visame pasaulyje pastangas.
- 3. Šalys siekia bendradarbiauti tobulindamos tarptautinę intelektinės nuosavybės reglamentavimo sistemą, be kita ko, skatindamos ratifikuoti esamus tarptautinius susitarimus, tarptautiniu mastu derinti, administruoti ir užtikrinti intelektinės nuosavybės teises, ir bendradarbiauti dėl veiklos tarptautinėse organizacijose, įskaitant PPO ir PINO.

14.53 STRAIPSNIS

Intelektinės nuosavybės komitetas

- 1. Pagal 22.3 straipsnį įsteigtas Intelektinės nuosavybės komitetas (toliau šiame straipsnyje – Komitetas) yra atsakingas už veiksmingą šio skyriaus įgyvendinimą ir veikimą.
- 2. Komitetas atlieka šias funkcijas:
 - a) peržiūri ir stebi, kaip įgyvendinamas ir kaip veikia šis skyrius;

- b) keičiasi informacija apie teisėkūros ir politikos, susijusių su geografinėmis nuorodomis, raidą ir apie bet kokius kitus abipusiškai svarbius geografinių nuorodų klausimus, įskaitant bet kokius klausimus dėl reikalavimų, taikytinų į 14-B priedą įtrauktų geografinių nuorodų specifikacijoms ir susijusių su jų apsauga pagal šį Susitarimą;
 - c) aptaria bet kokius su intelektine nuosavybe susijusius klausimus, kad stiprintų intelektinės nuosavybės apsaugą ir intelektinės nuosavybės teisių užtikrinimą bei skatintų veiksmingai ir skaidriai administruoti intelektinės nuosavybės sistemas;
 - d) pateikia savo nustatytus faktus ir diskusijų rezultatus Jungtiniam komitetui ir
 - e) atlieka kitas Jungtinio komiteto pagal 22.1 straipsnio 5 dalies b punktą jam perduotas funkcijas.
3. Šalies prašymu Komitetas teikia rekomendacijas Jungtiniam komitetui dėl 14-A ir 14-B priedų pakeitimų.
4. Kiekviena Šalis išnagrinėja kitos Šalies prašymą iš dalies keisti 14-B priedą, kaip nustatyta 14.30 straipsnyje.
5. Komitetas gali kreiptis į atitinkamų subjektų, kurie nėra Šalys, atstovus, įskaitant privačiojo sektoriaus atstovus, turinčius reikiamų ekspertinių žinių, susijusių su aptartinais klausimais.

14.54 STRAIPSNIS

Saugumo užtikrinimo tikslais taikomos išimtys

Taikant šį skyrių TRIPS sutarties 73 straipsnis *mutatis mutandis* įtraukiamas į šį Susitarimą ir tampa jo dalimi.

14.55 STRAIPSNIS

Ginčų sprendimas

14.52 straipsniui 21 skyriuje nustatyta ginčų sprendimo tvarka netaikoma.

15 SKYRIUS

ĮMONIŲ VALDYMAS

15.1 STRAIPSNIS

Tikslai

1. Šalys pripažįsta veiksmingos įmonių valdymo sistemos svarbą ekonomikos augimui, pagrįstam tinkamai veikiančiomis rinkomis ir patikimomis finansų sistemomis, kurių pagrindas – skaidrumas, veiksmingumas, pasitikėjimas ir sąžiningumas.

2. Kiekviena Šalis imasi tinkamų priemonių, kad savo teritorijoje plėtotų veiksmingą įmonių valdymo sistemą, pripažindama, kad šios priemonės pritrauks ir skatins investicijas, nes didins investuotojų pasitikėjimą ir gerins konkurencingumą, todėl bus galima geriausiai išnaudoti galimybes, suteikiamas Šalių atitinkamais priimtais patekimo į rinką įsipareigojimais.
3. Nevaržydamos kiekvienos Šalies galimybių plėtoti savo teisinę, institucinę ir reglamentavimo sistemas, susijusias su biržinių bendrovių valdymu, Šalys įsipareigoja laikytis šio skyriaus principų ir nuostatų, lengvindamos patekimą į viena kitos rinką, kaip nustatyta šiame Susitarime.
4. Šalys bendradarbiauja klausimais, susijusiais su veiksmingos įmonių valdymo sistemos plėtojimu pagal šį skyrį.

15.2 STRAIPSNIS

Terminų apibrėžtys

Šiame skyriuje:

- a) valdyba – biržinės bendrovės vadovaujamas organas, įgaliotas priimti sprendimus dėl bendrovės veiklos priežiūros, kurio nariai (direktoriai) išrenkami bendrovei valdyti, paprastai jos akcininkų;

- b) įmonių valdymas – įmonių vadovų, valdybos, akcininkų ir kitų suinteresuotųjų subjektų santykių principai; jie taip pat sudaro įmonės valdymo ir kontrolės bendrąją struktūrą, visų pirma apibrėžiant, kaip nustatomi įmonės tikslai ir jų siekimo priemonės bei kaip stebima veikla;
- c) Šalies įmonių valdymo sistema – privalomojo arba neprivalomojo pobūdžio biržinių bendrovių valdymo principai ir taisyklės, taikomi pagal tos Šalies kompetencijos sritis ir teisės aktus, ir
- d) biržinė bendrovė – juridinis asmuo, kurio akcijomis prekiaujama arba kurios kotiruojamos viešai prekybai biržoje arba Šalies reguliuojamoje rinkoje, kaip apibrėžta tos Šalies teisės aktuose.

15.3 STRAIPSNIS

Bendrieji principai

1. Šalys pripažįsta įmonių valdymo sistemos svarbą laiku ir tiksliai atskleidžiant visus svarbius dalykus, susijusius su biržinėmis bendrovėmis, veikiančiomis jų atitinkamose jurisdikcijose, įskaitant tų bendrovių finansinę padėtį, veiklą, nuosavybės statusą ir valdymą.

2. Šalys taip pat pripažįsta įmonių valdymo sistemos svarbą užtikrinant, kad vadovai ir valdyba tinkamai atsiskaitytų akcininkams, valdyba priimtų atsakingus sprendimus, pagrįstus nepriklausoma ir objektyvia nuomone, o tos pačios klasės akcininkams būtų taikomas vienodas režimas.
3. Patikslinama, kad 15.4 ir 15.5 straipsniuose nurodytos Šalies įmonių valdymo sistemos nuostatos gali būti įgyvendinamos teisiškai privalomais arba neprivalomais mechanizmais, kaip antai nustatant reikalavimą, kad reikalavimų būtų laikomasi, arba paaiškinama, kodėl jų nesilaikoma.
4. Šalis gali nustatyti, kad tam tikri įmonių valdymo principai ar taisyklės nebūtų taikomi tam tikroms įmonėms¹, jei tai pagrįsta objektyviais ir nediskriminaciniais kriterijais, kaip antai įmonės plėtros ankstyvuoju etapu ar dydžiu.

¹ Pavyzdžiui, Europos Sąjunga gali netaikyti tam tikrų įmonių valdymo principų ir taisyklių biržinėms bendrovėms, neprekiaujančiomis reguliuojamose rinkose.

15.4 STRAIPSNIS

Akcininkų teisės ir su nuosavybės teisėmis susijusios funkcijos

1. Į kiekvienos Šalies įmonių valdymo sistemą įtraukiamos nuostatos, kuriomis siekiama saugoti biržinių bendrovių akcininkų teises ir lengvinti sąlygas jomis veiksmingai naudotis. Šiomis teisėmis, kai taikoma, numatomas dalyvavimas ir balsavimas visuotiniuose susirinkimuose, valdybos narių rinkimas ir šalinimas, laikantis bendrovės valdymo struktūros, kad akcininkai galėtų prižiūrėti valdybos veiksmus¹ ir dalyvauti priimant bendrovei svarbius sprendimus.
2. Į kiekvienos Šalies įmonių valdymo sistemą įtraukiamos nuostatos, kuriomis siekiama skatinti atskleisti informaciją apie įmonės kontrolę, kuri gali būti vertinga ir naudinga investuotojams. Pavyzdžiui, tai gali būti informacija apie kapitalo struktūrą, nurodant, kai tinkama, įvairias akcijų klases, tiesiogiai ir netiesiogiai valdomas akcijas, kurių kiekis laikomas reikšmingu, ir specialiąsias kontrolės teises.

¹ Patikslinama, kad valdybos veiksmų priežiūra nebūtinai reiškia, kad akcininkai vykdo kasdienę valdybos veiklos priežiūrą.

15.5 STRAIPSNIS

Valdybos funkcijos

Kad sistema skatintų valdybą atsakingai priimti sprendimus, į kiekvienos Šalies įmonių valdymo sistemą įtraukiamos nuostatos, kuriomis siekiama šių tikslų:

- a) veiksmingai ir remiantis nepriklausoma ir objektyvia nuomone stebėti valdybos valdymo veiksmus, pavyzdžiui, veiksmingai naudojant pakankamą nepriklausomų direktorių skaičių¹;
- b) užtikrinti valdybos atskaitomybę akcininkams ir
- c) užtikrinti, kad būtų atskleidžiama pakankamai investuotojams svarbios informacijos, pavyzdžiui apie valdybos sudėtį, valdybos komitetus ir direktorių nepriklausomumą.

¹ Kiekviena Šalis gali savo jurisdikcijoje nustatyti, kas (kokybiškai ar kiekybiškai) yra pakankamas nepriklausomų direktorių skaičius.

15.6 STRAIPSNIS

Perėmimas

Kiekviena Šalis nustato taisykles ir procedūras, kuriomis reglamentuojamas biržinių bendrovių perėmimas. Šiomis taisyklėmis ir procedūromis siekiama, kad tokie sandoriai vyktų skaidriomis kainomis ir sąžiningomis sąlygomis.

15.7 STRAIPSNIS

Ginčų sprendimas

Šio skyriaus nuostatomis 21 skyriuje nustatyta ginčų sprendimo tvarka netaikoma.

16 SKYRIUS

PREKYBA IR DARNUS VYSTYMASIS

16.1 STRAIPSNIS

Aplinkybės ir tikslai

1. Šalys pripažįsta, kad svarbu skatinti plėtoti tarptautinę prekybą taip, kad būtų prisidedama prie darnaus vystymosi tikslo ir esamų bei būsimų kartų gerovės, atsižvelgiant į 1992 m. birželio 14 d. priimtą Jungtinių Tautų konferencijos dėl aplinkos ir vystymosi 21-ąją darbotvarkę, 1998 m. birželio 18 d. Tarptautinės darbo organizacijos priimtą TDO pagrindinių darbo principų ir teisių deklaraciją, 2002 m. rugsėjo 4 d. Pasaulinio aukščiausiojo lygio susitikimo darnaus vystymosi klausimais priimtą Įgyvendinimo planą, 2006 m. liepos 5 d. Jungtinių Tautų Ekonomikos ir socialinių reikalų tarybos priimtą ministrų deklaraciją dėl palankių sąlygų sudarymo nacionaliniu ir tarptautiniu lygmenimis siekiant visiško ir našaus užimtumo bei deramo darbo visiems ir to poveikio darniam vystymuisi, 2008 m. birželio 10 d. Tarptautinės darbo konferencijos priimtą TDO deklaraciją dėl socialinio teisingumo sąžiningos globalizacijos tikslais, 2012 m. liepos 27 d. Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos priimtą Jungtinių Tautų konferencijos darnaus vystymosi klausimais baigiamąjį dokumentą „Ateitis, kurios norime“ ir 2015 m. rugsėjo 25 d. Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos priimtą Jungtinių Tautų aukščiausiojo lygio susitikimo dėl laikotarpio po 2015 m. vystymosi darbotvarkės priėmimo baigiamąjį dokumentą „Keiskime savo pasaulį. Darnaus vystymosi darbotvarkė iki 2030 m.“

2. Šalys pripažįsta, kad šiuo Susitarimu prisidedama prie darnaus vystymosi, kurio vienas nuo kito priklausomi ir vienas kitą stiprinantys veiksniai yra ekonominė plėtra, socialinis vystymasis ir aplinkos apsauga. Be to, Šalys pripažįsta, kad šiuo skyriumi siekiama stiprinti Šalių prekybos santykius ir bendradarbiavimą taip, kad būtų skatinamas darnus vystymasis, bet nesiekama derinti Šalių aplinkos ar darbo sričių standartų.

16.2 STRAIPSNIS

Reglamentavimo teisė ir apsaugos lygis

1. Pripažindama kiekvienos Šalies teisę nustatyti savo darnaus vystymosi politiką ir prioritetus, aplinkos ir darbo jėgos apsaugos lygį ir atitinkamai priimti arba keisti savo atitinkamus įstatymus ir kitus teisės aktus pagal savo įsipareigojimus įgyvendinti tarptautiniu mastu pripažintus standartus ir tarptautinius susitarimus, prie kurių Šalis yra prisijungusi, kiekviena Šalis stengiasi užtikrinti, kad jos įstatymais ir kitais teisės aktais bei politika būtų nustatyta aukšto lygio aplinkos ir darbo jėgos apsauga, ir stengiasi toliau tobulinti šiuos įstatymus ir kitus teisės aktus bei didinti juose numatytą apsaugos lygį.

2. Šalys neskatina prekybos ar investicijų, švelnindamos ar mažindamos apsaugos lygį, nustatytą jų atitinkamais aplinkos ar darbo įstatymais ir kitais teisės aktais. Šiuo tikslu Šalys neatsisako šių įstatymų ir kitų teisės aktų ar kitaip nenukrypsta nuo jų arba neužtikrina jų veiksmingo vykdymo nuolatiniais ar pasikartojančiais veiksmais ar neveikimu, kuriais daromas poveikis Šalių tarpusavio prekybai ar investicijoms.
3. Šalys nesinaudoja savo atitinkamais aplinkos ar darbo įstatymais ir kitais teisės aktais taip, kad būtų šališkai ar nepateisinamai diskriminuojama kitos Šalies atžvilgiu arba užslėptai ribojama tarptautinė prekyba.

16.3 STRAIPSNIS

Tarptautiniai darbo standartai ir konvencijos

1. Šalys pripažįsta, kad visiškas ir našus užimtumas ir deramas darbas visiems – esminiai ekonominių, darbo ir socialinių problemų sprendimo veiksniai. Šalys taip pat pripažįsta, kad svarbu skatinti plėtoti tarptautinę prekybą taip, kad būtų padedama užtikrinti visišką ir našų užimtumą ir deramą darbą visiems. Atitinkamai Šalys keičiasi nuomonėmis ir informacija apie su prekyba susijusius, abipusiškai svarbius darbo srities klausimus pagal 22.3 straipsnį įsteigto Prekybos ir darnaus vystymosi komiteto posėdžiuose ir, kai tinkama, kituose forumuose.

2. Šalys dar kartą patvirtina savo prievoles, susijusias su naryste Tarptautinėje darbo organizacijoje (toliau – TDO)¹. Be to, Šalys dar kartą patvirtina savo atitinkamus įsipareigojimus pagal TDO pagrindinių darbo principų ir teisių deklaraciją ir jos tęsinį. Atitinkamai Šalys savo įstatymuose, kituose teisės aktuose ir praktikoje laikosi toliau nurodytų tarptautiniu mastu pripažintų principų, susijusių su pagrindinėmis darbo teisėmis, juos skatina ir įgyvendina:

- a) laisvė burtis į asociacijas ir veiksmingas kolektyvinių derybų teisės pripažinimas;
- b) visų formų priverstinio arba privalomo darbo panaikinimas;
- c) veiksmingas vaikų darbo panaikinimas ir
- d) su užimtumu ir profesija susijusios diskriminacijos panaikinimas.

3. Kiekviena Šalis toliau nuosekliai stengsis savo iniciatyva siekti ratifikuoti pagrindines TDO konvencijas ir kitas TDO konvencijas, kurias kiekviena Šalis mano esant tinkamas ratifikuoti.

¹ Europos Sąjungos atžvilgiu narystė TDO reiškia Europos Sąjungos valstybių narių narystę TDO.

4. Šalys keičiasi informacija apie atitinkamą savo padėtį ratifikuojant TDO konvencijas ir protokolus, įskaitant pagrindines TDO konvencijas.
5. Kiekviena Šalis dar kartą patvirtina savo įsipareigojimus savo įstatymuose, kituose teisės aktuose ir praktikoje veiksmingai įgyvendinti atitinkamai Japonijos ir Europos Sąjungos valstybių narių ratifikuotas TDO konvencijas.
6. Šalys pripažįsta, kad tarptautiniu mastu pripažintų principų, susijusių su 2 dalyje nurodytomis pagrindinėmis darbo srities teisėmis, pažeidimas negali būti laikomas priežastimi ar kitaip naudojamas teisėtam santykiniam pranašumui įgyti ir kad darbo standartų nereikėtų naudoti prekybai proteguoti.

16.4 STRAIPSNIS

Daugiašaliai aplinkos susitarimai

1. Šalys pabrėžia daugiašalių aplinkos susitarimų, visų pirma tų, prie kurių abi Šalys yra prisijungusios, svarbą tarptautinei bendruomenei imantis daugiašalių aplinkos srities valdymo priemonių visuotinėms ar regioninėms aplinkos problemoms spręsti. Šalys taip pat pabrėžia poreikį siekti, kad prekyba ir aplinkos apsauga remtų viena kitą. Atitinkamai Šalys keičiasi nuomonėmis ir informacija apie su prekyba susijusius, abipusiškai svarbius aplinkos srities klausimus Prekybos ir darnaus vystymosi komiteto posėdžiuose ir, kai tinkama, kituose forumuose.
2. Kiekviena Šalis dar kartą patvirtina savo įsipareigojimą veiksmingai įgyvendinti daugiašalius aplinkos susitarimus, prie kurių Šalis yra prisijungusi, savo įstatymuose, kituose teisės aktuose ir praktikoje.
3. Kiekviena Šalis keičiasi informacija su kita Šalimi apie savo padėtį ir pažangą, susijusias su daugiašalių aplinkos susitarimų, įskaitant jų pakeitimus, kuriuos kiekviena Šalis mano esant tinkamus įsipareigojimams priimti, ratifikavimą, priėmimą, patvirtinimą ar prisijungimą prie jų ir jų įgyvendinimą.

4. Šalys pripažįsta, kad, reaguojant į sparčiai didėjančią klimato kaitos grėsmę, svarbu pasiekti 1992 m. gegužės 9 d. Niujorke priimtą Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos (toliau – JTBBKKK) galutinį tikslą ir taip pat pripažįsta prekybos svarbą siekiant šio tikslo. Šalys dar kartą patvirtina savo įsipareigojimus veiksmingai įgyvendinti JTBBKKK ir 2015 m. gruodžio 12 d. Paryžiuje per JTBBKKK šalių konferencijos 21-ą sesiją priimtą Paryžiaus susitarimą. Šalys bendradarbiauja skatindamos teigiamą prekybos poveikį pereinant prie mažo išmetamųjų dujų kiekio ir klimato kaitos poveikiui atsparaus vystymosi. Šalys įsipareigoja kartu imtis kovos su klimato kaita veiksmų, kad pasiektų JTBBKKK galutinio tikslo ir įgyvendintų Paryžiaus susitarimą.

5. Nė viena šio susitarimo nuostata nelaikoma kliūtimi Šaliai nustatyti ar toliau taikyti priemones, skirtas daugiašaliams aplinkos susitarimams, prie kurių Šalis yra prisijungusi, įgyvendinti, jei tos priemonės nėra taikomos taip, kad būtų šališkai ar nepateisinamai diskriminuojama kita Šalis ar užslėptai ribojama prekyba.

16.5 STRAIPSNIS

Darniam vystymuisi palanki prekyba ir investicijos

Šalys pripažįsta, kad svarbu stiprinti prekybos ir investicijų indėlį siekiant ekonominių, socialinių ir aplinkos darnaus vystymosi aspektų. Atitinkamai Šalys:

- a) pripažįsta pagrindinių darbo srities teisių, deramo darbo visiems ir pagrindinių laisvės, žmogaus orumo, socialinio teisingumo, saugumo ir nediskriminavimo vertybių svarbą darniam ekonominiam ir socialiniam vystymuisi ir veiksmingumui, taip pat tai, kad svarbu siekti geriau įtraukti šiuos principus į prekybos ir investicijų politiką;
- b) stengiasi lengvinti ir skatinti prekybą aplinkosaugos prekėmis ir paslaugomis ir investicijas į jas, laikydamosi šio Susitarimo;
- c) stengiasi lengvinti prekybą prekėmis ir paslaugomis, ypatingai svarbiomis klimato kaitos švelninimui, kaip antai susijusiomis su tvaria atsinaujinančiąja energija, ir efektyvaus energijos vartojimo prekėmis ir paslaugomis, ir lengvinti investicijas į šias prekes ir paslaugas, laikydamosi šio Susitarimo;

- d) stengiasi skatinti prekybą prekėmis, kuriomis padedama gerinti socialines sąlygas ir aplinkai palankią praktiką, įskaitant prekes, kurioms taikomos ženklinimo sistemos, ir investicijas į šias prekes, ir pripažįsta, kad prie tvarumo taip pat prisidedama kitomis savanoriškomis iniciatyvomis, įskaitant privačias, ir
- e) skatina įmonių socialinę atsakomybę ir keičiasi nuomonėmis ir informacija apie šį klausimą Prekybos ir darnaus vystymosi komitete ir, kai tinkama, kituose forumuose. Atitinkamai Šalys pripažįsta atitinkamų tarptautiniu mastu pripažintų principų ir gairių, įskaitant EBPO rekomendacijas daugiašalėms įmonėms, įtrauktas į 1976 m. birželio 21 d. EBPO priimtą EBPO deklaraciją dėl tarptautinių investicijų ir daugiašalių įmonių ir 1977 m. lapkričio mėn. Tarptautinės darbo biuro Administracinės tarybos priimtą Trišalę deklaraciją dėl principų, susijusių su daugiašalėmis įmonėmis ir socialine politika, svarbą.

16.6 STRAIPSNIS

Biologinė įvairovė

1. Kiekviena Šalis pripažįsta prekybos ir investicijų svarbą ir vaidmenį užtikrinant biologinės įvairovės išsaugojimą ir tvarų naudojimą, remiantis atitinkamais tarptautiniais susitarimais, prie kurių Šalis yra prisijungusi, visų pirma 1992 m. birželio 5 d. Rio de Žaneire priimta Biologinės įvairovės konvencija bei jos protokolais ir 1973 m. kovo 3 d. Vašingtone priimta Nykstančių laukinės faunos ir floros rūšių tarptautinės prekybos konvencija (toliau – CITES).
2. Atitinkamai kiekviena Šalis:
 - a) atsižvelgdama į prekybos tokiais produktais svarbą, skatina naudoti produktus, kurie gauti tvariai naudojant gamtos išteklius ir kuriais prisidedama prie biologinės įvairovės išsaugojimo ir tvaraus naudojimo, įskaitant tokias priemones kaip ženklinimo sistemos;
 - b) įgyvendina veiksmingas priemones, kaip antai stebėsenos ir vykdymo užtikrinimo, ir imasi informavimo veiksmų, kad kovotų su neteisėta prekyba CITES išvardytų nykstančių laukinės faunos ir floros rūšių gyvūnais ir augalais bei, kai tinkama, kitų nykstančių rūšių atstovais;

- c) kai tinkama, įgyvendina sprendimus, priimtus pagal 1 dalyje nurodytus tarptautinius susitarimus, taip pat ir tokiomis priemonėmis kaip įstatymai, kiti teisės aktai, strategijos, planai ir programos, ir
- d) keičiasi informacija ir konsultuojasi su kita Šalimi dvišaliu ir daugiašaliu lygmenimis dėl su šiuo straipsniu susijusių klausimų, įskaitant prekybą laukinės gamtos ir gamtos išteklių pagrindais produktais, ekosistemų vertinimą ir žemėlapių sudarymą bei susijusias paslaugas, ir prieigą prie genetinių išteklių bei sąžiningą ir teisingą dalijimąsi jų naudojimo teikiama nauda.

16.7 STRAIPSNIS

Tvari miškotvarka ir prekyba mediena ir medienos produktais

1. Šalys pripažįsta prekybos ir investicijų svarbą ir vaidmenį užtikrinant miškų išsaugojimą ir tvarią miškotvarką.
2. Atitinkamai Šalys:
 - a) skatina miškų išsaugojimą, tvarią miškotvarką ir prekybą mediena bei medienos produktais, gautais laikantis gavimo šalies įstatymų ir kitų teisės aktų;

- b) prisideda prie kovos su neteisėta medienos ruošą ir susijusia prekyba, įskaitant, kai tinkama, prekybą su trečiosiomis šalimis, ir
- c) dvišaliu ir daugiašaliu lygmenimis keičiasi informacija ir patirtimi, kad skatintų miškų išsaugojimą, tvarią miškotvarką ir prekybą tesėtai gauta mediena bei medienos produktais ir kovotų su neteisėta medienos ruošą.

16.8 STRAIPSNIS

Prekyba ir tvarus žuvininkystės išteklių naudojimas ir tvari akvakultūra

1. Šalys pripažįsta prekybos ir investicijų svarbą ir vaidmenį užtikrinant žuvininkystės išteklių išsaugojimą, tvarų naudojimą ir valdymą, saugant jūrų ekosistemas ir skatinant atsakingą ir tvarią akvakultūrą.

2. Atitinkamai Šalys:

- a) laikosi Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencijos, 1993 m. lapkričio 24 d. Romoje priimto Susitarimo dėl skatinimo žvejybos laivams atviroje jūroje laikytis tarptautinių išsaugojimo ir valdymo priemonių ir 1995 m. rugpjūčio 4 d. Niujorke priimto Susitarimo dėl 1982 m. gruodžio 10 d. Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencijos nuostatų, susijusių su vienos valstybės ribas viršijančių žuvų išteklių ir toli migruojančių žuvų išteklių apsauga ir valdymu, įgyvendinimo; imasi priemonių siekti 1995 m. spalio 31 d. Maisto ir žemės ūkio organizacijos konferencijos priimto Atsakingos žuvininkystės kodekso tikslų ir įgyvendinti jo principus; skatina pasauliniu ir regioniniu lygmenimis įgyvendinti uosto valstybės priemones ir, kai tinkama, skatina trečiąsias šalis ratifikuoti, priimti ar patvirtinti atitinkamus tarptautinius susitarimus, prie kurių abi Šalys yra prisijungusios, arba prie šių susitarimų prisijungti;
- b) skatina saugoti ir tvariai naudoti žuvininkystės išteklius, dalyvaujant tinkamose tarptautinėse organizacijose ar organuose, kurių veikloje abi Šalys dalyvauja, įskaitant regionines žuvininkystės valdymo organizacijas (toliau – RŽVO), kai tinkama, taikant tokias priemones kaip RŽVO rezoliucijų, rekomendacijų ar priemonių veiksminga stebėseną, kontrolę ar vykdymo užtikrinimas, ir jų laimikio dokumentavimo ar sertifikavimo sistemų įgyvendinimas;

- c) priima ir įgyvendina atitinkamas veiksmingas kovos su neteisėta, nedeklaruojama ir nereglamentuojama žvejyba (toliau – NNN žvejyba) priemonės, įskaitant teisinės priemonės ir, kai tinkama, kontrolės, stebėsenos ir vykdymo užtikrinimo bei pajėgumo valdymo priemonės, pripažindamos, kad savanoriškas dalijimasis informacija apie NNN žvejybą padidins šių priemonių veiksmingumą kovojant su NNN žvejyba, ir pabrėždamos RŽVO narių, kurių žuvininkystės rinkos yra didelės, esminį vaidmenį skatinant tvariai naudoti žuvininkystės išteklius, ir
- d) skatina tvarios ir atsakingos akvakultūros vystymą, atsižvelgdamos į jos ekonominius, socialinius ir su aplinka susijusius aspektus.

16.9 STRAIPSNIS

Mokslinė informacija

Rengdamos ir įgyvendindamos priemonės, kuriomis siekiama apsaugoti aplinką ar darbo sąlygas ir kurios gali turėti įtakos prekybai ar investicijoms, Šalys atsižvelgia į turimą mokslinę ir techninę informaciją ir, kai tinkama, atitinkamus tarptautinius standartus, gaires ar rekomendacijas, ir į atsargumo principą.

16.10 STRAIPSNIS

Skaidrumas

Kiekviena Šalis užtikrina, kad bet kokia visuotinai taikoma priemonė, kuria siekiama šio skyriaus tikslų, būtų tvarkoma skaidriai ir laikantis Šalies įstatymų ir kitų teisės aktų bei 17 skyriaus, be kita ko, suteikiant visuomenei pagrįstų galimybių ir pakankamai laiko pastaboms teikti bei tas priemones skelbiant.

16.11 STRAIPSNIS

Poveikio darniam vystymuisi vertinimas

Šalys pripažįsta, kad svarbu bendrai ar atskirai peržiūrėti, stebėti ir vertinti šio Susitarimo įgyvendinimo poveikį darniam vystymuisi, naudojant savo atitinkamus procesus ir institucijas, įskaitant nustatytus ir įsteigtas šiuo Susitarimu.

16.12 STRAIPSNIS

Bendradarbiavimas

Pripažindamos bendradarbiavimo su prekyba ir investicijomis susijusiais aplinkos ir darbo politikos aspektais svarbą siekiant šio Susitarimo tikslų, Šalys gali, *inter alia*:

- a) bendradarbiauti dvišaliu ar daugiašaliu lygmenimis aplinkos apsaugos ir darbo srityse, be kita ko, tinkamose tarptautinėse organizacijose arba organuose, kurių veikloje abi Šalys dalyvauja;
- b) bendradarbiauti vertindamos prekybos ir aplinkos bei prekybos ir darbo savitarpio poveikį ir nustatydamos būdus jį stiprinti ar švelninti arba užkirsti jam kelią, atsižvelgdamos į Šalių atliktos stebėsenos ir vertinimo rezultatus, kaip antai poveikio darniam vystymuisi vertinimą, jei kalbama apie Europos Sąjungą;
- c) bendradarbiauti lengvindamos ir skatindamos prekybą aplinkosaugos prekėmis ir paslaugomis ir investicijas į jas, laikydamosi šio Susitarimo ir, be kita ko, keisdamosi informacija;
- d) bendradarbiauti ženklinimo sistemų klausimais, be kita ko, keisdamosi informacija apie ekologinius ženklus ir kitas priemones ir iniciatyvas, kuriomis prisidedama prie tvarumo, įskaitant tinkamas sąžiningos ir etiškos prekybos sistemas;

- e) bendradarbiauti skatindamos įmonių socialinę atsakomybę, visų pirma keisdamosi informacija ir geriausios praktikos pavyzdžiais, įskaitant susijusius su tarptautiniu mastu pripažintų gairių ir principų laikymusi, įgyvendinimu, pažangos stebėjimu ir sklaida;
- f) bendradarbiauti dėl su prekyba susijusių TDO deramo darbo darbotvarkės aspektų;
- g) bendradarbiauti dėl su prekyba susijusių daugiašalių aplinkos susitarimų aspektų, be kita ko, keisdamosi nuomonėmis ir informacija apie CITES įgyvendinimą ir vykdydamos techninį ir muitinių bendradarbiavimą;
- h) bendradarbiauti dėl su prekyba susijusių tarptautinio kovos su klimato kaita režimo aspektų, įskaitant priemones, kuriomis skatinamos mažo anglies dioksido kiekio ir kitos klimatui nekenkiančios technologijos ir efektyvus energijos vartojimas;
- i) bendradarbiauti skatindamos išsaugoti ir tvariai naudoti biologinę įvairovę, be kita ko, kovodamos su neteisėta prekyba nykstančių laukinės faunos ir floros rūšių augalais ir gyvūnais;
- j) bendradarbiauti skatindamos miškų išsaugojimą, tvarią miškotvarką ir prekybą tesėtai gauta mediena bei medienos produktais, ir kovodamos su neteisėta medienos ruoša ir

- k) dvišališkai ar tinkamose tarptautinėse organizacijose arba organuose, kurių veikloje dalyvauja abi Šalys, bendradarbiauti skatindamos tvarią žvejybos ir akvakultūros praktiką ir prekybą teisėtai gautais žuvininkystės ištekliais, ir kovodamos su NNN žvejyba.

16.13 STRAIPSNIS

Prekybos ir darnaus vystymosi komitetas

1. Pagal 22.3 straipsnį įsteigtas Prekybos ir darnaus vystymosi komitetas (toliau šiame skyriuje – Komitetas) yra atsakingas už veiksmingą šio skyriaus įgyvendinimą ir veikimą.
2. Komitetas atlieka šias funkcijas:
 - a) peržiūri ir stebi šio skyriaus įgyvendinimą ir veikimą bei, jei reikia, teikia tinkamas rekomendacijas Jungtiniam komitetui svarstyti, kaip nustatyta 22.1 straipsnio 5 dalies d punkte;
 - b) svarsto bet kokią kitą Šalių sutartą su šiuo skyriumi susijusį klausimą;

- c) palaiko ryšius su pilietine visuomene¹ šio skyriaus įgyvendinimo klausimais;
 - d) atlieka kitas Jungtinio komiteto pagal 22.1 straipsnio 5 dalies b punktą jam perduotas funkcijas ir
 - e) siekia spręsti Šalių nesutarimus dėl šio skyriaus aiškinimo ir taikymo, be kita ko, taikydamas 16.17 straipsnio 5 dalyje nustatytas procedūras².
3. Pirmasis Komiteto posėdis surengiamas per vienus metus nuo šio Susitarimo įsigaliojimo dienos. Vėliau Komitetas posėdžiauja pagal 22.3 straipsnio 3 dalies a punktą, nedarant poveikio 16.17 straipsnio 5 dalyje nurodytoms procedūroms.
4. Komitetas sieks savo darbo ir TDO bei atitinkamų daugiašalių aplinkos organizacijų ar organų veiklos suderinamumo ir bendro poveikio.

¹ Šiame skyriuje pilietinė visuomenė – nepriklausomi ekonomikos, socialinės ir aplinkos sričių suinteresuotieji subjektai, įskaitant darbdavių ir darbuotojų organizacijas ir aplinkos srities grupes.

² Patikslinama, kad veikdamas pagal šį punktą Komitetas atsižvelgia į pagal 16.17 straipsnio 4 dalį pateiktus patarimus.

16.14 STRAIPSNIS

Ryšių centrai

Įsigaliojus šiam Susitarimui kiekviena Šalis paskiria ryšių centrą, kuris lengvintų Šalių ryšius bet kokiais su šiuo skyriumi susijusiais klausimais, ir praneša kitai Šaliai jo kontaktinę informaciją, įskaitant informaciją apie atitinkamus pareigūnus. Šalys nedelsdamos viena kitai praneša apie bet kokius šios kontaktinės informacijos pasikeitimus.

16.15 STRAIPSNIS

Vidaus patarėjų grupės

1. Kiekviena Šalis rengia savo naujos (-ų) ar esamos (-ų) vidaus patarėjų grupės (-ių) posėdžius su šiuo skyriumi susijusiais ekonomikos, socialinės ir aplinkos sričių klausimais ir su ja (jomis) konsultuojasi laikydamasi savo įstatymų, kitų teisės aktų ir praktikos.

2. Kiekviena Šalis yra atsakinga už tai, kad patarėjų grupėje (-se) būtų subalansuotai atstovaujama nepriklausomiems ekonomikos, socialinės ir aplinkos sričių suinteresuotiesiems subjektams, įskaitant darbdavių ir darbuotojų organizacijas ir aplinkos grupes.
3. Kiekvienos Šalies patarėjų grupė (-s) gali rengti posėdžius savo iniciatyva ir reikšti savo nuomones dėl šio skyriaus įgyvendinimo nepriklausomai nuo Šalies ir šias nuomones teikti tai Šaliai.

16.16 STRAIPSNIS

Bendras dialogas su pilietine visuomene

1. Siekdamos palaikyti dialogą šio skyriaus klausimais, Šalys rengia bendrą dialogą su jų teritorijose esančiomis pilietinės visuomenės organizacijomis (toliau šiame skyriuje – bendras dialogas), įskaitant jų vidaus patarėjų grupių, nurodytų 16.15 straipsnyje, narius.
2. Šalys skatina, kad bendro dialogo dalyviai subalansuotai atstovautų atitinkamiems suinteresuotiesiems subjektams, įskaitant nepriklausomas organizacijas, atstovaujančias ekonomikos, aplinkos ir socialinės sričių interesams, ir, kai tinkama, kitoms atitinkamoms organizacijoms.

3. Bendras dialogas surengiamas ne vėliau kaip praėjus vieniems metams nuo šio Susitarimo įsigaliojimo dienos. Po to bendras dialogas rengiamas reguliariai, nebent Šalys susitartų kitaip. Šalys susitaria dėl bendro dialogo palaikymo tvarkos prieš pirmąjį jo dalyvių susitikimą. Dalyvauti bendrame dialoge galima bet kokiomis tinkamomis Šalių sutartomis ryšio priemonėmis.

4. Bendram dialogui palaikyti Šalys teiks informaciją apie šio skyriaus įgyvendinimą. Per bendrą dialogą suformuluotos nuomonės gali būti teikiamos Komitetui ir skelbiamos viešai.

16.17 STRAIPSNIS

Vyriausybių lygmens konsultacijos

1. Jei Šalys nesutaria dėl bet kokio klausimo, susijusio su šio skyriaus aiškinimu ar taikymu, jos gali naudotis tik šiame straipsnyje ir 16.18 straipsnyje nustatytais procedūromis. Šio skyriaus nuostatomis 21 skyriuje nustatyta ginčų sprendimo tvarka netaikoma.

2. Šalis gali raštu prašyti surengti konsultacijas su kita Šalimi bet koku klausimu, susijusiu su šio skyriaus aiškinimu ar taikymu. Konsultacijų prašanti Šalis nurodo prašymo priežastis, įskaitant spręstiną klausimą ir jo faktinį bei teisinį pagrindus ir atitinkamas šio skyriaus nuostatas.
3. Jei Šalis prašo surengti konsultacijas pagal 2 dalį, kita Šalis greitai atsako ir konsultacijos surengiamos siekiant abipusiškai priimtino klausimo sprendimo.
4. Konsultacijų metu kiekviena Šalis pateikia pakankamai informacijos, kad sprendžiamą klausimą būtų galima išsamiai išnagrinėti. Šalys atsižvelgia į TDO ir kitų atitinkamų tarptautinių organizacijų ar organų, kurių veikloje abi Šalys dalyvauja, veiklą ir, kaip *ad hoc* gali būti Šalių prašoma, gali kreiptis patarimų į šias tarptautines organizacijas ar organus arba kitus ekspertus. Šalys, atsižvelgdamos į minėtus patarimus, aptaria, kokias tinkamas priemonės reikia įgyvendinti.
5. Jei per konsultacijas, vykdytas pagal 2–4 dalis, sprendimo nepasiekta, tam klausimui spręsti Šalies prašymu skubiai surengiamas Komiteto posėdis.
6. Šalys užtikrina, kad per konsultacijas, vykdytas pagal šį straipsnį, pasiekti sprendimai būtų jų bendrai viešinami, nebent Šalys susitartų kitaip.

16.18 STRAIPSNIS

Ekspertų kolegija

1. Jei, ne vėliau kaip praėjus 75 dienoms po Šalies prašymo surengti Komiteto posėdį pagal 16.17 straipsnio 5 dalį, Šalys vis dar neranda abipusiškai priimtino klausimo, susijusio su atitinkamų šio skyriaus straipsnių aiškinimu ar taikymu, sprendimo, Šalis gali prašyti, kad būtų įsteigta ekspertų kolegija, kuri nagrinėtų tą klausimą remdamasi 2 dalyje nurodytais įgaliojimais. Toks prašymas teikiamas raštu kitos Šalies 16.14 straipsnyje nurodytam ryšių centrui ir jame nurodomos prašymo priežastys, įskaitant spęstiną klausimą ir jo faktinį bei teisinį pagrindus.

2. Per vienus metus nuo šio Susitarimo įsigaliojimo dienos Komitetas priima ekspertų kolegijų darbo tvarkos taisykles ir įgaliojimus. Darbo tvarkos taisyklėse nurodoma, kaip ieškoti atitinkamos informacijos. Kolegija aiškina atitinkamus šio skyriaus straipsnius pagal įprastas tarptautinės viešosios teisės aiškinimo taisykles, įskaitant nustatytas 1969 m. gegužės 23 d. Vienoje priimtoje Vienos konvencijoje dėl tarptautinių sutarčių teisės. Kol nebus nustatytos minėtos darbo tvarkos taisyklės ir įgaliojimai, *mutatis mutandis* taikomos 21.30 straipsnyje nurodytos Darbo tvarkos taisyklės, o įgaliojimai, nebent Šalys sutartų kitaip ne vėliau kaip per penkias dienas nuo kolegijos įsteigimo dienos, yra šie:

„atsižvelgiant į atitinkamus 16 skyriaus straipsnius nagrinėti klausimą, nurodytą prašyme įsteigti ekspertų kolegiją, ir pateikti ataskaitą, kaip nurodyta 16.18 straipsnio 5 dalyje, kurioje išdėstomos klausimo sprendimo rekomendacijos“.

3. Ekspertų kolegija gali gauti informacijos iš bet kokio, jos nuomone, tinkamo šaltinio. Dėl klausimų, susijusių su TDO priemonėmis ar daugiašaliais aplinkos susitarimais, ji turėtų kreiptis informacijos ir patarimų į atitinkamas tarptautines organizacijas ar organus. Bet kokia pagal šią dalį gauta informacija pateikiama Šalių pastaboms.

4. Kolegiją sudaro trys ekspertai. Jie atrenkami pagal a–e punktus.
- a) Ekspertai turi turėti atitinkamų techninių ar teisinių ekspertinių žinių šiame skyriuje aptariamiems klausimams spręsti. Jie turi būti nepriklausomi nuo bet kurios iš Šalių, su jomis nesusiję ir nevykdyti jų nurodymų. Jie atlieka savo pareigas kaip individualūs asmenys ir nevykdo jokių organizacijų ar vyriausybių nurodymų ir niekaip nėra susiję su nagrinėjamuoju klausimu.
 - b) Ne vėliau kaip per 45 dienas nuo prašymo įsteigti kolegiją gavimo kiekviena Šalis paskiria po vieną ekspertą, kurie gali būti tos Šalies piliečiai, ir pasiūlo iki trijų kandidatų, kurie gali būti kolegijos pirmininkais. Pirmininkas nėra nei vienos iš Šalių pilietis. Šalys išrenka pirmininką iš pasiūlytų kandidatų ir jį paskiria ne vėliau kaip per 15 dienų nuo minėto 45 dienų laikotarpio pabaigos.
 - c) Jei Šalis nepaskiria eksperto arba jei Šalys nesusitaria dėl pirmininko ar jo nepaskiria pagal b punktą, dar nepaskirti ekspertai ar pirmininkas ne vėliau kaip per 15 dienų nuo b punkte nurodyto 15 dienų laikotarpio pabaigos atrenkami burtų keliu iš pagal d punktą pasiūlytų kandidatų.

- d) Per vienus metus nuo šio Susitarimo įsigaliojimo dienos Komitetas parengia bent 10 asmenų, kurie nori ir gali būti ekspertais pagal šį straipsnį ir atitinka a punkte nustatytus reikalavimus, sąrašą. Sąrašą sudaro trys dalys: po vieną kiekvienos Šalies sąrašą ir vienas asmenų, kurie nėra nei vienos iš Šalių piliečiai ir tinka būti arbitražo kolegijos pirmininkais, sąrašas. Kiekviena Šalis į savo ekspertų sąrašą atrenka bent po tris asmenis. Nebent Šalys susitartų kitaip, jos bendrai atrenka keturis asmenis į pirmininkų sąrašą. Komitetas užtikrins, kad sąrašė visada būtų tiek asmenų, kiek reikalaujama pagal šį punktą.
- e) Kolegijos įsteigimo diena yra diena, kai paskiriamas pirmininkas.

5. Ekspertų kolegija pateikia Šalims tarpinę ir galutinę ataskaitas, kuriose nurodomi nustatyti faktai, atitinkamų straipsnių aiškinimas ar taikomumas ir pagrindžiami visi nustatyti faktai ir patarimai. Ne vėliau kaip per 45 dienas nuo tarpinės ataskaitos, kuri pateikiama ne vėliau kaip per 90 dienų nuo kolegijos įsteigimo, gavimo Šalys gali raštu teikti pastabų dėl tos ataskaitos. Aptarusi tokias raštiškas pastabas Ekspertų kolegija gali pakeisti ataskaitą ir prireikus klausimą nagrinėti papildomai. Galutinė ataskaita pateikiama ne vėliau kaip per 180 dienų nuo kolegijos įsteigimo, nebent jos pirmininkas raštu praneštų Šalims, kad kolegija negali laikytis šio termino. Tokiu atveju galutinė ataskaita pateikiama ne vėliau kaip per 200 dienų nuo kolegijos įsteigimo, nebent Šalys susitartų kitaip. Galutinė ataskaita skelbiama viešai. Šalys užtikrina konfidencialios informacijos apsaugą.

6. Šalys aptaria veiksmus ar priemones nagrinėjamajam klausimui spręsti, atsižvelgdamos į kolegijos galutinę ataskaitą ir patarimus. Kiekviena Šalis ne vėliau kaip per tris mėnesius nuo galutinės ataskaitos pateikimo praneša kitai Šaliai ir savo vidaus patarėjų grupei (-ėms) apie bet kokius tolesnius veiksmus ar priemones. Tolesnius veiksmus ar priemones stebi Komitetas. Vidaus patarėjų grupė (-s) ir bendro dialogo dalyviai gali Komitetui teikti pastabas šiuo klausimu.

16.19 STRAIPSNIS

Peržiūra

1. Kai reikia, Komitetas aptaria 16.13, 16.17 ir 16.18 straipsniuose pateiktų institucinių ir konsultacijų nuostatų įgyvendinimą ir veikimą, *inter alia*, atsižvelgdamas į patirtį, įgytą įgyvendinant šį skyrį ir jam veikiant, ir į kiekvienos Šalies atitinkamų politikos sričių raidą. Aptariant gali būti svarstoma galimybė iš dalies keisti šiuos straipsnius.
2. Atsižvelgdamas į 1 dalyje nurodytų diskusijų rezultata, Komitetas pagal 16.13 straipsnio 2 dalies a punktą gali rekomenduoti Jungtiniam komitetui iš dalies keisti 1 dalyje nurodytus straipsnius.

17 SKYRIUS

SKAIDRUMAS

17.1 STRAIPSNIS

Terminų apibrėžtys

Šiame skyriuje visuotinai taikoma priemonė – bet koks įstatymas, kitas teisės aktas, taisyklė, administracinis ar teismo sprendimas arba administracinė ar teismo procedūra, taikoma visuotinai dėl bet kokio dalyko, kuriam taikomas šis Susitarimas.

17.2 STRAIPSNIS

Skaidri reglamentavimo aplinka

Kiekviena Šalis, pripažindama poveikį, kurį jos reglamentavimo aplinka gali daryti Šalių tarpusavio prekybai ir investicijoms, numato skaidrią ir veiksmingą reglamentavimo aplinką, kurią subjektai, įskaitant ekonominės veiklos vykdytojus, visų pirma mažąsias ir vidutines įmones, galėtų nuspėti.

17.3 STRAIPSNIS

Skelbimas

Nustatydamą ar keisdama visuotinai taikomas priemones kiekviena Šalis:

- a) nedelsdama skelbia ar kitaip viešina tas visuotinai taikomas priemones kartu su jų tikslo ir pagrindimo paaiškinimu ir, jei įmanoma, tai daro elektroninėmis priemonėmis, kaip antai anglų kalba parengtoje svetainėje, ir
- b) stengiasi nustatyti pagrįstą laikotarpį tarp tų priemonių paskelbimo ar paviėšinimo ir įsigaliojimo, išskyrus tinkamai pagrįstus atvejus.

17.4 STRAIPSNIS

Užklausos

1. Kitos Šalies prašymu kiekviena Šalis per pagrįstą laikotarpį atsako į konkrečius kitos Šalies klausimus ir pateikia jai informaciją apie savo visuotinai taikomas priemones.

2. Kiekviena Šalis paviešina už savo visuotinai taikomas priemones atsakingų kompetentingų institucijų pavadinimus ir adresus taip, kad jie būtų lengvai prieinami.
3. Kiekviena Šalis nustato arba toliau taiko tinkamus mechanizmus, kad būtų atsakyta į asmenų užklausas dėl visuotinai taikomų priemonių.
4. Šalys pripažįsta, kad atsakymai į 3 dalyje nurodytas užklausas teikiami tik kaip informacija ir negali būti galutiniai arba teisiškai privalomi, nebent pagal kiekvienos Šalies įstatymus ir kitus teisės aktus numatyta kitaip.

17.5 STRAIPSNIS

Visuotinai taikomų priemonių tvarkymas

1. Kiekviena Šalis visas savo visuotinai taikomas priemones tvarko nuosekliai, objektyviai, nešališkai ir pagrįstai.

2. Taikydama visuotinai taikomas priemones administraciniuose procesuose konkreitiems kitos Šalies asmenims, prekėms ar paslaugoms, kiekviena Šalis, laikydamasi savo įstatymų ir kitų teisės aktų, tiesiogiai tų administracinių procesų paveiktiems asmenims:

- a) pateikia pagrįstą pranešimą apie tai, kada pradedamas procesas, taip pat nurodo proceso, atitinkamų faktų ir klausimų teisinį pagrindą ir pobūdį, ir
- b) suteikia pagrįstą galimybę pateikti faktų ir argumentų jų pozicijai pagrįsti prieš tai, kai priimamas bet koks galutinis administracinis sprendimas, išskyrus skubos atvejus.

17.6 STRAIPSNIS

Peržiūra ir apskundimas

1. Kiekvienoje Šalyje veikia arba įsteigiamos teisminės, arbitražo arba administracinės institucijos arba procedūros, kad būtų greitai peržiūrimi ir, jei pagrįsta, koreguojami administraciniai veiksmai arba, jei numatyta Šalies įstatymuose ir kituose teisės aktuose, neveikimas dėl bet kokio klausimo, kuriam taikomas šis Susitarimas. Tokios institucijos arba procedūros turi būti nešališkos ir nepriklausomos nuo įstaigų arba institucijų, kurioms pavesta užtikrinti tokių veiksmų vykdymą administracine tvarka ir neturi turėti jokių svarbių interesų, susijusių su klausimo sprendimo rezultatu.

2. Kiekviena Šalis užtikrina, kad 1 dalyje nurodytose institucijose ar taikant tokias procedūras proceso šalims būtų suteikiama teisė:

a) į pagrįstą galimybę remti ar ginti savo atitinkamas pozicijas ir

b) į įrodymais ir pateikta bylos medžiaga pagrįstą sprendimą.

3. Kiekviena Šalis užtikrina, kad, laikantis jos įstatymuose ir kituose teisės aktuose numatytų apeliacinių ar tolesnės peržiūros ar apskundimo nuostatų, 2 dalies b punkte nurodytą sprendimą įgyvendintų atitinkamos įstaigos arba institucijos, susijusios su aptariamu administraciniu veiksmu.

17.7 STRAIPSNIS

Bendradarbiavimas siekiant daugiau skaidrumo

Kai tinkama, Šalys bendradarbiauja dvišaliuose, regioniniuose ir daugiašaliuose forumuose dėl to, kokiais būdais galima skatinti skaidriau vykdyti tarptautinę prekybą ir investicijas.

17.8 STRAIPSNIS

Ryšys su kitais skyriais

Šis skyrius taikomas nedarant poveikio jokioms konkrečioms kitų šio Susitarimo skyrių nuostatoms.

18 SKYRIUS

GERA REGLAMENTAVIMO PRAKTIKA IR BENDRADARBIAVIMAS REGLAMENTAVIMO SRITYJE

A SKIRSNIS

Gera reglamentavimo praktika

1 POSKIRSNIS

Bendrosios nuostatos

18.1 STRAIPSNIS

Tikslai ir bendrieji principai

1. Šio skirsnio tikslas – skatinti taikyti gerą reglamentavimo praktiką ir vystyti Šalių bendradarbiavimą reglamentavimo srityje, siekiant stiprinti tarpusavio prekybą ir investicijas:
 - a) skatinant veiksmingą, skaidrią ir numatomą reglamentavimo aplinką;
 - b) skatinant suderinamus reglamentavimo metodus ir mažinant nebūtinų apsunkinančių, besidubliuojančių ar skirtingų reglamentavimo reikalavimų;

c) aptariant Šalies reglamentavimo priemones, praktiką ir metodus, įskaitant tai, kaip stiprinti jų veiksmingą taikymą, ir

d) stiprinant dvišalių Šalių bendradarbiavimą tarptautiniuose forumuose.

2. Nė viena šio skirsnio nuostata nedaro poveikio Šalies teisei apibrėžti ar reglamentuoti savo apsaugos lygius, siekiant viešosios politikos tikslų ar juose remiant tokiose srityse kaip:

a) visuomenės sveikata;

b) žmonių, gyvūnų ir augalų gyvybė ir sveikata;

c) profesinė sveikata ir sauga;

d) darbo sąlygos;

e) aplinka, įskaitant klimato kaitą;

f) vartotojai;

g) socialinė apsauga ir socialinis draudimas;

h) asmens duomenys ir kibernetinis saugumas;

i) kultūrų įvairovė;

j) finansinis stabilumas ir

k) energetinis saugumas.

3. Nė viena šio skirsnio nuostata nelaikoma kliūtimi Šaliai:

a) nustatyti, išlaikyti ir taikyti reglamentavimo priemonės pagal savo teisės sistemą, principus¹ ir terminus, siekiant Šalies viešosios politikos tikslų tuo apsaugos lygiu, kurį ji laiko esant tinkamą, ir

b) teikti ir remti visuotinės svarbos paslaugas, įskaitant susijusias su vandeniu, sveikata, švietimu ar socialinėmis paslaugomis.

4. Reglamentavimo priemonėmis neturi būti užslėptai kliudoma prekybai.

5. Nė viena šio skirsnio nuostata Šalims nenustatoma prievolė pasiekti kažkokio konkretaus reglamentavimo srities rezultato.

¹ Europos Sąjungos atžvilgiu šie principai apima nustatytuosius SESV ir pagal SESV 289 straipsnį priimtų reglamentų ir direktyvų principus.

18.2 STRAIPSNIS

Terminų apibrėžtys

Šiame skirsnyje vartojamų terminų apibrėžtys:

- a) reglamentavimo institucija:
 - i) Europos Sąjungos atveju – Europos Komisija ir
 - ii) Japonijos atveju – Japonijos Vyriausybė ir
- b) reglamentavimo priemonės – visuotinai taikomos priemonės:
 - i) Europos Sąjungos atveju:
 - A) reglamentai ir direktyvos, kaip nustatyta SESV 288 straipsnyje, ir
 - B) įgyvendinimo ir deleguotieji aktai, kaip nustatyta atitinkamai SESV 290 ir 291 straipsniuose, ir

ii) Japonijos atveju:

- A) įstatymai,
- B) Ministrų kabineto įsakymai ir
- C) ministerijų potvarkiai.

18.3 STRAIPSNIS

Taikymo sritis

1. Šis skirsnis taikomas reglamentavimo priemonėms, kurias Šalies reglamentavimo institucija priėmė dėl bet kokio dalyko, kuriam taikomas šis Susitarimas.
2. 3 ir 4 poskirsniai taikomi ne tik 1 dalyje nurodytoms reglamentavimo priemonėms, bet ir kitoms visuotinai taikomoms priemonėms, kurias priėmė Šalies reglamentavimo institucija ir kurie svarbūs bendradarbiavimo reglamentavimo srityje veiklai, kaip antai gairėms, politiniams dokumentams ar rekomendacijoms.

2 POSKIRSNIS

Gera reglamentavimo praktika

18.4 STRAIPSNIS

Vidaus koordinavimas

Kiekviena Šalis toliau taiko vidaus koordinavimo procesus ar mechanizmus, kad skatintų gerą reglamentavimo praktiką, įskaitant numatytąjį šiame skirsnyje.

18.5 STRAIPSNIS

Reglamentavimo procesai ir mechanizmai

Kiekviena Šalis viešina procesų ir mechanizmų, pagal kuriuos jos reglamentavimo institucija rengia, vertina ir peržiūri jos reglamentavimo priemones, aprašymus. Aprašant nurodomos atitinkamos gairės, taisyklės ar procedūros, įskaitant susijusias su galimybėmis visuomenei teikti pastabas.

18.6 STRAIPSNIS

Anksti teikiama informacija apie planuojamas reglamentavimo priemones

Kiekvienos Šalies reglamentavimo institucija bent kartą per metus viešina planuojamų svarbių¹ reglamentavimo priemonių sąrašą kartu su trumpu jų taikymo srities ir tikslų aprašymu, įskaitant, jei įmanoma, numatomo priėmimo laiką. Jei Šalies reglamentavimo institucija tokio sąrašo neviešina, ta Šalis jį kasmet ir kuo greičiau pateikia pagal 22.3 straipsnį įsteigtam Bendradarbiavimo reglamentavimo srityje komitetui kartu su trumpu aprašymu. Kiekvienos Šalies reglamentavimo institucija gali viešinti tą sąrašą kartu su trumpu aprašymu, išskyrus informaciją, nurodytą esant konfidencialią.

¹ Kiekvienos Šalies reglamentavimo institucija gali nustatyti, kas laikoma svarbia reglamentavimo priemone jos prievolių pagal šį skirsnį įgyvendinimo reikmėms.

18.7 STRAIPSNIS

Viešos konsultacijos

1. Rengdama svarbias reglamentavimo priemones kiekvienos Šalies reglamentavimo institucija, kai taikoma ir laikydamasi atitinkamų taisyklių ir procedūrų:
 - a) paskelbia reglamentavimo priemonės projektą ar konsultacijų dokumentą, kuriame pateikia pakankamai informacijos apie rengiamą priemonę, kad bet koks asmuo galėtų įvertinti, ar jo interesai gali būti smarkiai paveikiami ir kaip jie gali būti paveikiami;
 - b) nediskriminacinėmis sąlygomis suteikia pagrįstą galimybę bet kokiam asmeniui pateikti pastabų ir
 - c) apsvarsto gautas pastabas.
2. Kiekvienos Šalies reglamentavimo institucija su viešomis konsultacijomis susijusiai informacijai teikti ir tokioms pastaboms gauti turėtų naudotis elektroninėmis ryšio priemonėmis ir siekti, kad tam būtų naudojamas specialus vienos bendros prieigos interneto portalas.

3. Kiekvienos Šalies reglamentavimo institucija viešina visas gautas pastabas arba konsultacijų rezultatų santrauką. Ši prievolė netaikoma tiek, kiek reikia konfidencialiai informacijai apsaugoti, neskelbiant asmens duomenų ar netinkamo turinio ar dėl kitų pagrįstų priežasčių, kaip antai rizikos pažeisti trečiosios šalies interesus.

18.8 STRAIPSNIS

Poveikio vertinimas

1. Kiekvienos Šalies reglamentavimo institucija stengiasi sistemingai atlikti svarbių rengiamų reglamentavimo priemonių poveikio vertinimą, laikydamasi atitinkamų taisyklių ir procedūrų.
2. Atlikdama poveikio vertinimą kiekvienos Šalies reglamentavimo institucija nustato ir toliau taiko procesus ir mechanizmus, pagal kuriuos atsižvelgiama į šiuos veiksnius:
 - a) reglamentavimo priemonės poreikį, įskaitant dalyko, kurį ketinama spręsti ta priemone, pobūdį ir svarbą;
 - b) bet kokius kitus įmanomus ir tinkamus reglamentavimo ar nereglamentavimo būdus Šalies viešosios politikos tikslams pasiekti, įskaitant galimybę nereglamentuoti, jei tokia yra;

- c) kiek įmanoma ir svarbu, galimą socialinį, ekonominį ir su aplinka susijusį minėtų kitų būdų poveikį, įskaitant poveikį prekybai ir mažosioms bei vidutinėms įmonėms, ir
 - d) jei tinkama, kaip svarstomos galimybės susijusios su atitinkamais tarptautiniais standartais, įskaitant galimų nukrypimų priežastis.
3. Kiekvienos Šalies reglamentavimo institucija paskelbia savo poveikio vertinimo rezultatus ne vėliau kaip paskelbiama susijusi siūloma ar galutinė reglamentavimo priemonė.

18.9 STRAIPSNIS

Retrospektyvinis vertinimas

1. Kiekvienos Šalies reglamentavimo institucija toliau taiko procesus ar mechanizmus, kuriais skatinama periodiškai retrospektyviai vertinti galiojančias reglamentavimo priemones.
2. Kiekvienos Šalies reglamentavimo institucija viešina savo planus atlikti tokius retrospektyvinius vertinimus ir jų rezultatus, laikydamasi atitinkamų taisyklių ir procedūrų.

18.10 STRAIPSNIS

Galimybė teikti pastabas

Kiekvienos Šalies reglamentavimo institucija, nedarydama poveikio kiekvienos Šalies viešosios politikos tikslų siekimui, suteikia visiems subjektams galimybę teikti pastabas dėl galiojančių reglamentavimo priemonių tobulinimo, įskaitant patarimus, kaip paprastinti ar mažinti nebūtiną našta.

18.11 STRAIPSNIS

Keitimasis informacija apie gerą reglamentavimo praktiką

Reglamentavimo institucijos stengiasi keistis informacija, taip pat Bendradarbiavimo reglamentavimo srityje komitete, apie savo gerą reglamentavimo praktiką, kaip nurodyta šiame poskirsnyje, kaip antai praktiką, susijusią su poveikio vertinimu, įskaitant poveikio prekybai ir investicijoms vertinimą, ar susijusią su retrospektyviniu vertinimu.

3 POSKIRSNIS

Bendradarbiavimas reglamentavimo srityje

18.12 STRAIPSNIS

Bendradarbiavimo reglamentavimo srityje veiksmai

1. Kiekviena Šalis gali pasiūlyti kitai Šaliai imtis bendradarbiavimo reglamentavimo srityje veiksmų. Pasiūlymas pateikiamas per ryšių centrą, paskirtą pagal 18.15 straipsnį.
2. Kita Šalis tinkamu laiku apsvarsto pasiūlymą ir praneša jį pateikusiai Šaliai, ar ji mano, kad siūlomas veiksmas tinkamas bendradarbiavimui reglamentavimo srityje.
3. Šalies prašymu Bendradarbiavimo reglamentavimo srityje komitetas aptaria 1 dalyje nurodytą pasiūlymą imtis bendradarbiavimo reglamentavimo srityje veiksmų.
4. Norėdama nustatyti, kokie veiksmai būtų tinkami bendradarbiavimui reglamentavimo srityje, kiekviena Šalis apsvarsto:
 - a) 18.6 straipsnyje pateiktą sąrašą ir

b) pagrįstus ir kartu su atitinkama informacija Šalies subjektų pateiktus bendradarbiavimui reglamentavimo srityje pasiūlymus.

5. Šalims nusprendus imtis bendradarbiavimo reglamentavimo srityje veiksmo, kiekvienos Šalies reglamentavimo institucija:

- a) praneša kitos Šalies reglamentavimo institucijai apie naujų priemonių, svarbių bendradarbiavimo reglamentavimo srityje veiksmui, rengimą arba esamų tokių priemonių persvarstymą;
- b) gavusi atitinkamą prašymą teikia informaciją ir aptaria priemones, svarbias bendradarbiavimo reglamentavimo srityje veiksmui, ir
- c) rengdama naujas reglamentavimo ar kitas priemones arba persvarstydamas esamas, kiek įmanoma, apsveria kitos Šalies tokiam pat ar susijusiam dalykui taikomą reglamentavimo metodą.

6. Šalys gali savo noru imtis bendradarbiavimo reglamentavimo srityje veiksmų. Šalis gali atsisakyti imtis bendradarbiavimo reglamentavimo srityje veiksmų arba juos nutraukti. Atsisakanti imtis bendradarbiavimo reglamentavimo srityje veiksmų arba juos nutraukianti Šalis turėtų savo sprendimą paaiškinti kitai Šaliai.

7. Kai tinkama, reglamentavimo institucijos gali abipusiu sutarimu patikėti įgyvendinti bendradarbiavimo reglamentavimo srityje veiksmą atitinkamiems Šalies organams.

18.13 STRAIPSNIS

Gera reglamentavimo suderinamumo skatinimo praktika

Siekdama skatinti reglamentavimo suderinamumą kiekvienos Šalies reglamentavimo institucija, *inter alia*, svarsto galimybes:

- a) skatinti taikyti bendrus principus, gaires, elgesio kodeksus, lygiavertiškumo abipusį pripažinimą ir įgyvendinimo priemones, kad būtų vengiama be reikalo dubliuoti reglamentavimo reikalavimus, kaip antai tyrimus, kvalifikacijos patvirtinimus, auditą ar patikrinimus, ir
- b) bendradarbiauti dvišaliu pagrindu ir su trečiosiomis šalimis atitinkamuose tarptautiniuose forumuose, kai įmanoma, taip pat imantis bendrų iniciatyvų ir pasiūlymų, susijusių su tarptautinių reglamentavimo standartų, gairių ar kitų metodų rengimu ir skatinimu juos priimti ir įgyvendinti.

4 POSKIRSNIS

Institucinės nuostatos

18.14 STRAIPSNIS

Bendradarbiavimo reglamentavimo srityje komitetas

1. Pagal 22.3 straipsnį įsteigtas Bendradarbiavimo reglamentavimo srityje komitetas stiprina ir skatina gerą reglamentavimo praktiką ir Šalių bendradarbiavimą reglamentavimo srityje, kaip nustatyta šio skirsnio nuostatose.
2. Bendradarbiavimo reglamentavimo srityje komitetas gali kviesti suinteresuotuosius asmenis dalyvauti jo posėdžiuose.
3. Bendradarbiavimo reglamentavimo srityje komitetas visų pirma gali:
 - a) aptarti siūlomus bendradarbiavimo reglamentavimo srityje veiksmus;
 - b) keistis informacija apie gerą reglamentavimo praktiką ir ją skatinti;

- c) rekomenduoti imtis bendradarbiavimo reglamentavimo srityje veiksmų dėl Šalims abipusiškai svarbių klausimų, įskaitant susijusius su prieš nustatant reglamentavimo priemones vykdomais tyrimais;
- d) skatinti imtis dvišalių bendradarbiavimo reglamentavimo srityje veiksmų, kad kiekvienoje Šalyje būtų lengviau pasiekti suderintų reglamentavimo rezultatų, ypač tose srityse, kuriose reglamentavimo priemonių nėra ar jos tik pradedamos rengti;
- e) remti praktinių mechanizmų, įgyvendinimo priemonių ir geriausios praktikos pavyzdžių rengimą, kad skatintų gerą reglamentavimo praktiką ir bendradarbiavimą šioje srityje;
- f) skatinti bendradarbiauti reglamentavimo srityje ir koordinuoti šios srities veiklą tarptautiniuose forumuose, taip pat periodiškai dvišaliu pagrindu keičiantis informacija apie atitinkamą vykdomą ar planuojamą veiklą;
- g) periodiškai nustatyti ir tvirtinti prioritetines bendradarbiavimo reglamentavimo srityje sritis;
- h) jei reikia, teikti gaires, kad padėtų paprastinti kitų 22.3 straipsnyje nurodytų specialiųjų komitetų bendradarbiavimą reglamentavimo srityje ir atitinkamą dvišalį bendradarbiavimą kituose šios srities forumuose;
- i) svarsto 18.16 straipsnio 8 dalyje nurodytų konsultacijų rezultatų ataskaitą ir, jei taikoma, peržiūri pažangą, padarytą įgyvendinant tinkamą sprendimą, nurodytą 18.16 straipsnio 6 dalyje, ir

- j) jei reikia, steigia *ad hoc* darbo grupes konkrečioms bendradarbiavimo reglamentavimo srityje veiksams įgyvendinti, kurios atsiskaito Bendradarbiavimo reglamentavimo srityje komitetui.
4. Bendradarbiavimo reglamentavimo srityje komitetas:
- a) surengia posėdį per vienus metus nuo šio Susitarimo įsigaliojimo dienos ir vėliau posėdžiauja bent kartą per metus, nebent Šalių atstovai nuspręstų kitaip, ir
 - b) per pirmąjį posėdį po šio Susitarimo įsigaliojimo priima savo darbo tvarkos taisykles.

18.15 STRAIPSNIS

Ryšių centrai

Įsigaliojus šiam Susitarimui kiekviena Šalis paskiria ryšių centrą šiam skirsniiui įgyvendinti ir informacijai pagal 18.16 straipsnį keistis ir praneša kitai Šaliai jo kontaktinę informaciją, įskaitant informaciją apie atitinkamus pareigūnus. Šalys nedelsdamos viena kitai praneša apie bet kokius šios kontaktinės informacijos pasikeitimus.

18.16 STRAIPSNIS

Keitimasis informacija apie planuojamas arba esamas reglamentavimo priemones

1. Šalis gali pateikti kitai Šaliai prašymą suteikti informacijos ir paaiškinimų dėl planuojamų arba esamų kitos Šalies reglamentavimo priemonių. Šalis, kuriai skirtas tas prašymas, stengiasi jį atsakyti greitai.
2. Šalis gali pateikti kitai Šaliai prašymą apsvarstyti jai susirūpinimą keliančius planuojamų arba esamų kitos Šalies reglamentavimo priemonių aspektus. Prašyme jį teikianti Šalis nurodo ginčijamą reglamentavimo priemonę, apibūdina jai susirūpinimą keliančius aspektus ir, jei taikoma, pateikia klausimų.
3. Šalis, kuriai pateiktas prašymas, kuo greičiau ir, nebent tam yra pagrindo, bet kuriuo atveju ne vėliau kaip per 60 dienų nuo prašymo gavimo, pateikia raštiškas pastabas dėl prašymą pagal 2 dalį pateikusiai Šaliai susirūpinimą keliančių aspektų. Šiose pastabose, kiek įmanoma, be kitų dalykų nurodomas reglamentavimo priemonės tikslas ir pagrindimas, kai taikoma, paaiškinama, kodėl netaikoma mažiau prekybą ar investicijas ribojanti priemonė, kuria būtų galima taip pat veiksmingai pasiekti tą patį politikos tikslą. Šalis, kuriai pateiktas prašymas, atsako į bet kokius klausimus, kitos Šalies pateiktus siekiant paaiškinimo.

4. Prašymą pateikusi Šalis gali prašyti surengti konsultacijas su kita Šalimi:
 - a) po 3 dalyje nurodytų raštiškų pastabų gavimo arba
 - b) praėjus 3 dalyje nurodytam laikotarpiui, jei per jį Šalis, kuriai pateiktas prašymas, nepateikia raštiškų pastabų.
5. Konsultacijos gali būti vykdomos susitinkant asmeniškai arba elektroninėmis priemonėmis. Kiekviena Šalis paskiria už susitikimus atsakingą pareigūną.
6. Konsultacijų metu Šalys sąžiningai svarsto galimybes rasti tinkamą sprendimą, kuriuo būtų išspręsti prašymą pateikusiai Šaliai susirūpinimą keliantys aspektai, įskaitant pasiūlymus koreguoti ginčijamą reglamentavimo priemonę arba, jei taikoma, priimti mažiau prekybą ar investicijas ribojančią reglamentavimo priemonę.
7. Nereikalaujama, kad Šalys atskleistų konfidencialią ar neskelbtiną informaciją arba duomenis.
8. Prašymą pateikusi Šalis, konsultuodamasi su kita Šalimi, parengia konsultacijų rezultatų ataskaitą. Prašymą pateikusios Šalies ryšių centras nusiunčia ataskaitą Bendradarbiavimo reglamentavimo srityje komitetui svarstyti.

9. 2 dalyje nurodytas prašymas taip pat gali būti teikiamas, jei tinkamas sprendimas nepasiektas atitinkamo specialiojo komiteto lygmeniu, nedarant poveikio Šalių teisėms ir prievolėms pagal 21 skyrių arba bet kokio kito taikytino susitarimo ginčų sprendimo procedūrą.

10. 2 dalyje nurodytu prašymu neprašoma, kad Šalis, kuriai jis pateiktas, pasiektų konkretų reglamentavimo srities rezultatą, ir nevilkinamas reglamentavimo priemonės priėmimas.

B SKIRSNIS

Gyvūnų gerovė

18.17 STRAIPSNIS

Gyvūnų gerovė

1. Siekdamas abipusiškos naudos Šalys bendradarbiauja gyvūnų gerovės klausimais, ypač daug dėmesio skirdamos ūkiniam gyvūnams, kad geriau suprastų atitinkamus viena kitos įstatymus ir kitus teisės aktus.

2. Šiuo tikslu Šalys abipusiu sutarimu gali priimti darbo planą, kuriame apibrėžiami prioritetai ir gyvūnų, dėl kurių imamasi veiksmų pagal šį straipsnį, kategorijos, ir įsteigia Gyvūnų gerovės techninę darbo grupę, kad galėtų keistis gyvūnų gerovės informacija, ekspertinėmis žiniomis ir patirtimi bei nagrinėti galimybes skatinti bendradarbiauti intensyviau.

C SKIRSNIS

Baigiamosios nuostatos

18.18 STRAIPSNIS

A skirsnio taikymas

1. A skirsnio nuostatos netaikomos B skirsniui ir bendradarbiavimui finansų reguliavimo srityje pagal 8 skyriaus E skirsnio 5 poskirsnį.
2. Neatsižvelgiant į 18.3 straipsnį, bet kokios konkrečios kitų šio Susitarimo skyrių nuostatos yra viršesnės už A skirsnio nuostatas tiek, kiek yra būtina toms konkrečioms nuostatoms taikyti.

18.19 STRAIPSNIS

Ginčų sprendimas

Šio skyriaus nuostatomis 21 skyriuje nustatyta ginčų sprendimo tvarka netaikoma.

19 SKYRIUS

BENDRADARBIAVIMAS ŽEMĖS ŪKIO SRITYJE

19.1 STRAIPSNIS

Tikslai

Šalys pripažįsta, kad tarpusavio prekybos žemės ūkio¹ ir maisto produktais skatinimas yra abipusiškai svarbus tikslas, ir siekia skatinti bendradarbiavimą tvaraus žemės ūkio srityje, įskaitant kaimo plėtrą, ir keistis technine informacija ir geriausios praktikos pavyzdžiais, susijusiais su saugiu, aukštos kokybės maisto produktų tiekimu vartotojams Europos Sąjungoje ir Japonijoje.

¹ Šiame skyriuje miškininkystės ar žuvininkystės produktai nepriskiriami žemės ūkio produktams.

19.2 STRAIPSNIS

Taikymo sritis

1. Šalys bendradarbiauja 19.1 straipsnyje nurodytose srityse, laikydamos savo atitinkamų įstatymų ir kitų teisės aktų. Šalys skatina atitinkamas Šalių grupes, subjektus, kompetentingas institucijas ir kitas organizacijas bendradarbiauti ir tokį bendradarbiavimą lengvina.
2. 1 dalyje nurodyto bendradarbiavimo aprėptis:
 - a) prekybos žemės ūkio ir maisto produktais skatinimas, įskaitant dialogą dėl atitinkamo reglamentavimo;
 - b) bendradarbiavimas siekiant gerinti ūkių valdymą, našumą ir konkurencingumą, be kita ko, keičiantis geriausia praktika, susijusia su tvariu žemės ūkiu, technologijų naudojimu ir inovacijomis;
 - c) bendradarbiavimas žemės ūkio ir maisto produktų gamybos ir technologijų srityse;
 - d) bendradarbiavimas žemės ūkio produktų kokybės politikos srityje, taip pat dėl geografinių nuorodų¹, jei toks bendradarbiavimas nesidubliuoja su pagal 22.3 straipsnį įsteigto Intelektinės nuosavybės komiteto užduotimis, susijusiomis su geografinėmis nuorodomis;

¹ Šiame skyriuje žemės ūkio produktų kokybės politika dėl geografinių nuorodų vadinama žemės ūkio produktų kokybės politika dėl produktų, kuriems taikomas 14.22 straipsnis, geografinių nuorodų.

- e) bendradarbiavimas kaimo plėtrai skatinti ir keitimasis atitinkama geriausia praktika, kaip antai susijusia su politika, kuria gamintojai ir jauni ūkininkai skatinami dirbti kaimo vietovėse, ir
- f) konsultacijos dėl kitų Šalių sutartų klausimų, kuriems taikomas 19.1 straipsnis.

19.3 STRAIPSNIS

Bendradarbiavimas gerinant verslo aplinką

1. Kiekviena Šalis, laikydamosi savo įstatymų ir kitų teisės aktų, imasi tinkamų priemonių toliau gerinti verslo aplinką žemės ūkio ir maisto produktų srityje kitos Šalies subjektams, vykdančioms verslo veiklą toje Šalyje.
2. Toliau gerindamos verslo aplinką Šalys, laikydamosi savo atitinkamų įstatymų ir kitų teisės aktų, skatina bendradarbiauti Šalių valdžios institucijas ir atitinkamų žemės ūkio bei maisto produktų sektorių atstovus.

19.4 STRAIPSNIS

Prašymas suteikti informacijos

Kiekviena Šalis gali pateikti kitai Šaliai prašymą suteikti informacijos ir paaiškinimų dėl priemonių, susijusių su žemės ūkiu arba maisto produktais. Šalis, kuriai pateiktas prašymas, kuo greičiau ir, nebent Šalys susitaria kitaip, bet kuriuo atveju ne vėliau kaip per 60 dienų nuo prašymo gavimo, pateikia raštišką informaciją dėl kitos Šalies pateikto prašymo.

19.5 STRAIPSNIS

Bendradarbiavimo žemės ūkio srityje komitetas

1. Pagal 22.3 straipsnį įsteigtas Bendradarbiavimo žemės ūkio srityje komitetas (toliau šiame skyriuje – Komitetas) yra atsakingas už veiksmingą šio skyriaus įgyvendinimą ir veikimą.
2. Komitetas atlieka šias funkcijas:
 - a) užtikrina ir peržiūri, kaip įgyvendinamas ir kaip veikia šis skyrius;
 - b) aptaria bet kokius su šiuo skyriumi susijusius klausimus;

- c) teikia Komiteto nustatytus faktus Jungtiniam komitetui;
 - d) lengvina Šalių privačiųjų sektorių tarpusavio bendradarbiavimą, kuriuo prisidedama prie šio skyriaus tikslų, ir
 - e) atlieka kitas Jungtinio komiteto pagal 22.1 straipsnio 5 dalies b punktą jam perduotas funkcijas.
3. Komitetas priima savo darbo tvarkos taisykles ir išsamias bendradarbiavimo pagal šį skyrių nuostatas.
4. Komitetas bendru sutarimu gali kreiptis į atitinkamų subjektų, kurie nėra Europos Komisija ir Japonijos Vyriausybė, atstovus, turinčius reikiamų ekspertinių žinių, susijusių su aptartinais klausimais.

19.6 STRAIPSNIS

Ryšių centrai ir ryšių palaikymas

1. Įsigaliojus šiam Susitarimui kiekviena Šalis paskiria bent vieną ryšių centrą, kuris lengvintų Šalių ryšius bet kokiais su šiuo skyriumi susijusiais klausimais, ir praneša kitai Šaliai jo kontaktinę informaciją, įskaitant informaciją apie atitinkamus pareigūnus. Šalys nedelsdamos viena kitai praneša apie bet kokius šios kontaktinės informacijos pasikeitimus.
2. Šalies ryšių centras per pagrįstą laiką praneša kitos Šalies ryšių centrui, nurodytam šiame straipsnyje, apie su šiuo skyriumi susijusius prašymus, pateiktus atitinkamų tos Šalies subjektų, kurie nėra Europos Komisija ir Japonijos Vyriausybė.
3. Ryšiai pagal šį skyrių palaikomi anglų kalba.

19.7 STRAIPSNIS

Ryšys su kitais skyriais

1. Šis skyrius netaikomas dalykams, kuriems taikomi 2, 6, 7 ar 14 skyriai, nebent Šalys susitartų kitaip.
2. Nė viena šio skyriaus nuostata nedaro poveikio Šalių teisėms ir prievolėms pagal 2, 6, 7 ir 14 skyrius.

19.8 STRAIPSNIS

Ginčų sprendimas

Šio skyriaus nuostatomis 21 skyriuje nustatyta ginčų sprendimo tvarka netaikoma.

20 SKYRIUS

MAŽOSIOS IR VIDUTINĖS ĮMONĖS

20.1 straipsnis

Tikslas

Šalys pripažįsta šio skyriaus ir kitų šio Susitarimo nuostatų, kuriomis siekiama stiprinti Šalių bendradarbiavimą mažosioms ir vidutinėms įmonėms (toliau šiame skyriuje – MVI) svarbiais klausimais arba kurios gali būti kitaip ypač naudingos MVI, svarbą.

20.2 STRAIPSNIS

Dalijimasis informacija

1. Kiekviena Šalis sukuria arba toliau palaiko viešai prieinamą svetainę, kurioje pateikiama informacija apie šį Susitarimą, įskaitant:

- a) šio Susitarimo tekstą, įskaitant visus priedus, visų pirma muitų tarifų sąrašus ir konkreitiems produktams taikomas kilmės taisykles;

- b) šio Susitarimo santrauką ir
 - c) MVI skirtą informaciją, kurioje:
 - i) apibūdinamos šio Susitarimo nuostatos, Šalies nuomone, svarbios MVI ir
 - ii) pateikiama bet kokia kita informacija, kurią Šalis mano esant naudingą MVI, norinčioms pasinaudoti šiuo Susitarimu teikiamomis galimybėmis.
2. Kiekviena Šalis 1 dalyje nurodytoje svetainėje pateikia nuorodas į:
- a) atitinkamą kitos Šalies svetainę;
 - b) savo valdžios institucijų ir kitų tinkamų subjektų svetaines, kuriose yra informacijos, kurią Šalis mano esant naudingą subjektams, besidomintiems prekyba, investicijomis ar verslu toje Šalyje, ir
 - c) ES ir Japonijos pramonės bendradarbiavimo centro ar jo funkcijas perėmusios organizacijos svetainę.

3. Kiekviena Šalis užtikrina, kad 2 dalies b punkte nurodytose svetainėse būtų pateikiama informacija, susijusi su:

- a) muitų teisės aktais ir procedūromis, taip pat procedūrų, praktinių etapų, blankų ir dokumentų aprašymas ir kita informacija, būtina norint importuoti į tos Šalies muitų teritoriją, iš jos eksportuoti ar vežti per ją tranzitu;
- b) įstatymais ir kitais teisės aktais, įskaitant procedūras, susijusias su intelektinės nuosavybės teisėmis;
- c) techniniais reglamentais ir atitikties vertinimo procedūromis;
- d) sanitarijos ir fitosanitarijos priemonėmis, susijusiomis su importu ir eksportu;
- e) viešųjų pirkimų pranešimų skelbimu pagal 10.4 straipsnį ir kita svarbia informacija;
- f) verslo registravimo procedūromis;
- g) jei taikoma, per importo procedūras renkamais mokesčiais, ir
- h) kita informacija, kurią Šalis mano esant naudingą MVI.

4. Kiekviena Šalis 1 dalyje nurodytoje svetainėje pateikia nuorodą į duomenų bazę, kurioje galima vykdyti elektroninę paiešką pagal muitų tarifų nomenklatūros kodus ir kurioje, jei Šalis laiko tai taikoma, taip pat pateikiama ši informacija, susijusi su patekimu į jos rinką:

- a) maito normos, kurias Šalis turi taikyti kitos Šalies kilmės statusą turinčioms prekėms, maito normos pagal didžiausio palankumo režimą ir Šalies nustatytos tarifinės kvotos;
- b) muitai ar kiti mokesčiai, įskaitant taikomus konkretiems produktams, importui ar eksportui arba susijusius su importu ir eksportu;
- c) kitos tarifinės priemonės;
- d) kilmės taisyklės;
- e) sąlyginis apmokestinimas maitais, muitų atidėjimas ar kito tipo lengvatos, kuriomis sumažinami ar kompensuojami muitai arba nuo jų atleidžiama;
- f) kriterijai, pagal kuriuos nustatoma prekių maitinė vertė;
- g) kilmės šalies ženklavimo reikalavimai, įskaitant susijusius su ženklinimo vieta ir metodais, ir
- h) kitos susijusios priemonės.

5. Kiekviena Šalis reguliariai arba kitos Šalies prašymu peržiūri 1–4 dalyse nurodytą informaciją ir nuorodas, kad užtikrintų, kad jos atnaujintos ir tikslios.
6. Kiekviena Šalis deda pastangas užtikrinti, kad šiame straipsnyje numatyta informacija būtų pateikiama taip, kad MVĮ ją būtų paprasta naudoti. Kiekviena Šalis stengiasi, kad informacija būtų pateikiama anglų kalba.
7. Nei vienos iš Šalių subjektams netaikomi jokie mokesčiai už prieigą prie informacijos, pateiktos pagal 1–4 dalis.

20.3 STRAIPSNIS

MVĮ ryšių centrai

1. Įsigaliojus šiam Susitarimui kiekviena Šalis paskiria ryšių centrą šiam skyriui įgyvendinti (toliau šiame skyriuje – MVĮ ryšių centrai) ir praneša kitai Šaliai jo kontaktinę informaciją, įskaitant informaciją apie atitinkamus pareigūnus. Šalys nedelsdamos viena kitai praneša apie bet kokius šios kontaktinės informacijos pasikeitimus.

2. MVĮ ryšių centrai, laikydamiesi kiekvienos Šalies taisyklių ir procedūrų, atlieka šias funkcijas:

- a) užtikrina, kad įgyvendinant šį Susitarimą būtų atsižvelgiama į MVĮ poreikius;
- b) svarsto, kaip sustiprinti Šalių tarpusavio bendradarbiavimą MVĮ svarbiais klausimais, kad šios turėtų daugiau prekybos ir investicijų galimybių;
- c) nustato būdus, kaip kiekvienos Šalies MVĮ galėtų pasinaudoti naujomis šiuo Susitarimu teikiamomis galimybėmis, ir keičiasi tokia informacija;
- d) stebi, kaip įgyvendinamas 20.2 straipsnis, ir užtikrina, kad kiekvienos Šalies teikiama informacija būtų atnaujinta ir svarbi MVĮ;
- e) reguliariai teikia Jungtiniam komitetui savo veiklos ataskaitą ir tinkamas rekomendacijas ir
- f) svarsto visus kitus MVĮ svarbius klausimus, kuriems taikomas šis Susitarimas.

3. MVĮ ryšių centrai, laikydamiesi kiekvienos Šalies taisyklių ir procedūrų, gali teikti Jungtiniam komitetui rekomendacijas dėl papildomos Šalių informacijos įtraukimo į jų atitinkamas 20.2 straipsnyje nurodytas svetaines.
4. MVĮ ryšių centrai stengiasi spręsti bet kokius kitus MVĮ svarbius klausimus, susijusius su šio Susitarimo įgyvendinimu, be kita ko, šiomis priemonėmis:
 - a) keisdami informaciją, kad padėtų Šalims stebėti, kaip įgyvendinami šio Susitarimo aspektai, svarbūs MVĮ;
 - b) dalyvaudami pagal šį Susitarimą įsteigtų specialiųjų komitetų ir darbo grupių veikloje, taip pat klausimais, susijusiais su bendradarbiavimu reglamentavimo srityje ir netarifinėmis priemonėmis, ir teikdami šiems specialiesiems komitetams ir darbo grupėms pranešimus apie MVĮ ypač rūpimus konkrečius klausimus pagal savo atitinkamas kompetencijos sritis ir
 - c) svarstydami abipusiškai priimtinus sprendimus, kaip pagerinti MVĮ gebėjimus vykdyti prekybą ir investicijas Šalyse.

5. MVI ryšių centrai rengia posėdžius pagal poreikį ir savo veiklą vykdo tinkamomis ryšio priemonėmis, kurios gali būti elektroninis paštas, vaizdo konferencijos ir kt.
6. Vykdydami savo veiklą MVI ryšių centrai siekia bendradarbiauti su MVI srities ekspertais ir išorės organizacijomis, kai tinkama.

20.4 STRAIPSNIS

Ginčų sprendimas

Šio skyriaus nuostatoms 21 skyriuje nustatyta ginčų sprendimo tvarka netaikoma.

21 SKYRIUS

GINČŲ SPRENDIMAS

A SKIRSNIS

Tikslas, taikymo sritis ir terminų apibrėžtys

21.1 STRAIPSNIS

Tikslas

Šiuo skyriumi siekiama nustatyti efektyvų ir veiksmingą mechanizmą Šalių ginčams dėl šio Susitarimo nuostatų aiškinimo ir taikymo spręsti, pasiekiant abipusiškai sutartą sprendimą.

21.2 STRAIPSNIS

Taikymo sritis

Jeigu šiame Susitarime nenustatyta kitaip, šis skyrius taikomas sprendžiant visus Šalių tarpusavio ginčus dėl šio Susitarimo aiškinimo ir taikymo.

21.3 STRAIPSNIS

Terminų apibrėžtys

Šiame skyriuje:

- a) arbitras – kolegijos narys;
- b) skubos atvejai ir skubūs klausimai – taip pat atvejai, susiję su prekėmis ar paslaugomis, per trumpą laiką greitai prarandančiomis kokybę, esamą būklę ar komercinę vertę;
- c) Elgesio kodeksas – 21.30 straipsnyje nurodytas Arbitrų elgesio kodeksas;
- d) Šalis ieškovė – Šalis, kuri prašo įsteigti kolegiją pagal 21.7 straipsnį;
- e) atitinkamos nuostatos – šio Susitarimo nuostatos, kurioms taikomas šis skyrius, kaip nustatyta 21.2 straipsnyje;
- f) DSB – PPO ginčų sprendimo taryba;

- g) kolegija – pagal 21.7 straipsnį įsteigta kolegija;
- h) Šalis atsakovė – Šalis, dėl kurios ginčas pagal 21.7 straipsnį pateiktas spręsti kolegijai, ir
- i) Darbo tvarkos taisyklės – kolegijų darbo tvarkos taisyklės, nurodytos 21.30 straipsnyje.

B SKIRSNIS

Konsultacijos ir tarpininkavimas

21.4 STRAIPSNIS

Prašymas suteikti informacijos

Prieš tai, kai pagal atitinkamai 21.5 ar 21.6 straipsnį pateikiamas prašymas surengti konsultacijas ar pradėti tarpininkavimo procesą, Šalis gali raštu prašyti bet kokios informacijos, susijusios su ginčijama priemone. Šalis, kuriai pateiktas tas prašymas, deda visas pastangas suteikti prašomą informaciją raštu ne vėliau kaip per 20 dienų nuo prašymo gavimo.

21.5 STRAIPSNIS

Konsultacijos

1. Šalys stengiasi išspręsti visus 21.2 straipsnyje nurodytus ginčus sąžiningomis konsultacijomis ir rasti abipusiškai sutartą sprendimą.
2. Šalis gali prašyti surengti konsultacijas, raštu pateikdama prašymą kitai Šaliai. Prašyme surengti konsultacijas jų prašanti Šalis nurodo prašymo priežastis, taip pat nurodo ginčijamą priemonę ir jos faktinį bei teisinį pagrindus bei atitinkamas nuostatas.
3. Konsultacijų metu kiekviena Šalis pateikia pakankamai informacijos, kad būtų galima išsamiai išnagrinėti ginčijamą priemonę, įskaitant tai, kaip ji galėtų paveikti šio Susitarimo veikimą ir taikymą.

4. Šalis, kuriai pateiktas prašymas surengti konsultacijas, į jį atsako ne vėliau kaip per 10 dienų nuo prašymo gavimo. Šalys pradeda konsultacijas ne vėliau kaip per 30 dienų nuo prašymo gavimo. Konsultacijos laikomos baigtomis ne vėliau kaip per 45 dienas nuo prašymo gavimo, nebent Šalys susitartų kitaip. Jei abi Šalys mano, kad klausimas skubus, konsultacijos laikomos baigtomis ne vėliau kaip per 25 dienas nuo prašymo gavimo, nebent Šalys susitartų kitaip.
5. Konsultuotis galima dalyvaujant asmeniškai arba kitomis Šalių sutartomis ryšio priemonėmis. Nebent Šalys susitartų kitaip, jei konsultacijose dalyvaujama asmeniškai, jos surengiamos Šalyje, kuriai pateiktas prašymas.
6. Konsultacijos, įskaitant visą jų metu atskleistą informaciją ir Šalių pozicijas, yra konfidencialios ir jomis nedaromas poveikis nei vienos Šalies teisėms jokiuose tolesniuose procesuose.

21.6 STRAIPSNIS

Tarpininkavimas

1. Šalis gali bet kuriuo metu prašyti kitos Šalies pradėti tarpininkavimo procedūrą dėl bet kokio klausimo, kuriam taikomas šis skyrius, susijusio su priemone, neigiamai veikiančia Šalių tarpusavio prekybą ar investicijas.
2. Šalis gali bet kuriuo metu sutikti dalyvauti tarpininkavimo procedūroje, kuri pradedama, vykdoma ir užbaigiama pagal tarpininkavimo procedūros taisykles, kurias per pirmą posėdį priima Jungtinis komitetas pagal 22.1 straipsnio 4 dalies f punktą.
3. Jei Šalys sutaria, tarpininkavimo procedūra gali būti tęsiama tuo pat metu, kai ginčas sprendžiamas dalyvaujant kolegijai pagal C skirsnį.

C SKIRSNIS

Ginčų sprendimas dalyvaujant kolegijai

21.7 STRAIPSNIS

Kolegijos įsteigimas

1. Šalis, pagal 21.5 straipsnį prašiusi surengti konsultacijas, gali prašyti įsteigti kolegiją, jei:
 - a) kita Šalis neatsako į prašymą surengti konsultacijas per 10 dienų nuo jo gavimo arba nepradedą konsultacijų per 30 dienų nuo prašymo gavimo;
 - b) Šalys susitaria nerengti konsultacijų arba
 - c) Šalys per 45 dienas (arba per 25 dienas skubos atvejais) nuo prašymo surengti konsultacijas gavimo neišsprendžia ginčo dalyvaudamos tose konsultacijose, nebent Šalys susitartų kitaip.

2. Raštiškas prašymas įsteigti kolegiją pagal 1 dalį pateikiamas Šaliai atsakovei. Skunde Šalis ieškovė aiškiai nurodo:

- a) ginčijamą priemonę;
- b) teisinį pagrindą, nurodydama atitinkamas nuostatas taip, kad būtų aišku, kodėl ta priemonė nesuderinama su tomis nuostatomis, ir
- c) faktinį pagrindą.

21.8 STRAIPSNIS

Kolegijos sudėtis

- 1. Kolegiją sudaro trys arbitrai.
- 2. Ne vėliau kaip per 10 dienų nuo tada, kai Šalis ieškovė gavo prašymą įsteigti kolegiją, Šalys pasikonsultuoja siekdamas susitarti dėl tos kolegijos sudėties.

3. Jei Šalys nesusitaria dėl kolegijos sudėties per 2 dalyje numatytą laikotarpį, kiekviena Šalis ne vėliau kaip per penkias dienas nuo 2 dalyje numatyto laikotarpio pabaigos paskiria arbitrą iš tos Šalies sąrašo, sudaryto pagal 21.9 straipsnį. Jei Šalis per tą laikotarpį nepaskiria arbitro, vienas iš dviejų Jungtinio komiteto pirmininkų, atstovaujantis Šaliai ieškovei, ne vėliau kaip per penkias dienas nuo laikotarpio pabaigos burtais atrinka arbitrą iš arbitro nepaskyrusios Šalies sąrašo, sudaryto pagal 21.9 straipsnį. Šaliai ieškovei atstovaujantis Jungtinio komiteto pirmininkas gali pavesti savo atstovui burtais atrinkti arbitrą.

4. Jei Šalys nesusitaria dėl kolegijos pirmininko per 2 dalyje numatytą laikotarpį, Šalies prašymu Šaliai ieškovei atstovaujantis Jungtinio komiteto pirmininkas ne vėliau kaip per penkias dienas nuo prašymo pateikimo burtais atrinka kolegijos pirmininką iš pirmininkų sąrašo, sudaryto pagal 21.9 straipsnį. Apie tokį prašymą tuo pačiu metu pranešama ir kitai Šaliai. Šaliai ieškovei atstovaujantis Jungtinio komiteto pirmininkas gali pavesti savo atstovui burtais atrinkti kolegijos pirmininką.

5. Jei 21.9 straipsnyje numatyti sąrašai nesudaryti arba į juos neįtraukti bent devyni asmenys, kaip nurodyta tame straipsnyje, taikomos šios procedūros:

a) pirmininko atrankai:

- i) jei į pirmininkų sąrašą įtraukti bent du Šalių sutarti asmenys, Šaliai ieškovei atstovaujantis Jungtinio komiteto pirmininkas ne vėliau kaip per penkias dienas nuo 4 dalyje nurodyto prašymo pateikimo burtais atrenka kolegijos pirmininką iš tų dviejų asmenų;
- ii) jei į pirmininkų sąrašą įtrauktas vienas Šalių sutartas asmuo, tas asmuo veikia kaip pirmininkas, arba
- iii) jei Šalys neatrenka pirmininko pagal i ar ii punktą arba jei į pirmininkų sąrašą neįtrauktas nė vienas Šalių sutartas asmuo, Šaliai ieškovei atstovaujantis Jungtinio komiteto pirmininkas ne vėliau kaip per penkias dienas nuo 4 dalyje nurodyto prašymo pateikimo burtais atrenka pirmininką iš asmenų, Šalies oficialiai pasiūlytų būti pirmininku tuo metu, kai sudaromas ar atnaujinamas 21.9 straipsnyje nurodytas arbitrų sąrašas. Šalis gali pasiūlyti kitą asmenį, jei oficialiai tos Šalies pirmininku būti pasiūlytas asmuo nebegali vykdyti šių funkcijų, ir

b) arbitrų, išskyrus pirmininkus, atrankai:

- i) jei į Šalies sąrašą įtraukti bent du Šalių sutarti asmenys, ta Šalis ne vėliau kaip per penkias dienas nuo 2 dalyje nurodyto laikotarpio pabaigos atrunka arbitrą iš tų dviejų asmenų;
- ii) jei į Šalies sąrašą įtrauktas vienas Šalių sutartas asmuo, tas asmuo veikia kaip arbitras, arba
- iii) jei arbitro negalima atrinkti pagal i ar ii punktą arba jei į Šalies arbitrų sąrašą neįtrauktas nė vienas Šalių sutartas asmuo, Šaliai ieškovei atstovaujantis Jungtinio komiteto pirmininkas atrunka arbitrą, *mutatis mutandis* taikydamas a punkte nurodytą procedūrą.

6. Kolegijos įsteigimo data yra data, kurią paskutinis iš trijų arbitrų pranešė Šalims sutinkantis eiti paskirtas pareigas.

21.9 STRAIPSNIS

Arbitrų sąrašas

1. Per pirmąjį posėdį pagal 22.1 straipsnio 2 dalį Jungtinis komitetas sudaro bent devynių asmenų, norinčių ir galinčių būti arbitrais, sąrašą. Sąrašą sudaro trys dalys: po vieną kiekvienos Šalies sąrašą ir vienas asmenų, kurie nėra nei vienos iš Šalių piliečiai ir tinka būti kolegijos pirmininkais, sąrašas. Į kiekvieną šį sąrašą įtraukiami bent trys asmenys. Sudarant ar atnaujinant pirmininkų sąrašą kiekviena Šalis gali pasiūlyti iki trijų asmenų. Jungtinis komitetas užtikrins, kad arbitrų sąraše visada būtų tiek asmenų, kiek reikalaujama pagal šią dalį.
2. Jungtinis komitetas gali sudaryti papildomą sąrašą iš asmenų, kurie turi konkrečių sektorių, kuriems taikomas šis Susitarimas, įrodytų ekspertinių žinių.

21.10 STRAIPSNIS

Arbitrų kvalifikaciniai reikalavimai

Visi arbitrai:

- a) turi turėti teisės, tarptautinės prekybos ir kitų dalykų, kuriems taikomas šis Susitarimas, įrodytų ekspertinių žinių ir, jei kalbama apie pirmininką, taip pat turėti arbitražo procesų patirties;
- b) turi būti nepriklausomi nuo bet kurios iš Šalių, su jomis nesusiję ir nevykdyti jų nurodymų;
- c) turi veikti kaip individualūs asmenys ir nevykdyti jokių organizacijų ar vyriausybių nurodymų, susijusių su ginčo klausimais, ir
- d) turi atitikti Elgesio kodeksą.

21.11 STRAIPSNIS

Arbitrų pakeitimas

Jei vykdant arbitražo procesą pagal šį skyrių kuris nors pirmosios kolegijos arbitras negali dalyvauti, nusišalina arba turi būti pakeistas dėl neatitikties Elgesio kodekso reikalavimams, taikoma 21.8 straipsnyje nustatyta tvarka.

21.12 STRAIPSNIS

Kolegijų funkcijos

Pagal 21.7 straipsnį įsteigta kolegija:

- a) objektyviai įvertina pateiktą klausimą, objektyviai įvertindama atvejo faktus ir atitinkamų nuostatų taikomumą ir ginčijamų priemonių atitiktį joms;
- b) savo sprendimuose išdėsto faktinius ir teisinius nustatytus faktus ir visų savo nustatytų faktų ir išvadų pagrindimą ir
- c) turėtų reguliariai konsultuotis su Šalimis ir sudaryti tinkamas galimybes pasiekti abipusiškai sutartą sprendimą.

21.13 STRAIPSNIS

Įgaliojimai

1. Jei ne vėliau kaip per 10 dienų nuo kolegijos įsteigimo Šalys nesusitaria kitaip, kolegijos įgaliojimai yra šie:

„atsižvelgiant į atitinkamas Šalių nurodytas šio Susitarimo nuostatas nagrinėti prašyme dėl kolegijos įsteigimo nurodytą klausimą, spręsti dėl ginčijamos priemonės atitikties atitinkamoms šio Susitarimo nuostatoms ir pateikti ataskaitą pagal 21.18 ir 21.19 straipsnius.“

2. Jei Šalys susitaria dėl kitų įgaliojimų nei nurodytieji 1 dalyje, jos praneša apie šiuos įgaliojimus kolegijai ne vėliau kaip per tris dienas nuo susitarimo.

21.14 STRAIPSNIS

Sprendimai dėl skubių atvejų

Šalies prašymu ne vėliau kaip per 15 dienų nuo įsteigimo kolegija priima sprendimą, ar ginčas susijęs su skubiu klausimu.

21.15 STRAIPSNIS

Kolegijos procesas

1. Kolegijos posėdžiai atviri visuomenei, nebent Šalys susitartų kitaip arba Šalies pateiktoje bylos medžiagoje ir argumentuose būtų konfidencialios informacijos. Uždari posėdžiai yra konfidencialūs.
2. Procesas vyksta pakaitomis abejose Šalyse, o pirmasis posėdis rengiamas Šalies atsakovės teritorijoje, nebent Šalys susitartų kitaip.
3. Kolegija ir Šalys konfidencialia laiko visą informaciją, kurią kita Šalis pateikė kolegijai ir nurodė, kad ji yra konfidenciali. Jei Šalis kolegijai pateikia rašytinės bylos medžiagos konfidencialų variantą, ji kitos Šalies prašymu taip pat pateikia nekonfidencialią toje medžiagoje esančios informacijos santrauką, kurią būtų galima skelbti viešai, ir paaiškina, kodėl neatskleista informacija yra konfidenciali.
4. Kolegijos svarstymai yra konfidencialūs.

5. Šalims suteikiama galimybė dalyvauti teikiant visus proceso pranešimus, pareiškimus, argumentus ar priešinius argumentus. Šalys viena kitai pateikia visą kolegijai pateiktą informaciją ar rašytinę bylos medžiagą, įskaitant visas pastabas dėl tarpinės ataskaitos aprašomosios dalies, atsakymus į kolegijos klausimus ir raštiškas pastabas dėl šių atsakymų.
6. Tarpinė ir galutinė ataskaitos rengiamos Šalims nedalyvaujant ir atsižvelgiant į pateiktą informaciją ir pareiškimus. Arbitrai prisiima visą atsakomybę už ataskaitų rengimą ir šios pareigos niekam neperleidžia.
7. Kolegija stengiasi priimti sprendimus, įskaitant galutinę ataskaitą, bendru sutarimu. Jei sprendimas nepriimamas bendru sutarimu, sprendimus, įskaitant galutinę ataskaitą, taip pat galima priimti balsų dauguma. Atskiros arbitrų nuomonės neskelbiamos.
8. Kolegijos sprendimai yra galutiniai ir Šalims privalomi. Šalys besąlygiškai su jais sutinka. Jais Šalims nenustatoma daugiau ar mažiau teisių ir prievolių, nei nustatyta šiuo Susitarimu. Jais asmenims nenustatoma jokių teisių ir pareigų.

21.16 STRAIPSNIS

Aiškinimo taisyklės

Kolegija aiškina atitinkamas nuostatas pagal įprastas tarptautinės viešosios teisės aiškinimo taisykles, įskaitant tas, kurios nustatytos Vienos konvencijoje dėl tarptautinių sutarčių teisės. Kolegija taip pat atsižvelgia į atitinkamus aiškinimus DSB priimtose kolegijų ir apeliacinio komiteto ataskaitose.

21.17 STRAIPSNIS

Informacijos gavimas

1. Šalies prašymu arba savo iniciatyva kolegija gali prašyti Šalių pateikti informaciją, kurią ji mano esant reikiamą ir tinkamą. Šalys greitai ir visapusiškai atsako į kolegijos prašymus pateikti informaciją.
2. Šalies prašymu arba savo iniciatyva kolegija gali prašyti bet kokio kito šaltinio pateikti informaciją, įskaitant konfidencialią, kurią ji mano esant tinkamą. Kolegija taip pat turi teisę savo nuožiūra prašyti ekspertų nuomonės.

3. Šalies fiziniai asmenys arba Šalyje įsisteigę juridiniai asmenys gali pateikti kolegijai *amicus curiae* informaciją, kaip nurodyta Darbo tvarkos taisyklėse.

4. Bet kokia kolegijos pagal šį straipsnį gauta informacija pateikiama Šalims ir jos gali pateikti kolegijai pastabų dėl šios informacijos.

21.18 STRAIPSNIS

Tarpinė ataskaita

1. Ne vėliau kaip per 120 dienų nuo įsteigimo kolegija pateikia Šalims tarpinę ataskaitą, sudarytą iš aprašomosios dalies ir nustatytų faktų bei išvadų, kad Šalys galėtų ją peržiūrėti. Jei, kolegijos manymu, šio termino laikytis neįmanoma, kolegijos pirmininkas raštu praneša apie tai Šalims, nurodydamas vėlavimo priežastis ir dieną, kurią kolegija ketina pateikti savo tarpinę ataskaitą. Jokiomis aplinkybėmis nevėluojama daugiau nei 30 dienų po termino.

2. Ne vėliau kaip per 15 dienų po tarpinės ataskaitos pateikimo kiekviena Šalis gali raštu pateikti kolegijai pastabas ir prašymą peržiūrėti konkrečius tarpinės ataskaitos aspektus. Išnagrinėjusi rašytines Šalių pastabas ir prašymus dėl tarpinės ataskaitos, kolegija gali ją keisti ir nagrinėti klausimą toliau, jei mano, kad to reikia.

3. Skubos atvejais:

- a) kolegija deda visas pastangas pateikti savo tarpinę ataskaitą ne vėliau kaip per 60 dienų nuo įsteigimo ir jokiais aplinkybėmis nepateikia jos vėliau kaip per 75 dienas nuo įsteigimo, ir
- b) ne vėliau kaip per septynias dienas po tarpinės ataskaitos pateikimo kiekviena Šalis gali raštu pateikti kolegijai pastabas ir prašymą peržiūrėti konkrečius tarpinės ataskaitos aspektus.

21.19 STRAIPSNIS

Galutinė ataskaita

1. Kolegija ne vėliau kaip per 30 dienų nuo tarpinės ataskaitos pateikimo pateikia Šalims galutinę ataskaitą. Jei, kolegijos manymu, šio termino laikytis neįmanoma, kolegijos pirmininkas raštu praneša apie tai Šalims, nurodydamas vėlavimo priežastis ir dieną, kurią kolegija ketina pateikti savo galutinę ataskaitą. Jokiais aplinkybėmis nevėluojama daugiau nei 30 dienų po termino.

2. Skubos atvejais kolegija deda visas pastangas pateikti savo galutinę ataskaitą ne vėliau kaip per 15 dienų nuo tarpinės ataskaitos pateikimo ir jokiais aplinkybėmis nepateikia jos vėliau kaip per 30 dienas nuo tarpinės ataskaitos pateikimo.
3. Galutinėje ataskaitoje tinkamai apsvarstomos bet kokios rašytinės pastabos ir prašymai, Šalių pateikti dėl tarpinės ataskaitos. Galutinėje ataskaitoje kolegija gali pasiūlyti, kaip būtų galima tą ataskaitą įgyvendinti.
4. Šalys viešai skelbia visą galutinę ataskaitą ne vėliau kaip per 10 dienų nuo jos pateikimo, nebent nuspręstų, kad siekiant apsaugoti konfidencialią informaciją reikia skelbi tik galutinės ataskaitos dalis arba jos iš viso neskelbti.

21.20 STRAIPSNIS

Galutinės ataskaitos nuostatų įgyvendinimas

1. Šalis atsakovė imasi bet kokių priemonių, kad greitai ir sąžiningai įgyvendintų pagal 21.19 straipsnį pateiktos galutinės ataskaitos nuostatas.

2. Ne vėliau kaip per 30 dienų nuo galutinės ataskaitos pateikimo Šalis atsakovė praneša Šaliai ieškovei apie pagrįsto laikotarpio galutinės ataskaitos nuostatoms įgyvendinti trukmę ir Šalys stengiasi susitarti dėl šio laikotarpio trukmės. Šalims nesusitarus dėl šio laikotarpio trukmės, Šalis ieškove ne vėliau kaip per 20 dienų nuo pagal šią dalį Šalies atsakovės pateikto pranešimo gavimo gali raštu prašyti pirmosios kolegijos nustatyti pagrįstą laikotarpį. Apie tokį prašymą tuo pačiu metu pranešama ir Šaliai atsakovei. Pirmoji kolegija ne vėliau kaip per 30 dienų nuo prašymo pateikimo praneša Šalims apie savo sprendimą.
3. Pagrįsto laikotarpio galutinės ataskaitos nuostatoms įgyvendinti trukmė gali būti pratęsiama Šalių abipusiu sutarimu.
4. Šalis atsakovė raštu praneša Šaliai ieškovei apie galutinės ataskaitos nuostatų įgyvendinimo pažangą ne vėliau kaip likus vienam mėnesiui iki pagrįsto laikotarpio galutinės ataskaitos nuostatoms įgyvendinti pabaigos, nebent Šalys susitartų kitaip.

21.21 STRAIPSNIS

Igyvendinimo peržiūra

1. Šalis atsakovė praneša Šaliai ieškovei apie bet kokias priemones, kurių ji ėmėsi galutinės ataskaitos nuostatoms įgyvendinti, ne vėliau kaip pagrįsto laikotarpio galutinės ataskaitos nuostatoms įgyvendinti pabaigos dieną.
2. Jei nesutariama, ar buvo imtasi priemonių galutinės ataskaitos nuostatoms įgyvendinti, arba dėl jų atitikties atitinkamoms nuostatoms, Šalis ieškovė gali raštu prašyti pirmosios kolegijos išnagrinėti šį klausimą. Apie tokį prašymą tuo pačiu metu pranešama ir Šaliai atsakovei.
3. 2 dalyje nurodytame prašyme pateikiamas skundo faktinis ir teisinis pagrindai, įskaitant konkrečias ginčijamas priemones, taip, kad būtų aišku, kaip šios priemonės neatitinka susijusių atitinkamų nuostatų.
4. Kolegija ne vėliau kaip per 90 dienų nuo klausimo perdavimo praneša Šalims apie savo sprendimą.

21.22 STRAIPSNIS

Laikinosios teisių gynimo priemonės nuostatų neįgyvendinimo atveju

1. Šalies ieškovės prašymu Šalis atsakovė pradeda konsultacijas, kad susitartų dėl abipusiškai priimtinos kompensacijos ar kito būdo, jei:
 - a) remdamasi 21.21 straipsniu pirmoji kolegija nusprendžia, kad priemonės, kurių imtasi galutinės ataskaitos nuostatoms įgyvendinti, kaip pranešė Šaliai atsakovė, neatitinka susijusių atitinkamų nuostatų;
 - b) Šalis atsakovė nepraneša apie jokiais priemonės, kurių imtasi galutinės ataskaitos nuostatoms įgyvendinti, iki pagal 21.20 straipsnio 2 dalį nustatyto pagrįsto laikotarpio pabaigos, arba
 - c) Šalis atsakovė praneša Šaliai ieškovei, kad ji praktiškai negali įgyvendinti galutinės ataskaitos nuostatų per pagal 21.20 straipsnio 2 dalį nustatytą pagrįstą laikotarpį.

2. Jei Šalis ieškovė nusprendžia neteikti prašymo pagal 1 dalį arba jei prašymas pateiktas, bet per 20 dienų nuo pagal 1 dalį pateikto prašymo gavimo nesusitariama dėl abipusiškai priimtinos kompensacijos ar kito būdo, Šalis ieškovė gali raštu pranešti Šaliai atsakovei, kad ji ketina sustabdyti nuolaidų ar kitų prievolių pagal atitinkamas nuostatas taikymą Šaliai atsakovei. Pranešime nurodomas numatomo nuolaidų ar kitų prievolių sustabdymo mastas.

3. Šalis ieškovė turi teisę sustabdyti nuolaidų ar kitų prievolių taikymą pagal ankstesnę dalį praėjus 15 dienų nuo Šalies atsakovės pateikto pranešimo gavimo, nebent Šalis atsakovė paprašė pradėti arbitražo procedūrą pagal 6 dalį.

4. Nuolaidų ar kitų prievolių sustabdymas:

- a) vykdomas mastu, lygiaverčiu naudos panaikinimui arba sumažinimui dėl to, kad Šalies atsakovė neįgyvendino galutinės ataskaitos nuostatų, ir
- b) gali būti taikomas sektoriams, dėl kurių ginčai sprendžiami pagal 21.2 straipsnį ir kurie nėra sektoriai, kuriuose, kolegijos sprendimu, panaikinama arba sumažinama nauda, ypač jei Šalis ieškovė mano, kad toks sustabdymas veiksmingai paskatins įgyvendinti nuostatas.

5. Nuolaidų ar kitų prievolių sustabdymas arba kompensacija ar bet koks kitas šiame straipsnyje nurodytas būdas taikomi laikinai ir tik tol, kol pašalinama priemonės neatitiktis susijusioms atitinkamoms nuostatoms, kaip nustatyta galutinėje ataskaitoje, arba kol Šalys susitaria dėl abipusiškai priimtinos kompensacijos ar kito būdo.

6. Jei Šalis atsakovė mano, kad nuolaidų ar kitų prievolių sustabdymas neatitinka 4 dalies, ne vėliau kaip per 15 dienų nuo 2 dalyje nurodyto pranešimo gavimo ji gali raštu prašyti pirmosios kolegijos išnagrinėti šį klausimą. Apie tokį prašymą tuo pačiu metu pranešama ir Šaliai ieškovei. Pirmoji kolegija ne vėliau kaip per 30 dienų nuo prašymo pateikimo praneša Šalims apie savo sprendimą. Nuolaidos ar kitos prievolės nestabdomos tol, kol pirmoji kolegija nepateikia savo sprendimo. Nuolaidų ar kitų prievolių sustabdymas turi atitikti tą sprendimą.

21.23 STRAIPSNIS

Įgyvendinimo peržiūra priėmus laikinasias teisių gynimo priemones

1. Šaliai atsakovei pranešus Šaliai ieškovei apie priemones, kurių imtasi galutinės ataskaitos nuostatomis įgyvendinti:
 - a) jei Šalis ieškovė pasinaudojo teise sustabdyti nuolaidas ar kitas prievoles pagal 21.22 straipsnį, Šalis ieškovė nutraukia nuolaidų ar kitų prievolių sustabdymą ne vėliau kaip per 30 dienų nuo pranešimo gavimo, išskyrus 2 dalyje nurodytus atvejus, arba
 - b) jei susitarta dėl abipusiškai priimtinos kompensacijos ar kito būdo, Šalis atsakovė gali nutraukti tos kompensacijos ar kito būdo taikymą ne vėliau kaip per 30 dienų nuo pranešimo gavimo, išskyrus 2 dalyje nurodytus atvejus.

2. Jei Šalys per 30 dienų nuo pranešimo gavimo nesusitaria, ar priėmusi priemonę, apie kurią pranešta pagal 1 dalį, Šalis atsakovei atitinka susijusias atitinkamas nuostatas, Šalis ieškovei raštu prašo pirmosios kolegijos išnagrinėti šį klausimą. Apie tokį prašymą tuo pačiu metu pranešama ir Šaliai atsakovei. Pirmoji kolegija ne vėliau kaip per 45 dienas nuo prašymo pateikimo praneša Šalims apie savo sprendimą. Jei kolegija nusprendžia, kad priemonė, apie kurią pranešta pagal 1 dalį, atitinka susijusias atitinkamas nuostatas, nuolaidų ar kitų prievolių sustabdymas arba kompensacijos ar kito būdo taikymas nutraukiami ne vėliau kaip per 15 dienų nuo to sprendimo dienos. Kai tinkama, nuolaidų ar kitų prievolių sustabdymo mastas arba kompensacijos ar kito būdo taikymo mastas pritaikomi atsižvelgiant į kolegijos sprendimą.

21.24 STRAIPSNIS

Proceso sustabdymas ir nutraukimas

Bendru Šalių prašymu kolegija bet kuriuo metu sustabdo procesą Šalių sutartam laikotarpiui, kuris negali būti ilgesnis nei 12 mėnesių iš eilės. Jei kolegijos procesas sustabdomas, atitinkami laikotarpiai pratęsimi tokios pat trukmės laikotarpiu. Bendru Šalių prašymu bet kuriuo metu arba sutartam sustabdymo laikotarpiui pasibaigus rašytiniu Šalies prašymu kolegija pratęsia savo procesą. Apie prašymą pranešama kolegijos pirmininkui ir kitai Šaliai, jei taikoma. Jei kolegijos procesas buvo sustabdytas ilgesniam nei 12 mėnesių iš eilės laikotarpiui, kolegijos įsteigimo įgaliojimai netenka galios ir kolegijos procesas nutraukiamas. Šalys bet kuriuo metu gali susitarti nutraukti kolegijos procesą. Apie tokį susitarimą Šalys bendrai praneša kolegijos pirmininkui.

D SKIRSNIS

Bendrosios nuostatos

21.25 STRAIPSNIS

Ginčų sprendimo procedūros administravimas

1. Kiekviena Šalis:
 - a) paskiria tarnybą, atsakingą už šiame skyriuje nustatytos ginčų sprendimo procedūros administravimą;
 - b) yra atsakinga už savo paskirtosios tarnybos veikimą ir sąnaudas ir
 - c) ne vėliau kaip per tris mėnesius nuo šio Susitarimo įsigaliojimo dienos raštu praneša kitai Šaliai apie tarnybos vietą ir kontaktinę informaciją.
2. Neatsižvelgdamos į 1 dalį Šalys gali susitarti kartu patikėti išorės įstaigai teikti paramą atliekant tam tikras šiame skyriuje nustatytos ginčų sprendimo procedūros administracines užduotis.

21.26 STRAIPSNIS

Abipusiškai sutartas sprendimas

1. Šalys gali bet kuriuo metu susitarti dėl abipusiškai sutarto bet kokio 21.2 straipsnyje nurodyto ginčo sprendimo.
2. Jei abipusiškai sutartas sprendimas priimamas vykstant kolegijos procesui ar tarpininkavimo procedūrai, Šalys kartu apie jį praneša kolegijos pirmininkui arba tarpininkui. Pranešus apie sprendimą kolegijos procesas ar tarpininkavimo procedūra užbaigiami.
3. Kiekviena Šalis imasi visų reikiamų priemonių abipusiškai sutartam sprendimui įgyvendinti per sutartą laikotarpį.
4. Iki sutarto laikotarpio pabaigos priemonės įgyvendinanti Šalis raštu praneša kitai Šaliai apie bet kokiais priemonėmis, kurių ji ėmėsi abipusiškai sutartam sprendimui įgyvendinti.

21.27 STRAIPSNIS

Forumo pasirinkimas

1. Jei ginčas kyla dėl konkrečios priemonės, kuri, kaip įtariama, neatitinka šiame Susitarime nustatytos prievolės ir iš esmės lygiavertės prievolės, nustatytos kitame tarptautiniame susitarime, prie kurio abi Šalys yra prisijungusios, įskaitant PPO steigimo sutartį, Šalis ieškovė gali pasirinkti ginčo sprendimo forumą.
2. Šaliai pasirinkus forumą ir pradėjus ginčo sprendimo procesą pagal šį skyrių ar kitą tarptautinį susitarimą dėl 1 dalyje nurodytos konkrečios priemonės, ji negali pradėti ginčo sprendimo proceso dėl tos konkrečios priemonės kitame forume, nebent pirmasis pasirinktas forumas dėl jurisdikcinių ar procesinių priežasčių negali priimti sprendimo dėl ginčo klausimų.
3. Taikant 2 dalį:
 - a) laikoma, kad ginčų sprendimo procesas pagal šį skyrių inicijuojamas Šalies prašymu įsteigti kolegiją pagal 21.7 straipsnio 1 dalį;
 - b) laikoma, kad ginčų sprendimo procesas pagal PPO steigimo sutartį inicijuojamas Šalies prašymu įsteigti kolegiją pagal GSS 6 straipsnį ir

c) laikoma, kad ginčų sprendimo procesas pagal bet kokią kitą susitarimą inicijuojamas Šalies prašymu įsteigti ginčo sprendimo kolegiją pagal atitinkamas to susitarimo nuostatas.

4. Nė viena šio susitarimo nuostata Šaliai netrukdoma sustabdyti nuolaidų ar kitų prievolių, kurias sustabdyti leido DSB. Šalis negali remtis PPO steigimo sutartimi, kad neleistų kitai Šaliai sustabdyti nuolaidų ar kitų prievolių vykdymo pagal atitinkamas nuostatas.

21.28 STRAIPSNIS

Laikotarpiai

1. Visi šiame skyriuje numatyti laikotarpiai skaičiuojami nuo datos po veiksmo ar fakto, su kuriais jie susiję.

2. Visi šiame skyriuje nurodyti laikotarpiai Šalių sutarimu gali būti keičiami dėl konkretaus ginčo. Kolegija gali bet kuriuo metu pasiūlyti Šalims keisti šiame skyriuje nurodytus laikotarpius, nurodydama tokio pasiūlymo priežastis. Šalies prašymu kolegija gali nuspręsti, ar keisti 21.18 straipsnio 2 dalyje ir 3 dalies b punkte nurodytus laikotarpius, nurodydama tokio pasiūlymo priežastis ir, *inter alia*, atsižvelgdama į konkretaus ginčo sudėtingumą.

21.29 STRAIPSNIS

Išlaidos

Nebent Šalys susitartų kitaip, kolegijos išlaidas, įskaitant arbitrų atlygį, Šalys padengia lygiomis dalimis, remdamosi Darbo tvarkos taisyklėmis.

21.30 STRAIPSNIS

Darbo tvarkos taisyklės ir Elgesio kodeksas

Šiame skyriuje numatytas kolegijos procesas vykdomas remiantis kolegijų Darbo tvarkos taisyklėmis ir arbitrų Elgesio kodeksu, kuriuos Jungtinis komitetas turi priimti per pirmąjį posėdį pagal 22.1 straipsnio 4 dalies f punktą.

22 SKYRIUS

INSTITUCINĖS NUOSTATOS

22.1 STRAIPSNIS

Jungtinis komitetas

1. Šalys įsteigia Jungtinį komitetą, sudarytą iš abiejų Šalių atstovų.
2. Pirmasis Jungtinio komiteto posėdis surengiamas per tris mėnesius nuo šio Susitarimo įsigaliojimo dienos. Vėliau Jungtinis komitetas posėdžiauja kartą per metus, nebent Šalių atstovai susitartų kitaip arba skubos atvejais – jei to prašo viena iš Šalių. Jungtinio komiteto posėdžiuose dalyvaujama asmeniškai arba kitais būdais, kaip susitaria Šalių atstovai.
3. Jungtinio komiteto posėdžiai rengiami paeiliui Europos Sąjungoje arba Japonijoje, nebent Šalių atstovai susitartų kitaip. Jungtiniam komitetui bendrai pirmininkauja Europos Komisijos narys ir Japonijos ministro lygmens atstovas, atsakingas už dalykus, kuriems taikomas šis Susitarimas, arba jų atitinkami paskirti asmenys.

4. Siekdamas užtikrinti tinkamą ir veiksmingą šio Susitarimo veikimą, Jungtinis komitetas:
- a) peržiūri ir stebi šio Susitarimo įgyvendinimą ir veikimą, ir, jei reikia, teikia tinkamas rekomendacijas Šalims;
 - b) kai tinkama, prižiūri visų specialiųjų komitetų, darbo grupių ir kitų pagal šį Susitarimą įsteigtų organų darbą ir teikia jiems rekomendacijas dėl reikiamų veiksmų;
 - c) nedarydamas poveikio 21 skyriui siekia spręsti problemas, kurių gali kilti pagal šį Susitarimą, arba ginčus, kurių gali kilti dėl jo aiškinimo ar taikymo;
 - d) svarsto bet koki svarbų klausimą pagal šį Susitarimą, Šalių atstovams atitinkamai susitarus;
 - e) per pirmąjį posėdį priima savo darbo tvarkos taisykles ir
 - f) per pirmąjį posėdį priima 21.30 straipsnyje nurodytas kolegijų Darbo tvarkos taisykles ir arbitrų Elgesio kodeksą bei nustato 21.6 straipsnio 2 dalyje nurodytą tarpininkavimo procedūrą.

5. Siekdamas užtikrinti tinkamą ir veiksmingą šio Susitarimo veikimą, Jungtinis komitetas gali:
- a) įsteigti arba paleisti specialiuosius komitetus, darbo grupes ar kitus organus, išskyrus nurodytus 22.3 ir 22.4 straipsniuose, ir nustatyti jų sudėtį, funkcijas ir užduotis;
 - b) priskirti atsakomybės sritis specialiesiems komitetams, darbo grupėms ar kitiems organams;
 - c) teikti informaciją visuomenei apie klausimus, kuriems taikomas šis Susitarimas;
 - d) rekomenduoti Šalims bet kokius šio Susitarimo pakeitimus arba priimti sprendimus iš dalies keisti šį Susitarimą tais atvejais, kai tai konkrečiai numatyta 23.2 straipsnio 4 dalyje;
 - e) priimti šio Susitarimo nuostatų aiškinimus, privalomus Šalims ir visiems specialiesiems komitetams, darbo grupėms ar kitiems organams, įsteigtiems pagal šį Susitarimą, įskaitant pagal 21 skyrių įsteigtas kolegijas, ir
 - f) vykdydamas savo funkcijas imtis kitų veiksmų, dėl kurių susitaria Šalys.

22.2 STRAIPSNIS

Jungtinio komiteto sprendimai ir rekomendacijos

1. Jungtinis komitetas gali priimti sprendimus šiame Susitarime numatytais atvejais. Sprendimai Šalims privalomi. Kiekviena Šalis imasi reikiamų priemonių sprendimams įgyvendinti.
2. Jungtinis komitetas gali teikti rekomendacijas, susijusias su šio Susitarimo įgyvendinimu ir veikimu.
3. Visi Jungtinio komiteto sprendimai ir rekomendacijos priimami bendru sutarimu ir gali būti priimami per posėdžius, kuriuose dalyvaujama asmeniškai arba raštu.

22.3 STRAIPSNIS

Specialieji komitetai

1. Prie Jungtinio komiteto įsteigiami šie specialieji komitetai:
 - a) Prekybos prekėmis komitetas;

- b) Prekių kilmės taisyklių ir muitinės klausimų komitetas;
- c) Sanitarijos ir fitosanitarijos priemonių komitetas;
- d) Techninių prekybos kliūčių komitetas;
- e) Prekybos paslaugomis, investicijų liberalizavimo ir elektroninės prekybos komitetas;
- f) Viešųjų pirkimų komitetas;
- g) Intelektinės nuosavybės komitetas;
- h) Prekybos ir darnaus vystymosi komitetas;
- i) Bendradarbiavimo reglamentavimo srityje komitetas ir
- j) Bendradarbiavimo žemės ūkio srityje komitetas.

2. 1 dalyje nurodytų specialiųjų komitetų funkcijos apibrėžiamos, kai tinkama, atitinkamuose šio Susitarimo skyriuose ir gali būti keičiamos Jungtinio komiteto sprendimu, tačiau jų atsakomybės sritys bet kuriuo atveju siejamos su skyriais, už kurių įgyvendinimą ir veikimą jie atsakingi.

3. Nebent šiame Susitarime numatyta kitaip, specialieji komitetai:

- a) posėdžiauja kartą per metus, nebent Šalių atstovai specialiuosiuose komitetuose susitartų kitaip, arba Šalies ar Jungtinio komiteto prašymu;
- b) sudaromi iš Šalių atstovų;
- c) specialiesiems komitetams bendrai pirmininkauja tinkamo lygmens Šalių atstovai;
- d) posėdžiauja paeiliui Europos Sąjungoje ar Japonijoje, nebent Šalių atstovai specialiuosiuose komitetuose susitartų kitaip, arba bet kokiomis kitomis tinkamomis ryšio priemonėmis;
- e) bendru sutarimu susitaria dėl savo posėdžių tvarkaraščio ir darbotvarkės, ir
- f) priima visus sprendimus ir teikia rekomendacijas bendru sutarimu, surengę posėdžius, kuriuose dalyvaujama asmeniškai arba raštu.

4. Specialieji komitetai gali priimti savo darbo tvarkos taisykles. Jei jie nepriima savo darbo tvarkos taisyklių, *mutatis mutandis* taikomos Jungtinio komiteto darbo tvarkos taisyklės.
5. Specialieji komitetai gali teikti pasiūlymus dėl sprendimų, kuriuos priima Jungtinis komitetas, arba priimti sprendimus, remdamiesi atitinkamomis šio Susitarimo nuostatomis.
6. Šalies prašymu arba atitinkamam specialiajam komitetui perdavus klausimą Jungtinis komitetas gali nagrinėti klausimus, kurių neišsprendė atitinkamas specialusis komitetas.
7. Kiekvienas specialusis komitetas pakankamai iš anksto praneša Jungtiniam komitetui apie savo posėdžių tvarkaraščius ir darbotvarkę ir teikia Jungtiniam komitetui kiekvieno savo posėdžio rezultatų bei išvadų ataskaitas.
8. Tai, kad įsteigtas koks nors specialusis komitetas, neužkerta kelio Šaliai bet kuriuo klausimu kreiptis tiesiogiai į Jungtinį komitetą.

22.4 STRAIPSNIS

Darbo grupės

1. Prie Prekybos prekėmis komiteto įsteigiama Vyno darbo grupė ir Motorinių transporto priemonių ir dalių darbo grupė. Šių darbo grupių atsakomybės sritys ir funkcijos apibrėžtos 2.35 straipsnyje ir 2-C priedo 20 straipsnyje.
2. Pagal atitinkamus skyrius gali būti įsteigtos šios darbo grupės:
 - a) *ad hoc* darbo grupės prie Sanitarijos ir fitosanitarijos priemonių komiteto;
 - b) *ad hoc* techninės darbo grupės prie Techninių prekybos kliūčių komiteto;
 - c) *ad hoc* darbo grupės prie Bendradarbiavimo reglamentavimo srityje komiteto ir
 - d) Gyvūnų gerovės techninė darbo grupė prie Jungtinio komiteto.

3. Nebent šiame Susitarime numatyta kitaip arba Šalių atstovai darbo grupėse susitaria kitaip, darbo grupės:

- a) posėdžiauja kartą per metus Šalies ar Jungtinio komiteto prašymu;
- b) joms bendrai pirmininkauja tinkamo lygmens Šalių atstovai;
- c) posėdžiauja paeiliui Europos Sąjungoje ar Japonijoje arba bet kokiomis kitomis tinkamomis ryšio priemonėmis, kaip susitaria Šalių atstovai darbo grupėse;
- d) bendru sutarimu susitaria dėl savo posėdžių tvarkaraščio ir darbotvarkės, ir
- e) priima visus sprendimus ir teikia rekomendacijas bendru sutarimu, surengusios posėdžius, kuriuose dalyvaujama asmeniškai arba raštu.

4. Darbo grupės gali priimti savo darbo tvarkos taisykles. Jei jos nepriima tokių darbo tvarkos taisyklių, *mutatis mutandis* taikomos Jungtinio komiteto darbo tvarkos taisyklės.

5. Darbo grupės pakankamai iš anksto prieš posėdžius pateikia, kai tinkama, atitinkamiems specialiesiems komitetams arba Jungtiniam komitetui savo posėdžių tvarkaraštį ir darbotvarkę. Kai tinkama, per kiekvieną atitinkamo specialiojo komiteto arba Jungtinio komiteto posėdį jos teikia savo veiklos ataskaitas.

6. Tai, kad įsteigta kokia nors darbo grupė, neužkerta kelio Šaliai bet kuriuo klausimu kreiptis tiesiogiai į Jungtinį komitetą arba atitinkamą specialųjį komitetą.

22.5 STRAIPSNIS

Specialiųjų komitetų, darbo grupių ir kitų organų veikla

Vykdydami savo funkcijas pagal šį Susitarimą įsteigti specialieji komitetai, darbo grupės ir kiti organai vengia veiklos dubliavimo.

22.6 STRAIPSNIS

Ryšių centrai

1. Įsigaliojus šiam Susitarimui kiekviena Šalis paskiria ryšių centrą šiam Susitarimui įgyvendinti ir praneša kitai Šaliai jo kontaktinę informaciją, įskaitant informaciją apie atitinkamus pareigūnus. Šalys nedelsdamos viena kitai praneša apie bet kokius šios kontaktinės informacijos pasikeitimus.

2. Ryšių centrai:

- a) teikia ir gauna visus pranešimus ir informaciją, kuriais Šalys turi keistis pagal šį Susitarimą, nebent šiame Susitarime numatyta kitaip;
- b) lengvina Šalių ryšius bet kokiais su šiuo Susitarimu susijusiais klausimais ir
- c) koordinuoja rengimąsi Jungtinio komiteto posėdžiams.

23 SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

23.1 STRAIPSNIS

Bendroji peržiūra

Nedarant poveikio kitų skyrių nuostatoms dėl peržiūros, Šalys atlieka šio Susitarimo įgyvendinimo ir veikimo bendrąją peržiūrą 10-ais metais po šio Susitarimo įsigaliojimo dienos arba kitu Šalių sutartu laiku.

23.2 STRAIPSNIS

Pakeitimai

1. Šis Susitarimas gali būti iš dalies keičiamas Šalių sutarimu.
2. Pakeitimai įsigalioja pirmą kito mėnesio dieną praėjus vienam mėnesiui po to, kai Šalys viena kitai praneša, kad tiems pakeitimams įsigalioti būtini jų taikytini teisės reikalavimai įgyvendinti ir procedūros baigtos, arba kitą Šalių sutartą vėlesnę datą. Šalys pateikia šiuos pranešimus pasikeisdamos Europos Sąjungos ir Japonijos Vyriausybės diplomatinėmis notomis.
3. Laikydamasis Šalių atitinkamų vidaus teisės procedūrų 4 dalyje nurodytais atvejais Jungtinis komitetas gali priimti sprendimus iš dalies keisti šį Susitarimą. Neatsižvelgiant į 2 dalį šie pakeitimai patvirtinami ir įsigalioja pasikeitus Europos Sąjungos ir Japonijos Vyriausybės diplomatinėmis notomis, nebent Šalys susitartų kitaip.

4. 3 dalis taikoma:
- a) 2-A priedui, jei pakeitimai atitinka Suderintos sistemos pakeitimus ir nesusiję su muito normomis, kurias Šalis turi taikyti kitos Šalies kilmės statusą turinčioms prekėms pagal 2-A priedą;
 - b) 2-C priedui, 2-C-1 ir 2-C-2 priedėliams;
 - c) 2-E priedui;
 - d) 3 skyriui, 3-A–3-F priedams ir 3-B-1 priedėliui;
 - e) 10 priedui;
 - f) 14-A priedui;
 - g) 14-B priedui ir
 - h) šio Susitarimo nuostatomis, kuriose nurodomos tarptautinių susitarimų nuostatos arba kuriomis šios nuostatos įtraukiamos į šį Susitarimą, jei tie susitarimai iš dalies keičiami arba priimami juos pakeičiantys susitarimai.

23.3 STRAIPSNIS

Įsigaliojimas

Šis Susitarimas įsigalioja pirmą kito mėnesio dieną praėjus vienam mėnesiui po to, kai Šalys viena kitai praneša, kad šiam Susitarimui įsigalioti būtini jų taikytini teisės reikalavimai įgyvendinti ir procedūros baigtos, nebent Šalys susitartų kitaip. Šalys pateikia šiuos pranešimus pasikeisdamos Europos Sąjungos ir Japonijos Vyriausybės diplomatinėmis notomis.

23.4 STRAIPSNIS

Nutraukimas

1. Šis Susitarimas galioja tol, kol nutraukiamas pagal 2 dalį.
2. Bet kuri Šalis gali pateikti kitai Šaliai pranešimą raštu apie ketinimą nutraukti šį Susitarimą. Nutraukimas pradeda galioti praėjus šešiams mėnesiams po to, kai kita Šalis gauna pranešimą, nebent Šalys susitartų kitaip.

23.5 STRAIPSNIS

Jokio tiesioginio poveikio asmenims

Nė viena šio Susitarimo nuostata nelaikoma nustatančia asmenims teisių ar prievolių, nedarant poveikio asmenų teisėms ir prievolėms pagal kitą viešąją tarptautinę teisę.

23.6 STRAIPSNIS

Priedai, priedėliai ir išnašos

Šio Susitarimo priedai ir priedėliai yra neatsiejama šio Susitarimo dalis. Patikslinama, kad išnašos taip pat yra neatsiejama šio Susitarimo dalis.

23.7 STRAIPSNIS

Būsima Europos Sąjungos plėtra

1. Europos Sąjunga praneša Japonijai apie visus trečiųjų šalių prašymus įstoti į Europos Sąjungą.

2. Vykstant Europos Sąjungos ir narystės siekiančios trečiosios šalies deryboms, kaip nurodyta 1 dalyje, Europos Sąjunga:

- a) Japonijos prašymu, jei įmanoma, teikia bet kokią informaciją apie bet koki klausimą, kuriam taikomas šis Susitarimas, ir
- b) atsižvelgia į visas Japonijos pateiktas pastabas.

3. Jungtinis komitetas išnagrinėja galimą trečiosios šalies įstojimo į Europos Sąjungą poveikį šiam Susitarimui pakankamai iš anksto iki tos trečiosios šalies įstojimo.

4. Šalys, kiek būtina, iki trečiosios šalies įstojimo į Europos Sąjungą susitarimo įsigaliojimo:

- a) iš dalies keičia šį Susitarimą pagal 23.2 straipsnį arba
- b) Jungtinio komiteto sprendimu priima bet kokius kitus reikiamus pataisymus ar pereinamojo laikotarpio nuostatas, susijusius su šiuo Susitarimu.

23.8 STRAIPSNIS

Autentiški tekstai

1. Šis Susitarimas parengtas dviem egzemplioriais anglų, bulgarų, čekų, danų, estų, graikų, ispanų, italų, kroatų, latvių, lenkų, lietuvių, maltiečių, nyderlandų, portugalų, prancūzų, rumunų, slovakų, slovėnų, suomių, švedų, vengrų ir vokiečių bei japonų kalbomis, ir visi šie tekstai yra vienodai autentiški, išskyrus 2-A priedo 2 dalį, I–IV prieduose pateiktus Europos Sąjungos sąrašus ir 10 priedo 2 dalies A skirsnį, kurie parengti dviem egzemplioriais anglų, bulgarų, čekų, danų, estų, graikų, ispanų, italų, kroatų, latvių, lenkų, lietuvių, maltiečių, nyderlandų, portugalų, prancūzų, rumunų, slovakų, slovėnų, suomių, švedų, vengrų ir vokiečių kalbomis, ir visi šie tekstai yra vienodai autentiški.

2. Skirtingai aiškinant nuostatas tekstas ta kalba, kuria vyko derybos dėl šio Susitarimo, yra viršesnis.

TAI PALIUDYDAMI šį Susitarimą pasirašė toliau nurodyti tinkamai įgalioti atstovai.

PRIIMTA [VIETA], [METAİ] [MĖNUO] [DIENA].

Europos Sąjungos vardu

Japonijos vardu